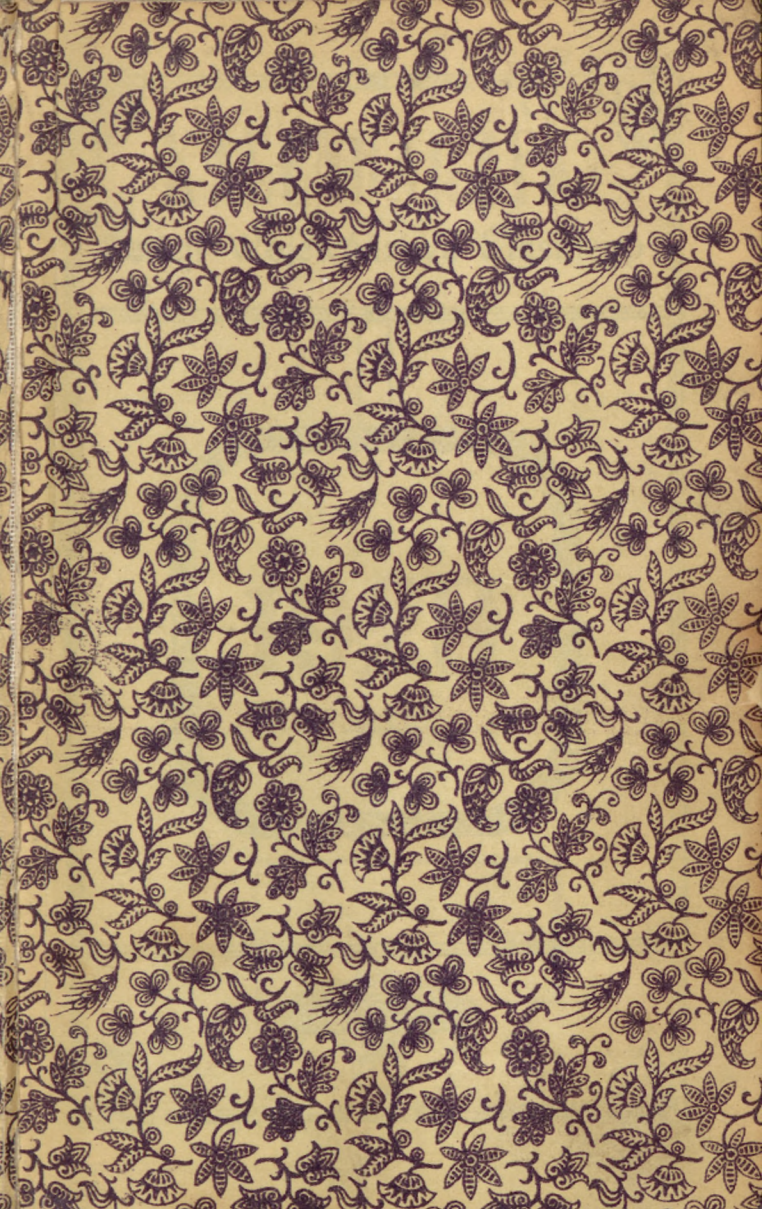

1928

KALENDARZ
Policji Wojew. Śl.
na rok
1928

A 86A

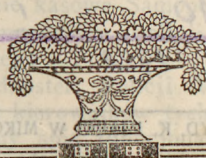
Rezerwa nr 1310

KALENDARZYK

Policji Województwa Śląskiego

1928

X-478

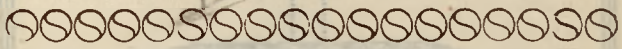
W. MIKOŁAJCZYK

SL

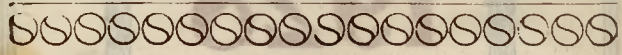
KALENDARZYK

Policji Województwa Śląskiego

3610
T

NAKLADEM
ZWIĄZKU FUNKCJONARJUSZÓW
POLICJI WOJEW. ŚLĄSKIEGO
„SAMOPOMOC“

30.000

X-4768
3610 / I

1928

SPIS RZECZY.

	Str.
Kalendarz na rok 1928	5—30
Święta ruchome rzymsko-katolickie	31
Ustawowe dni świąteczne	32
Święta narodowe Polski	32
Święta narodowe państw obcych	33
Barwy i godło Polski	34
Życiorys pana prof. dr. Ignacego Mościckiego, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej	35
Życiorys pana Józefa Piłsudskiego, pierwszego Marszałka Polski Prezesa Rady Ministrów i Ministra Spraw Wojskowych	36
Flagi obcych państw	38
Polski Górny Śląsk (Stefan Rayski)	39
Modlitwa (Ignacy Nikorowicz)	40
Zmarli funkcjonarjusze Policji Wojew. Ślą- skiego w r. 1927	41
Polegli na terenie Województwa Śląskiego w polskiej służbie bezpieczeństwa	41
<i>Z życia Policji Województwa Śląskiego:</i>	
a) Województwo Śląskie	43
b) Policja Województwa Śląskiego	44
c) Ruch kulturalno-oświatowy	45
d) Ruch sportowy	46
e) Ruch kooperatywny	51
f) Sprawdzanie kasowe Samopomocy	56
g) Statut Samopomocy Policji Wojewod- ztwa Śląskiego	68
h) Wykaz jednostek Policji Województwa Śląskiego i kierowników tychże	96
i) Alfabetyczny spis funkcjonarjuszów Po- licji Wojew. Śląskiego według szarż	106

Wiadomości gospodarcze, dotyczące Policji Województwa Śląskiego:

a) Pobory	139
b) Skala podatkowa	139
c) Dodatek mieszkaniowy	140
d) Należności za podróże służbowe	140
e) Należności uboczne	154
f) Państwowa pomoc lekarska	159
g) Opłaty i należności stemplowe	163
h) Wykaz znaków stemplowych	165
i) Opłaty i taryfy kolejowe	167
j) Taryfa pocztowo - telegraficzna	167
k) Zaliczki na uposażenie	168
l) Zmiana ustroju pieniężnego	172
Mianowani funkcjonariusze Policji Województwa Śląskiego w r. 1927	180
Pochwały funkcjonariuszy Policji Województwa Śląskiego w r. 1927	181

Wiadomości naukowe i fachowe:

Skorowidz przestępstw alfabetyczny	182
Ujęcie śledztwa w wypadkach przestępstw kryminalnych	228
Rozwój życia społecznego w zarysie	233
Zarys życia politycznego w zarysie	249
Człowiek	258
Ratownictwo	259
Geografja świata	273
Geografja Polski	277
Wojsko Polskie	289
Armje Polskie	289
Majątek Państwa	290
Majątek Narodowy	291
Długi Narodowe	291
Szkoły wyższe w Polsce	292
Wykaz zakładów naukowych ogólnokształcących i zawodowych	292

	Str.
Kiedy powstały w Polsce uniwersytety	294
Jakie miejsce zajmuje Polska w świecie . . .	295
Historja literatury polskiej	295
Zasady Konstytucji polskiej z 17. marca 1927 .	301
Ilu posłów mają parlamenty	304
Testament mój (J. Słowacki)	304

() *Wiadomości różne:*

Co to jest gruźlica i jak ją zwalczać	305
O czem kobieta winna wiedzieć, ażeby urodzić zdrowe i silne dziecko	308
Co o karmieniu piersią każda matka wiedzieć powinna	311
Najważniejsze błędy w wychowaniu niemowlęcia	315
Jak długo żyją zwierzęta i rośliny	319
Dzień pocziwego życia	320

741	15 45	19 54	9 57						
741	15 48	20 57	10 30						
740	15 49	22 01	11 04						
739	15 51	23 04	11 37						
738	15 52	00 00	12 11						
738	15 53	11 11	12 44						
738	15 53	21 18	13 18						
738	15 57	8 18	13 51						
734	15 58	4 52	14 23						
733	16 0	6 28	14 56						
732	16 2	6 30	15 21						
731	16 4	7 34	16 04						
730	16 6	8 12	17 09						
728	16 7	8 50	18 14						
727	16 9	9 28	19 19						
725	16 10	10 06	20 24						
724	16 12	10 44	21 29						
723	16 14	11 22	22 34						
722	16 15	12 00	23 39						
720	16 17	12 38	00 00						
719	16 19	13 16	1 49						

STYCZEŃ

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	N Nowy Rok	7 45	15 34	12 31	1 11	
2	P <i>Im. Jezus</i>	7 45	15 35	13 03	2 16	
3	W Daniela M.	7 44	15 36	13 35	3 21	
4	Ś Tytusa B.	7 44	15 37	14 07	4 26	
5	C Telesfora	7 44	15 38	14 38	5 31	
6	P 3-ch Króli.	7 44	15 39	15 09	6 36	
7	S Lucjana	7 44	15 40	15 40	7 43	
8	N Seweryna Op.	7 43	15 41	16 43	8 16	
9	P Marcjanny.	7 43	15 42	17 47	8 50	
10	W Agatona P.	7 42	15 44	18 50	9 23	
11	Ś Honoraty	7 41	15 46	19 54	9 57	
12	C Arkadiusza.	7 41	15 48	20 57	10 30	
13	P † Weroniki.	7 40	15 49	22 01	11 04	
14	S Hilarego.	7 39	15 51	23 04	11 37	
15	N Pawła I. P.	7 38	15 52	00 00	12 11	
16	P Marcelego	7 37	15 53	1 11	12 44	
17	W Antoniego Op.	7 36	15 55	2 15	13 18	
18	Ś <i>K. ś. Piotra.</i>	7 35	15 57	3 18	13 51	
19	C Henryka	7 34	15 58	4 22	14 25	
20	P † Fabjana i Seb.	7 33	16 0	5 26	14 58	
21	S Agnieszki	7 32	16 2	6 30	15 31	
22	N Wincentego	7 31	16 4	7 34	16 04	
23	P Idefonsa	7 30	16 5	8 12	17 09	
24	W Tymoteusza	7 28	16 7	8 50	18 14	
25	ś <i>św. Pawła.</i>	7 27	16 9	9 28	19 19	
26	C Polikarpa,	7 25	16 10	10 06	20 24	
27	P † Jana Złot,	7 24	16 12	10 44	21 29	
28	S Obj. ś. Ag.	7 23	16 14	11 22	22 34	
29	N Franc. Sal.	7 22	16 15	12 00	23 39	
30	P Martyny	7 20	16 17	12 38	00 00	
31	W Piotr, Nol.	7 19	16 19	13 16	1 49	

NOTATKI

Dzień	Święta Kościoła Kalendarza Katolickiego		Stożek		Waga	
	Waga	Waga	Waga	Waga	Waga	Waga
1 S	18	10 21	18 54	18 54	2 54	2 54
2 C	16	10 25	14 52	14 52	2 52	2 52
3 P	14	10 24	18 10	18 10	2 04	2 04
4 S	12	10 20	13 48	13 48	0 09	0 09
5 N	10	10 28	10 22	10 22	7 14	7 14
6 P	8	10 30	17 23	17 23	7 43	7 43
7 W	6	10 35	18 21	18 21	8 21	8 21
8 S	5	10 35	9 19	9 19	9 10	9 10
9 C	3	10 30	20 10	20 10	9 49	9 49
10 P	1	10 24	21 13	21 13	10 28	10 28
11 S	0	12 40	22 11	22 11	11 06	11 06
12 N	8	10 41	23 08	23 08	11 49	11 49
13 P	6	10 43	0 00	0 00	12 24	12 24
14 W	4	10 43	1 03	1 03	13 02	13 02
15 S	2	10 47	2 01	2 01	13 41	13 41
16 C	0	10 49	2 28	2 28	14 20	14 20
17 P	0	10 51	3 26	3 26	14 58	14 58
18 S	0	10 53	4 24	4 24	15 37	15 37
19 N	0	10 53	5 20	5 20	16 16	16 16
20 P	0	10 57	6 17	6 17	16 54	16 54
21 W	0	10 50	7 20	7 20	17 47	17 47
22 S	0	10 51	8 11	8 11	18 41	18 41
23 C	0	10 52	9 04	9 04	19 34	19 34
24 P	0	10 53	10 28	10 28	20 28	20 28
25 S	0	10 57	11 21	11 21	21 21	21 21
26 N	0	10 59	12 18	12 18	22 18	22 18
27 P	0	11 41	13 08	13 08	23 08	23 08
28 W	0	11 11	13 23	13 23	24 00	24 00
29 S	0	11 13	13 08	13 08	25 00	25 00

† Wigilie i posty

S T U T Y

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Stońca		siężycy		znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	S Ignacego	7 18	16 21	13 54	2 54	☾
2	C O. N. M. P.	7 16	16 22	14 32	3 59	
3	P † Błażeja	7 14	16 24	15 10	5 04	
4	S Ansgarego.	7 12	16 26	15 48	6 09	
5	N Agaty P. M.	7 10	16 28	16 25	7 14	☺
6	P Doroty P.	7 8	16 30	17 23	7 53	
7	W Romualda	7 6	16 32	18 21	8 32	
8	Ś Jana z M.	7 6	16 32	19 18	9 10	
9	C Apolonji	7 3	16 36	20 16	9 49	☽
10	P † Scholastyki.	7 1	16 38	21 13	10 28	
11	S Obj. NMP.	7 0	16 40	22 11	11 06	
12	N Eulaji P.	6 58	16 41	23 08	11 45	☾
13	P Jan i Dobrosł.	6 56	16 43	00 0	12 24	
14	W Walentego	6 54	16 45	1 03	13 02	☽
15	Ś Faustyna	6 52	16 47	2 01	13 41	
16	C Juljanny P.	6 50	16 49	2 58	14 20	☽
17	P † Patrycjusza.	6 48	16 51	3 56	14 58	
18	S Symeona.	6 46	16 53	4 53	15 37	☽
19	N Konrada W.	6 44	16 55	5 50	16 16	☽
20	P Leona i E.	6 42	16 57	6 47	16 54	
21	W Maksymiana.	6 40	17 59	7 29	17 47	☽
22	Ś K. św. Piotra.	6 38	17 1	8 11	18 41	
23	C Piotra D.	6 36	17 2	8 53	19 34	☽
24	P † Mac. Ap.	6 33	17 4	9 35	20 28	
25	S Zygryda	6 31	17 6	10 17	21 21	☽
26	N Aleks. Bisk.	6 29	17 7	10 59	22 15	☽
27	P Al. i Nest.	6 27	17 9	11 41	23 08	
28	W Leandra.	6 25	17 11	12 23	00 00	☽
29	Ś S. dz. Romana, op.	6 23	17 13	13 05	00 55	

† Wigilje i posty

NOTATKI

Dnia	Święty Kościoła Rzymsko-Katolickiego	Stolica		Kościół	
		waga sucha	waga sucha	waga sucha	waga sucha
1 C	Albina	0 53	17 13	15 47	1 49
2 P	† S. d. Heleny.	0 51	17 13	14 59	2 42
3 S	S. d. Kunegundy	0 19	17 10	15 11	3 36
4 W	Kazimierza.	0 17	17 18	15 39	4 59
5 P	Adriana.	0 18	17 20	16 56	5 53
6 W	Wiktora.	0 18	17 22	17 19	6 17
7 S	Tomasa	0 11	17 22	18 09	7 02
8 C	S. Winc. K.	0 9	17 23	18 59	7 49
9 P	† Franciszki.	0 6	17 27	19 49	8 38
10 S	40. Miecz.	0 4	17 29	20 39	8 59
11 W	Konstant.	0 7	17 31	21 28	10 06
12 P	Guzycyza.	3 59	17 33	22 18	10 52
13 W	Krzyszty	3 57	17 33	22 08	11 38
14 S	Marydy	3 55	17 37	22 58	12 23
15 C	Kl. Hold.	3 53	17 38	00 00	13 05
16 P	† Arabiana.	3 51	17 40	1 37	13 55
17 S	† Józ. X. Xypr.	3 48	17 41	2 27	14 41
18 W	Gabryela.	3 46	17 42	3 17	15 28
19 P	Józefa. Od.	3 43	17 43	4 07	16 15
20 W	Wollama	3 41	17 46	4 57	16 58
21 S	Benedykta	3 37	17 46	5 46	17 42
22 C	Katarzyny	3 36	17 50	6 39	18 33
23 P	† Kal. kr. św.	3 34	17 51	7 32	19 22
24 S	Marja i Tym.	3 31	17 52	8 26	20 12
25 W	Zwierz. W.M.R.	3 29	17 55	9 18	21 01
26 P	Lub. B. W.	3 27	17 56	10 11	21 51
27 W	Jana Damażego.	3 24	17 58	11 04	22 40
28 S	Jana Kapłana	3 22	18 0	11 57	23 29
29 C	Euzazygo.	3 19	18 1	12 15	00 09
30 P	† Anteli Wł.	3 17	18 3	13 42	1 08
31 S	† Białony P.	3 14	18 3	14 37	1 58

MARZEC

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		nak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	C Albina ☾	6 23	17 13	13 47	1 49	☾
2	P † S. d. Heleny.	6 21	17 15	14 29	2 42	☾
3	S S. d. Kunegundy	6 19	17 16	15 11	3 36	☾
4	■ Kazimierza,	6 17	17 18	15 53	4 29	☾
5	P Adrjana.	6 15	17 20	16 36	5 23	☾
6	W Wiktora. ☽	6 13	17 22	17 19	6 17	☾
7	Ś Tomasza	6 11	17 23	18 09	7 03	☾
8	C Ś. Winc. K.	6 9	17 25	18 59	7 49	☾
9	P † Franciszki.	6 6	17 27	19 49	8 35	☾
10	S 40. Męczen.	6 4	17 29	20 39	8 20	☾
11	■ Konstant.	6 1	17 31	21 28	10 06	☾
12	P Grzegorza.	5 59	17 33	22 18	10 52	☾
13	W Krystyny	5 57	17 35	23 08	11 38	☾
14	Ś Matyldy ☾	5 55	17 37	23 58	12 23	☾
15	C Kl. Hołb.	5 53	17 38	00 00	13 02	☾
16	P † Abrahama.	5 51	17 40	1 37	13 55	☾
17	S † Józ. z Arym.	5 48	17 41	2 27	14 41	☾
18	■ Gabrjela.	5 46	17 43	3 17	15 26	☾
19	P Józefa. Obl.	5 43	17 45	4 07	16 12	☾
20	W Wolframa	5 41	17 46	4 57	16 58	☾
21	Ś Benedykta ☽	5 37	17 48	5 46	17 43	☾
22	C Katarzyny	5 36	17 50	6 39	18 33	☾
23	P † Kat. kr. szw.	5 34	17 51	7 32	19 22	☾
24	S Marka i Tym.	5 31	17 53	8 25	22 12	☾
25	■ Zwiast. NMP,	5 29	17 55	9 18	21 01	☾
26	P Lud. B. W.	5 27	17 56	10 11	21 51	☾
27	W Jana Damazego.	5 24	17 58	11 04	22 40	☾
28	Ś Jana Kapistrana ☽	5 22	18 0	11 57	23 29	☾
29	C Eustazego.	5 19	18 1	12 15	00 00	☾
30	P † Anieli Wd.	5 17	18 3	13 43	1 08	☾
31	S † Balbiny P.	5 14	18 5	14 37	1 58	☾

NOTATKI

Data	Imię i Nazwisko	Stolica		Województwo	
		Województwo	Stolica	Województwo	Stolica
1 II	Teodora m.	212	18 7	1500	2 47
2 P	Franciszek Paulin.	810	18 9	1853	3 37
3 W	Ryszarda b. w.	5 8	18 11	1718	4 28
4 S	Teodora b. w. d. k.	5 6	18 12	18 09	5 15
5 C	† Wincentygo.	5 4	18 14	18 59	6 08
6 P	† Wilhelm og.	5 1	18 16	18 53	7 05
7 S	† Epifaniusz b. w.	4 59	18 17	18 15	7 55
8 II	Zmarła Czw. Pana.	4 57	18 19	18 57	8 49
9 P	Wielkanoc.	4 55	18 21	18 40	9 42
10 W	Eszechia pnr.	4 53	18 23	18 51	10 36
11 S	Leona Wielk.	4 50	18 25	18 01	11 29
12 C	Wilhelm m.	4 48	18 26	18 46	12 25
13 P	† Hermenegilda.	4 46	18 28	18 00	13 18
14 S	Walerjana i Just.	4 44	18 30	18 11	14 12
15 II	Anastazygo m.	4 42	18 31	18 51	15 05
16 P	Marceli i Lampinn.	4 39	18 32	18 55	15 59
17 W	Alicja b. m.	4 37	18 34	18 18	16 52
18 S	Bogumilla w.	4 34	18 36	18 01	17 45
19 C	Tymona m.	4 32	18 38	18 44	18 37
20 P	† Sulciji i Serw.	4 30	18 40	18 41	19 15
21 S	Aleksandra b. w. d. k.	4 27	18 42	18 38	19 55
22 II	Sofia i Kaja.	4 25	18 43	18 55	20 51
23 P	Wojciecha b. m.	4 23	18 45	18 53	21 09
24 W	Fidelsa Kapuc. m.	4 21	18 47	18 50	21 46
25 S	Marja Kw.	4 19	18 48	18 57	22 24
26 C	Klara i Marz. pp.	4 17	18 50	18 54	23 02
27 P	† Teofil i Ter. pp.	4 15	18 51	18 52	23 40
28 S	Pawła od Krzyża.	4 13	18 52	18 59	00 00
29 II	Piotra M.	4 11	18 54	18 56	0 55
30 P	Kajetan. Sen. p.	4 9	18 56	18 53	1 15

KWIECIEŃ

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	N Teodora m. ☽	5 12	18 7	15 30	2 47	☽
2	P Franc. a Paulo.	5 10	18 9	16 23	3 37	☽
3	W Ryszarda b. w.	5 8	18 11	17 16	4 26	☽
4	Ś Izydora b. w. d. k.	5 6	18 12	18 09	5 15	☽
5	C † Wincentego. ☺	5 4	18 14	18 59	6 08	☽
6	P † Wilhelma op.	5 1	18 16	19 33	7 02	☽
7	S † Epifanjsza b. w.	4 59	18 17	20 15	7 55	☽
8	N. Zmartw. Chr. Pana.	4 57	18 19	20 57	8 49	☽
9	P Wielkanoc.	4 55	18 21	21 40	9 42	☽
10	W Ezechiela pm.	4 53	18 23	22 32	10 36	☽
11	Ś Leona Wielk.	4 50	18 25	23 04	11 29	☽
12	C Wiktora m. ☾	4 48	18 26	23 46	12 25	☽
13	P † Hermenegilda.	4 46	18 28	00 00	13 18	☽
14	S Walerjana i Just.	4 44	18 30	1 11	14 12	☽
15	N Anastazego m.	4 42	18 31	1 53	15 05	☽
16	P Marcelj. i Lamp. mm.	4 39	18 32	2 35	15 59	☽
17	W Aniceta b. m.	4 37	18 34	3 18	16 52	☽
18	Ś Bogumiła w.	4 34	18 36	4 00	17 45	☽
19	C Tymona m.	4 32	18 38	4 44	18 37	☽
20	P † Sulpicj i Serw. ☉	4 30	18 40	5 41	19 15	☽
21	S Anzelma b. w. d. k.	4 27	18 42	6 38	19 53	☽
22	N Sotera i Kaja.	4 25	18 43	7 35	20 31	☽
23	P Wojciecha b. m.	4 23	18 45	8 33	21 09	☽
24	W Fidelisa Kapuc. m.	4 21	18 47	9 30	21 46	☽
25	S Marka Ew.	4 19	18 48	10 27	22 24	☽
26	C Kleta i Marc. pp.	4 17	18 50	11 24	23 02	☽
27	P † Teofila i Tert. bb.	4 15	18 51	12 22	23 40	☽
28	S Pawła od Krzyża. ☽	4 13	18 53	13 19	00 00	☽
29	N Piotra M.	4 11	18 54	14 16	0 55	☽
30	P Katarz. Sen. p.	4 9	18 56	15 13	1 13	☽

NOTATKI

Dzień	Miejscowość	Wiek	Płeć	Nazwisko	Data
1	W	16 11	2 11	Pilip i Jan	18 58
2	S	17 08	2 49	Zygmunt	18 59
3	C	18 03	3 27	R. Konat	19 1
4	P	19 03	4 04	Florian m.	19 3
5	S	19 37	5 09	Płaza V. g. w.	19 4
6	N	20 13	6 00	Jan A.	19 5
7	P	20 46	7 08	Domicki i Eufroz.	19 7
8	W	21 21	8 09	Stanisł. B. m. g. A. g.	19 8
9	S	21 53	9 11	Gregorz Ner.	19 10
10	C	22 30	10 13	Hydora O.	19 12
11	P	23 04	11 14	Marta B. w.	19 14
12	S	23 39	12 15	Pankraczego m.	19 15
13	N	24 17	13 17	NMP. Łask.	19 17
14	P	24 48	14 18	Bonifaczego m.	19 18
15	W	25 20	15 20	Zofj Wd. m.	19 20
16	S	25 52	15 21	Jan Nep. k.	19 21
17	C	26 17	17 23	W. Pańskie. Pasch.	19 23
18	P	26 50	18 24	Feliks Kapuc. m.	19 24
19	S	27 20	19 26	Piotr Cel. g. w.	19 26
20	N	28 00	19 28	Bernardyna w.	19 28
21	P	28 34	19 30	Wiktora m.	19 30
22	W	29 07	19 31	Julij R. M.	19 31
23	S	29 41	19 33	Derybatego.	19 33
24	C	30 15	19 34	Joanny i Alj.	19 34
25	P	30 49	19 35	Grzeg. VII g. w.	19 35
26	S	31 23	19 36	Filip Ner. w.	19 36
27	N	32 00	19 37	Zof. B. k. w.	19 37
28	P	32 34	19 39	Świętoszy.	19 39
29	W	33 08	19 41	Todorzj g. m.	19 41
30	S	33 42	19 42	Feliks g. m.	19 42
31	C	34 16	19 44	Aniel P.	19 44

M A J

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	W <i>Filipa i Jak.</i> ☾	4 7	18 58	16 11	2 11	☽
2	Ś Zygmunta	4 6	18 59	17 08	2 49	☽
3	C R. Konst.	4 4	19 1	18 05	3 27	☽
4	P † Florjana m.	4 2	19 2	19 03	4 04	☽
5	S Piusa V p. w. ☺	4 1	19 4	19 37	5 05	☽
6	N <i>Jana Ap.</i>	4 0	19 5	20 12	6 06	☽
7	P Domiceli i Eufroz.	3 58	19 7	20 46	7 08	☽
8	W <i>Stanisł. b. m. p. k. p.</i>	3 56	19 8	21 21	8 09	☽
9	S Grzegorza Ner.	3 54	19 10	21 55	9 11	☽
10	C Izydora Or.	3 52	19 12	22 30	10 12	☽
11	P † Mamerta b. w.	3 50	19 14	23 04	11 14	☽
12	S Pankracego m. ☾	3 49	19 15	23 39	12 15	☽
13	N NMP. Łask.	3 47	19 17	00 00	13 17	☽
14	P † Bonifacego m.	3 46	19 18	0 48	14 18	☽
15	W † Zofji Wd. m.	3 45	19 20	1 22	15 20	☽
16	Ś † Jan Nep. k.	3 43	19 21	1 57	16 21	☽
17	C W. Pańskie. Pasch.	3 41	19 22	2 31	17 23	☽
18	P † Feliksa Kapuc. m.	3 39	19 24	3 06	18 24	☽
19	S Piotra Cel. p. w. ☺	3 37	19 26	3 04	19 26	☽
20	N Bernardyna w.	3 36	19 28	4 49	20 00	☽
21	P Wiktora m.	3 34	19 30	5 58	20 34	☽
22	W Julji P. M.	3 33	19 31	7 07	21 08	☽
23	Ś Dezyderego.	3 32	19 33	8 16	21 42	☽
24	C Joanny i Afry.	3 31	19 34	9 25	22 16	☽
25	P † Grzeg. VII p. w.	3 30	19 35	10 34	22 50	☽
26	S † Filipa Ner. w.	3 29	19 36	11 43	23 24	☽
27	N Zest. D. św. ☾	3 28	19 37	12 52	23 58	☽
28	P Świąteczny.	3 27	19 39	14 01	00 00	☽
29	W Teodozji p. m.	3 25	19 41	15 10	1 06	☽
30	Ś † Feliksa p. m.	3 24	19 42	16 19	1 40	☽
31	C Anieli P.	3 23	19 44	17 28	2 14	☽

CIKATON

Dzień	Świąta Kościoła		Świąta Kościoła		Dzień
	waż. zwyczaj.	waż. zwyczaj.	waż. zwyczaj.	waż. zwyczaj.	
1 P	1837	1845	1825	1945	1 P
2 S	1945	1945	1821	1946	2 S
3 W	1945	1947	1821	1947	3 W
4 P	1945	1948	1820	1948	4 P
5 W	1945	1949	1819	1949	5 W
6 S	1945	1950	1819	1950	6 S
7 C	1945	1951	1818	1951	7 C
8 P	1945	1952	1818	1952	8 P
9 S	1945	1953	1817	1953	9 S
10 W	1945	1954	1816	1954	10 W
11 P	1945	1955	1816	1955	11 P
12 W	1945	1956	1816	1956	12 W
13 S	1945	1956	1816	1956	13 S
14 C	1945	1957	1815	1957	14 C
15 P	1945	1957	1815	1957	15 P
16 S	1945	1958	1815	1958	16 S
17 W	1945	1958	1815	1958	17 W
18 P	1945	1958	1815	1958	18 P
19 W	1945	1959	1815	1959	19 W
20 S	1945	1959	1815	1959	20 S
21 C	1945	1959	1815	1959	21 C
22 P	1945	1959	1815	1959	22 P
23 S	1945	1959	1816	1959	23 S
24 W	1945	1959	1816	1959	24 W
25 P	1945	1959	1816	1959	25 P
26 W	1945	1959	1817	1959	26 W
27 S	1945	1959	1817	1959	27 S
28 C	1945	1959	1818	1959	28 C
29 P	1945	1959	1818	1959	29 P
30 S	1945	1959	1819	1959	30 S

CZERWIEC

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycyca		Znak	
		wsch.	zach.	wsch.	zach.		
1	P	† Bł. Jakuba	3 22	19 45	18 37	2 48	☾
2	S	† Marcelina mm.	3 21	19 46	19 45	3 23	☾
3	N	Erazma b. m.	3 21	19 47	20 15	4 29	☾
4	P	Franc. Kar. w.	3 20	19 48	20 45	5 35	☾
5	W	Bonifac. b. m.	3 19	19 49	21 15	6 41	☾
6	Ś	Norberta i Klaud.	3 19	19 50	21 45	7 48	☾
7	C	Boże Ciało. Rob. op.	3 18	19 51	22 15	8 54	☾
8	P	† Maksyma b. w.	3 18	19 52	23 45	10 00	☾
9	S	Pryma i Felic. mm.	3 17	19 53	23 15	11 06	☾
10	N	Małgorzaty kr.	3 16	19 54	23 45	12 13	☾
11	P	Barnaby ap.	3 16	19 55	00 00	13 19	☾
12	W	Jana W.	3 16	19 56	0 45	14 25	☾
13	Ś	Antoniego Pad. w.	3 16	19 56	1 15	15 31	☾
14	C	Bazylego w.	3 15	19 57	1 45	16 38	☾
15	P	† S. Jez. Wita i Mod.	3 15	19 57	2 15	17 44	☾
16	S	Aliny. Ben. b. w.	3 15	19 58	2 45	18 50	☾
17	N	Innocentego m.	3 15	19 58	3 16	19 57	☾
18	P	Marka i Marc. mm.	3 15	19 58	4 23	20 27	☾
19	W	Gerwaz. i Prot.	3 15	19 59	5 30	20 27	☾
20	Ś	Sylwerj. p. m.	3 15	19 59	6 36	21 26	☾
21	C	Alojzego Gonz. w.	3 15	19 59	7 43	21 56	☾
22	P	† Paulina b. w.	3 15	19 59	8 50	22 26	☾
23	S	Agrypiny p. m.	3 16	19 59	9 56	22 55	☾
24	N	<i>Nar. ś. Jana Chrzc.</i>	3 61	19 59	11 03	23 25	☾
25	P	Prospera b. w.	3 16	19 59	12 10	23 54	☾
26	W	Jana i Pawła mm	3 17	19 59	13 16	00 00	☾
27	Ś	Władysława kr. w.	3 17	19 59	14 23	0 53	☾
28	C	Leona W.	3 18	19 59	15 30	1 23	☾
29	P	Ś. Piotra i P. ap.	3 18	19 59	16 36	1 52	☾
30	S	Wsp. ś. Paw. Ap.	3 19	20 00	17 43	2 22	☾

NOTATKI

Data	Święta Kościoła Rzymsko-Katolickiego	Stolica		Kęstyon	
		ważn. zach.	ważn. zach.	ważn. zach.	ważn. zach.
1 II	V. Kr. P. J. Chr. P.	3 19	20 00	18 50	2 81
2 P	Nawiedz. NMP.	3 20	19 58	19 57	3 21
3 W	Anatoljusz i Helj.	3 20	19 59	20 27	4 27
4 S	Józefa i Kasant. W.	3 21	19 59	20 58	2 33
5 C	Antonieg. Zak. w.	3 22	19 58	21 58	6 39
6 P	† Kazasza pr.	3 23	19 58	21 59	7 44
7 S	Cyrylla i Metod.	3 24	19 57	22 29	8 50
8 N	Elzbiety kr. wd.	3 25	19 57	23 00	9 56
9 P	Weroniki p.	3 26	19 56	23 30	11 02
10 W	7 br. mecz.	3 27	19 55	00 00	12 07
11 S	Pelagji P. m.	3 28	9 55	0 31	13 13
12 C	Jana Gwałb. op.	3 29	19 54	1 02	14 19
13 P	† Matgorz. p. m.	3 30	19 53	1 32	15 25
14 S	Bonawen. p. w. d. k.	3 31	19 52	2 03	16 30
15 N	Rozesl. Ap.	3 32	19 51	2 33	17 36
16 P	NMP. Szard.	3 34	19 50	3 04	18 40
17 W	Aleksiego w.	3 35	19 49	3 35	19 47
18 S	Szymona z Iqin. w.	3 37	19 48	4 42	20 22
19 C	Wincenl. a Paulo.	3 38	19 47	5 50	20 57
20 P	† Czesława w.	3 39	19 46	6 58	21 31
21 S	Praksedy p. m.	3 40	19 45	8 06	22 06
22 N	Marij Magdaleny.	3 42	19 44	9 15	22 41
23 P	Apolinariego b. m.	3 43	19 43	10 23	23 15
24 W	Bł. Kuneg. p. Kr. Pol.	3 44	19 42	11 31	23 50
25 S	Jakub. Apost.	3 45	19 40	12 39	1 00
26 C	Annj m. NMP.	3 47	19 39	13 48	0 59
27 P	† Nstasji. m.	3 48	19 38	14 56	1 34
28 S	Innocent i Wikl.	3 50	19 36	16 04	2 09
29 N	Marty P.	3 51	19 34	17 12	2 43
30 P	Julitty i Donat. mm.	3 53	19 32	18 20	3 18
31 W	Ignacego Lojoli w.	3 55	19 31	19 29	3 52

LIPIEC

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	N <i>N. Kr. P. J. Chr.</i> ☽	3 19	20 00	18 50	2 51	☽
2	P <i>Nawiedz. NMP.</i> ☽	3 20	19 59	19 57	3 21	☽
3	W <i>Anatoljusz i Helj.</i>	3 20	19 59	20 27	4 27	☽
4	Ś <i>Józefa Kalasant. W.</i>	3 21	19 59	20 58	5 33	☽
5	C <i>Antonieg. Zak. w.</i>	3 22	19 58	21 28	6 39	☽
6	P <i>† Izajasza pr.</i>	3 23	19 58	21 59	7 44	☽
7	S <i>Cyrylla i Metod.</i>	3 24	19 57	22 29	8 50	☽
8	N <i>Elżbiety kr. wd.</i>	3 25	19 57	23 00	9 56	☽
9	P <i>weroniki p.</i>	3 26	19 56	23 30	11 02	☽
10	W <i>7 br. męcz.</i> ☾	3 27	19 55	00 00	12 07	☽
11	Ś <i>Pelagji P. m.</i>	3 28	9 55	0 31	13 13	☽
12	C <i>Jana Gwałb. op.</i>	3 29	19 54	1 02	14 19	☽
13	P <i>† Małgorz. p. m.</i>	3 30	19 53	1 32	15 25	☽
14	S <i>Bonawen. b. w. d. k.</i>	3 31	19 52	2 03	16 30	☽
15	N <i>Rozesł. Ap.</i>	3 32	19 51	2 33	17 36	☽
16	P <i>NMP. Szkapl.</i>	3 34	19 50	3 04	18 40	☽
17	W <i>Aleksego w.</i> ☽	3 35	19 49	3 35	19 47	☽
18	Ś <i>Szymona z Lipn. w.</i>	3 37	19 48	4 42	20 22	☽
19	C <i>Wincent. a Paulo.</i>	3 38	19 47	5 50	20 57	☽
20	P <i>† Czesława w.</i>	3 39	19 46	6 58	21 31	☽
21	S <i>Praksedy p. m.</i>	3 40	19 45	8 06	22 06	☽
22	N <i>Marji Magdaleny.</i>	3 42	19 44	9 15	22 41	☽
23	P <i>Apolinarego b. m.</i>	3 43	19 43	10 23	23 15	☽
24	W <i>Bł. Kuneg. p. Kr. Pol.</i>	3 44	19 42	11 31	23 50	☽
25	Ś <i>Jakub. Apost.</i>	3 45	19 40	12 39	0 00	☽
26	C <i>Anny m. NMP.</i> ☽	3 47	19 39	13 48	0 59	☽
27	P <i>† Natalji. m.</i>	3 48	19 38	14 56	1 34	☽
28	S <i>Innocent. i Wikt.</i>	3 50	19 36	16 04	2 09	☽
29	N <i>Marty P.</i>	3 51	19 34	17 12	2 43	☽
30	P <i>Julitty i Donat. mm.</i>	3 53	19 32	18 20	3 18	☽
31	W <i>Ignacego Lojoli w.</i>	3 55	19 31	19 29	3 52	☽

NOTATKI

Data	Imię i Nazwisko	Wiek lat	Wzrost	Ciężar ciała
12	Profr Ag. w. Ok. 3	4 27 19 29	50 04	4 53
13	W.M.P. Amielak	4 28 19 29	50 39	5 53
14	† Zn. tel. A. Szuk.	4 0 19 63	51 18	6 54
15	Yominik w.	4 1 19 25	51 30	7 54
16	W. op. Salski	4 2 19 25	52 25	8 53
17	Przem. Falszt	4 4 19 21	53 01	9 52
18	Kajdane w.	4 6 19 19	53 36	10 50
19	Cyjan, Laryz	4 7 0 17	60 00	11 55
20	Roman m	4 9 19 15	6 47	12 57
21	† Wawrzyńca m.	4 10 19 15	1 53	13 57
22	Zuzanny i Dymy p	4 11 19 11	1 58	14 57
23	Kary P.	4 13 19 9	2 33	15 59
24	Hilolla i Kasp. mm	4 14 19 7	3 09	16 59
25	† W. Euz. Kasp. m	4 16 19 5	3 44	17 57
26	Walsbow, K.M.P.	4 17 9 3	4 19	19 0
27	Łocz. G. K.M.P.	4 1 19 1	5 15	19 3
28	† Jacek Wyan	4 21 8 29	6 11	20 18
29	Prinias w. n.	4 23 18 27	7 08	20 07
30	Martyna i Hal. w.	4 25 18 25	8 04	21 36
31	Berarda op. d. k.	4 27 18 25	9 00	22 18
32	Joanny Fietn. wd.	4 28 18 21	9 57	22 54
33	Symbor i Tym. mm	4 30 18 49	10 53	23 23
34	Fryga i Benci w. 2	4 31 18 47	11 49	24 00
35	† Barłom. op.	4 33 18 44	12 46	24 06
36	Ludwika kr.	4 34 18 45	13 45	24 12
37	K. M. P. Jaszog.	4 36 18 40	14 38	24 08
38	† A. Kar. kr. w.	4 38 18 35	15 35	24 17
39	Agustyna b. w. d. k.	4 39 18 35	16 31	24 20
40	Sc. G. A. Caxic.	4 41 18 34	17 27	24 09
41	Rozy Jan. p.	4 43 18 31	18 24	24 43
42	† Hajmunda w.	4 44 18 29	19 07	25 06

SIERPIEŃ

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Wsięzyca		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	S Piotra Ap. w Ok. ☽	3 57	19 29	20 04	4 53	☽
2	<i>NMP. Anielsk.</i>	3 58	19 29	20 39	5 53	☽
3	P † Zn. rel. ś. Szcz.	4 0	19 62	21 15	6 54	☽
4	S Dominika w.	4 1	19 25	21 50	7 54	☽
5	W <i>N w P. Snieżnej.</i>	4 3	19 23	22 25	8 55	☽
6	P <i>Przem. Pańsk.</i>	4 4	19 21	23 01	9 55	☽
7	W Kajetana w.	4 6	19 19	23 36	10 50	☽
8	Ś Cyrjaka, Larga ☾	4 7	19 17	00 00	11 56	☽
9	C Romana m	4 9	19 15	0 47	12 57	☽
10	P † Wawrzyńca m.	4 10	19 13	1 22	13 57	☽
11	S Zuzanny i Dygmy p	4 11	19 11	1 58	14 53	☽
12	W Klary P.	4 13	19 9	2 33	15 59	☽
13	P Hipolita i Kassj. mm	4 14	19 7	3 09	16 59	☽
14	W † W. Euz. Kapł m	4 16	19 5	3 44	17 5	☽
15	Ś Wniebowz. NMP	4 17	19 3	4 19	19 0	☽
16	C <i>Joach Oj. NMP</i> ☽	4 19	19 1	5 15	19 3	☽
17	P † Jacka Wyzn.	4 21	18 59	6 11	20 18	☽
18	S Firmina w. b.	4 23	18 57	7 08	20 07	☽
19	W Marjana i Ruf. ww	4 25	18 55	8 04	21 36	☽
20	P Bernarda op. d. k.	4 27	18 53	9 00	22 15	☽
21	W Joanny Frem. wd.	4 28	18 51	9 57	22 54	☽
22	Ś Symforj. i Tyn. mm.	4 30	18 49	10 53	23 32	☽
23	C Filipa i Benicj. w. ☽	4 31	18 47	11 49	00 00	☽
24	P † Bartłom. ap.	4 33	18 44	12 46	0 50	☽
25	S Ludwika kr.	4 34	18 42	13 42	1 29	☽
26	W <i>N. M. P. Jasnog.</i>	4 36	18 40	14 38	2 08	☽
27	P P. r. ś. Kaz. kr. w.	4 38	18 38	15 35	2 47	☽
28	W Augustyna b. w. d. k.	4 39	18 36	16 31	3 26	☽
29	Ś <i>Śc. gł. ś. J. Chrzc.</i>	4 41	18 34	17 27	4 05	☽
30	C Róży Lim. p.	4 43	18 31	18 24	4 43	☽
31	P † Rajmunda w. ☽	4 44	18 29	19 07	5 36	☽

WIKIATON

Data	Kościół Katolicki	Świąta Kościoła		Data
		Ważn. rocz.	Ważn. rocz.	
1 S	14tego Op.	4 46	18 27	19 20
2 E	Świeciana kr. węg.	4 47	18 24	20 23
3 E	Szymona Szubnika	4 49	18 22	21 16
4 W	Rozalii P.	4 50	18 19	21 20
5 S	Wawrzyńca Just.	4 52	18 17	22 42
6 C	Zachary. pr.	4 54	18 14	23 25
7 P	† Jana M.	4 55	18 11	00 00
8 S	Wrocl. WMP.	4 58	18	8
9 E	Śerjusz p. w.	5 0	18	6
10 P	Mikołaja z Tol. w.	5 1	18	4
11 W	Prota i Jacka mm.	5 3	18	2
12 S	Amanta WMP.	5 4	18	0
13 C	Eugenji p.	5 6	17 38	4 26
14 P	† Pod Kr. Św.	5 7	17 35	5 09
15 S	A. M. P. Bolek	5 9	17 34	6 05
16 E	Euzobj p. m.	5 10	17 32	6 54
17 P	Sygnysy d. Franc.	5 12	17 30	7 47
18 W	Józefa W.	5 14	17 28	8 29
19 S	† S. d. Januszka	5 16	17 26	9 23
20 C	Eustachjusz m.	5 17	17 24	10 24
21 P	† S. d. Mateusz.	5 19	17 21	11 17
22 S	† S. d. Tom. d. w. B.	5 20	17 18	12 09
23 E	Tekli p. m.	5 22	17 16	13 02
24 P	WMP. od wst. niew.	5 23	17 14	13 54
25 W	H. Ładysł. z Giełn.	5 25	17 12	14 47
26 S	Cypriana i Just. p.	5 27	17 10	15 39
27 C	Kozmy i Danił. mm.	5 29	17 07	16 32
28 P	† Wacława kr. m.	5 31	17 04	17 25
29 S	Michała Arch.	5 33	17 02	18 18
30 E	Hieron. Kopl. w. d. l.	5 34	17 00	19 06

WRZESIEŃ

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		Księżycy		Znak	
		wsch.	zach.	wsch.	zach.		
1	S	Idziego Op.	4 46	18 27	19 50	6 29	
2	N	Stefana kr. węg.	4 47	18 24	20 33	7 21	
3	P	Szymona Słupnika	4 49	18 22	21 16	8 14	
4	W	Rozalji P.	4 50	18 19	21 59	9 07	
5	Ś	Wawrzyńca Just.	4 52	18 17	22 42	9 59	
6	C	Zacharj. pr.	4 54	18 14	23 25	10 52	
7	P	† Jana M.	4 55	18 11	00 00	11 45	
8	S	Narodz. NMP.	4 58	18 8	0 51	12 37	
9	N	Sergjusza p. w.	5 0	18 6	1 34	13 30	
10	P	Mikołaja z Tol. w.	5 1	18 4	2 17	14 23	
11	W	Prota i Jacka mm.	5 3	18 2	3 00	15 15	
12	Ś	Imienia NMP.	5 4	18 0	3 43	16 08	
13	C	Eugenji p.	5 6	17 58	4 26	17 01	
14	P	† Pod. Krz. Św.	5 7	17 56	5 09	17 53	
15	S	N. M. P. Boles.	5 9	17 54	6 02	18 43	
16	N	Euzebji p. m.	5 10	17 52	6 54	19 33	
17	P	Stygmys. Franc.	5 12	17 50	7 47	20 23	
18	W	Józefa W.	5 14	17 48	8 29	21 13	
19	Ś	† S. d. Januarjusza.	5 16	17 46	9 32	22 03	
20	C	Eustachjusza m.	5 17	17 44	10 24	22 53	
21	P	† S. d. Mateusza.	5 19	17 41	11 17	23 43	
22	S	† S. d. Tom. b. w.	5 20	17 38	12 09	00 00	
23	N	Tekli p. m.	5 22	17 36	13 02	1 23	
24	P	NMP. od wyk. niew.	5 23	17 34	13 54	2 13	
25	W	Bł. Ładysł. z Gieln.	5 25	17 32	14 47	3 03	
26	Ś	Cyprjana i Just. p.	5 27	17 29	15 39	3 53	
27	C	Kozmy i Damj. mm.	5 29	17 27	16 32	4 43	
28	P	† Wacława kr. m.	5 31	17 24	17 25	5 32	
29	S	Michała Arch.	5 33	17 22	18 15	6 17	
30	N	Hieron. Kapł. w. d. k.	5 34	17 20	19 06	7 2	

NOTATKI

Dzień	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Stożeczka		Dziennik
		waga, zach.	* siołeczka waga, zach.	
1 P	Bl. Jan z Dukli	5 36	17 18	19 56 7 47
2 W	Aniołów, Stróżów.	5 37	17 16	20 47 8 32
3 S	Kandyda i Ewalda.	5 39	17 13	21 37 9 17
4 C	Franciszka Seral.	5 40	17 11	22 28 10 2
5 P	† Płacydy i Zen. pp.	5 42	17 8	23 18 10 47
6 S	Brigitta w.	5 44	17 6	00 00 11 32
7 N	V. M. P. Różaniec.	5 45	17 5	1 00 2 7
8 P	Pelagij Birgily wd.	5 48	17 1	1 50 13 2
9 W	Dionizego b. m.	5 49	16 59	2 40 13 47
10 S	Franciszka Borg. w.	5 51	16 56	3 31 14 32
11 C	Płacydy i Zen. pp.	5 52	16 54	4 21 15 17
12 P	† Maksymilij b. w.	5 54	16 52	5 12 16 2
13 S	Edwarda kr. w.	5 56	16 50	6 24 16 46
14 N	Kajkasta p. m.	5 57	16 48	7 01 17 41
15 P	Teresy p.	5 59	16 46	7 41 18 36
16 W	Maryjana i Satur.	6 1	16 44	8 20 19 31
17 S	Wiktora b.	6 3	16 41	9 00 20 26
18 C	Ćwierka Ew.	6 5	16 37	9 40 21 21
19 P	† Piotra z Alkant.	6 6	16 37	10 19 22 16
20 S	Jana Kantego.	6 8	16 35	10 59 23 11
21 N	Uzuli p. m.	6 9	16 33	11 39 00 00
22 P	Kordulij i Alodij pp.	6 11	16 31	12 18 1 01
23 W	Seweryna i Rom.	6 13	16 29	12 58 1 56
24 S	Rajola Archana.	6 15	16 27	13 38 2 41
25 C	Kryszpina i Krysp.	6 17	16 25	14 17 3 46
26 P	† Ewazyta p. m.	6 19	16 23	14 57 4 41
27 S	Sabiny p. m.	6 21	16 20	15 37 5 36
28 N	Szymona i Tade.	6 23	16 18	16 16 6 30
29 P	Narotyza b. w.	6 25	16 16	17 12 7 7
30 W	Germana i Terap.	6 26	16 14	18 14 7 44
31 S	† W. Symonofuzza.	6 28	16 12	19 12 8 22

PAŹDZIERNIK

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Słońca		W sieżyca		znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	P <i>Bł. Jan z Dukli.</i> ☽	5 36	17 18	19 56	7 47	☽
2	W Aniołów. Stróżów.	5 37	17 16	20 47	8 32	☽
3	Ś Kandyda i Ewolda.	5 39	17 13	21 37	9 17	☽
4	C Franciszka Seraf.	5 40	17 11	22 28	10 2	☽
5	P † Placydy i Zen. pp.	5 42	17 8	23 18	10 47	☽
6	S Brunona w. ☾	5 44	17 6	00 00	11 32	☽
7	N <i>N. M. P. Różańc.</i>	5 45	17 3	1 00	2 7	☽
8	P Pelagji Birgity wd.	5 48	17 1	1 50	13 2	☽
9	W Dyonizego b. m.	5 49	16 59	2 40	13 47	☽
10	Ś Franciszka Borg. w.	5 51	16 56	3 31	14 32	☽
11	C Placydy i Zen. pp.	5 52	16 54	4 21	15 17	☽
12	P † Maksymilj b. w.	5 54	16 52	5 12	16 2	☽
13	S Edwarda kr. w.	5 56	16 50	6 24	16 46	☽
14	N Kaliksta p. m. ☽	5 57	16 48	7 01	17 41	☽
15	P Teresy p.	5 59	16 46	7 41	18 36	☽
16	W Martyrana i Satur.	6 1	16 44	8 20	19 31	☽
17	Ś Wiktora d.	6 3	16 41	9 00	20 26	☽
18	C <i>Eukasza Ew.</i>	6 5	16 39	9 40	21 21	☽
19	P † Piotra z Alkant.	6 6	16 37	10 19	22 16	☽
20	S <i>Jana Kantego.</i>	6 8	16 35	10 59	23 11	☽
21	N Urszuli p. m. ☽	6 9	16 33	11 39	00 00	☽
22	P Korduli i Alodji pp.	6 11	16 31	12 18	1 01	☽
23	W Seweryna i Rom.	6 13	16 29	12 58	1 56	☽
24	Ś <i>Rafala Archan.</i>	6 15	16 27	13 38	2 41	☽
25	C Kryspina i Krysp.	6 17	16 25	14 17	3 46	☽
26	P † Ewarysta p. m.	6 19	16 23	14 57	4 41	☽
27	S Sabiny p. m.	6 21	16 20	5 37	5 36	☽
28	N <i>Szymona i Tad</i>	6 23	16 18	16 16	6 30	☽
29	P Narcyza b. w. ☽	6 25	16 16	17 15	7 7	☽
30	W Germana i Serap.	6 26	16 14	18 14	7 44	☽
31	S † W. Symfronjusza.	6 28	16 12	19 12	8 22	☽

NOTATKI

Dzie	Święta Kościoła Kruszka Katońska		Złotych		Kieliszczyk	
			ważn. zach.	ważn. kicij.		
1 C	Węzł Świel.	6 30 16 10	20 11	8 59		
2 P	† Dzień Zadusz.	6 31 16 8	21 10	9 30		
3 S	Huberta b. w.	6 33 16 7	23 00	10 14		
4 N	Karola Bór. b. w.	6 35 16 5	23 7	10 11		
5 P	sch rj i lsb.	6 31 16 3	00 00	11 28		
6 W	Leopolda w.	6 39 16 2	1	4 15 05		
7 S	Nikandra i Kar. mm.	6 41 16 0	5	3 12 43		
8 C	Gotyda i Maur.	6 42 15 50	3	2 13 10		
9 P	† eodora i Oresta.	6 44 15 57	4	1 13 38		
10 S	Andr. z Awelina	6 46 15 56	5 00	14 35		
11 N	Marcina b. w.	6 47 15 54	5 58	15 15		
12 P	Marcina p. m.	6 49 15 55	5 57	15 49		
13 W	Stan Kozł.	6 51 15 50	7 34	16 55		
14 S	Jakuba b. w.	6 51 15 45	8 11	18 1		
15 C	Leopolda w.	6 54 15 46	8 48	18 7		
16 P	† Edmunda b. w.	6 56 15 45	9 24	20 13		
17 S	Grzegorza Cudoiw.	6 58 15 44	10	1 21 19		
18 N	Odona p.	7 00 15 43	10 38	22 25		
19 P	Elzbiety kr. wj.	7 1 15 42	11 15	23 35		
20 W	Feliksa Walej.	7 3 15 41	11 51	00 00		
21 S	Odwow, V.M.P.	7 4 15 40	12 28	1 44		
22 C	Cecylii p. m.	7 6 15 39	13 08	2 50		
23 P	† Klemensa p. m.	7 8 15 38	13 41	3 56		
24 S	Jana od Krzyża w.	7 9 15 36	14 18	5 2		
25 N	Katarzyny p. m.	7 11 15 35	14 54	6 08		
26 P	Piotra p. m.	7 12 15 43	15 31	7 15		
27 W	Wulgijusa b. m. (7)	7 14 15 33	16 35	7 48		
28 S	Marswela b. m.	7 16 15 32	17 39	8 21		
29 C	Sawirina i Filom.	7 17 15 31	18 44	8 53		
30 P	Andrzeja Ap.	7 19 15 20	19 48	9 26		

LISTOPAD

Dnie	Święta Kościoła Rzymisko Katolickiego		Stońca		Księżyca		Znak
			wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	C	Wsyst Święt. ☺	6 30	16 10	20 11	8 09	
2	P	† Dzień Zadusz.	6 31	16 8	21 10	9 30	
3	S	Huberta b. w.	6 33	16 7	22 00	10 14	
4	N	Karola Bor. b. w.	6 35	16 5	23 0	10 01	
5	P	ach rj i lzb. ☾	6 37	16 3	00 00	11 28	
6	W	Leonarda w.	6 39	16 2	1 4	12 06	
7	Ś	Nikandra i Kar. mm.	6 41	16 0	2 3	12 43	
8	C	Gotfryda i Maura.	6 42	15 59	3 2	13 20	
9	P	† eodora i Oresta.	6 44	15 57	4 1	13 58	
10	S	Andrz. z Awelina	6 46	15 56	5 00	14 35	
11	N	Marcina b. w. ☺	6 47	15 54	5 58	15 12	
12	P	Marcina p. m.	6 49	15 52	5 57	15 49	
13	W	Stan. Kostki.	6 51	15 50	7 34	16 55	
14	Ś	Jukunda b. w.	6 52	15 48	8 11	18 1	
15	C	Leopolda w.	6 54	15 46	8 48	18 7	
16	P	† Edmunda b. w.	6 56	15 45	9 24	20 13	
17	S	Grzegorza Cudotw.	6 58	15 44	10 1	21 19	
18	N	Odoną p.	7 00	15 43	10 38	22 25	
19	P	Elżbiety kr. wp.	7 1	15 42	11 15	23 32	
20	W	Feliksa Walezj. ☾	7 3	15 41	11 5	00 00	
21	Ś	Ofiarow. NMP.	7 4	15 40	12 28	1 44	
22	C	Cecylji p. m.	7 6	15 39	13 05	2 50	
23	P	† Klemensa p. m.	7 8	15 38	13 41	3 56	
24	S	Jana od Krzyża w.	7 9	15 36	14 18	5 2	
25	N	Katarzyny p. m.	7 11	15 35	14 54	6 08	
26	P	Piotra p. m.	7 12	15 33	15 31	7 15	
27	W	Wirgiljusza b. m. ☺	7 14	15 33	16 35	7 48	
28	Ś	Mansweta b. m.	7 16	15 32	17 39	8 21	
29	C	Saturnina i Filem.	7 17	15 31	18 44	8 53	
30	P	Andrzeja Ap.	7 19	15 20	19 48	9 26	

NOTATKI

Dzień	Święta Kościoła Przymsko-Katolickiego		Stolica		Tęgiełwa	
	Wsch.	Zach.	Wsch.	Zach.	Wsch.	Zach.
1 S	7 20	15 30	15 30	15 30	15 52	9 51
2 W	7 21	15 29	15 29	15 29	15 57	10 31
3 P	7 23	15 29	15 29	15 29	15 01	11 4
4 W	7 24	15 28	15 28	15 28	00 00	11 37
5 S	7 25	15 28	15 28	15 28	1 10	12 9
6 C	7 27	15 27	15 27	15 27	2 14	12 42
7 P	7 29	15 26	15 26	15 26	3 18	13 17
8 S	7 30	15 26	15 26	15 26	4 23	13 49
9 W	7 31	15 26	15 26	15 26	5 27	14 22
10 P	7 32	15 25	15 25	15 25	6 31	14 53
11 W	7 33	15 25	15 25	15 25	7 36	15 24
12 S	7 34	15 25	15 25	15 25	8 07	16 29
13 C	7 35	15 25	15 25	15 25	8 39	17 32
14 P	7 36	15 25	15 25	15 25	9 10	18 40
15 S	7 37	15 25	15 25	15 25	9 42	19 46
16 W	7 38	15 25	15 25	15 25	10 13	20 51
17 P	7 39	15 25	15 25	15 25	10 45	21 57
18 W	7 40	15 25	15 25	15 25	11 16	22 02
19 S	7 41	15 26	15 26	15 26	11 48	00 00
20 C	7 41	15 26	15 26	15 26	12 19	1 13
21 P	7 42	15 26	15 26	15 26	12 51	2 19
22 S	7 42	15 27	15 27	15 27	13 22	3 24
23 W	7 43	15 28	15 28	15 28	13 54	4 30
24 P	7 43	15 28	15 28	15 28	14 25	5 35
25 W	7 44	15 29	15 29	15 29	14 57	6 41
26 S	7 44	15 29	15 29	15 29	15 28	7 46
27 C	7 44	15 30	15 30	15 30	16 33	8 18
28 P	7 44	15 31	15 31	15 31	17 38	8 50
29 S	7 45	15 32	15 32	15 32	18 43	9 22
30 W	7 45	15 33	15 33	15 33	19 48	9 54
31 P	7 45	15 33	15 33	15 33	20 58	10 26

GRUDZIEŃ

Dnie	Święta Kościoła Rzymsko Katolickiego	Stońca		K sieźwca		Znak
		wsch.	zach.	wsch.	zach.	
1	S Eligjusza b. w. ☺	7 20	15 30	20 52	9 51	☺
2	N Bibianny p. m.	7 21	15 29	21 57	10 31	☾
3	P Franc. Ksaw. w.	7 23	15 29	23 01	11 4	☾
4	W Barbary p. m.	7 24	15 28	00 00	11 37	☾
5	Ś Saby op. ☾	7 25	15 28	1 10	12 9	☾
6	C Mikołaja b. w.	7 27	15 27	2 14	12 42	☾
7	P † Ambroz. b. w. d. k.	7 29	15 26	3 18	13 17	☾
8	S Niepok. Pocz. NMP.	7 30	15 26	4 23	13 49	☾
9	N Walerji p. m.	7 31	15 26	5 27	14 22	☾
10	P NMP. Loretańsk.	7 32	15 25	6 31	14 53	☾
11	W Damazego p. w.	7 33	15 25	7 36	15 24	☾
12	Ś Aleksandra m. ☽	7 34	15 25	8 07	16 29	☾
13	C Łucji p. m.	7 35	15 25	8 39	17 35	☾
14	P † Dyskor. i Herona	7 36	15 25	9 10	18 40	☾
15	S Walerjana i Ireneus.	7 37	15 25	9 42	19 46	☾
16	N Euzebjusza b. m.	7 38	15 25	10 13	20 51	☾
17	P Łazarza b.	7 39	15 25	10 45	21 57	☾
18	W Gracjana b. w.	7 40	15 25	11 16	22 02	☾
19	Ś † S. d. Darj. i Nem. ☽	7 41	15 26	11 48	00 00	☾
20	C Teofila	7 41	15 26	12 19	1 13	☾
21	P † S. d. Tomasza ap.	7 42	15 26	12 51	2 19	☾
22	S † S. d. Honor. m.	7 42	15 27	13 22	3 24	☾
23	N Wiktorji p.	7 43	15 28	13 54	4 30	☾
24	P † W. Irminy p.	7 43	15 28	14 25	5 35	☾
25	W Nar. Chryst. Pana.	7 44	15 29	14 57	6 41	☾
26	Ś Szczepana I. Męcz.	7 44	15 29	15 28	7 46	☾
27	C Jana Ap. Ew. ☽	7 44	15 30	16 33	8 18	☾
28	P † Młodziank. mm.	7 44	15 31	17 38	8 50	☾
29	S Tomasza b.	7 45	15 32	18 43	9 22	☾
30	N Eugenjusza b. w.	7 45	15 33	19 48	9 54	☾
31	P Sylwestra p. w.	7 45	15 33	20 53	10 26	☾

Święta ruchome rzymsko-katolickie.

NOTATKI

Ponieważ święta te nie mają ustalonej daty, lecz przypadają na pierwszą niedzielę po...

na każdy rok należy przeprowadzać obliczenia ast...
nomiczne dla oznaczenia właściwej daty tych św...
W zależności zaś od niej ulega zmiana również ki...
tomych dat świątecznych. Gwiazdką oznaczono l...
przesłane, w których luty ma 29 dni.

Rok	Popielec	Wielkanoc	Wniebo- wstap.	Zielono- Świątki	Boże Ciele
1928	22 lutego	8 kwietnia	10 maja	27 maja	7 czerwca
1929	13 lutego	31 marca	9 maja	19 maja	30 maja
1930	5 marca	20 kwietnia	29 maja	8 czerwca	19 czerwca
1931	18 lutego	5 kwietnia	14 maja	24 maja	4 czerwca
1932	10 lutego	27 marca	5 maja	15 maja	26 maja
1933	1 marca	16 kwietnia	25 maja	4 czerwca	15 czerwca
1934	14 lutego	1 kwietnia	10 maja	20 maja	31 maja
1935	6 marca	21 kwietnia	30 maja	9 czerwca	20 czerwca
1936	26 lutego	12 kwietnia	21 maja	31 maja	11 czerwca
1937	10 lutego	23 marca	5 maja	16 maja	27 maja
1938	2 marca	17 kwietnia	26 maja	5 czerwca	16 czerwca
1939	22 lutego	9 kwietnia	28 maja	18 maja	8 czerwca
1940	7 lutego	14 marca	2 maja	12 maja	23 czerwca

MARTYR

Date	Name of Martyr	Hours		Page
		From	To	
1 S	Elizyeta b. w.	7 20	15 30	10 51
2 S	Bibiany p. m.	7 21	15 30	11 01
3 P	Prans. Karol. w.	7 23	15 25	11 11
4 W	Barbara p. m.	7 24	15 25	11 21
5 S	Saby op.	7 25	15 25	11 31
6 C	Nikolaus b. w.	7 27	15 25	11 41
7 P	Y Ambroz. b. w. J. k.	7 29	15 25	11 51
8 S	Nicpot. Piotr. N.M.P.	7 30	15 25	12 01
9 S	Walerja p. m.	7 31	15 25	12 11
10 P	N.M.P. Leonaśt.	7 32	15 25	12 21
11 W	Damazego p. w.	7 33	15 25	12 31
12 S	Aleksandra m.	7 34	15 25	12 41
13 C	Lucji p. m.	7 35	15 25	12 51
14 P	Y Dytka. Y Herona	7 36	15 25	13 01
15 S	Walerjona Y Ireneus.	7 37	15 25	13 11
16 S	Buzabiosa b. m.	7 38	15 25	13 21
17 P	Lazara b.	7 39	15 25	13 31
18 W	Graciano b. w.	7 40	15 25	13 41
19 S	Y S. d. Darta Mart.	7 41	15 25	13 51
20 C	Teofila	7 41	15 25	14 01
21 P	Y S. d. Tomosza op.	7 42	15 25	14 11
22 S	Y S. d. Honor. m	7 42	15 25	14 21
23 Y	Wiktorja p.	7 43	15 25	14 31
24 P	Y W. Iminy p.	7 43	15 25	14 41
25 W	Nar. Chryst. Pana.	7 44	15 25	14 51
26 S	Szymon Y Magdalena.	7 44	15 25	15 01
27 C	Jana Ap. Jwa.	7 44	15 30	15 11
28 P	Y Alodant. am.	7 44	15 21	15 21
29 S	Tomosza b.	7 45	15 25	15 31
30 W	Buzabiosa b. w.	7 45	15 25	15 41
31 P	Sylwestra p. w.	7 45	15 25	15 51

Święta ruchome rzymsko-katolickie.

Ponieważ święta Wielkanocne nie mają ustalonej daty, lecz przypadają na pierwszą niedzielę po pełni księżyca po wiosennem zrównaniu dnia z nocą, przeto na każdy rok należy przeprowadzać obliczenia astronomiczne dla oznaczenia właściwej daty tych świąt. W zależności zaś od niej ulega zmiana również kilka innych dat świątecznych. Gwiazdką oznaczono lata przestępne, w których luty ma 29 dni.

Rok	Popielec	Wielkanoc	Wniebo- wstap.	Zielone Świątki	Boże Ciało
* 1928	22 lutego	8 kwietnia	11 maja	27 maja	7 czerwca
1929	13 lutego	31 marca	9 maja	19 maja	30 maja
1930	5 marca	20 kwietnia	29 maja	8 czerwca	19 czerwca
1931	18 lutego	5 kwietnia	14 maja	24 maja	4 czerwca
1932	10 lutego	27 marca	5 maja	15 maja	26 maja
1933	1 marca	16 kwietnia	25 maja	4 czerwca	15 czerwca
1934	14 lutego	1 kwietnia	10 maja	20 ma a	31 maja
1935	6 marca	21 kwietnia	30 ma a	9 czerwca	20 czerwca
1936	26 lutego	12 kwietnia	21 maja	31 maja	11 czerwca
1937	10 lutego	28 marca	6 maja	16 maja	27 maja
1938	2 marca	17 kwietnia	26 ma a	5 czerwca	16 czerwca
1939	22 lutego	9 kwietnia	28 maja	18 maja	8 czerwca
1940	7 lutego	24 marca	2 maja	12 maja	23 czerwca

Ustawowe dni świąteczne.

1. stycznia, Nowy Rok.
6. stycznia, Trzech Króli.
2. lutego, Oczyszczenie Najśw. Marji Panny.
3. maja.
 Drugi dzień Wielkiej Nocy.
 Wniebowstąpienie Pańskie.
 Drugi dzień Zesłania Ducha św.
 Boże Ciało.
29. czerwca, Św. Apostołów Piotra i Pawła.
13. sierpnia, Wniebowzięcie Najśw. Marji Panny.
1. listopada, Wszystkich Świętych.
11. listopada, Święto Państwowe odzyskania niepodległości Polski.
8. grudnia, Niepokalane Poczęcie N. Marji Panny.
25. grudnia, Boże Narodzenie.
26. grudnia, Drugi dzień Bożego Narodzenia.

Święta narodowe Polski.

3. maja — rocznica Konstytucji 1791, a od roku 1925 także święto Matki Boskiej, jako Królowej Korony Polskiej; 17. marca — rocznica uchwalenia Konstytucji 1921 roku; 6. sierpnia — rocznica wymarszu legjonów w 1914 r., święto wojsk polskich; 16. sierpnia rocznica zwycięstwa podczas nawały bolszewickiej w 1920 r., dzień żołnierza; 29. listopada rocznica powstania listopadowego 1830 roku; 22. stycznia — rocznica powstania styczniowego 1863 roku.

Święta narodowe obcych państw.

Anglja — 3. czerwca: dzień urodzin obecnego króla Jerzego V. *Austrja* — 12. listopada: ogłoszenie republiki w 1918 roku. *Belgja* — 27. listopada: dzień imienin obecnego króla Alberta I. *Brazylja* — 15. listopada: ogłoszenie republiki w 1879 r. *Chile* — 18. września: odzyskanie niepodległości w 1810 r. *Czechosłowacja* — 28. października: odzyskanie niepodległości w 1918 r. *Danja* — 26. września: dzień urodzin obecnego króla Chrystjana X. *Estonja* — 24. lutego: ogłoszenie niepodległości 1918 r. *Finlandja* — 6. grudnia: ogłoszenie niepodległości w 1918 roku. *Francja* — 14. lipca: zburzenie Bastylji w 1789 roku. *Grecja* — 7. kwietnia: odzyskanie niepodległości w 1821 r. *Guatemala* — 14. lipca. *Hiszpanja* — 17. maja: dzień urodzin obecnego króla Alfonsa XIII. *Holandja* — 31. sierpnia: dzień urodzin obecnej królowej Wilhelminy. *Japonja* — 31. października: dzień urodzin obecnego mikada Yoszihito. *Jugosławja* (S. H. S.) — 1. grudnia: zjednoczenie Jugosławji w 1918 r. *Łotwa* — 18. listopada: ogłoszenie niepodległości w 1918 r. *Norwegja* — 17. maja: uchwalenie konstytucji w 1814 r. *Portugalja* — 5. października: ogłoszenie rzeczypospolitej w 1910 r. *Rosja* — 1. maja. *Rumunja* — 10. maja: wprowadzenie zasady dynastycznej w 1881 r. *Stany Zjednoczone Półn. Am.* — 4. lipca: ogłoszenie niepodległości w 1776 r. *Stolica Apostolska* — 12. lutego. *Szwajcarja* — 1. sierpnia: utworzenie federacji w 1291 r. *Szwecja* — 16. czerwca: dzień urodzin obecnego króla Gustawa V. *Turcja* — 29. października: proklamowanie republiki w 1923 r. *Urugwaj* — 19. czerwca: ogłoszenie niepodległej republiki w 1814 r. *Węgry* — 15. marca oraz 20. sierpnia: dzień św. Stefana patrona Węgiei. *Włochy* — 11. listopada: dzień urodzin obecnego króla Wiktora Emanuela III.

Barwy i godło Polski.

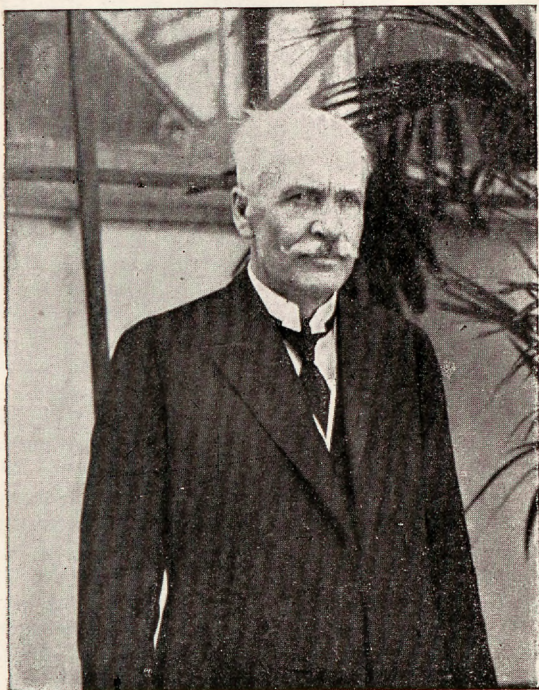
Barwy narodowe polskie są: dwa pasy równoległe, podłużne, z których góry biały, dolny czerwony. Flaga narodowa ma stosunek długości do szerokości 8 : 5.

Flaga Prezydenta: czerwona ze srebrnym orłem w pośrodku.

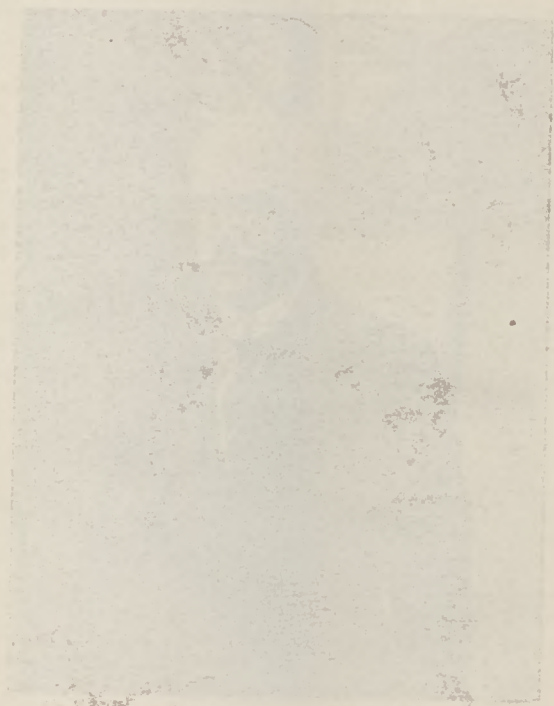
Flaga handlowa oraz przedstawicieli *dyplomatycznych i konsularnych* — jak narodowa, ale na środku białego pola czerwona tarcza ze srebrnym orłem. *Flaga wojenna* jak handlowa, ale długość do szerokości $10\frac{1}{2} : 5$ i wycięta w ząb.

Godło Polski uchwałą Sejmu z dnia 1. VIII. 1919 roku jest w polu czerwonym orzeł srebrny z głową, zwróconą w prawo, z skrzydłami wzniesionymi do góry, z dziobem, szponami i koroną złotą.

IGNACY MOŚCICKI
Prezydent Rzeczypospolitej.

Prof. dr. Ignacy Mościcki,

Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej.

Urodził się w Mierzanowie ziemi płockiej dnia 1. grudnia 1867 jako syn Faustyna, powstańca z roku 1863, naczelnika partji powstańczej, ziemi płockiej.

Początkowe nauki pobierał w Płocku, gimnazjum kończył w Warszawie, politechnikę (wydział chemiczny) w Rydze, skąd wrócił do Warszawy, a w roku 1892 opuścił kraj na dłużej.

5 lat przebywał w Londynie, gdzie zajmował się pracą zarobkową, poczem w jesieni 1897 roku przeniósł się do Fryburga w Szwajcarji gdzie objął stanowisko asystenta przy katedrze fizyki. W r. 1901 został kierownikiem prac wynalazczych w laboratorium uniwersytetu fryburskiego w dziedzinie elektrotechnicznej. W r. 1912 wybudował pierwszą w świecie fabrykę skoncentrowanego syntetycznego kwasu azotowego. Równocześnie stworzył w Fryburgu fabrykę technicznych kondensatorów elektr. na wysokie napięcie, również pierwszą tego rodzaju na świecie.

W 1913 r. powołany został na utworzoną specjalną katedrę elektrochemji we Lwowie. Od czasu zaś objęcia przez Państwo Polskie fabryki związków azotowych w Chorzowie stanął na jej czele, doprowadzając ją do wysokiego rozwoju. W uznaniu zasług obdarzony został przez Politechnikę lwowską, a później i warszawską godnością doktora honorowego.

Zgromadzenie Narodowe w dniu 1. czerwca 1926 roku wybrało Go Prezydentem Rzeczypospolitej Polskiej, które to stanowisko objął dnia 4. czerwca 1926 r.

Józef Piłsudski,

Pierwszy Marszałek Polski, Prezes
Rady Ministrów i Minister Spraw
Wojskowych.

Józef Piłsudski, urodził się w roku 1867 w ziemi Wileńskiej, w majątku Żułowie. Ukończył gimnazjum w Wilnie i studiował na uniwersytecie w Charkowie. Dzieciństwo i młodzieńcze lata spędzone w czasie naj-sroższej niewoli i poniżenia narodu po ostatniem po-wstaniu w roku 1863 powodują, że Piłsudski bierze gorący udział w ruchach niepodległościowych Narodu, za co został wydalony z uniwersytetu, uwięziony przez rząd rosyjski i wysłany do Wschodniej Syberji. Od-tąd całe swe życie Piłsudski poświęca idei zrzucenia jarzma niewoli, budząc wśród rodaków umiłowanie wolności, wiarcę we własne siły i urabiając ich wolę do walki z wrogami narodu.

Niespożytą zasługą Piłsudskiego jest przygoto-wanie Narodu do walki zbrojnej o niepodległość z wy-buchem wojny światowej w sierpniu 1914 roku. Stwo-rzył Legjony Polskie, które biorą udział w tej wojnie na rzecz Polski. Niemcy i Austriacy ograniczając i utrudniają rozwój Legjonów, wobec czego Piłsudski tworzy tajne Wojsko Polskie, tak zwaną Polską Or-ganizację Wojskową. Widząc w Piłsudskim niebez-pieczeństwo dla siebie — Niemcy po upadku Rosji aresztują Go dnia 20. lipca 1917 i więżą w Magde-burgu 15 miesięcy.

Uwolniony 11. listopada 1918 roku z więzienia w Magdeburgu Piłsudski wraca do Polski, gdzie ob-jął władzę nad siłą zbrojną i pełnił władzy zwierzch-niej nad Narodem jako Naczelnik Państwa. Dnia 10. lutego 1919 r. zwołał Piłsudski Sejm Ustawodawczy, który powierzył Mu dalsze sprawowanie zwierzchniej władzy w Państwie. W czasie nawały bolszewickiej Rada Obrony Państwa wyraża Mu pełne zaufanie jako Naczelnikowi Państwa i Naczelnemu Wodzowi Woj-

JÓZEF PIŁSUDSKI

Pierwszy Marszałek Polski, Prezes Rady Ministrów,
Minister Spraw Wojskowych.

ska Polskiego, które pod Jego dowództwem dokonywa zwycięskiego odparcia wroga. Sejm Rzeczypospolitej Polskiej na posiedzeniu w dniu 28. czerwca 1923 roku powziął uchwałę, że „Marszałek Józef Piłsudski jako Naczelnik Państwa i Naczelnny Wódz zasłużył się Narodowi“.

W lipcu 1923 r. wobec stosunków jakie się w Państwie utworzyły, Piłsudski usuwa się w zacisze życia prywatnego i zamieszkuje przez 3 lata w Sulejówku, obok Warszawy. Na skutek zła, które Państwu groziło — Piłsudski wystąpił dnia 12. maja 1926 r. na czele oddanego Mu wojska do walki z nieprawościami. Zdołał opanować sytuację i pchnąć Państwo na nowe tory rozwoju. Zgromadzenie Narodowe wybiera Go 31. maja 1926 r. Prezydentem Rzeczypospolitej, jednak Piłsudski godności tej nie przyjął. Chcąc służyć wydatnie Ojczyźnie i Narodowi stanął Piłsudski na czele Rządu Rzeczypospolitej i jest obecnie Prezesem Rady Ministrów oraz Ministrem Spraw Wojskowych.

Z przyczyny wielkich cnót, gorącej miłości Ojczyzny i nieugiętej woli — Marszałek Piłsudski stał się Mężem Opatrznościowym, Przywódcą i Wychowawcą Narodu, a temsamem Wskrziesicielem, Budowniczym i Pierwszym Obywatelom Państwa Polskiego.

Flagi obcych państw.

Anglja — w niebieskiem polu trzy przecinające się krzyże: 2 czerwone i 1 biały; *Austrja* — czerwono-biało-czerwona; *Belgja* — wzdłuż drzewca czarno-żółto-czerwona; *Bułgarja* — biało-zielona-czerwona; *Czechostowacja* — biało-czerwona z trójkątem niebieskim przy drzewcu; *Danja* — biały krzyż w czerwonym polu; *Estonja* — niebiesko-czarno-biała; *Finlandja* — niebieski krzyż w białem polu; *Francja* — wzdłuż drzewca niebiesko-biało-czerwona; *Grecja* — 9 równoległych pasów biało-niebieskich, w lewym rogu krzyż na tle niebieskiem; *Hiszpanja* — dwa pasy czerwone na żółtem tle; *Holandja* — czerwono-biało-niebieska; *Jugostawja* — niebiesko-biało-czerwona; *Litwa* — żółto-zielono-czerwona; *Łotwa* — biały pas w czerwonym polu; *Niemcy* — czarno-czerwono-żółta; *Norwegja* — niebieski krzyż w czerwonym polu; *Portugalja* — wzdłuż drzewca zielono-czerwona z herbem; *Rosja* — czerwona z złotymi literami; *Rumunja* — wzdłuż drzewca niebiesko-żółto-czerwona; *Szwajcarja* — biały krzyż na czerwonym polu; *Szwecja* — żółty krzyż w niebieskiem polu; *Turcja* — gwiazda i półksiężyc na czerwonym polu; *Węgry* — czerwono-biało-zielona; *Włochy* — wzdłuż drzewca zielono-biało-czerwona z herbem.

Argentyna — niebiesko-biało-niebieska; *Chiny* — czerwono-żółto-niebieska-biało-czarna; *Japonja* — czerwone słońce na białem polu; *Persja* — żółty lew ze słońcem na białem polu, obramionem zielono; *Syjam* — biały słoń na czerwonym polu; *Stany Zjednoczone* — 13 pasów podłużnych białych i czerwonych naprzemian; w lewym rogu 49 gwiazd na niebieskiem tle; *Egipt* — półksiężyc i trzy gwiazdy na zielonym polu; *Austrja* — jedna duża i pięć małych gwiazd na niebieskiem polu; w górnym rogu przy drzewcu w małym prostokącie barwy angielskie; *Brazylja* — na zielonym polu żółty romb z błękitną kulą ziemską pośrodku.

Gdańsk — dwa białe krzyże z koroną na czerwonym polu.

Stefan Rayski.

Polski Górny Śląsk.

Przez krwi morze i ognia, łuny groźne i zgliszcza
Przez tęsknoty żar wielki i spiżowy swój trud —
Ku Ojczyźnie swej dążył, patrząc, jak się sen ziszcza,
Sen-marzenie o Polsce, której Życia wskrzesił cud...

Szedł z bijącym wzruszenia rytmem dobrem swem ser-
[cem,

Z dłońmi, które wyciągnął, by powitać — Ją znów...
Po tak wielu lat trosce, po tak długiej rozterce
Lzami rosił ziszczony — najjaśniejszy ze snów!

A gdy znikły graniczne hańby dziejów znamiona,
Padł Ojczyźnie — On, wierny syn Jej — z szlochom
[do nóg

I całował Jej stopy, kajdanami strudzone,
W szczęściu dzięki zanosząc, że już złączył ich Bóg...

Dawne śluby odnowił śląski rycerz niezłomny
I połączył się z Polską węzłem trwalszym nad zgon —
I przy boku Jej stanął, świeżych ran swych niepomny,
Zasłuchany w grający Zmartwychwstania pieśń dzwon!

Oto stoi na straży — na zachodnich rubieżach —
Olbrzym, władca podziemnych skarbów, kopalń i hut!
Śni się znowu legenda o zakłętych rycerzach
I brzmią słowa: Nie damy ziemi skąd jest nasz ród!

Raczej w boju śmiertelnym śmierć nas wszystkich po-
[kona,

Zanim Śląska wyrzeknie, się i zajmie go wróg!
Oto Polska znów Syna Swego tuli do łona,
Świętym odtąd im będzie każdy kamień i próg!

Polskim Górny Śląsk musi zostać zawsze, na wieki!
Niechaj echem się gromkiem niesie święty ten zew!
Polskim będzie, zdeptawszy hańbę obcej opieki,
Tak, jak polską jest dusza jego, serce i krew!

Modlitwa.

A że Śląsk znów przy Macierzy już!
i że zerwane niewoli obroże!
żeśmy zwycięsko wyszli z wojen burz —
dzięki Ci, Boże!

A że ominą nas haniebny srom,
że już *nie wrogom* człek *swą* ziemię orze!
i że znów tylko *naszym* jest *nasz* dom!
dzięki Ci, Boże!

I że już nigdy pruski belfer-kat,
jak ongiś w Wrześni, nie krzyknie: „Bachorze!
za to, żeś mówił po polsku, znaj brat!”
dzięki Ci, Boże!

Ignacy Nikorowicz.

Zmarli funkcjonariusze Policji Wojew. Śląskiego w roku 1927.

- Aspirant Ciemięga Emil 18. XI. 27.
 Poster. Czech Paweł 5. VI. 27.
 Podkom. Gaszczyk Karol 7. IV. 27.
 Poster. Gebuś Leon 16. IV. 27.
 Poster. Hojnisz Roman 1. VII. 27.
 Przod. sł. śl. Knopek Paweł 20. VI. 27.
 Poster. Kuśmierz Stanisław 21. VI. 27.
 Poster. Lisek Augustyn 3. VIII. 27.
 Woźny Rabstein Franciszek 15. III. 27.
 Poster. Reszel Antoni 13. VIII. 27.
 St. poster. Rudnicki Czesław 9. II. 27.
 St. poster. Sitko Jan 5. IX. 27.
 Poster. Toma Franciszek 16. III. 27.

Cześć Ich Pamięci!

Polegli dotąd na terenie Województwa Śląskiego w polskiej służbie bezpieczeństwa chwalebną śmiercią na posterunku w obronie współobywateli:

Adamik Paweł, strażnik gminny w Łagiewnikach Wielkich.

Bogacki Alojzy, wachm. Policji Plebiscytowej w Brzozowicach.

Dajczmanek Józef, st. post. Policji Wojew. Śląskiego w Wiśle Wielkiej.

Gąsior Augustyn, wachm. Policji Plebiscytowej w Mysłowicach.

Głajcar Jan, post. Policji Wojew. Śląskiego w Katowicach.

K a n d z i o r a Piotr, st. przod. Policji Wojew. Śląskiego w Hajdukach Wielkich.

K o h u t Rudolf, żand. b. Żand. Kraj. Śl. Ciesz. w Skrzeczoniu.

K o r u s Wiktor, poster. Policji Wojew. Śląskiego w Śmiłowicach.

K r a w i e c Tomasz, przod. Policji Wojew. Śląskiego w Katowicach.

K u r o s z Paweł, poster. Policji Wojew. Śląskiego w Chorzowie.

K u r p a s Wincenty, poster. Policji Wojew. Śląskiego w Katowicach.

L a r y s z Walter, kpt. Policji Plebiscytowej w Rybniku.

Ł a p a w a Michał, st. przod. Policji Wojew. Śląskiego w Katowicach.

N o w a k N. wachmistrz Policji Plebiscytowej w Bytomiu.

O g ó r e k Stanisław, wachmistrz Policji Plebiscytowej w Chropaczowie.

P i c z Augustyn, strażnik gminny w Chebziu.

P r z e c z e k Bernard, aspirant Policji Województwa Śląskiego w Świętochłowicach.

P y r c z e k Józef, posterunkowy Policji Województwa Śląskiego w Brzezince.

S o s n a Ludwik, posterunkowy Policji Województwa Śląskiego w Pniowcu.

S z c z y g i e ł Szczepan, wachmistrz Policji Plebiscytowej w Gliwicach.

S z e n d e r a Augustyn, st. posterunkowy Policji Wojew. Śląskiego w Król. Hucie.

Cichym Bohaterom Cześć!

Z życia Policji Województwa Śląskiego.

a) Województwo Śląskie.

Województwo Śląskie pod względem obszaru jest najmniejszym Województwem w Polsce. Obszar jego wynosi 4234 km². Pod względem administracyjnym dzieli się na 8 powiatów wiejskich, 3 powiaty miejskie, w skład których wchodzi 17 miast, 414 gmin wiejskich i 261 obszarów dworskich.

Na obszarze Województwa Śląskiego zamieszkuje przeszło 1 300 000 mieszkańców, czyli, że na 1 km² przypada około 265 mieszkańców, wskutek czego Województwo Śląskie jest najgęściej zaludnione. Ludność stanowią Polacy przeszło 70%, resztę zaś inne narodowości.

Oprócz zaludnienia należy Województwo Śląskie do najbardziej uprzemysłowionych terenów w Polsce, a nawet w Europie Zachodniej, bo na jego obszarze znajduje się 490 większych zakładów przemysłowych, z tego 85 kopalń węgla, 20 hut żelaznych, *24 wielkich fabryk wyrobów włókienniczych*, liczne fabryki wyrobów chemicznych, cementowych, metalowych, huty i kopalnie srebra, ołowiu, cynku, huty szklane, wielkie zakłady elektryczne, wielka fabryka azotów w Chorzowie, należąca do największych zakładów tego rodzaju w Europie, wielkie kamieniołomy, tartaki, młyny i inne zakłady przemysłowe najrozmaitszego rodzaju.

W związku z uprzemysłowieniem posiada Województwo Śląskie najgęstsza sieć kolejową w Polsce, a temsamem w Europie Zachodniej. Pozatem posiada bardzo gęstą sieć tramwajową, autobusową i wyborne drogi szosowe. Ruch przemysłowy, handlowy, ekonomiczny i rolniczy stoi tu na pierwszym miejscu.

W południowej części Województwa Śląskiego leżą góry Beskidy Zachodnie, które są uroczem zakątkiem Polski, gdzie rozwijają się miejscowości klimatyczne takie jak Ustroń, Wisła i Istebna.

b) Policja Województwa Śląskiego.

Służbę bezpieczeństwa w Województwie Śląskiem wykonuje Policja Województwa Śląskiego, zorganizowana na wzór Policji Państwowej. Podział administracyjny Policji Województwa Śląskiego przedstawia się następująco:

Główna Komenda Policji Wojew. Śl. z 2-ma Wydziałami, Komendą szkoły i Urzędem Śledczym w Katowicach.

Powiatowa Komenda Katowice z 12 komisarjatami, 19 poster. i 1 Wydziałem Śledczym.

Powiatowa Komenda Świętochłowice z 7 komisarjatami i 15 posterunkami.

Miejska Komenda Królewska Huta z 3 komisarjatami, 3 poster. i 1 Wydziałem Śledczym.

Powiatowa Komenda Pszczyzna z 2 komis. i 22 poster.

Powiatowa Komenda Rybnik z 1 komis. i 29 poster.

Powiatowa Komenda Tarnowskie Góry z 2 komisarjatami i 6 posterunkami.

Powiatowa Komenda Lubliniec z 1 komis. i 12 poster.

Powiatowa Komenda Bielsko z 2 komis. i 13 poster.

Powiatowa Komenda Cieszyn z 2 komis. i 13 poster.

Szkoła Policji Województwa Śląskiego w Katowicach.

Pozatem istnieją 3 oddziały konnej policji w Katowicach, Królewskiej Hucie i Bielsku.

Ogólny stan faktyczny Policji Wojew. Śl. wynosi 2584 funkcjonarjuszów, w tem 66 wyższych funkcjonarjuszów i 6 urzędników.

Stan bezpieczeństwa w Województwie Śląskiem przedstawia się naogół dobrze, co przypisać należy należytemu wyszkoleniu Policji Woj. Śl., która na skutek 5-letniego pełnienia służby na tem terenie wyrobiła się już należycie.

c) Ruch oświatowy.

Z inicjatywy Głównej Komendy Policji Województwa Śląskiego założone zostały w Policji Województwa Śląskiego następujące biblioteki i świetlice ze składek złożonych przez funkcjonariuszów Policji:

a) Biblioteki.

Komenda	Ilość bibliot.	Ilość tomów	Ilość członek.	Ilość korzystających biblioteka urzędowa	Uwaga
Gł. Komenda Pol. Woj. Śl. Katowice	1	1600	—	Wszyscy funkc. Policji i ich rodziny, oraz urzędy i osoby poważne z poza Policji.	Biblioteki założone z inicjatywy Głównej Komendy Policji Wojew. Śląskiego ze składek funkcjonariuszów Policji posiadają dzieła naukowe, fachowe i baleirystyczne.
Pow. Komenda Policji Katowice.	9	2249	875		
Pow. Komenda Policji Świętochłowice.	1	1620	383		
Miejska Komenda Policji Królewska Huta.	1	490	254		
Pow. Komenda Policji Pszczyna.	1	656	165		
Pow. Komenda Policji Rybnik.	1	883	225		
Pow. Komenda Policji Tarnowskie Góry.	3	919	144		
Pow. Komenda Policji Lubliniec.	1	376	83		
Pow. Komenda Policji Bielsko.	1	1484	146		
Pow. Komenda Policji Cieszyn.	1	575	145		
Szkoła Policji Woj. Śl. Katowice.	1	2403	164		
Policyjny Dom Zdrowia Ślączka w Zakopanem.	1	900	—		
R a z e m	22	14,155	2584	kuracjusze	

b) Świetlice: 16

Odpowiednio urządzonych i wyposażonych świetlic przy wszystkich Powiatowych Komendach i większych komisarjatach policji Wojew. Śląskiego jest 25. W świetlicach tych znajdują funkcjonariusze policji godziwą rozrywkę, co odciąża ich od przebywania w restauracjach, szynkach itp. Ponadto świetlice te są ogniskiem zebrań policyjnych, gier towarzyskich, zabaw itd. i w tym względzie zyskały już odpowiednie wzięcie wśród funkcjonariuszów policji, którzy bardzo chętnie z nich korzystają. W kilku świetlicach zainstalowano radjo, zakupiono bilardy i inne kosztowne urządzenia, na co funkcjonariusze policji Wojew. Śląskiego chętnie łożą wydatki, gdyż są świadomi tego, że służy to ku ich rozrywce i pożytkowi.

Świetlice posiadają:

Powiat Katowice	9
Powiat Świętochłowice	7
Miasto Królewska Huta	1
Powiat Pszczyna	2
Powiat Rybnik	1
Powiat Tarnowskie Góry	2
Powiat Lubliniec	1
Powiat Bielsko	1
Powiat Cieszyn	1
Komenda Szkoły Katowice	1

d) Ruch sportowy.

W Policji Województwa Śląskiego istnieją następujące Policyjne Kluby Sportowe, założone z inicjatywy Gł. Komendy Pol. Wojew. Śląskiego:

Pol. Klub Sportowy Katowice . . .	500	członków,
„ „ „ Świętochłowice . . .	35	„
„ „ „ Rybnik . . .	36	„
„ „ „ Bielsko . . .	54	„
„ „ „ Cieszyn . . .	31	„

Kluby te ogniskują w sobie sport piłki nożnej, lekko-atletykę, ciężko-atletykę i ruch kulturalno-oświatowy jak szachy, muzyka i t. p.

Na uwagę zasługuje rozwój Policyjnego Klubu Sportowego Katowice, który przedstawia się jak następuje:

Z inicjatywy Głównej Komendy Policji Województwa Śląskiego założono w maju 1924 r. Policyjny Klub Sportowy, aby uniezależnić sportowców, znajdujących się w Policji od cywilnych klubów sportowych. Wybrany Zarząd, wobec braku funduszy i wszelkich potrzebnych sprzętów sportowych stanął przed tak ogromnym zadaniem, że się zdawało, iż powzięty cel nie da się urzeczywistnić. Dzięki jednak poparciu Głównego Komendanta Policji Wojew. Śląskiego, jakoteż ofiarności wszystkich oficerów i podoficerów policji, prace nad zorganizowaniem Klubu szły szybko naprzód. Rok administracyjny 1926 był dla Klubu przełomowy, tak pod względem rozwoju jak i organizacji. W dniu 17. X. 1926 r. odbyło się poświęcenie wybudowanego z wielkimi kosztami własnego boiska, które jest jednym z najlepszych tego rodzaju urządzeń w Województwie Śląkiem. Na czele Klubu stoi Główny Zarząd, którego obecny skład jest następujący:

Podkomisarz Urbańczyk Piotr — Prezes,
 urzędnik Kordula Wilhelm — I. Wiceprezes,
 aspirant Emerich Oswald — II. wiceprezes,
 st. poster. Kubica Piotr — sekretarz,
 st. przodownik Tyc Roman — skarbnik,
 st. przod. Antoszewski Jan — Nacz. Wydz. techn.-sport.

podkomis. Bargieł Romuald — Kier. Wydzia. kultur.-oświat.

Sprężystej działalności tego Zarządu zawdzięcza Klub swój rozwój i obecny poziom. Klub liczy przeszło 500 członków i dzieli się na 7 sekcji, a mianowicie:

piłki nożnej,
 lekkoatletyczną,
 ciężkiej atletyki i boks,

tenisową,
narciarską,
szachową, oraz
amatorsko-muzyczną.

a) *Sekcja piłki nożnej:*

Z a r z ą d:

St. przod. Antoszewski Jan — kierownik,
st. poster. Kubica Piotr — sekretarz,
poster. Kukuczka — kier. drużyn młodocianych.

Sekcja piłki nożnej składa się z 80 członków czynnych, podzielonych na 3 drużyny seniorów, 3 drużyny juniorów i 1 drużynę starych panów. Sekcja jest członkiem Górnośląskiego Związku Okręgowego piłki nożnej, a drużyna 1. sekcji należy do klasy Ligi — B. Drużyna ta rozegrała w roku 1927 ogółem 31 zawodów, z tego ma 16 wygranych, 9 przegranych i 6 remisowych. W tem było zawodów o mistrzostwo klubów Ligi B — 18, z tego wygranych 11, 3 remisowe i 4 przegrane. Drużyna rezerwowa rozegrała tą samą ilość zawodów z czego wygrała 21, 3 remisowe i 7 przegranych. Do drużyny reprezentacyjnej Górnego Śląska oddał Klub następujących graczy: poster. Kałużę Wilhelma w 3 wypadkach, Kisielińskiego Stefana w 4 wypadkach, poster. Kehla Ignacego w 2 wypadkach, poster. Drzyzgę Feliksa w 2 wypadkach i poster. Kudlorza Jerzego w jednym wypadku. Do drużyny reprezentacyjnej Polski oddał Klub w 4 wypadkach swego bramkarza Kisielińskiego Stefana i to do Węgier, Norwegji, Szwecji i Rumunji. W roku 1927 zdobyła sekcja w zawodach ogólnie 249 bramek, a straciła 195. — Największą ilość bramek w 1. drużynie zdobył Kisieliński II., za nim Kuder i Drzyzga.

W dniu 10. kwietnia 1927 r. rozegrała 1. drużyna zawody międzynarodowe z Policją Węgierską w Budapeszcie z wynikiem 2:0 dla Węgrów. W dniu 19. czerwca 1927 r. rozegrały te same drużyny zawody rewanżowe w Katowicach z wynikiem 3:3.

W dniu 11. września 1927 r. rozegrała 1. drużyna, wzmocniona o 2 graczy z Policji Państwowej

zawody reprezentacyjne Policji Państwowej z Policją Wolnego miasta Gdańska z wynikiem 7:2 na korzyść Policji Polskiej.

W miesiącu listopadzie wyjeżdża I. drużyna do Wrocławia na rozegranie zawodów piłki nożnej z policją niemiecką.

b) Sekcja lekko-atletyczna.

Sekcja ta liczy 55 członków i jest członkiem Górnośląskiego Związku Lekko-atletycznego.

W dniu 25. IX. 1927 r. na stadionie w Królewskiej Hucie w wojskowym pięcioboju drużynowym zdobyła drużyna na 37 drużyn trzecie miejsce.

W dniu 2. X. 1927 r. w sztafecie 10×100 o mistrzostwo Województwa Śląskiego osiągnęła drużyna drugie miejsce.

W dniu 9. X. 1927 w zawodach dziesięcioboju o nagrodę firmy „Elektrolux“ o mistrzostwo Województwa Śląskiego zdobyła drużyna drugie miejsce.

c) Sekcja ciężkiej atletyki i boks:

Sekcja ta należy do Górnośląskiego Okręgowego Związku ciężkiej atletyki. Imprez zawodowych dotychczas nie urządza.

Zarząd sekcji lekko- i ciężko-atletycznej składa się:

1. podkomisarz Bargieł Romuald — kierownik,
2. przodownik Warwas Wilhelm — zastępca,
3. st. przod. Tyc Roman — sekretarz.

d) Sekcja tenisowa:

1. podinspektor Jeziorski Józef — kierownik,
2. st. przodownik Nowak Bronisław — zastępca,
3. stenotyp. Januszkiewiczówna Stanisława — sekretarka.

Sekcja ta posiada 1 kort tenisowy do czego wybudowane zostaną w przyszłym roku dalsze dwa korty. Sekcja tenisowa znajduje się w rozwoju i liczy obecnie 25 członków.

e) *Sekcja narciarska:*

Z a r z ą d:

1. aspirant Wójcik Jan — kierownik,
2. st. przod. Chrobok Józef — zastępca,
3. poster. Dublaszewski — sekretarz.

Sekcja liczy 74 członków.

W styczniu 1927 r. odbyły się w Wiśle 3 kursa narciarskie drużynowe po 14 dni.

f) *Sekcja szachowa:*

Z a r z ą d:

1. st. przod. Tyc Roman — kierownik,
2. aspirant Emerich Oswald — zastępca,
3. przodownik Kubaczka — sekretarz.

Sekcja liczy 95 członków i należy do Górnośląskiego Związku szachistów. Sekcji tej podporządkowane są kółka szachowe w powiatach Województwa Śląskiego. Mistrzem klubowym jest przodownik Kubaczka Jan.

W zawodach o mistrzostwo klubowe Województwa Śląskiego osiągnęła sekcja szachowa na 13 klubów 8 miejsce.

W turnieju szachowym o mistrzostwo Województwa Śląskiego osiągnął poster. Kubaczka Jan na 12 uczestników 7 miejsce z wygranymi $2\frac{1}{2}$ punktów.

g) *Sekcja amatorsko-muzyczna:*

— pielęgnuje sztukę teatralną i śpiew. W roku sprawozdawczym urządziła dwa wieczorki teatralne. Do Zarządu należą:

1. urzędnik Michalski Józef — kierownik,
2. st. przod. Brożek Karol — zastępca,
3. poster. Kocur Ferdynand — sekretarz.

W obecnym Głównym Komendancie Policji Województwa Śląskiego inspektorze Kocurze Adamie posiada Policyjny Klub Sportowy wielkiego sympatyka i protektora i z jego inicjatywy organizuje się obecnie sekcja strzelecka, która posiada już 12 flaubertów.

e) Ruch kooperatywny.

„Samopomoc“ Policji Województwa Śląskiego z siedzibą przy Głównej Komendzie Policji Województwa Śląskiego w Katowicach, założoną została dnia 1. listopada 1923 r.

Głównym celem Samopomocy jest udzielenie członkom i ich rodzinom finansowej pomocy przy leczeniu się, a zwłaszcza pokrywanie różnicy kosztów szpitalnych i opatrunkowych, które państwowa pomoc lekarska nie pokrywa, ułatwianie i umożliwianie kuracji w uzdrowiskach i letniskach przez zakładanie własnych domów zdrowia, udzielenie wszelkiego rodzaju zapomóg, udzielanie pożyczek członkom, wspieranie wdów i sierót po zmarłych członkach, przyjęcie z pomocą kształcącej się młodzieży w nauce, niesienie doraźnej pomocy członkom swym i ich rodzinom w wypadkach codziennego życia i t. p.

W skład pierwszego Zarządu Samopomocy weszli przez wybór następujący członkowie: podinspektor Malcher Alfred, później podinspektor Niewiadomski Karol jako przewodniczący, nadkomisarz Kloske Ludwik jako zastępca przewodniczącego, komisarz Reichenbach Alojzy jako sekretarz, st. przod. Wyleżuch Stanisław jako zastępca sekretarza, st. przod. Potempa Franciszek jako skarbnik, st. poster. Koźmiński Feliks jako ławnik, dalej nadkomisarz Starzyk Jan, przod. Gorgol Wiktor i st. przod. Skrzypek Augustyn jako zastępcy. Członkowie powyżsi pełnili funkcje przeszło 2 lata.

Od roku 1926 ustanowieni zostali przez wybór, w miejsce ustępujących członków, jako przewodniczący nadkomisarz Kloske Ludwik, zastępca przewodniczącego komisarz Włosok Paweł, sekretarz st. przod. Dolata Ignacy, zastępca sekretarz urz. wewn. Michalski Józef, skarbnik st. przod. Golenia Włodzimierz

i jako zastępcy: nadkomisarz Starzyk Jan, podkomisarz Urbańczyk Piotr, aspirant Ciemięga Emil, podkomisarz Maślanka Józef, urz. wewn. Kruczek Emanuel, Matuszek Jacenty i st. przod. Nawrocki Konstanty. Członkowie powyżsi pełnią dotychczas swoje funkcje. Rada Nadzorcza składa się z 30 członków i 19 zastępców. Prezesem Rady Nadzorczej był poprzednio b. podinspektor Bańczyk, a od roku 1927 godność tą piastuje zastępca Komendanta Głównego Policji Województwa Śląskiego p. podinspektor Żółtaszek Józef.

Z chwilą założenia Samopomocy należało do tejże około 1800 członków. W ciągu roku 1924 i 1925 liczba członków podniosła się do 2966. Stan ten zmniejszył się według sprawozdania za rok obrachunkowy 1926 o 395 członków zwolnionych i zmarłych oraz wykluczonych. Ilość członków według wkładek za miesiąc wrzesień 1927 r. wynosi 2541.

Rozwój i działalność Samopomocy przedstawia się następująco:

27. 4. 1924 r. Pierwsze konstytucyjne Walne Zgromadzenie zatwierdza z małemi poprawkami statut, zestawiony przez inicjatorów Związku i uchwała zakupno w miejscowości klimatycznej własnego domu zdrowia. Rozpoczęta w tym celu akcja „Dnia Policjanta“ przynosi dochód w sumie 49 000 zł.

12. 5. 1924 r. Zakupno Policyjnego Domu Zdrowia willa „Ślązaczka“ w Zakopanem łącznie z inwentarzem za cenę dolarów amerykańskich 14 000,—.

1. 6. 1924 r. Na skutek apelu Głównej Komendy wszyscy funkcjonariusze Policji Województwa Śląskiego przystępują do Samopomocy. Następuje nadzwyczajny wysiłek samych członków funkcjonariuszy, bo dobrowolna pożyczka na całkowitą spłatę ceny kupna Policyjnego Domu Zdrowia „Ślązaczka“. Akcja ta daje 35 000 zł., na co złożyły się pożyczki od każdego funkcjonariusza po 15.— zł., zwrotnych do dnia 31. 12. 1925 r. a oprocentowanych w stosunku 12% rocznie.

I. półrocze 1924 r.: Główna Komenda Policji Wojew. Śląskiego przydziela dla Domu Zdrowia „Ślązaczka“ w Zakopanem bibliotekę ponad 400 dzieł, szafkę z instrumentami lekarskimi, wyjednywa Państwową Pomoc Lekarską dla funkcjonariuszów Policji Województwa Śląskiego będących na leczeniu w Zakopanem.

II. półrocze 1924 r.: „Samopomoc“ zakupuje 2 parcele w Wiśle, powiat Cieszyn, rozmiaru 2 i pół morga austr. za cenę zł. 3667,—.

22. 2. 1925 r.: Walne Zgromadzenie zmienia regulamin pomocy lekarskiej w kierunku przyznania różnicy kosztów leczenia w wypadkach nieprzewidzianych przez Państwową Pomoc Lekarską, podwyższa udział na 5 zł. z 1 zł. i tem osiąga fundusz w kwocie zł. 25 000 — przeznaczony na fundusz pożyczkowy.

I. półrocze 1925 r.: Z inicjatywy Głównej Komendy „Samopomoc“ stwarza fundusz żelazny z oszczędności i skrupulatnej gospodarki „Samopomocy“ oraz różnych darów ze strony społeczeństwa. Fundusz ten daje 4000 dolarów amerykańskich.

II. półrocze 1925 r.: „Samopomoc“ uskutecznia 1-szą dobudówkę Policyjnego Domu Zdrowia „Ślązaczka“ w Zakopanem za cenę zł. 17 412,75. Komisja Likwidacyjna Konsumu Policji Wojew. Śląskiego przekazuje Samopomocy „śniadalnię“ w gmachu Głównej Komendy Policji Wojew. Śląskiego w Katowicach.

Splata udziałów członków b. konsumu zostaje urzeczywistniona przez złożone wadium przejęcia przez „Samopomoc“ na rzecz konsumu i to zł. 2494,30,—.

„Samopomoc“ sprzedaje jedną parcelę w Wiśle Związкови nauczycieli „Ognisko“ w Cieszynie za cenę nabycia obu parceli tak, że pozostała parcela Samopomoc nic nie kosztuje.

31. 12. 1925 r.: Likwidacja zupełne zaciągniętych pożyczek od funkcjonariuszów na zakup Policyjnego

Domu Zdrowia „Ślązaczka“ w Zakopanem przez co dom ten zostaje bez długu własnością „Samopomocy“.

1. 6. 1926 r.: Objęcie kręgielni policyjnej w Katowicach zatwierdzone jako kupno przez Walne Zgromadzenie dnia 8. 12. 1926 r. za cenę zł. 7941,88.

22. 9. 1926 r.: Przejęcie uskutecznionej II. dobudówki Policyjnego Domu Zdrowia „Ślązaczka“ w Zakopanem za cenę 4450 dolarów amerykańskich. Dom ten zaopatrzony w najnowsze urządzenia sanitarne zawiera obecnie 25 pokoi oraz dwie duże sale bawialne i pomieścić może ponad 65 osób.

8. 12. 1926 r.: Walne Zgromadzenie wprowadza regulamin Kasy Pośmiertnej i Wzajemnej Pomocy, mającej na celu jednorazowe materialne wspomóżenie funkcjonariuszów względnie ich rodzin w nagłych lub ważnych wypadkach życiowych i to z osobnych składek na ten cel wpłacanych przez wszystkich członków Samopomocy.

26. 6. 1927 r.: Walne Zgromadzenie wprowadza system delegatów ze wszystkich Komend Policji Województwa Śląskiego na Walne Zgromadzenia „Samopomocy“.

II. półrocze 1927 r.: Policyjny Dom Zdrowia „Ślązaczka“ w Zakopanem wykorzystany jest na leczenie klimatyczne zagrożonych gruźlicą funkcjonariuszy Policji Województwa Śląskiego, zakwalifikowanych na kurację przez lekarzy powiatowych. W ciągu 4 ostatnich miesięcy odbyło 6-tygodniowe leczenie klimatyczne w Policyjnym Domu Zdrowia „Ślązaczka“ 95 funkcjonariuszy. Według badań i orzeczeń lekarskich na miejscu, prawie u każdego z kuracjuszków skonstatowano gruźlicę w rozwoju i na skutek leczenia nastąpiła znaczna poprawa na zdrowiu. Również korzystali z leczenia członkowie rodziny funkcjonariuszów Policji Województwa Śląskiego, oraz funkcjonariusze z Policji Państwowej. Tym sposobem Samopomoc przyczyniła się do zwalczania gruźlicy w Policji Województwa Śląskiego.

Działalność zapomogową „Samopomocy“ za cały czas istnienia przedstawia następujące zestawienie:

Wyszczególnienie	Rok 1923 1924			Rok 1925			Rok 1926			Rok 1927 od 1. I. do 30. IX			O g ó ł e m		
	Ilość	Kwota		Ilość	Kwota		Ilość	Kwota		Ilość	Kwota		Ilość	Kwota	
		zł.	gr.		zł.	gr.		zł.	gr.		zł.	gr.		zł.	gr.
Odprawy:															
zgon funkcjonariuszów	8	4750	—	5	3910	63	9	1894	87	7	7000	—	29	17,555	50
„ zgon funkcjonarj.	2	350	—	6	1107	4	15	3359	23	7	2574	24	30	7,390	51
zwolnion-m funkcjonarj.	2	390	—	53	8600	—	70	3489	96	33	1554	70	158	14,024	66
Zapomogi:															
zgon dzieci funkcjonarj.	31	1851	—	33	3008	—	62	4215	82	53	2873	59	184	11,948	41
na operacje itp.	11	1740	—	—	1130	—	27	2545	75	29	2350	68	74	7,766	43
połogowe	287	9936	90	59	10879	65	389	9154	14	292	8522	55	1527	38,513	24
różne wsparcia	2	200	—	15	895	—	9	1276	4	3	581	10	29	2,952	14
„ leczenia	598	19324	24	346	16907	6	804	32234	70	777	25296	86	2525	93,762	36
R a z e m:	941	38552	114	1029	46437	38	1385	58170	51	1201	50753	72	4556	193,913	75
Pożyczki zwrotne	128	37392	90	375	85886	78	579	72432	71	632	63287	23	1764	258,999	75

Powyższe zestawienie świadczy o tem, jak wielkim dobrodziejstwem jest „Samopomoc“ dla swoich członków funkcjonariuszów Policji Województwa Śląskiego.

f) Sprawozdanie kasowe Samopomocy.

O d p i s.

Bilans po dzień 31. grudnia 1926 r. „Samopomocy“ Policji Wojew. Śl. w Katowicach.

	stan czynny	stan bierny
	zł. gr.	zł. gr.
1) Kasa „Samopomocy“	641,07	
2) Bank Gospod. Kraj. Separato fundusz żelazny	1099,20	
Bank Gospod. fun- dusz dyspoz.	3386,85	4486,05
3) Bank Przemysłowców	169,51	
4) Poczta Kasa Oszczędn.	132,96	
5) Papiery %%	5731,80	
6) Dłużnicy	33191,85	
7) Dłużnicy kalend. zaliczka	1800,—	
8) Grunt w Wiśle	1555,41	
9) Inw. kanc. „Samopomocy“	494,10	
10) Inwentarz Ślązaczkii	21350,76	
11) Nieruchomość Ślązaczka	60934,73	
12) Ślązaczka terasa	17064,74	
13) Ślązaczka II. dom	34773,08	
14) Dłużnicy Śląz. do obrotu	1238,57	
15) Śniadalnia	1400,40	
16) Kręgielnia	7743,41	
17) Udziały		30160,95
18) Wierzyciele Bank Gospod. Kraj. pożycz.		10000,—
19) Kręgielnia kaucja		1000,—

20) Kręgielnia należność Magistratowi	2595,60	
21) Kalendarzyki nadwyżka na rok 1927 ogłoszenia	2000,—	
22) Kręgielnia 4% od kaucji rocznie	10,—	
23) Rezerwa bilansowa	2000,—	
	<hr/>	
Suma:	192708,44	47766,55

24) *Rachunek bilansu:*

Stan majątku

1925 r. zł. 135215,63

Nadwyżka ma-

jątku 1926 r. 9726,26 razem 144941,89

192708,44 192708,44

Straty i dochody kont martwych:

Straty: Zyski:

1) Koszta leczenia	30344,15	
2) Koszta dentystyczne	1815,45	
3) 10% zapomogi połogowe	9145,14	
4) 3-krotny dodatek za dzieci zmarłe	4215,82	
5) Zapom. wdowom po zmarłych funkcjonariuszach	2266,17	
6) Zapomogi funkc. za żony zmarłe	3359,23	
7) Zapomogi nadzwyczajne na operacje	2545,75	
8) Zapomogi zwolnionym	3489,96	
9) Zapom. za rodziców zmarł.	636,04	
10) Zwrot kosztów podróży do Zakopanego	661,32	
11) Amortyzacja inwentarza i budynków	6687,94	
12) Procentow. kaucji 1000 zł.	10,—	
13) Ogólne koszty	3300,—	
14) Rezerwa bilansowa	2000,—	
15) Wkłádki miesięczne	71263,53	
16) Dary	5845,11	
17) %%	890,27	

18) Nadwyżki kosztów utrzymania Ślązaczki	216,41	
19) Wydaw. kalend. 1926 r.	692,31	
20) Statutu	51,80	
21) Gruntu w Wiśle i pokoje Goczałk.	43,80	
22) Czynszu kręgielni za 6 mies.	1200,—	
Suma:	70476,97	80203,23
Nadwyżka dochodów	9726,26	
	<u>80203,23</u>	<u>80203,23</u>

Katowice, dnia 31. XII. 1926 r.

**Sprawozdanie kasowe, kwartalne,
za czas od dnia 1. 1. 1927 do dnia 31. 3. 1927 r.**

Przychód Rozchód
zł. gr. zł. gr.

Pozostałość z dn. 31. 12. 1926 r.

w kasie „Samopomocy“	zł. 641,07	
w bankach	zł. 4788,52	5429,59
rachunek udziałów, wpłaty	30,—	
rachunek udziałów, zwroty		302,60
rach. udz. Kasy Pośm. i Wz. Pomocy wpłaty	2489,—	
rach. udz. Kasy Pośm. i Wz. Pomocy zwrot		8,—
rach. wkładek mies., wpłaty	20247,46	
rach. wkładek mies., zwrot		139,68
rach. wkł. Kasy Pośm. i Wz. P.	5042,—	
rach. wkł. Kasy Pośm. zwrot.		26,—
rach. darów różnych	253,33	
rach. darów fundusz żelazny	2450,—	
rach. zaliczeń obrot. Ślązaczki, wpłaty	1784,51	
rach. zaliczeń obrot. Ślązaczki, wypłaty		1484,51

rach. kosztów utrzymania Ślą- zaczki, wpłaty	871,40	
rach. kosztów utrzymania Ślą- zaczki, wypłaty		3103,93
rach. kręgielni, czynsz	400,—	
rach. śniadalni, czynsz	50,—	
<i>rach. sum do rozrachowania</i>		
samochód „Opel“	16000,—	
inne	417,—	16417,—
rach. dłużnik. za ściagn. raty	13834,72	
rach. dłużników za udzielone pożyczki 125		15283,25
rach. %%	153,80	
rach. kalendarzyki rok 1927 wpłaty rat	1720,30	
rach. kalendarzyki rok 1927 wypłaty		2310,40
rach. koszt. lecz. 193 funkcj.		6571,15
rach. koszt. dentyst. 47 funkcj.		1192,52
rach. 10% zapomóg połogowych 96 funkcj.		2800,11
rach. zapomóg za dzieci zmarłe 14 funkcj.		909,91
rach. zapomóg wdowom i sierotom 1 funkcj.		200,—
rach. zapomóg pośmiertnych żon 3 funkcj.		574,24
rach. zapomóg nadzwyczajnych na operacje i inne 12 funkcj.		921,72
rach. zamomóg dla zwolnionych 22 funkcj.		740,55
rach. zapomóg pośmiertnych ro- dziców 2 funkcj.		381,10
rach. pośm. i wz. pom. 6 zapom. wskutek zawar. zw. małż.		3000,—
rach. wierzycieli, zwrot zaciąg- niętych pożyczek		11551,95
rach. Goczałkowic invent.		441,—
rach. Śląz., napr. budynku		451,25

rach. kosztów ogólnych	900,—
rach. sum do rozrachowania	500,—
Suma	71173,11 53793,87

Rekapitulacja

W kasie „Samopomocy“	12414,35
W banku Gospod. Krajowego:	
fundusz zapasowy Kasy Pośm.	
zł. 1016,—	
fundusz żelazny „ 2450,—	
fundusz dyspozyc. „ 1265,98	4731,98
W Pocz. Kasie Oszcz.	232,91
	<hr/>
	71173,11 71173,11

Sprawozdanie kasowe kwartalne „Samopomocy“ Policji Woj. Śl. w Katowicach za czas od 1. IV. do 30. VI. 1927 r.

Przychód Rozchód
zł. gr. zł. gr.

Pozostałość z dnia 31. III. 1927 r.	
w kasie „Samopom.“	zł. 12414,35
w bankach „	4964,89 17379,24
Wpłaty wzgl. wpływy na rach.:	
udziałów	34,—
udziałów Kasy Pośm. i Wza- jemnej Pomocy	40,—
wkładek miesięcznych	20340,71
wkładek miesięczn. Kasy Pośm. i Wz. Pomocy	15272,—
wkładek mies. Kasy Pośm. i Wz. Pomocy dodatkow. od kawal. funduszu zapasow. Kasy Pośm. i Wz. Pomocy	3944,— 3836,50
dłużników za ściągn. raty poż.	18983,60
wierzycieli za zaciągn. poż. w Banku Gospod. Krajowego	600,17
%/o	325,17

grunt w Wiśle za dzierżawę	24,90	
kręgielnia Katowic	600,—	
śniadalnia Katowic	150,—	
dary na fundusz żelazny	284,95	
<i>kalendarzyków rok 1927 z prze-</i>		
<i>lewu konta sum do rozliczenia</i>		
<i>jako przekaz Powiat. Komen-</i>		
<i>dy Rybnik</i>	zł. 417,—	
dalsze wpłaty za kal. „ 135,—	552,—	
Ślązaczka uznane pokryc. rach.		
z udział. zaliczek obrotow.	9049,12	
Ślązaczka wpłaty za pobyt i		
utrzymanie	8596,17	
pokoje w Goczałkowic., za pob.	42,—	
<i>Wypłaty wzgl. obciążenia rach.:</i>		
udziałów	147,—	
udział. Kasy Pośm. i Wz. Pom.	1,—	
wkładek miesięcznych	66,73	
wkładek miesięczn. Kasy Pośm.		
i Wz. Pomocy	33,50	
zapomóg pośm. za 3 funkcj.	3000,—	
zapomóg pośmiertnych za żony		
funkcj. 3 wypadki	1500,—	
zapom. małżeńsk. 21 wypłat	10500,—	
wkładek Kasy Pośm. i Wz. Po-		
mocy, przelew 20% kwoty fak-		
tycznie otrzymanej	19182,50	3836,50
dłużników za udzielone pożycz-		
ki 171 funkcj.	25738,78	
sum do rozliczenia przelew na		
rachunek kalendarzyków z		
przekazu Pow. Kdy. Rybnik	417,—	
reszta za druki	450,—	
zaliczek do obrotu dla Ślązaczki	12198,23	
koszt. utrzym. i pob. w Ślązaczce	8975,56	
pokoje w Goczałkowicach, inw.	31,85	
koszty leczenia 192 funkcj.	6944,42	
koszty dentystyczne 62 funkcj.	1500,29	
zapom. poług. 10% 102 funkcj.	3007,54	

zapom. pośm. dzieci 17 funkcj.	875,90
zapomogi nadzwyczajne na operacje itd. 13 funkcj.	843,26
zapom. dla zwolnin. 4 funkcj.	534,15
Ślązaczkii remont.	727,70
Ślązaczkii zakup inwentarza	7971,58
%% koszty podróży do Zakopanego 4 funkcj.	67,85
Magistratu spłata podatku	620,—
fund. zapas. Kasy Pośm. zwrot.	4,—
uchwała Walnego Zgromadzenia refer. gospodar.	725,—
administracja i ogólne koszty	1200,—
Suma	100050,53 91917,84

Rekapitulacja

W kasie „Samopomocy“	7899,78
W Pocz. Kasie Oszczędn.	232,91
	100050,53 100050,53

Katowice, dn. 15. lipca 1927 r.

Sprawozdanie kasowe kwartalne „Samopomocy“ Policji Woj. Śl. w Katowicach za czas od 1. VII. 1927 r. do 30. IX. 1927 r.

	Przychód	Rozchód
	zł. gr.	zł. gr.
Pozostałość w kasie „Samopomocy“ z d. 30. 6. 1927 r.	7899,78	
Pozostałość w P. K. O.		232,91
<i>Wpłaty wzgl. wpływy na rach.:</i>		
1) Udziałów	51,—	
2) Wkładek miesięcznych	20597,52	
3) Wkładek Kasy Pośm. zas.	15192,—	
4) Wkładek Kasy Pośm. dodatkowych od kawalerów	5726,—	
5) fundusz. zapas. Kasy Pośm.	4183,60	

6) fund. żelaznego, dary różne	600,—
7) dłużnik. za zaciągnięte raty	22801,46
8) %	318,51
9) Ślązaczka wpłaty za pobyt i utrzymanie	27908,65
10) Wojewódzka akcja leczenia chorych funkcjonarjuszy .	19766,34
11) Wojew. akcja na uzupełn. inwentarza i urz. Ślązaczki w Zakopanem . .	20000,—
12) Opłat za pobyt w Goczałk.	30,—

Wyплаты wzgl. obciążenia:

13) Udziałów	147,—
14) Wkładek miesięcznych	20,23
15) Funduszu zapas. Kasy Pośmiert. zwrot wkład. zwoln.	78,—
16) Zapom. pośm. za 4 funkcj.	4000,—
17) Zap. pośm. za 1 żonę funk.	500,—
18) Zap. małżeńsk. 23 funkcj.	11500,—
19) Kosztów leczy. 210 funkcj.	7433,14
20) Koszt. dentystycz. 73 funk.	1655,34
21) Zapomóg położowych 94 funkcj. 10% poborów	2714,90
22) Zap. pośm. dzieci 22 funkcj.	1087,78
23) Zap. nadzwycz. 4 funkcj.	585,70
24) Zap. zwolnionym 7 funkcj.	280,—
25) Dłużników za udzielone pożyczki 187 funkcj.	27423,94
26) Inw. kanc. „Samopomocy“	180,—
27) Zaliczek do obrotu dla Śląz.	36878,56
28) Zal. do obrotu dla Ślązaczki uznane pokrycia rachunk.	29811,32
29) Kosztów utrzym Ślązaczki	23382,72
30) Ślązaczka remont.	2726,01
31) Ślązaczka inwentarz	4682,55
32) Wierzycieli, Magistrat reszta podatku	350,—
33) Kosztów podróży do Zakopanego 13 funkcj.	260,08

34) Udziałów Kasy Pośmiertn.	2,—
35) Sum do rozrachowania wy- płaty za „Opel“	9939,42
36) Wojewódzk. akcji leczenia	20481,52
37) Kosztów ogóln. i administr.	1199,—
38) Bank Gospodarstwa Kraj. zwrot długu	600,17
39) Fund. zapas. Kasy Pośm. przelew według poz. 5	4183,60
Suma	<u>175119,09</u> <u>162091,66</u>

Rekapitulacja:

W kasie „Samop.“ zł.	2240,68	
W Banku Gosp. Kr. „	10353,84	
W P. K. O. „	232,91	12827,43
		<u>175119,09</u> <u>175119,09</u>

**Pogląd na konta księgi głównej
w dniu 30. września 1927 r.**

<i>Konta zasobowe</i>	stan czynny	stan bierny
	zł. gr.	zł. gr.
1) Kasa „Samopomocy“	2240,68	
2) Bank Gosp. Kraj., gotówk.	10353,84	
3) P. K. O. Katowice, gotów.	232,91	
4) Papiery %%	5731,80	
5) Dłużnicy za udzielone pożycz.	46018,04	
6) Dłużnicy firma Hydrotechnika a conto robót inwestyc. w Ślązaczce w Zakopanem	11000,—	
7) Zawiadowca Ślązaczki do rozrachowania	154,92	
8) Ślązaczka stary budynek	66144,69	
9) Śląz. I. dobudówka terasa	17064,74	
10) Śląz. II. budynek nowy	34773,08	
11) Ślązaczka Inwentarz	34004,89	
12) Śniadalnia Katowice, inw.	1400,40	
13) Kancelarja „Samopomocy“ inwentarz	674,10	

14) Goczałkowice, inwentarz	472,85	
15) Kręgielnia budynek i inw.	7743,41	
16) Grunt w Wiśle i parcela	1555,41	
17) Akcja leczenia klimatycznego za pobyt i leczenie chorych funkcj. w Zakopanem	20481,52	
18) Akcja leczenia klimatycznego za otrzymane pokrycia	19766,34	
19) Udziały	29675,35	
20) Udziały Kasy Pośmiertnej 2518 członków	2518,—	
21) Wierzyc., kaucja kręgielni	1000,—	
22) Wierzyc., kaucja kręg. %%	10,—	
23) Wierzyciele, inni	73,65	
24) Fund. zapas. Kasy Pośm.	8941,30	
25) Fundusz na wypłaty zapomóg Kasy Pośmiertnej	2093,20	
26) Fundusz rezerw. z r. 1926	775,—	
Suma	260047,28	64852,84

27) *Rachunek bilansu*

Stan majątku z roku 1926

zł. 144941,89

doch. za okres
sprawozd. r. r.
do 30. 9. 1927
r. bez uwzgl.
różn. kurs. pap.
% oraz amort.
bud. i inwent.
czyli dochód
brutto . . . „

50252,55

195194,44

260047,28 260047,28

Konta martwe.

Straty. Zyski.

1) Koszta leczenia	20948,71
2) Koszta leczen. dentystyczn.	4348,15
3) Zapomogi 10% połogowe	8522,55
4) Zapomogi pośm. dzieci	2873,59
5) Zapomogi wdowom i sier.	200,—

6) Zapomogi pośm. żon funk. przed Kasą Pośm.	574,24	
7) Zapomogi nadzwyczajne na operacje i inne	2350,68	
8) Zapomogi zwolnionym	1554,70	
9) Zapom. za zmarłych rodz.	381,10	
10) Zapomogi Kasy Pośmiert. żgon funkcyjnarjusza	7000,—	
11) Zapomogi Kasy Pośmiert. żgon żon funkcyj.	2000,—	
12) Zapomogi Kasy Pośmiert. i Wz. Pom. małżeńskie	25000,—	
13) Zwrot kosztów podróży do Zakopanego	327,93	
14) Koszty ogólne i administr.	3299,—	
15) Wkładki miesięczne		60959,05
16) Wkładki Kasy Pośmiertnej i Wzajemnej Pomocy		34000,—
17) Koszty utrzymania Śląz.		1914,01
18) Kręgielnia czynsz		1000,—
19) Śniadalnica czynsz		200,—
20) Grunt w Wiśle		24,90
21) Goczałkowice opłaty za pob.		72,—
22) Kalendarzyk za r. 1927		1016,90
23) Auto „Opel“ nadwyżka po wypłacie składek i należno- ści z tytułu zakupna		6060,58
24) Dary na fundusz żelazny		3588,28
25) Dary inne		20000,—
26) %%		797,48
	Suma	79380,65 129633,20

Rekapitulacja

Nadwyżki dochodów	50252,55	
	<hr/>	
	129633,20	129633,20

Zarząd „Samopomocy“ Policji Woj. Śl. w Katowicach.

Prezes, Sekretarz.

W Y K A Z

otrzymanych funduszów i uskuteczionych wypłat Kasy Pośmiertnej i Wzajemnej Pomocy
za miesiące marzec do września włącznie.

Data rok 1927	W p ł y w y						W y p ł a t y															
	Składki		Ogółem wpły- wów		Z kwoty ogół- nej przypada				Zgon funkcjon.		Zgon żon funkcjon.		Zawarcie związk. małżeń.		Z funduszu zapasow. Zwrot wkładek.		Kwota ogólna wypłat					
	zasad- nicze	dodat- kowe kawa- lerów			na zapo- mogi		na fun- dusz zapa- sowy		Ile zapomóg	Kwota	Ile zapomóg	Kwota	Ile zapomóg	Kwota								
			zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.	zł.	gr.				
Marzec	5016		5016		4012	80	1003	20					6	3000			3000					
Kwiecień	5038	50	5038	50	4030	80	1007	70	2	2000			6	3000			5000					
Maj	5114		1970		7084		5667	20	1416	80	1	1000	2	1000		7	3500		5500			
Czerwiec	5096		1974		7070		5656		1414			1	500		8	4000		4500				
Lipiec	5071		1934		7005		5604		1401		2	2000		1	500		8	4000	13	6513		
Sierpień	5070		1908		6978		5582	40	1395	60	1	1000			8	4000		53	5053			
Wrzesień	5041		1884		6925		5540		1385		1	1000			7	3500		16	4516			
Suma	35446	50	9670		45116	50	36093	20	9023	30	7	7000		4	2000		50	25000	82	34082		
Pozostaje na wypłaty zapomóg											2	2000					93	20		2093	20	
„ „ funduszach zapasowym																					8941	30
					45116	50															45116	50

Zarząd „Samopomocy“ Policji Województwa Śląskiego.

Sekretarz.

Prezes.

„Samopomoc“ Policji Województwa Śląskiego.

Spółdzielnia zarejestrowana z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach.

g) S T A T U T.

I. Postanowienia ogólne.

A. Nazwa, siedziba, czas trwania.

Art. 1.

„Samopomoc“ Policji Województwa Śląskiego Spółdzielnia z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach.

Art. 2.

Siedzibą „Samopomocy“ są Katowice.

Art. 3.

Czas trwania Spółdzielni jest nieograniczony.

B. Cel i przedmiot przedsiębiorstwa.

Art. 4.

Celem „Samopomocy“ jest 1) zorganizowanie bezpłatnej pomocy lekarskiej dla członków i ich rodzin, 2) ułatwianie niezbędnego leczenia w zdrojowiskach, 3) przyście z pomocą kształcącej się młodzieży w nauce, 4) udzielanie zapomóg członkom a szczególnie wdowom i sierotom po tychże z miarą uzasadnionej potrzeby i w wypadkach nagłych i niecierpiących zwłoki, 5) prowadzenie kasy oszczędności i udzielanie zaliczek, 6) zakładanie kooperatyw, celem zaopatrywania członków w przedmioty codziennej potrzeby po cenach przystępnych.

II. Członkowie i udziały.

Art. 5.

Członkami „Samopomocy“ mogą być osoby fizyczne t. j. wszyscy funkcjonariusze i urzędnicy Policji Woj. Śl. służby czynnej.

Art. 6.

O przyjęciu i nieprzyjęciu członka rozstrzyga Zarząd „Samopomocy“. Nieprzyjętym przysługuje prawo pisemnego odwołania się do Rady Nadzorczej, która rozstrzyga nieodwoalnie. Odwołanie należy wnieść najpóźniej do 14 dni po zawiadomieniu członka o decyzji Zarządu.

III. Wysokość i wpłata udziału.*Art. 7.*

Udział wynosi 5 zł. (pięć złotych), wpłacalnych przy wstąpieniu do Samopomocy gotówką, ewentualnie przy większej ilości zadeklarowanych udziałów w ratach miesięcznych po jednym udziale. Wpłacenie udziału daje prawo do korzystania z dobrodziejstw w art. 9 wyliczonych, pod warunkiem uiszczenia wkładek miesięcznych w wysokości ustalonej w art. 15 płatnych z góry, jednakowoż dopiero po uiszczeniu przynajmniej trzech wkładek miesięcznych, czyli po najmniej trzymiesięcznem należeniu do „Samopomocy“.

Równocześnie z podwyższeniem udziałów postanowiono, że podwyższenie to dotyczy również już wszystkie dotąd wpłacone udziały i że członkowie uścić mają dopłatę podwyżki w ratach miesięcznych po 4 (cztery) złote.

Art. 8.

Każdy członek posiadać ma ilość udziałów, odpowiadającą ilości członków rodziny, będący na stałym utrzymaniu tegoż i w tym wypadku uprawnieni są członkowie rodziny do korzystania ze świadczeń w art. 4 wymienionych. Przez to rozumie się, że w razie przybytku w rodzinie członek obowiązany będzie uzupełnić ilość udziałów stosownie do przybytku członków rodziny.

Poza tem może mieć każdy członek dowolną ilość udziałów.

Art. 9.

Wpłacone udziały nie mogą być zużyte na cele świadczeń „Samopomocy“ w art. 4 wyszczególnionych,

lecz służyć powinny wyłącznie do utworzenia i zasilenia funduszu zapasowego (art. 36) przez odpowiednią lokatę kapitału, lub też przez kupno nieruchomości itp.

Zwrot wpłaconych udziałów nastąpić może tylko w wypadkach w art. 14 pod d wyszczególnionych i to z przestrzeganiem art. 40.

Zmniejszenie się ilości członków rodziny (art. 8) nie daje prawa do żądania zwrotu odpowiedniej ilości udziałów.

Art. 10.

Powiatowi i Miejscy Komendanci Policji obowiązani są zgłosić Zarządowi „Samopomocy“ wszystkich tych członków, którzy do Samopomocy przystępują, przy dołączeniu ich deklaracji przystąpienia, a na przyszłość w razie zgłoszenia się nowych członków, przyjmować ich w zastępstwie Samopomocy i deklaracje oraz udziały odsyłać bezzwłocznie Zarządowi.

IV. Odpowiedzialność członków.

Art. 11.

Zgodnie z podwyższeniem udziałów podniesiono także odpowiedzialność członków za zobowiązania Samopomocy do wysokości 15 złotych za każdy udział.

V. Przyczyny wykluczenia i utraty praw.

Art. 12.

Wykluczenie członka następuje na podstawie uchwały Zarządu: a) jeżeli członek nie dopełnia zobowiązań przyjętych na siebie wobec Samopomocy; b) jeżeli członek nie uiszcza wkładek miesięcznych bez uzasadnionych dowodów przez okres trzech miesięcy mimo dwukrotnego upomnienia przez Zarząd; c) jeżeli działa na szkodę Samopomocy; d) jeżeli utraci warunki przynależności do Samopomocy.

Art. 13.

Przeciw wykluczeniu przysługuje członkowi prawo odwołania się do Rady Nadzorczej w dniach 14. po otrzymaniu decyzji; Rada Nadzorcza rozstrzyga nieodwołalnie (ostatecznie).

VI. Prawa i obowiązki członków.

Art. 14.

Członkowie mają prawa: a) korzystania ze wszystkich świadczeń, urządzeń i zakładów Samopomocy sprawiedliwie; b) umieszczania swych funduszy w Samopomocy, wzgl. na rachunku bieżącym w kasie oszczędności prowadzonej przez Samopomoc i korzystania z pożyczek; c) brania udziału w Walnych Zgromadzeniach osobiście; d) prawo do dywidendy od udziałów, tudzież do zwrotu udziałów na wypadek rozwiązania Samopomocy lub wystąpienia z niej w myśl ustawy i statutu.

Art. 15.

Członkowie są obowiązani: a) do wpłaty udziałów oraz wkładek bieżących, których wysokość ustala się na jeden procent (jeden od sta) pełnych poborów wraz z dodatkami brutto; od członków rodziny będących na utrzymaniu członka Samopomocy, na które jednakże nie należy się ustawowo dodatek ekonomiczny (rodzice, rodzeństwo itp.) o ile ci zgłoszeni są deklaracją do Samopomocy przez członka i tenże wpłacił za nich udziały — pobierać będzie Samopomoc osobny dodatek do wkładki miesięcznej w wysokości 50% tejże wkładki od każdego takiego członka rodziny. Wpłacone należnie wkładki miesięczne nie podlegają w żadnym wypadku zwrotowi; b) popierać interes Samopomocy przez udzielanie pomocy Zarządowi w wyszukiwaniu odpowiednich dla celu towarzystwa budowli (lokali) przez ułatwianie zakupów, wzajemną koleżeńską kontrolę w kierunku rozwinięcia przez wszystkich członków możliwie najintensywniejszej współpracy z Zarządem dla osiągnięcia zamierzonych przez Samopomoc celów, oraz w kierunku sprawiedliwego i istotnymi potrzebami uzasadnionego korzystania ze świadczeń Samopomocy.

VII. Organizacja Samopomocy.

Art. 16.

Organami Samopomocy są: a) Zarząd, b) Rada Nadzorcza, c) Walne Zgromadzenie.

VIII. Zarząd.

Art. 17.

Zarząd składa się w miarę potrzeby z 6 do 10 członków oraz 3 do 5 zastępców, powołuje ich Rada Nadzorcza i zawiera z nimi w razie potrzeby odpowiednią umowę służbową.

Art. 18.

Zarząd załatwia według postanowień regulaminu wszystkie sprawy Samopomocy, o ile nie są zostawione kompetencji Walnego Zgromadzenia względnie Rady Nadzorczej i wykonuje uchwały obu tych czynników.

Art. 19.

Zarząd nie może zezwalać nieczłonkom na korzystanie ze świadczeń i urzędzin Samopomocy.

Art. 20.

Wykonywanie robót i zamówień, jakoteż kosztów utrzymania w zdrojowiskach o ile takowe byłyby przez Samopomoc dostarczone, mogą być w zasadzie uskuteczniane za gotówkę.

Art. 21.

Wyjątki od zasad wskazanych w art. 19 i 20 uchwalić może Rada Nadzorcza.

Art. 22.

Zarząd reprezentuje Samopomoc na zewnątrz i zastępuje ją we wszystkich sprawach sądowych i pozasądowych. Do zastępstwa na zewnątrz w szczególności do składania świadczeń imieniem Samopomocy wystarczy dwóch członków Zarządu. Za Samopomoc Zarząd podpisuje w ten sposób, że do firmy podpisujący dołączają swe podpisy. Wymaga się podpisów dwóch członków.

IX. Rada Nadzorcza.

Art. 23.

Rada Nadzorcza składa się z 30 członków, z tego 10 członków z miasta Katowic a reszta 20 z Okręgu Policji Wojew. Śląskiego oraz 9 zastępców z Katowic.

Radę Nadzorczą wybiera Walne Zgromadzenie z pośród członków Samopomocy na trzy lata. Wybrani są ci, którzy otrzymali największą ilość głosów, w rąkolizji między kandydatami rozstrzyga los. W razie ustąpienia członka Rady Nadzorczej wchodzi w jego miejsce zastępca, który przy wyborach otrzymał największą ilość głosów.

Art. 24.

Co rok ustępuje jedna trzecia część członków Rady Nadzorczej i ich zastępców, którą w pierwszych dwóch latach istnienia Samopomocy oznacza los, a na których miejsce coroczne Walne Zebranie wybiera taką samą ilość nowych członków. Ponowny wybór tego samego członka Rady Nadzorczej jest dopuszczalny. Wybór odbywa się za pomocą kartek osobno na członków Rady Nadzorczej, osobno na zastępców, o ile Walne Zgromadzenie nie zarządzi innego sposobu wyboru.

Art. 25.

Zamiejscowi członkowie Rady Nadzorczej mogą pobierać za udział w posiedzeniach teje wynagrodzenie, którego wysokość oznaczy Walne Zgromadzenie.

Art. 26.

Prawa i obowiązki Rady Nadzorczej określa par. 37—41 ustawy o współdzielniach. Oprócz tego ma Rada Nadzorcza następujące uprawnienie:

- a) wybiera i odwołuje członków Zarządu;
- b) zatwierdza regulamin czynności dla siebie i dla Zarządu;
- c) zatwierdza prozycię Zarządu w sprawie przyjmowania i usuwania stałych funkcjonarjuszów Samopomocy, jak również ich stałego wynagrodzenia;
- d) załatwia zażalenia na członków Zarządu i Samopomocy;
- e) oznacza sposób użytkowania nadwyżek powstałych z obrotu interesu;
- f) uchwała względnie zatwierdza bilans;

- g) zatwierdza wnioski Zarządu dotyczące zakładania i prowadzenia oddziałów i zakładów, oraz tworzenia nowych działów gospodarki Samopomocy.
- h) zatwierdza wnioski Zarządu co do lokaty funduszu rezerwowego;
- i) oznacza wysokość % funduszu zapomogowego, ulokowanego w przedsiębiorstwie;
- j) rozstrzyga odwołania w sprawie nieprzyjęcia lub wykluczenia członków.

Art. 27.

Czynności swoje spełnia Rada Nadzorcza kolegialnie na posiedzeniach, odbywających się raz co najmniej na trzy miesiące. Członkowie Zarządu biorą udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, o ile udział ten potrzebny jest dla zdania sprawy z toku czynności i interesów Samopomocy, ma zatem charakter informacyjny i sprawozdawczy.

X. Walne Zgromadzenie.

Art. 28.

Walne Zgromadzenie jest najwyższym organem Samopomocy, odbywa się przynajmniej raz w roku najpóźniej w trzy miesiące po skończeniu roku obrotowego.

Art. 29.

Do wyłącznej kompetencji należą oprócz spraw wyszczególnionych w art. 48 i 49 ustawy o spółdzielniach nadto: a) oznaczenie wynagrodzenia dla pozamiejscowych członków Rady Nadzorczej w art. 25; b) orzekanie o zażaleniach przeciw czynnościom Zarządu i Rady Nadzorczej, c) wybór pełnomocników, do prowadzenia procesu przeciw członkom Rady Nadzorczej, d) decyzja co do kupna sprzedaży i stałego obciążenia nieruchomości.

Art. 30.

Zwoływanie Walnego Zgromadzenia członków uskutecznia Rada Nadzorcza przez ogłoszenie do 7

dni przed terminem Zgromadzenia w Powiatowych Komendach za pomocą rozkazu dziennego Głównej Komendy Policji Woj. Śl. wraz ogłoszeniem w gazecie „Goniec Śląski” i podaniem porządku obrad.

Art. 31.

Zdolność do powzięcia uchwał: należycie zwołane Walne Zgromadzenie członków zdolne jest do powzięcia uchwał, jeżeli na niem jest obecna przynajmniej jedna piąta część członków. W razie niezebrania się wymaganego kompletu odbędzie się następne Walne Zgromadzenie z tym samym porządkiem dziennym, tego samego dnia, jednak nie wcześniej jak za jedną godzinę. To drugie Walne Zgromadzenie zdolne jest do powzięcia uchwał bez względu na ilość obecnych członków. O ile liczba członków Samopomocy przekroczy 500, walne zgromadzenie będzie zastąpione przez zebranie delegatów, wybieranych przez członków z pośród siebie po jednym na 50 członków, przy czem jeżeli reszta otrzymana od podzielenia ilość członków w danej Komendzie przez 50 wyniesie więcej niż 24, przysługuje prawo wyboru jeszcze jednego delegata. Oprócz delegatów wybiera się taką samą ilość zastępców.

Wybór delegatów przeprowadzają w powiatach Komendanci Powiatowi, w Głównej Komendzie, Komendant Główny, proponują oni kandydatów na delegatów i zastępców w ilości 3 razy większej od mającej być wybranej. Głosujący mają prawo oddać swe głosy i na innych kandydatów, jeżeli uznają, że inni kandydaci są odpowiedniejsi.

Głosowanie odbywa się na kartkach, które poszczególni komendanci posterunkowi i kierownicy komisariatów przesyłają do Powiatowej Komendy, gdzie wyznaczona przez Komendanta Powiatowego komisja w liczbie 3 członków dokonywa obliczenia głosów i ustala nazwiska wybranych delegatów i zastępców.

Nazwiska te winny być zakomunikowane niezwłocznie tak wyborcom w awizie rozkazu Komendy Powiatowej jak i Zarządowi Samopomocy. Wybór w Ko-

mendzie Głównej przeprowadzają Naczelnicy Wydziałów i Komendant Szkoły, składając kartki wyborców na ręce Komisji wyznaczonej przez Komendanta Głównego. Czas trwania pełnomocnictwa delegatów nie może być dłuższy niż 3 lata, oraz warunki biernego prawa wyboru. Członek Zarządu lub Rady Nadzorczej nie może być równocześnie delegatem. Wybrany delegatom z poza Katowic zapewnia się zwrot kosztów podróży i $\frac{1}{2}$ diety rządowej. Wybrani delegaci winni wybór przyjąć. Godność delegata jest honorowa. Walne Zgromadzenie złożone z delegatów zdolne jest do powzięcia uchwał, jeżeli na niem jest obecnych $\frac{2}{3}$ ogólnej liczby delegatów. W razie niezebrania się wymaganego kompletu delegatów, mają zastosowanie przepisy ustawy z dnia 4. XII. 1923 r. Dz. U. R. P., nr. 135, poz. 1119.

Art. 32.

Warunki ważności uchwał: uchwały Walnego Zgromadzenia zapadają bezwzględną większością głosów. Zmiana statutu dotycząca celów Samopomocy, podwyższenia udziałów lub odpowiedzialności dodatkowej, odwołanie członków Rady Nadzorczej przed terminem na który zostali wybrani, mogą być uchwalone jedynie $\frac{3}{4}$ głosów obecnych.

Art. 33.

Prawo głosów: na Walnem Zgromadzeniu członków każdy z członków ma tylko osobiście jeden głos. Głosowanie przez upoważnioną drugą osobę jest niedopuszczalne.

Ten sam przepis ma zastosowanie do delegatów lub prawomocnych zastępców.

Art. 34.

Sposób obradowania: a) Walnemu Zgromadzeniu przewodniczy prezes Rady Nadzorczej lub jego zastępca lub w razie ich nieobecności najstarszy wiekiem członek Rady Nadzorczej, b) przewodniczący powołuje sekretarza do spisania protokołu obrad, c) sposób prowadzenia obrad, udzielania głosów, poddawanie gło-

sów pod uchwałą określają powszechne przyjęte zasady prowadzenia obrad parlamentarnych. Głosowanie na Walnym Zgromadzeniu odbywa się przez podniesienie rąk „za“ lub „przeciw“ o ile przewodniczący lub Walne Zgromadzenie nie zarządzi innego sposobu głosowania, d) protokół Walnego Zgromadzenia podpisuje przewodniczący i sekretarz. Na każdym Walnym Zgromadzeniu należy odczytać protokół z ostatniego Walnego Zebrania.

XI. Zamknięcie rachunkowe.

Art. 35.

Nadwyżkę dochodów nad rozchodami przelewa się na rok bieżący dla umożliwienia osiągnięcia statutem oznaczonych celów.

Od wartości nieruchomości przeznaczonych do trwałego użytku w zakładach i przedsiębiorstwach odpisywać należy tytułem amortyzacji przy budynkach murowanych corocznie conajmniej 2%, przy drewnianych 5%. Od ruchomości na ten sam cel przeznaczonych 10% cen nabycia lub wytworzenia. Pierwszy rok obrachunkowy kończy się dnia 31. grudnia 1924 r.

XII. Fundusz zapasowy.

Art. 36.

Celem wzmocnienia majątkowej podstawy „Samopomocy“ należy tworzyć fundusz zapasowy na pokrycie strat bilansowych. Na zasilenie tego funduszu składają się następujące źródła: a) 25% rocznego zysku dopóki fundusz zapasowy nie osiągnie pełnej wysokości udziałów i sumy wkładek na jeden rok kalendarzowy. Po osiągnięciu tej granicy 10% zysku, b) odsetki funduszu zapomogowego ulokowanego w przedsiębiorstwie, c) przedawnione należności z tytułu zwrotu udziału członka, który wystąpił z spółdzielni. Ogólny fundusz zapasowy może być obrócony jedynie na pokrycie strat bilansowych. Oprócz ogólnego funduszu zapasowego może Walne Zgromadzenie dodawać specjalne rezerwy na pokrycie poszczególnych

strat lub przyszłych inwestycji oraz na zasilenie funduszków ustanowionych przez Radę Nadzorczą a to: na pokrycie spodziewanej różnicy w cenach, na odpowiednie urządzenie zakładów, na zapomogi funkcjonariuszom, rezerwy podatkowe, procesowe, na fundusz emerytalny itp.

XIII. Rozdział zysków.

Art. 37.

Zysk rozdziela Walne Zgromadzenie według następujących zasad: a) *vide art. 36, pkt. a.*

b) reszta zysków przypada na fundusz ewent. strat, renumeracje dla Zarządu i funkcjonariuszów tegoż, na cele ruchu spółdzielczego a pozostałą kwotę przelewa się na rachunek zysków następnego roku.

XIV. Pokrycie strat.

Art. 38.

Straty wykazane w zatwierdzonym bilansie muszą być pokryte wedle art. 48 ustawy o spółdzielniach w porządku oznaczonym przez Walne Zgromadzenie.

XV. Rozwiązanie „Samopomocy“.

Art. 39.

Rozwiązanie „Samopomocy“ odbywa się według § 78—97 ustawy o spółdzielniach. Pozostała reszta majątku spółdzielni przeznaczoną będzie na fundusz zapomogowy dla wdów i sierot po funkcjonariuszach Policji Województwa Śląskiego.

XVI. Wystąpienie z „Samopomocy“.

Art. 40.

Każdy członek może przed rozwiązaniem spółdzielni wystąpić z niej za pisemnem wypowiedzeniem. Wypowiedzenia dokonać należy conajmniej na trzy miesiące przed końcem roku obrachunkowego. Za datę wystąpienia uważa się ostatni dzień tego roku obrachunkowego, w którym upływa termin wypowiedzenia.

Wypłata udziałów byłego członka następuje na podstawie zatwierdzonego bilansu tego roku, z którego końcem członek przestał należeć do spółdzielni w 3 (trzy) miesiące od zatwierdzenia bilansu. Byłemu członkowi nie przysługuje żadne prawo do funduszu zapasowego lub innego majątku spółdzielni.

XVII. Ogłoszenia.

Art. 41.

Ogłoszenia wychodzące z „Samopomocy“ będą wydawane w dodatkach „awizo“ rozkazów dziennych Głównej Komendy Pol. Wojew. Śląsk. oraz w czasopiśmie „Goniec Śląski“ wychodzącym w Katowicach.

XVIII. Stosunek „Samopomocy“ do Głównej Komendy Pol. Woj. Śl.

Art. 42.

Każdorazowy Komendant Policji Woj. ma prawo osobiście brania udziału w Walnem Zgromadzeniu i Posiedzeniach Rady Nadzorczej i Zarządu z głosem doradczym, jak również ma prawo do bezpośredniego nadzoru nad działalnością „Samopomocy“ wglądu do ksiąg i kas, oraz prawo żądania zwołania posiedzenia Zarządu lub Rady Nadzorczej i stawiania wniosków.

XIX. Inne postanowienia.

Art. 43.

Do spraw nieunormowanych statutem mają zastosowanie przepisy ustawy o spółdzielniach.

R E G U L A M I N

udzielania zapomóg członkom „Samopomocy“ oraz wdowom i sierotom po tychże.

Art. 1.

Fundusz zapomogowy czerpany będzie z 25% wpływających wkładek miesięcznych członków oraz wszelkich innych dochodów „Samopomocy“.

Art. 2.

Uprawnienie do otrzymania zapomogi rozpoczyna się z chwilą wpłacenia zadeklarowanego udziału względnie przy większej ilości udziałów, przynajmniej jednej raty zadeklarowanych udziałów (art. 7 statutu) i connajmniej trzech wkładek miesięcznych, wzgl. po trzymiesięcznem należeniu do Samopomocy.

Art. 3.

Uprawnionymi do otrzymania zapomogi są oprócz członków Samopomocy wdowy i sieroty po tychże jak najbliżsi krewni (rodzice, rodzeństwo) po zmarłych członkach samotnych Samopomocy, o ile ciż byli zgłoszeni deklaracją przez zmarłego członka i wpłacony został za tychże udział, oraz o ile ciż udowodnią, że przez zmarłego byli wyłącznie lub w przeważnej części utrzymywani. Zmarłych żonatyh członków, którzy żyli z żoną względnie z rodziną w separacji bez obowiązku ich utrzymywania, traktować należy jako samotnych.

Art. 4.

Wysokość maksimum udzielić się mogących jednorazowo jak i w ciągu roku kalendarzowego zapomóg określa corocznie Walne Zgromadzenie członków (przedstawicieli).

Art. 5.

Aż do odwołania względnie zmiany przez jedno z następnych Walnych Zgromadzeń ustala się wysokość zapomóg w następujących wypadkach i w następującej wysokości;

- a) w razie śmierci dziecka do trzykrotnej wysokości odnośnego dodatku drożyznianego na dziecko, w wypadkach śmierci dziecka, stojącego całkowicie lub przeważnie na własnym utrzymaniu zapomoga się nie należy;
- b) w razie śmierci jednego z rodziców lub rodzeństwa, stojącego na wyłącznym lub przeważnym utrzymaniu członka Samopomocy do całomiesięcznych poborów samotnego (bez dodatków rodzinnych);
- c) członkowie „Samopomocy“ mogą oprócz tego otrzymać jednorazową zapomogę do maksymalnej wysokości jednomiesięcznych poborów przy zwolnieniu tychże z Policji Woj. Śl. wskutek ułomności fizycznych lub umysłowych, wykluczających dalszą służbę w Policji (zranienia, utrata zdrowia itp.) lub też innych zwolnieniach nie na własną prośbę i nie w drodze dyscyplinarnej o ile nie nabyli prawa do zaopatrzenia emerytalnego. Otrzymanie ewentualnej jednorazowej odprawy przy zwolnieniu nie pozbawia członka powyższej zapomogi.

Art. 6.

Zapomoga przy urodzeniu dziecka unormowaną jest w art. 6, 7 i 8 regulaminu pomocy lekarskiej Samopomocy.

Art. 7.

Oprócz wypadków przewidzianych w art. 5 może Zarząd Samopomocy udzielać członkom oraz wdowom i sierotom po członkach nadzwyczajnych w uwzględnienia godnych wypadkach jak znaczne straty na majątku spowodowane kradzieżą, pożarem itp., jednorazowych zapomóg do maksymalnej wysokości 25% jednomiesięcznych poborów odnośnego członka wypłaconych lub należnych w miesiącu wypłaty zapomogi. Zapomogi w niniejszym art. określone mogą być przyznawane i wypłacane zależnie od stanu funduszu zapomogowego, jednakże nie częściej jak 2 razy w ro-

ku dla jednej i tej samej osoby względnie jednej i tej samej rodziny.

Art. 8.

O udzielenie zapomogi w myśl art. 5—7 ubiegać się mogą członkowie lub inne osoby w art. 5—7 wymienione, pisemnie, czynni funkcjonariusze Policji w drodze służbowej, z dokładnem udokumentowaniem i uzasadnieniem prawa do zapomogi.

Art. 9.

O udzieleniu względnie nieudzieleniu zapomogi jak i co do wymiaru tejże w ramach wysokości unormowanej niniejszym regulaminem decyduje Zarząd Samopomocy zwykłą większością głosów. O każdej decyzji zostanie petent zawiadomiony pisemnie w drodze przynależnego Urzędu policyjnego. Przeciw uchwale Zarządu co do przyznania wzgl. nieprzyznania zapomogi przystoi interesowanym prawo odwołania się do Rady Nadzorczej, która rozstrzyga ostatecznie.

Art. 10.

Przy udzielaniu i wymiarze zapomóg uwzględniać należy również ilość wpłaconych udziałów jak i ilość wpłaconych wkładek miesięcznych (czyli okres od kiedy członek należy do „Samopomocy“).

Art. 11.

Udzielanie i wypłata zapomóg następować będzie z reguły raz w miesiącu po wpłynięciu dochodów z miesięcznych wkładek, darów itp. Wyjątek stanowiąc mogą nadzwyczajne, nie cierpiące zwłoki i uwzględnienia godne wypadki, dla których o ile stoi do dyspozycji potrzebna gotówka, zwołane może być o ile możność osobne posiedzenie Zarządu. Odnośne kwoty zapomóg przesyłane będą interesentom za pośrednictwem P. K. O. Przez przynależny urząd policyjny. Ewent. koszta przesyłki pocztowej ponoszą odnośni interesenci,

Art. 12.

Zarząd powinien co kwartał skutecznie zestawienie wpływów na fundusz zapomogowy oraz przyznanych i wypłaconych zapomóg wraz z bilansem i przedłożyć takowe na najbliższem posiedzeniu Radzie Nadzorczej, która po skontrolowaniu i ewentualnem uzgodnieniu zarządza opublikowanie w rozkazie dziennym Głównej Komendy Policji Województwa Śląskiego.

Regulamin Kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy.

Aż do odwołania wzgl. zmiany przez jedno z następnych Walnych Zgromadzeń ustala się wysokość osobnych wkładek miesięcznych na wypłaty zapomóg objętych regulaminem Kasy Pośmiertnej i Wzajemnej Pomocy:

§ 1.

Celem ustanowienia „kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy“ jest jednorazowe materialne wspomoczenie funkcjonarjuszów względnie ich rodzin w nagłych lub ważnych wypadkach życiowych.

§ 2.

Do nagłych lub ważnych wypadków życiowych objętych niniejszym regulaminem zalicza się:

- 1) śmierć funkcjonarjusza Policji Woj. Śl.
- 2) śmierć żony funkcjonarjusza Policji Woj. Śl.
- 3) Zawarcie związku małżeńskiego przez funkcjonarjusza Policji Woj. Śl.

§ 3.

Każdy członek, który chce korzystać z dobrodziejstw objętych regulaminem niniejszym zobowiązany jest wpłacić do kasy „Samopomocy“

1) jednorazową wkładkę w wysokości 1 złoty na utworzenie funduszu zapasowego, którą przy zwolnieniu lub wystąpieniu z „Samopomocy“ się zwraca.

2) przy każdym zaszłym wypadku śmierci funkcjonarjusza jednorazowo 50 groszy,

3) przy każdym zaszłym wypadku śmierci żony funkcjonarjusza jednorazowo 25 groszy,

4) przy każdym wypadku zawarcia związku małżeńskiego jednorazowo 25 groszy. Każdy kawaler, członek Samopomocy dodatkowo płaci na rzecz swych kolegów, zawierających związek małżeński, aż do wyrównania zaległych wniosków, których stan podawany pod awizo w rozkazach Głównej Komendy dodatkowo kwotę 2 złotych do maksymalnej wysokości 4 złotych co miesiąc, za zgodą Głównej Komendy na potrącenie tejże wkładki i na samo zawarcie związku małżeńskiego.

§ 4.

Każdy wypadek wymieniony w § 2 zgłaszają członkowie Samopomocy należący do „Kasy Pośmiertnej“ Zarządowi „Samopomocy“ na piśmie z dołączeniem oryginalnych dokumentów (metryki śmierci lub metryki zaślubin).

§ 5.

Ściągania należności objętych w § 3 niniejszego regulaminu dokonują Powiatowe Komendy Policji Woj. Śl. na podstawie ogłoszenia wypadku przez Zarząd Samopomocy w awizie rozkazu dziennego Głównej Komendy lub osobnym okólnikiem.

§ 6.

Zarząd „Samopomocy“ wypłaca z funduszu „kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy“ w razie śmierci funkcjonariusza, w razie śmierci żony funkcjonariusza, w razie zawarcia związku małżeńskiego przez funkcjonariusza, funkcjonariuszowi, żonie lub prawym spadkobiercom tegoż 80% składek wpłaconych na podstawie § 3.

§ 7.

Uprawnienie do otrzymania zapomogi wymienionej w § 6 następuje z chwilą wpłacenia jednorazowej wkładki w wysokości 1 złoty. Udzielenie zapomogi wymienionej w punkcie 1 i 2 jest niezależne od powodu względnie rodzaju śmierci.

§ 8.

Jeżeli liczba wypadków wymienionych w § 2 w jednym miesiącu jest wielka, wówczas Zarząd Samopomocy może w jednym miesiącu likwidować tylko cztery do sześciu wypadków nieprzekraczających świadczeń członka z tego tytułu do 2 złotych miesięcznie, a kawalerów 4 złotych miesięcznie z przestrzeganiem punktu 4 § 3 niniejszego regulaminu. Resztę wypadków likwiduje Zarząd Samopomocy w następnych miesiącach według kolejności zgłoszeń.

§ 9.

Każdy funkcjonariusz Policji Województwa Śląskiego, który występuje lub na mocy postanowień statutu Samopomocy przestaje być członkiem „Samopomocy“ temsamem przestaje być członkiem kasy pośmiertnej.

§ 10.

Funkcjonariuszowi Policji Województwa Śląskiego, który wystąpił, lub przestał być członkiem „Samopomocy“ wypłaca „Samopomoc“ z tytułu należenia do kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy jednorazową wkładkę i wszystkie wkładki wpłacone na zasadzie § 3 za każdy wypadek § 2. Nie dotyczy to funkcjonariuszy, którzy korzystali już z zapomogi określonej w § 3. W tym celu ma Zarząd „Samopomocy“ prowadzić dokładny wykaz wypadków na podstawie których zarządził płacenie składek według następującego wzoru: 1) L. p., 2) Imię i nazwisko funkcj., który zmarł wzgl. któremu się zdarzył ważny wypadek, 3) data i rodzaj wypadku, 4) wysokość składki, 5) wysokość zapomogi, 6) liczba aktu, 7) uwaga.

§ 11.

Postanowienie § 10 nie ma zastosowania tylko w wypadku rozwiązania Samopomocy czyli że w razie rozwiązania „Samopomocy“ z wyjątkiem wpisowego nie może nastąpić zwrot wpłaconych składek, ewen-

tualną kwotę pozostałą na funduszu kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy przeznaczają się na cel określony w art. 39 statutu Samopomocy.

§ 12.

W wypadku gdyby wydatki z tytułu § 10 w ciągu roku przekroczyły sumę funduszu kasy pośmiertnej i wzajemnej pomocy, wówczas zaległe zobowiązania pokrywa się przez dodatkowe ściągnięcie składki od członków Samopomocy, której wysokość określa roczne Walne Zgromadzenie „Samopomocy“.

W takim wypadku zobowiązanie z tytułu § 10 pokrywa Samopomoc dopiero po upływie zwyczajnego Walnego Zgromadzenia.

§ 13.

Członek Samopomocy, uchylający się od obowiązku spłacania wkładek określonych w § 3 i zalegający pomimo upomnienia z dwoma składkami (§ 3) uważany będzie jako dobrowolnie występujący i traci temsamem prawo do korzystania z wszelkich świadczeń „Samopomocy“.

Regulamin pomocy lekarskiej.

Art. 1.

Uprawnienie do korzystania z pomocy lekarskiej jak wszystkich innych świadczeń Samopomocy rozpoczyna się z chwilą wpłacenia pełnych zadeklarowanych udziałów względnie pierwszej raty udziałów w myśl art. 7 statutu i conajmniej 3 (trzech) wkładek miesięcznych wzgl. po trzymiesięcznym przynależeniu do Samopomocy.

Art. 2.

Korzystanie z pomocy lekarskiej przysługuje tylko członkom Samopomocy i zgłoszonym deklaracją członkom rodziny w wszelkich chorobach nie wykluczając wenerycznych.

Art. 3.

Członek nadużywający świadczenia kooperatywy może być w myśl art. 12 statutu mocą uchwały Zarządu wykluczony.

Art. 4.

Pomoc lekarska polega na przyznawaniu pełnych lub częściowych kosztów leczenia członków i członków ich rodzin (koszta lekarskie, aptekarskie, szpitalne, dentystyczne itp.) w wypadkach nieprzewidzianych przez Państwową Pomoc Lekarską dla urzędników i funkcjonariuszów państwowych w myśl rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 4. sierpnia 1926 (Dz. U. R. P. nr. 95 z dnia 21. IX. 1926 poz. 555), a w szczególności w wypadkach, w których Państwowa Pomoc Lekarska nie pokrywa w pełni kosztów leczenia, jak różnica kosztów za konsultacje lekarzy specjalistów, 25% kosztów leczenia i utrzymania w szpitalu 50% za lekarstwa itp. Pomoc lekarska dentystyczna udzielaną będzie tylko w wypadkach, kiedy nie było możliwem korzystania z policyjnego ambulatorjum w Katowicach lub też innych państwowych zakładach dentystycznych i ogranicza się tylko do zwrotu kosztów za prace niezbędnie potrzebne z użyciem najtańszego materiału, a za wykluczeniem wszelkich robót zbytkowych, jak: szcęk, mostków, koron złotych platynowych itp.

Wysokość zwrotu kosztów leczenia dentystycznego na koszt Samopomocy nie ma przewyższać w zasadzie wysokości jednorocznych wkładek miesięcznych uiszczonych przez danego członka.

W wyjątkowych wypadkach przyznanym również może być zwrot kosztów leczenia (lekarz, lekarstwa, szpital itp.) w całości lub części, gdy członek Samopomocy wskutek, nieprzewycięzonych i udowodnionych trudności nie mógł skorzystać z Państwowej Pomocy Lekarskiej. Zwrot kosztów leczenia i utrzymania w szpitalu lub zakładzie leczniczym nastąpić ma

po potrąceniu umiarkowanej kwoty, przypadającej na normalne wyżywienie zdrowej osoby, czyli w wysokości kosztów wiktowania się danej osoby w domu lub na posterunku wzgl. na komisarjacie.

Art. 5.

Przewidziane jest zorganizowanie własnych domów w miejscach klimatycznych i kąpielowych. Do tego zaś czasu, zanim to powstanie, udzielane będą w razie koniecznej potrzeby specjalne zapomogi na przeprowadzenie tamże kuracji.

Art. 6.

Za opiekę akuszerki oraz połączone z położeniem wydatki ustala się narazie doraźną zapomogę w wysokości 10% pobranych w miesiącu urodzenia dziecka pensji, która płatna jest po wniesieniu metryki w odpisie wzgl. innych uwierzytelnionych dowodów (bezpośrednio przełożonych).

Art. 7.

Poród może być odbyty w domu lub też w szpitalu. Rachunków za odbycie porodów w zakładach leczniczych prywatnych Samopomoc pokrywać nie będzie.

Art. 8.

Każda operacja większa musi się odbyć w szpitalach powszechnych (rządowych lub komunalnych).

Art. 9.

Taksę szpitalną według klasy II. uiszcza „Samopomoc“ za wszystkich członków Samopomocy, jednakże z tem ograniczeniem, że za wszystkich funkcjonariuszów i urzędników, którym według rozporządzenia o Państwowej pomocy lekarskiej należy się tylko III. klasa szpitalna, opłacać będzie Samopomoc, klasę II. wzgl. różnicę tej klasy tylko do trzech miesięcy, a po upływie tychże tylko klasę III.

Art. 10.

Koszta żywienia i mieszkania w miejscach kąpielowych i klimatycznych pokrywają członkowie z własnych funduszków. W wypadkach zasługujących na uwzględnienie członkowie otrzymać mogą stosowne zapomogi.

Art. 11.

Z chwilą powstania w miejscowościach kąpielowych i klimatycznych własnych domów zdrowia Samopomocy warunki pobytu w nich i regulamin określają specjalne w tym celu wydane przepisy.

Art. 12.

Wszelkie interpretacje niniejszego regulaminu przysługują Zarządowi a w sprawach spornych przysługuje członkowi droga wskazana art. 26, litera d, statutu.

Art. 13.

Członek zalegający ze składkami miesięcznymi przez trzy miesiące, uważany będzie jako dobrowolnie występujący i traci temsamem prawo do korzystania z wszelkich świadczeń Samopomocy.

Regulamin czynności Rady Nadzorczej i Zarządu „Samopomocy“ Policji Województwa Śląskiego spółdzielni zarejestrowanej z ograniczoną odpowiedzialnością w Katowicach.

A. Rada Nadzorcza.

1. Rada Nadzorcza składa się w myśl statutu z 30 członków i 9 zastępców i załatwia swe czynności kolegjalnie na posiedzeniach, odbywających się conajmniej raz na 3 miesiące, które zwołuje przewodniczący względnie jego zastępca.

2. Zwołanie posiedzenia Rady Nadzorczej odbywa się przez ogłoszenie za pomocą awiza w rozkazie dziennym Głównej Komendy Policji Województwa

Śląskiego lub też przez pisemne wezwanie każdego poszczególnego członka.

3. Prawa i obowiązki Rady Nadzorczej określone są w art. 26 statutu Samopomocy jak i w art. 41 ustawy o spółdzielniach.

Najważniejszym obowiązkiem Rady Nadzorczej będzie czuwanie nad prawidłowym i pomyślnym rozwojem Samopomocy, dogłądanie czynności Zarządu i jego poszczególnych organów jak i stałych funkcyjnarjuszów Samopomocy i wogóle udzielanie wskazówek Zarządowi celem bronięcia interesów Samopomocy i jego członków.

4. W celu wykonywania stałego nadzoru nad czynnością Zarządu ma przewodniczący względnie jego zastępca prawo i obowiązek:

- a) wglądania każdej chwili do ksiąg i aktów Zarządu Samopomocy;
- b) żądanie od członków Zarządu jak i stałych funkcyjnarjuszów Samopomocy potrzebnych wyjaśnień;
- c) brania udziału w posiedzeniach Zarządu z głosem doradczym względnie ostrzegawczym;
- d) przeprowadzenia częściowej lub całkowitej rewizji gospodarki Zarządu przez wybraną do tego celu całą Komisję Rewizyjną z łona członków Rady Nadzorczej, lub też przez specjalnego fachowca z poza Samopomocy;
- e) delegowanie na posiedzenia Zarządu, na których omawianą będzie sprawa przyznawania zapomóg itp. komisji z 2—3 członków Rady Nadzorczej, którzy będą mieli głos współdecydujący przy udzielaniu zapomóg itp. wspólnie i na równi z członkami Zarządu. Przy równej ilości głosów rozstrzyga przewodniczący Zarządu względnie jego zastępca;
- f) badanie kwartalnych sprawozdań Zarządu z czynności z obrotu pieniężnego i ogłaszanie takowych członkom zapomocą rozkazu dziennego (awizo) lub załącznik.

5. Warunki ważności uchwał Rady Nadzorczej.

Do przeprowadzenia czynności Rady Nadzorczej, określonych jej art. 26 statutu względnie art. 41 ustawy o spółdzielniach potrzebnem jest przepisowo zwołane zebranie przynajmniej połowy członków, których uchwały zapadają większością głosów.

Przy równej ilości głosów rozstrzyga przewodniczący wzgl. jego zastępca.

6. Oprócz przewidzianych statutem kwartalnych posiedzeń przewodniczący względnie jego zastępca powinien zwołać posiedzenie Rady Nadzorczej

- a) na umotywowany wniosek Zarządu w ważnych sprawach podlegających kompetencji Rady Nadzorczej,
- b) na pisemny wniosek przynajmniej $\frac{1}{3}$ części członków Rady Nadzorczej.

7. Wewnętrzne czynności administracyjne jak ewentualnie prowadzenie osobnego biura Rady Nadzorczej, załatwianie pisemnych spraw itp. normuje przewodniczący według faktycznej potrzeby.

B. Zarząd.

8. Ilość członków Zarządu, jego prawa i obowiązki określone są w art. 17—22 statutu Samopomocy.

Zarząd powinien składać się z następujących czynników: 1) przewodniczący, 2) zastępca przewodniczącego, 3) sekretarz, 4) zastępca sekretarza, 5) skarbnik, 6) ławnik.

9. Obowiązki poszczególnych członków Zarządu:

- a) przewodniczący kieruje działalnością Zarządu, zwołuje posiedzenia i zawiadamia o każdym posiedzeniu Zarządu przewodniczącego Rady Nadzorczej z krótkim podaniem programu posiedzenia poszczególnym członkom Zarządu, ich zastępcom, jak i stałym funkcjonariuszom, odpowiednie funkcje i czynności i czuwa nad należytem ich wykonywaniem, zastępuje wspólnie z sekretarzem Zarząd i całą Samopomoc w wszystkich sprawach sądowych i pozasądowych i podpisuje wspólnie

z sekretarzem wszelkie akta, asygnacje, czeki i dokumenty pieniężne oraz korespondencje Samopomocy obok wyciśniętej firmy Samopomocy. Przewodniczący Zarządu zdaje relację Radzie Nadzorczej w ważnych sprawach jak i stawia jej wnioski względnie propozycje;

- b) sekretarz załatwia wewnętrzną administrację Samopomocy, załatwia czynności biurowe i korespondencję, zestawia odnośne wykazy, sprawozdania celem przedłożenia Radzie Nadzorczej, zestawia wspólnie z skarbnikiem preliminarze budżetowe, zastępuje wspólnie z przewodniczącym Samopomoc we wszystkich sprawach i podpisuje wspólnie z tymże wszelkie akta, korespondencje, asygnacje i dokumenty pieniężne w sposób powyżej podany. Sekretarz jest kierownikiem biura Samopomocy i spełnia bezpośredni dozór nad personelem biurowym;
- c) Skarbnik załatwia wszelkie czynności rachunkowo kasowe, uskutecznia wszelkie wpłaty, wypłaty i przesyłki pieniężne, prowadzi księgi kasowe, prowadzi w ewidencji rachunek żyrowy wzgl. czekowy w P. K. O. i w bankach, zestawia i opracowuje wspólnie z sekretarzem preliminarze budżetowe, sprawy bilansowe itp.;
- d) ławnik ma obowiązek spełniania czynności przez przewodniczącego mu specjalnie poruczonych, szczególnie prowadzenie dochodzeń osobistych w sprawach zapomóg względnie pomocy lekarskiej większej wagi, wykrywanie ewentualnych nadużyć ze strony członków Samopomocy, branie udziału w posiedzeniach Zarządu itp.

10. Administracja wewnętrzna Zarządu podyktowaną jest przede wszystkim regulaminami pomocy lekarskiej oraz udzielania zapomóg. W myśl tychże Zarząd bada napływające zgłoszenia o zwrot kosztów leczenia względnie kosztów szpitalnych, podania o zapomogi i uskutecznia wypłatę tychże według uchwał posiedzenia Zarządu wspólnie z delegatami Rady Nadzorczej (pkt. 4 niniejszego regulaminu).

11. Każda sprawa dotycząca przyznania zapomóg, zwrotu kosztów leczenia, pomocy na przeprowadzenie kuracji itp. omawianą musi być na posiedzeniu Zarządu i poddawana głosowaniu. Żaden z członków Zarządu nie jest uprawnionym do samodzielnego załatwienia pewnej sprawy, związanej z wypłatą zapomogi, kosztów leczenia lub kuracji itp. bez poddawania takowej ogólnej dyskusji i głosowaniu na regularnem posiedzeniu Zarządu.

12. Posiedzenia Zarządu, dotyczące przyznania zapomóg, zwrotu kosztów leczenia itp. odbywać się mają przynajmniej raz w miesiącu i to z końcem miesiąca, aby wszelkie wypłaty przygotować i takowe natychmiast po wplynięciu wkładek miesięcznych uskutecznić.

Zarząd ma wszelkimi siłami dążyć do tego, aby przez dłuższe trzymanie większej gotówki nie powodować strat wskutek dewaluacji. W nagłych i niecierpiących zwłoki wypadkach w miarę posiadania większej gotówki pieniężnej powinien Zarząd załatwiać sprawy również na nadzwyczajnych posiedzeniach poza powyżej ustalonym terminem.

13. Posiedzenia Zarządu zwołuje przewodniczący lub jego zastępca pisemnie (okólnikiem) lub ustnie (telefonicznie). Do zdolności powzięcia uchwał na posiedzeniach Zarządu potrzebna jest obecność większej części Zarządu (t. j. najmniej 4) uchwały przechodzą zwykłą większością głosów, przy równej ilości głosów decyduje przewodniczący.

Z każdego posiedzenia Zarządu sporządza sekretarz protokół, do czego służyć ma osobna książka.

14. Ruch pieniężny Samopomocy t. j. wpłaty udziałów i wkładek miesięcznych, wypłaty zapomóg, kosztów leczenia itp. odbywać się ma z reguły za pośrednictwem P. K. O., w której otworzyć ma Zarząd stałe konto żyrowe. Celem szybkiego i łatwego uskutecznienia wpłat udziałów i wkładek ma Zarząd oddzielić wszystkie Powiatowe (Miejskie) Komendy, oraz Oddziały Policji stosowną ilością czeków na wpłaty. Rzeczzone Komendy i Oddziały mają równo-

ceźniej z wpłatami zawiadamiać o tem Zarząd za pomocą stosownego imiennego wykazu uskuteczionych wpłat. Czeki na wypłaty jak i gotówka przechowywane być mają pod ścisłym podwójnym zamknięciem prezesa i skarbnika Zarządu. W razie potrzeby może Zarząd otworzyć również konto żyrowe również w P. K. O. lub innym polskim banku.

15. Zarząd prowadzić ma następujące księgi względnie notatki: 1) dziennik podawczy wraz z skorowidzem, 2) listę członków i wpłaconych udziałów oraz wkładek miesięcznych wraz z skorowidzem, 3) listę darów i składek na Samopomoc, 4) księgę kasową i bilansową według przepisów o książkowości kupieckiej, 5) ewidencję wpłaconych kosztów leczenia, kosztów kuracji itp., 6) ewidencję przyznanych i wypłaconych zapomóg, 7) książki czekowe P. K. O., 8) książkę doręczeń pieniężnych, 9) książkę przesyłek pocztowych, 10) ewidencję zakontraktowanych lekarzy, dentystów i aptekarzy.

16. Wszelkie podania o zapomogi wzgl. zwrot kosztów szpitalnych itp. wniesione muszą być przez członków pisemnie z dołączeniem należytych dowodów jak dokumentów śmierci, dokumentów urodzenia, urzędowych zaświadczeń itp. Podania te jak i załączniki muszą być przez Zarząd poddane skrupulatnemu badaniu, w razie potrzeby Zarząd zwracać się ma do odnośnych przełożonych petenta z prośbą o zbadanie i zarelacjonowanie o faktycznem istnieniu naprowadzonych w podaniu szczegółów i potrzebie udzielania zapomogi: w wypadkach większej wagi lub niecierpiących zwłoki może Zarząd wydelegować członka (tawnika) do zbadania sprawy na miejscu. Na wszelkie podania udzielić ma Zarząd pisemnej odpowiedzi w przeciągu 8 dni od odnośnej decyzji.

17. Zarząd zobowiązany jest przedkładać Radzie Nadzorczej najpóźniej 2 tygodnie po upływie kwartału, sprawozdanie z czynności Zarządu, rozwoju Samopomocy (ilość członków nowozgłoszonych, ilość członków wystąpionych, faktyczna ilość członków, ilość

udziałów itp.) dalej dochodów i rozchodów (wypłaconych kosztów leczenia, zapomóg itd.) i stanu kasy Samopomocy z imiennym wykazem członków, którym wypłacone zostały koszty leczenia, zapomogi itd., jak i z imiennym wykazem ofiar i składek na Samopomoc.

Rada Nadzorcza.

f) Wykaz jednostek Policji Województwa Śląskiego i nazwiska kierowników tychże.

Główna Komenda Policji Województwa Śląskiego
w Katowicach.

Komendant Główny Kocur Adam, Inspektor,
zastępca Gł. Kdta Żółtaszek Józef, podinspektor.

Inspekcja Niewiadomski Karol, podinspektor,
Starzyk Jan, nadkomisarz,

Wydział I. Naczelnik Włosok Paweł, komisarz,

Wydział II. Naczelnik Reichenbach Alojzy, ko-
misarz.

Urząd Śledczy. Naczelnik Ryczkowski Stanisław,
podinspektor.

Szkoła Policji Województwa Śląskiego, Kdt.
Kloske Ludwik, nadk.

E

Powiat Bielski (86 329 mieszkańców).

Powiatowa Komenda Policji Wojew. Śl. w Bielsku,
Komendt. Łukaszewicz Kazimierz, nadkom.

Komisarjat Bielsko — Kierownik Herlig Józef, aspi-
rant,

Komisarjat Dziedzice — Kierownik Reinert Wiktor,
aspirant.

Posterunek konny Bielsko — komendant Jenkner
Adolf, przodownik.

Posterunek Policji Chybie — komendant Krumpholtz
Jan, st. przod.

Posterunek Policji Czechowice — komendant Raszka
Józef, st. przod.

Posterunek Policji Grodziec — komendant Korycki,
st. post.

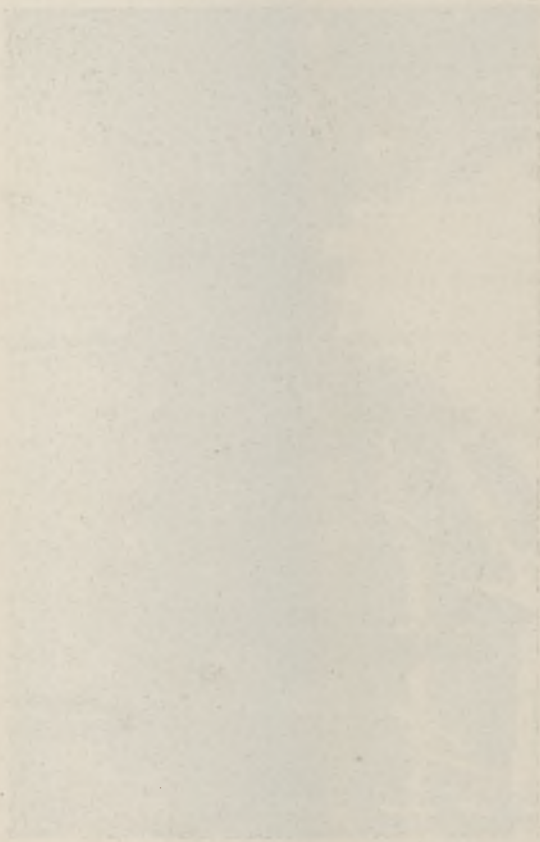
Posterunek Policji Jasienica — komendant Krasno-
polski Antoni, st. przod.

Posterunek Policji Ligota — komendant König Jan,
przodownik.

Posterunek Policji Międzyrzecze — komendant Chmiel
Wilhelm, przod.

Z pobytu Pana Prezydenta Rzeczypospolitej w Katowicach.

- Posterunek Policji Mikuszowice — Janik Andrzej,
st. przod.
- Posterunek Policji Rudzica — Białoń Franciszek,
przod.
- Posterunek Policji Strumień — komendant Irla Sta-
niśław, st. przod.
- Posterunek Policji Wapienica — komendant Chałup-
ski Jerzy, st. przod.
- Posterunek Policji Zabrzeg — komendant Olejak
Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Zebracze — komendant Włosok
Jan, st. przod.

Powiat Cieszyn (76 800 mieszkańców).

- Powiatowa Komenda Policji Cieszyn — komendant
Krzystek Gustaw, komisarz.
- Komisariat Policji Cieszyn — kierownik Pagacz Ru-
dolf, aspirant.
- Komisariat Policji Zebrzydowice — kierownik Matu-
szyński Franciszek, st. przod.
- Posterunek Policji Brenna — komendant Kolawczyk
Stefan, st. post.
- Posterunek Policji Golezów — komendant Przeczek
Józef, st. przod.
- Posterunek Policji Istebna — komendant Pieczka Jó-
zef, przod.
- Posterunek Policji Kaczyce — komendant Knauer To-
masz, st. przod.
- Posterunek Kończyce Wielkie — komendant Sprys
Piotr, przod.
- Posterunek Policji Leszna Górna — komendant Wa-
rzecha Jan, przod.
- Posterunek Policji Ogrodzona — komendant Polaszek
Rudolf, przod.
- Posterunek Policji Pogwizdów — komendant Maik-
sner Wincenty, przod.
- Posterunek Policji Pruchna — komendant Pawłowski
Maciej, przod.
- Posterunek Policji Puńców — komendant Zaleski Jó-
zef, st. przod.

Posterunek Policji Skoczów — komendant Gałuszka Józef, st. przod.

Posterunek Policji Ustroń — komendant Kołder Józef, st. przod.

Posterunek Policji Wisła — komendant Stuchlik Jan, przod.

Powiat Katowice (368 907 mieszkańców).

Miejska i Powiatowa Komenda Policji Katowice — komendant Jeziorski Józef, podinspektor.

Komisariat I. Policji Katowice — kierownik Urbanczyk Piotr, podkom.

Komisariat II. Policji Katowice — kierownik Maślanka Józef, podkom.

Komisariat III. Policji Katowice — kierownik Kronmarch Józef, podkom.

Komisariat dworcowy Katowice — kierownik Wasilko Michał, podkom.

Komisariat Katowice-Załęże — kierownik Stefański Franciszek, podkom.

Komisariat Katowice-Zawodzie — kierownik Bargieł Romuald, podkom.

Komisariat Chorzów — kierownik Stryczek Teodor, st. przod.

Komisariat Janów — kierownik Twardzik Alojzy, podkom.

Komisariat Mysłowice — kierownik Buła Paweł, podkom.

Komisariat Nowa-Wieś — kierownik Fryc Wilhelm, podkom.

Komisariat Siemianowice — kierownik Szary Wilhelm, podkom.

Komisariat Szopienice — kierownik Wrzyszczy Józef, st. przod.

Ekspozytura Śledcza Katowice — kierownik Bujok Jan, komisarz.

Oddział Konny Katowice — komendant Kocima Franciszek, aspirant.

Posterunek Policji Brzezinka — komendant Mazur Jan, st. przod.

- Posterunek Policji Bielszowice — komendant Olejnik Wilhelm, przod.
- Posterunek Policji Bańgów — komendant Walder Emil, przod.
- Posterunek Policji Dąbrówka Mała — komendant Procer Szczepan, przod.
- Posterunek Policji Halemba — komendant Nowak Józef, przod.
- Posterunek Policji Katowice-Brynów — komendant Pająk Karol, przod.
- Posterunek Policji Katowice-Dąb — komendant Ryborz Karol, przod.
- Posterunek Policji Katowice-Ligota — komendant Zypcer Antoni, st. przod.
- Posterunek Policji Katowice-Lotnisko — komendant Zogłówek Jan, st. przod.
- Posterunek Policji Katowice-Zalęska Halda — komendant Miglus Paweł, przod.
- Posterunek Policji Kochłowice — komendant Śliwka Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Kończyce — komendant Majcher Franciszek, st. przod.
- Posterunek Policji Mysłowice — komendant Krzak Jan, st. post.
- Posterunek Policji Maciejkowice — komendant Małek Józef, przod.
- Posterunek Policji Michałkowice — komendant Karwasiecki Stanisław, st. przod.
- Posterunek Policji Makoszowy — komendant Korus Józef, st. przod.
- Posterunek Policji Pawłów — komendant Witała Gwidon, st. przod.
- Posterunek Policji Wełnowiec — komendant Hachuła Alojzy, przod.
- Miasto Królewska Huta (86 000 mieszkańców).*
- Komenda Policji na miasto Królewska Huta, komendant Piechaczek Ignacy, kom.
- Ekspozytura Urzędu Śledczego Królewska Huta — kierownik Zientek Paweł, podkom.

- Komisarjat I. Policji Królewska Huta — kierownik Guziur Ferdynand, podkom.
- Komisarjat II. Policji Królewska Huta — kierownik Drzewuszewski Wincenty, podkom.
- Komisarjat gran. Bytom-dworzec Królewska Huta — kierownik Emerich Oswald, aspirant.
- Posterunek konny Policji Królewska Huta — komendant Marcol Edward, st. przod.
- Posterunek Policji Klimzowiec — komendant Mądry Wojciech, przod.
- Posterunek Policji Pniaki — komendant Matuszek Rudolf, st. post.

Powiat Lubliniec (38 655 mieszkańców).

- Powiatowa Komenda Policji Lubliniec — komendant Niedziela Wincenty, podkom.
- Komisarjat Policji Lubliniec — kierownik Petka Tomasz, st. przod.
- Posterunek Policji Boronów — komendant Wiercimok Józef, przod.
- Posterunek Policji Herby Śląskie — komendant Zajac Paweł, przod.
- Posterunek Policji Kalety — komendant Kiełkowski Andrzej, st. post.
- Posterunek Policji Kochcice — komendant Waniek Józef, przod.
- Posterunek Policji Kokotek — komendant Koziół Roman, post.
- Posterunek Policji Kośmidry — komendant Krawczyk Jan, st. przod.
- Posterunek Policji Koszęcin — komendant Szafarczyk Alojzy, przod.
- Posterunek Policji Lisów — komendant Horczyk Edward, st. przod.
- Posterunek Policji Pawonków — komendant Koneczny Marjan, st. przod.
- Posterunek Policji Piasek — komendant Porwoł Franciszek przod.

Posterunek Policji Rusinowice — komendant Zygmunt Piotr, st. post.

Posterunek Policji Woźniki — komendant Koźlak Antoni, przod.

Powiat Pszczyna (155 477 mieszkańców).

Powiatowa Komenda Policji Pszczyna — komendant Kałuża Franciszek, nadkom.

Komisariat Policji Mikołów — kierownik Włosok Karol, st. przod.

Komisariat Policji Pszczyna — kierownik Larysz Józef, st. przod.

Posterunek Policji Bieruń Nowy — komendant Matuszyński Józef, st. post.

Posterunek Policji Bieruń Stary — komendant Głyk Michał, przod.

Posterunek Policji Goczałkowice — komendant Jeleń Henryk, st. przod.

Posterunek Policji Golasowice — komendant Sznepka Jan, st. post.

Posterunek Policji Imielin — komendant Górecki Henryk, przod.

Posterunek Policji Kostuchna — komendant Kirszniok Sylwester, st. przod.

Posterunek Policji Kosztowy — komendant Wolny Ferdynand, st. przod.

Posterunek Policji Kobiór — komendant Manzel Jan, przod.

Posterunek Policji Mizerów — komendant Szymaszek Jan, przod.

Posterunek Policji Mureki — komendant Szenk Jan, przod.

Posterunek Policji Miedźna — komendant Wyleżuch Stanisław, st. przod.

Posterunek Policji Łędziny — komendant Szuła Wiktor, st. post.

Posterunek Policji Łaziska Górne — komendant Kłowska Jan, przod.

Posterunek Policji Łaziska Średnie — komendant Branny Józef, przod.

- Posterunek Policji Orzesze — komendant Lapoń Józef, st. przod.
- Posterunek Policji Pawłowice — komendant Kaniok Rajmund, przod.
- Posterunek Policji Piotrowice — komendant Biczysko Alojzy, przod.
- Posterunek Policji Paniowy — komendant Kobyla Karol, przod.
- Posterunek Policji Tychy — komendant Mitrega Józef, przod.
- Posterunek Policji Woszczyce — komendant Szczyrba Rudolf, st. post.
- Posterunek Policji Wiry — komendant Kożusznik Jan, przod.
- Posterunek Policji Wiśła Wielka — komendant Rzeźniczek Jan, przod.

Powiat Rybnik (210 000 mieszkańców).

- Powiatowa Komenda Policji Rybnik — komendant Niżankowski Roman, komisarz.
- Komisariat Policji Rybnik — kierownik Ferdecki Jan, aspirant.
- Posterunek Policji Boguszowice — komendant Mrozik Piotr, przod.
- Posterunek Policji Brzeziny n. O. — komendant Tarnawa Karol, st. przod.
- Posterunek Policji Chwałowice — komendant Polok Jan, przod.
- Posterunek Policji Czerwionka — komendant Gabryel Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Dębieńsko Wielkie — komendant Motyka Wincenty, przod.
- Posterunek Policji Gierałtowice — komendant Śpień Paweł, st. przod.
- Posterunek Policji Gołkowice — komendant Malcharek Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Gorzyce — komendant Pieczka Paweł, przod.
- Posterunek Policji Jastrząb Dolny — komendant Pa-
jąk Jan, przod.

- Posterunek Policji Jejkowice — komendant Rduch Teodor, poster.
- Posterunek Policji Knurów — komendant Bolczyk Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Krywałd — komendant Szulik Kasper, przod.
- Posterunek Policji Ligota Rybnicka — komendant Mańka Ignacy, przod.
- Posterunek Policji Lubomja — komendant Śliwka Ludwik, przod.
- Posterunek Policji Niedobczyce — komendant Kost Wilhelm, przod.
- Posterunek Policji Olza — komendant Kabaciński Antoni, przod.
- Posterunek Policji Paniówki — komendant Rduch Jan, przod.
- Posterunek Policji Pszów — komendant Biernot Paweł, st. przod.
- Posterunek Policji Pstrężna — komendant Grabowski Maciej, przod.
- Posterunek Policji Radlin — komendant Micor Władysław, przod.
- Posterunek Policji Raszczyce — komendant Chruszcz Tomasz, st. post.
- Posterunek Policji Rogowy — komendant Stonawski Józef, st. post.
- Posterunek Policji Rydułtowy — komendant Harazin Michał, przod.
- Posterunek Policji Ruptawa — komendant Piszczek Alojzy, przod.
- Posterunek Policji Sumina — komendant Strzelec Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Świerklany Górne — komendant Koczot Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Wilcza Dolna — komendant Nosła Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Wodzisław — komendant Michnik Alojzy, przod.
- Posterunek Policji Żory — komendant Pilich Józef, st. przod.

Powiat Świętochłowice (212 III mieszkańców).

- Powiatowa Komenda Policji Świętochłowice — komendant Mierzwa Paweł, nadkom.
- Komendant Policji Lipiny — kierownik Świerkot Paweł, st. przod.
- Komendant Policji Lagiewniki — kierownik Cyroń Emil, aspirant.
- Komendant Policji Nowy-Bytom — kierownik Nikiel Franciszek, aspirant.
- Komendant Policji Ruda — kierownik Lacheta Jan, podkom.
- Komendant Policji Świętochłowice — kierownik Gilowski Adolf, aspir.
- Komendant Policji Szarlej — kierownik Szoltysek Józef, aspir.
- Komendant Policji Wielkie Hajduki — kierownik Wójcik Jan, aspirant.
- Posterunek Policji Brzeziny Śl. — komendant Hoła Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Brzozowice — komendant Cyrnik Paweł, przod.
- Posterunek Policji Chebzie — komendant Opuchlik Jakób, przod.
- Posterunek Policji Chropaczów — komendant Kowalczyk Jan, przod.
- Posterunek Policji Czarny Las — komendant Francus Franciszek, st. post.
- Posterunek Policji Dąbrówka Wielka — komendant Graniczny Ignacy, przod.
- Posterunek Policji Godula — komendant Blaut Alfons, przod.
- Posterunek Policji Karol-Emanuel — komendant Łaskiewicz Walenty, przod.
- Posterunek Policji Młyn Szombierski — komendant Walter Emanuel, st. post.
- Posterunek Policji Nowe Hajduki — komendant Macoszek Józef, przod.
- Posterunek Policji Orzegów — komendant Barteczko Bronisław, przod.

- Posterunek Policji Piekary Wielkie — komendant
Balwierz Karol, st. przod.
- Posterunek Policji Piaśniki — komendant Zulski Ed-
ward, przod.
- Posterunek Policji Rudzka Kuźnia — komendant Fol-
warczny Jan, przod.
- Posterunek Policji Zgoda — komendant Szymała
Franciszek, przod.

Powiat Tarnowskie Góry (69 603 mieszkańców).

- Powiatowa Komenda Policji Tarnowskie Góry — ko-
mendant Potyka Leopold, komis.
- Komisariat Policji Radzionków — kierownik Włodar-
czak Antoni, podkom.
- Komisariat Policji Tarnowskie Góry — kierownik Mi-
glus Jan, przod.
- Posterunek Policji Bobrowniki — komendant Wanot
Paweł, przod.
- Posterunek Policji Boruszowice — komendant Ole-
jak Tomasz, przod.
- Posterunek Policji Miasteczko — komendant Liberski
Jan, st. przod.
- Posterunek Policji Nakło — komendant Prodeus Fer-
dynand, st. przod.
- Posterunek Policji Stare Tarnowice — komendant Pa-
liga Franciszek, przod.
- Posterunek Policji Strzybnica — komendant Gawlik
Franciszek, przod.

g) Spis funkcjonariuszy Policji Województwa Śląskiego według szarż i alfabetu.

<i>Oficerowie.</i>			
		Nowosad Stefan,	„
Kocur Adam, insp. Gł. Kdt.		Niedziela Wincenty,	„
Jeziorski Józef, podinsp.		Pająk Józef,	„
Niewiadomski Karol, „		Szewczyk Józef,	„
Ryczkowski Stanisł., „		Szewieczek Franc.	„
Żółtaszek Józef, „		Szary Wilhelm,	„
Chomwański Marjan,		Stefański Franc.,	„
	nadkomis.	Szturc Rudolf,	„
Kałuża Franciszek, „		Twardzik Alojzy,	„
Kloske Ludwik, „		Wasilko Michał,	„
Lukasziewicz Kaz., „		Włodarczak Antoni,	„
Mierzwa Paweł, „		Urbańczyk Piotr,	„
Starzyk Jan, „		Zientek Paweł,	„
Bujok Jan,	komis.	Boroński Józef,	asp.
Buliński Wiktor, „		Cyroń Emil,	„
Brodniewicz Stanisł. „		Ciemiega Emil,	„
Duda Franciszek, „		Duława Paweł,	„
Krzystek Gustaw, „		Emerich Oswald,	„
Niżankowski Roman, „		Ferfecki Jan,	„
Piechaczek Ignacy, „		Gilowski Adolf,	„
Potyka Ludwik, „		Herlig Józef,	„
Reichenbach Alojzy, „		Hein Emil,	„
Stecki Zygmunt, „		Kocima Franc.	„
Włosok Paweł, „		Nikiel Franc.,	„
Bargieł Romuald,		Pagacz Rudolf,	„
	podkomis.	Reinert Wiktor,	„
Buła Paweł, „		Skowronek Emil,	„
Czosnowski Sylwest., „		Sikora Jan,	„
Drzewuszewski Winc., „		Szołtysek Józef,	„
Flaczkę Paweł, „		Szop Franc.,	„
Fryc Wilhelm, „		Urbuś Antoni,	„
Guziur Ferdynand, „		Wójcik Jan,	„
Jonderka Henryk, „			
Kronmarck Józef, „		<i>Urzędnicy.</i>	
Lacheta Jan, „		Kruczek Emanuel,	„
Maślanka Józef, „		Lamper Jan,	„
		Matuszek Jacency,	„

Sl. przodownicy.

Michalski Józef,
 Siga Wilhelm,
 Szczędzina Józef,
 Antoszewski Jan,
 Blaszak Leon,
 Balwierz Karol,
 Banaś Franciszek,
 Biernot Paweł,
 Białas Wilhelm,
 Borek Stanisław,
 Brożek Karol,
 Bochynek Alojzy,
 Bombas Józef,
 Brudny Paweł,
 Buk Józef,
 Chałupski Jerzy,
 Czernigiewicz Rudolf,
 Czylok Józef,
 Cypser Antoni,
 Czerwiński Stanisław,
 Cimała Wilhelm,
 Ciesinger Franc.,
 Cichos Tomasz,
 Christoph Augustyn,
 Cichecki Ignacy,
 Chrobok Józef,
 Dawczyk Franc.,
 Dziedziec Jakób,
 Dona Karol,
 Dolata Ignacy,
 Falkus Franciszek,
 Franek Walenty,
 Ferdecki Józef,
 Frej Józef,
 Gajda Paweł,
 Garus Franciszek,
 Gabor Teodor,
 Grabiński Wincenty,
 Godula Stanisław,

Golenia Włodzimierz,
 Gürtler Jan,
 Grudniok Piotr,
 Hadyk Paweł,
 Haśnik Jan,
 Horezyk Edward,
 Irla Stanisław,
 Janik Andrzej,
 Jabłeczki Franciszek,
 Jelen Henryk,
 Kaleta Jan,
 Krasnopolski Antoni,
 Karwasiecki Stanisław,
 Knapski Sylwester,
 Krawczyk Jan,
 Knauer Tomasz,
 Kirszniok Sylwester,
 Kolarz Emil,
 Konieczny Marjan,
 Kolder Józef,
 Kolder Jan,
 Korus Józef,
 Krumphole Jan,
 Kuba Waclaw,
 Klukowski Henryk,
 Kurek Hubert,
 Kuboś Wilhelm,
 Kurek Jan,
 Laksander Henryk,
 Lapon Józef,
 Larysz Józef,
 Liberski Jan,
 Loska Józef,
 Marcol Edward,
 Małysz Ludwik,
 Matuszyński Franc.,
 Majcher Franc.,
 Mazur Jan,
 Nawrocki Konstanty,

Niedziela Szczepan,
 Nowak Wojciech,
 Nowaczek Józef,
 Nowak Bronisław,
 Olszowski Józef,
 Pawlor Franc.,
 Pławiński Karol,
 Paluch Antoni,
 Preisner Klemens,
 Petka Tomasz,
 Przeczek Józef,
 Pilich Józef,
 Piątek Ludwik,
 Pirnau Paweł,
 Pilch Andrzej,
 Potempa Franciszek,
 Prodeus Ferdynand,
 Podosek Franciszek,
 Pundur Bazyli,
 Puszer Maksymilian,
 Rajwa Alojzy,
 Raszka Józef,
 Rasek Adolf,
 Rzyman Franc.,
 Ryszka Wiktor,
 Rusecki Feliks,
 Słazok Paweł,
 Skrzypek Augustyn,
 Sygor Augustyn,
 Sikora Jan,
 Simka Franc.,
 Spień Paweł,
 Świerkot Paweł,
 Śniegoń Karol,
 Suchanek Augustyn,
 Szkawran Józef,
 Szymańda Piotr,
 Szysz Jan,
 Szczot Ignacy,
 Styczyński Juljan,

Stefek Paweł,
 Tkacz Alojzy,
 Tarnawa Karol,
 Twardjewicz Roman,
 Tyc Roman,
 Uleczok Józef,
 Wyleżuch Stanisław,
 Wrzyszczy Józef,
 Witała Gwidon,
 Wiśniowski Józef,
 Wizner Jerzy,
 Witkowski Józef,
 Wrona Ignacy,
 Włosok Jan,
 Wolny Ferdynand,
 Włosok Karol,
 Wojcik Jan,
 Zaleski Józef,
 Zydek Stanisław,
 Zimnik Stanisław,
 Zogłówek Jan,
 Zmuda Franciszek.

Przodownicy.

Arendarczyk Józef,
 Bąk Paweł,
 Baron Karol,
 Bąk Edward,
 Brachaczek Józef,
 Branny Józef,
 Blaut Alfons,
 Barteczko Bronisław,
 Bajorek Stanisław,
 Bauerek Jan,
 Bazgier Józef,
 Berych Franc.,
 Białoń Franc.,
 Biczysko Alojzy,
 Bromboszcz Paweł,
 Bolczyk Franc.,

Brzoza Edward,
 Bonczek Józef,
 Buchcik Franc.,
 Buchalik Emanuel,
 Buchta Leopold,
 Cyrnik Paweł,
 Chmiel Wilhelm,
 Chmiel Gustaw,
 Ciesielski Franc.,
 Chrobok Wilhelm,
 Dajka Jan,
 Dziuba Jan,
 Drozdowski Teodor,
 Donotek Jan,
 Dorsz Jan,
 Dropała Szczepan,
 Fedeliński Karol,
 Feliks Teodor,
 Folwarczny Jan,
 Fojt Franc.,
 Gałuszka Józef,
 Gabrjel Franc.,
 Grabowski Maciej,
 Granieczny Ignacy,
 Gabrjelczyk Józef,
 Gawlik Franc.,
 Grabizna Jan,
 Graf Michał,
 Gałgonek Ludwik,
 Głyk Michał,
 Grycz Franc.,
 Giel Stefan,
 Goluzda Franc.,
 Głombik Jan,
 Gorecki Henryk,
 Głobisz Andrzej,
 Gurowiec Karol,
 Gujot Władysław,
 Günther Aleksander,

Hasterok Paweł,
 Harazim Michał,
 Hanuza Robert,
 Hachuła Alojzy,
 Halpern Jerzy,
 Hamerlok Alojzy,
 Heczko Ludwik,
 Herman Henryk,
 Hyla Wiktor,
 Hoła Franc.,
 Idkowiak Józef,
 Jaworek Wincenty,
 Janeczko Franc.,
 Jaskoła Arnold,
 Jenkner Adolf,
 Jekiel Teofil,
 Kasprowski Ryszard,
 Kalus Robert,
 Kańtoch Jan,
 Kaczmarczyk Eryk,
 Kabaciński Antoni,
 Kaniok Rajmund,
 Krawiec Ryszard,
 Kamiński Wiktor,
 Kałuża Augustyn,
 Kwap Franc.,
 Kleiman Karol,
 Kesselring Leon,
 Krygiel Adolf,
 Krempla Władysław,
 Klimczak Andrzej,
 Kowolik Karol,
 Kazikiewicz Jan,
 Koźlak Antoni,
 Kotas Adolf,
 König Jan,
 Kłoska Jan,
 Kożusznik Jan,
 Kołodziejczyk Filip,

Kobiela Karol,
 Koczot Franc.,
 Koszyk Szymon,
 Kłoczek Antoni,
 Końca Alfred,
 Knopek Aleksander,
 Kowalczyk Jan,
 Kurcius Andrzej,
 Kulig Jan,
 Kluba Wilhelm,
 Kubica Paweł,
 Kubaczka Jan,
 Lach Józef,
 Łatuszek Piotr,
 Łaskiewicz Walenty,
 Larysz Adolf,
 Lubojański Szczepan,
 Lysik Piotr,

Manzel Jan,
 Macura Józef,
 Macura Józef,
 Malcharek Franc.,
 Mądry Wojciech,
 Mansfeld Paweł,
 Macoszek Józef,
 Majksner Wincenty,
 Małek Józef,
 Mazurek Józef,
 Mańka Ignacy,
 Melcher Daniel,
 Mynarski Antoni,
 Michniół Walenty,
 Mitręga Jan,
 Michnik Alojzy,
 Mitręga Józef,
 Miglus Jan,
 Miglus Paweł,
 Micor Władysław,
 Michalik Piotr,

Minol Teodor,
 Michaliczek Karol,
 Motyka Wincenty,
 Mróz Jan,
 Mrozik Piotr,
 Morawiec Jan,
 Murek Ignacy,
 Niewolik Nikodem,
 Niedziela Jan,
 Nowak Jan,
 Nowak Józef,
 Nowak Jan,
 Nosila Franc.,
 Oczadły Józef,
 Olejak Franc.,
 Olejak Tomasz,
 Olejnik Wilhelm,
 Opuchlik Jakób,
 Pawłowski Maciej,
 Paliga Franc.,
 Pająk Jan,
 Pawełczyk Jan,
 Pająk Karol,
 Pyka Józef,
 Pielok Józef,
 Pietrek Wincenty,
 Pikos Piotr,
 Pieczka Paweł,
 Piszczek Alojzy,
 Pieczka Józef,
 Pilarek Juliusz,
 Porwoł Franc.,
 Prochner Franc.,
 Politaj Emanuel,
 Ptok Paweł,
 Polnik Józef,
 Polaszek Rudolf,
 Pollok Jan,
 Pluszczyk Tomasz,

Raszka Jan,
 Rzeźniczek Jan,
 Rekus Wilhelm,
 Rzepka Jan,
 Ryborz Karol,
 Rosoł Franciszek,
 Rörich Józef,
 Rozbrój Jan,
 Ruśniok Józef,
 Rduch Jan,
 Rugor Jan,
 Ruśniok Rudolf,
 Santarjus Józef,
 Saturnus Karol,
 Spek Jan,
 Sprys Piotr,
 Spyra Jakób,
 Selka Jan,
 Świerczyński Alojzy,
 Śmietański Zygmunt,
 Sikora Józef,
 Śmiłowski Wawrzyn,
 Śliwka Ludwik,
 Śmieja Wincenty,
 Śliwka Franc.,
 Świerc Mikołaj,
 Sosna Jan,
 Sklorz Jan,
 Smolik Józef,
 Sokulski Dyonizy,
 Skupień Maksymiljan,
 Sprus Augustyn,
 Suchanek Anand,
 Szafarczyk Alojzy,
 Szafranek Roman,
 Szczygiół Piotr,
 Szenk Jan,
 Szreter Karol,
 Szymik Wilhelm,

Szymała Franc.,
 Szymaszek Jan,
 Szczerbicki Bronisław,
 Szuła Izidor,
 Szulik Kasper,
 Staniczek Karol,
 Staniek Karol,
 Stawowy Józef,
 Stanko Józef,
 Staszko Jan,
 Stryczek Teodor,
 Strzelec Franc.,
 Streibel Jan,
 Stuchlik Jan,
 Studnicz Jan,
 Tarnawa Józef,
 Tyrol Józef,
 Tłotka Franc.,
 Turoń Paweł,
 Waniek Józef,
 Warzecha Wiktor,
 Warzecha Jan,
 Wanot Paweł,
 Wawrzyniak Ignacy,
 Warwas Wilhelm,
 Warkocz Alojzy,
 Walder Emil,
 Wajda Józef,
 Węglorz Rudolf,
 Wieczorek Emanuel,
 Wistuba Paweł,
 Wiercimok Józef,
 Winczowski Karol,
 Wieczorek Antoni,
 Wodarski Ryszard,
 Zajac Paweł,
 Zieliński Stanisław,
 Zielonka Alojzy,
 Zulski Edward,

St. posterunkowi.

Adamiec Antoni,
 Adamek Antoni,
 Adamek Jan,
 Adamczyk Łucjan,
 Aleksa Paweł,
 Anderwald Tomasz,
 Anioł Jan,
 Adolf Józef,

 Bartosik Jan,
 Baron Franc.,
 Bąk Alfons,
 Banot Jan,
 Błaszczyk Franc.,
 Balcar Rudolf,
 Bączkowiec Augustyn,
 Bartoszek Stanisław,
 Bednarz Alojzy,
 Bednarek Ryszard,
 Bekiesz Jan,
 Brysz Hieronim,
 Bednarz Teofil,
 Bieda Michał,
 Biliński Czesław,
 Biadacz Franc.,
 Bieniek Wincenty,
 Borski Józef,
 Bogdoł Wincenty,
 Bogdoł Karol,
 Broł Stanisław,
 Boruta Paweł,
 Boreński Feliks,
 Brom Szczepan,
 Bober Ludwik,
 Bojda Józef,
 Buchta Józef,
 Burczyk Jan,
 Bury Paweł,
 Buchalik Wiktor,

Buchczyk Paweł,
 Buchalik Robert,
 Chabiniok Paweł,
 Czaja Paweł,
 Chytroszek Leon,
 Czyż Paweł,
 Czech Karol,
 Chrystof Alojzy,
 Celary Michał,
 Czech Jan,
 Cieśla Józef,
 Ciepły Jan,
 Chwiołka Augustyn,
 Cimała Henryk,
 Ciołka Jan,
 Copik Edward,
 Cholewa Józef,
 Chromik Jerzy,
 Chromy Jan,
 Cofała Franc.,
 Chroszcz Tomasz,
 Czuk Adam,

 Dawid Herman,
 Dąbek Stanisław,
 Delong Karol,
 Dziembała Roman,
 Dorda Józef,
 Dronia Aleksander,
 Duda Franciszek,
 Dudek Jan,
 Duda Józef,
 Duda Paweł,
 Duda Franc.,
 Duży Piotr,
 Duży Ryszard,
 Dudek Karol,
 Frączek Józef,
 Francuz Franc.,
 Franosz Paweł,

Flak Augustyn,
 Franosz Józef,
 Filipiec Ludwik,
 Figlus Paweł,
 Fikus Jan,
 Fron Franc.,
 Furgoł Alfons,
 Gajek Jan,
 Grała Antoni,
 Garus Józef,
 Gramczewski Maksymilj.,
 Gawron Feliks,
 Graca Jan,
 Gansel Jerzy,
 Gajdzica Józef,
 Gabzdyl Franc.,
 Gabzdyl Emil,
 Galus Roch,
 Gajda Józef,
 Gądzik Franc.,
 Gabrys Dominik,
 Grabiński Wiktor,
 Gasz Paweł,
 Garus Augustyn,
 Galjosz Józef,
 Grabiński Andrzej,
 Galbas Rajmund,
 Grzeja Karol,
 Grygiel Jan,
 Gdynia Ignacy,
 Glenc Emanuel,
 Gnyp Franc.,
 Gryc Szczepan,
 Grzywoc Antoni,
 Gryszka Alojzy,
 Grzesiczek Stefan,
 Gerlic Jan,
 Grychtoł Józef,
 Gleic Alojzy,
 Giemula Józef,

Gwiszcz Franc.,
 Grigo Ludwik,
 Gilewicz Stanisław,
 Gorecki Franc.,
 Golarz Józef,
 Gołab Ignacy,
 Goczol Franc.,
 Gola Walenty,
 Gorzałka Jan,
 Górnik Teodor,
 Gołabek Franc.,
 Gola Tomasz,
 Górak Stanisław,
 Głobisz Piotr,
 Gocal Stanisław,
 Guzy Wojciech,
 Gruchlik Józef,
 Gruszka Teodor,
 Grus Ignacy,
 Grud Józef,
 Hajda Wilhelm,
 Harchuła Jan,
 Hadzik Paweł,
 Hadyk Jerzy,
 Halemba Augustyn,
 Hanusek Paweł,
 Hajduk Ignacy,
 Hajduk Franc.,
 Halama Franc.,
 Hachuła Józef,
 Heczko Paweł,
 Hereda Ludwik,
 Herok Jan,
 Hellfeuer Karol,
 Hirt Ernest,
 Horzowski Piotr,
 Holeczek Józef,
 Hübszer Franc.,
 Indyka Karol,
 Irek Józef,

Jaromin Józef,
 Jańczyk Jan,
 Jasita Alojzy,
 Janosz Franc.,
 Jańczura Józef,
 Janoszek Emil,
 Janus Jan,
 Jadamus Jan,
 Jankowski Stefan,
 Jędrysik Filip,
 Jeżyszek Ferdynand,
 Jędraszek Alfons,
 Jędrysik Wincenty,
 Jonda Franc.,
 Jończyk Alojzy,
 Jossek Bernardy,
 Jozsko Józef,
 Joźwiakowski Franc.,
 Jokiel Roman,
 Jureczko Wilhelm,
 Juzof Karol,
 Jurochnik Ryszard,
 Jureczko Aleksander,
 Jurczyk Franc.,
 Kałuża Karol,
 Kamiński Antoni,
 Kawka Alojzy,
 Kansy Jan,
 Karnówka Karol,
 Klajn Jan,
 Kaczmarczyk Paweł,
 Krafczyk Henryk,
 Klaja Franc.,
 Kasafier Józef,
 Kania Stanisław,
 Klaus Karol,
 Karkoszka Franc.,
 Krafczyk Paweł,
 Kamiński Jan,
 Kralowczyk Antoni,

Kalus Melchior,
 Klaczka Jan,
 Kaczmarczyk Jan,
 Klajn Franc.,
 Kasperczyk Jan,
 Kafczyk Teodor,
 Kraina Adolf,
 Kaczmarek Franc.,
 Krzak Jan,
 Kleiman Franc.,
 Klejczyk Antoni,
 Krzempek Ludwik,
 Kret Hubert,
 Kycia Józef,
 Klik Jan,
 Kwiska Franc.,
 Klimek Ludwik,
 Kiełkowski Andrzej,
 Kilisz Józef,
 Kita Alojzy,
 Koczy Andrzej,
 Kopernik Paweł,
 Kroczek Franc.,
 Konderla Jan,
 Koźmiński Feliks,
 Kożusznik Henryk,
 Konieczny Józef,
 Kloze Jan,
 Kołodziej Ludwik,
 Kostka Walenty,
 Kołodziejczyk Tomasz,
 Kołoczek Alojzy,
 Kłoda Jerzy,
 Krótki Rudolf,
 Kowalczyk Stefan,
 Kołodziej Piotr,
 Korfanty Józef,
 Kowalczyk Marcin,
 Kocybik Feliks,
 Konieczny Wawrzyniec,

Kotas Tomasz,
 Kontny Józef,
 Kot Jan,
 Król Engelbert,
 Klonek Franc.,
 Kornas Teofil,
 Król Roman,
 Klonek Tomasz,
 Kopiec Jan,
 Kost Franc.,
 Kolarczyk Antoni,
 Kocurek Antoni,
 Kost Franc.,
 Krzosok Alojzy,
 Koza Jan,
 Król Konrad,
 Kożus Franc.,
 Kołatek Józef,
 Król Józef,
 Korycki Jan,
 Krupa Jan,
 Kula Alfred,
 Kuś Paweł,
 Kurda Paweł,
 Kurek Alojzy,
 Krupa Franc.,
 Kuś Klemens,
 Kurzyden Wilhelm,
 Kubeczka Karol,
 Kubala Jan,
 Kuczaty Adolf,
 Kurowski Wojciech,
 Kuczera Robert,
 Kubica Wawrzyniec,
 Kulik Tomasz,
 Kuczera Jan,
 Kulodzik Józef,
 Kupka Józef,
 Kubica Piotr,
 Kubista Wilhelm,

Kucz Tomasz,
 Kubica Piotr,
 Kuczmierz Szymon,
 Kluba Piotr,
 Kula Ludwik,
 Kulawik Jan,
 Larysz Ludwik,
 Latusek Augustyn,
 Łaszczyk Julian,
 Łabudek Karol,
 Lemberski Karol,
 Leżoch Józef,
 Lepszy Paweł,
 Leszczyna Józef,
 Lebek Jan,
 Lesik Karol,
 Lipiński Edward,
 Lipka Jan,
 Loska Henryk,
 Loska Stanisław,
 Lorenc Franc.,
 Ludyga Jan,
 Ludyga Tomasz,
 Ludwik Feliks,
 Luczka Piotr,
 Małysz Józef,
 Majer Franc.,
 Matysik Piotr,
 Matuszek Rudolf,
 Marek Andrzej,
 Macura Jan,
 Majnusz Seweryn,
 Majerczyk Franc.,
 Malkusz Piotr,
 Matuszyński Józef,
 Mazur Paweł,
 Mańka Teofil,
 Mazur Jan,
 Marcol Walenty,

Machulec Karol,
 Majchrzyk Ignacy,
 Makselon Eugenjusz,
 Makselon Wilhelm,
 Majer Wojciech,
 Magdziorz Jan,
 Macioszek Konrad,
 Mamok Franc.,
 Malkusz Józef,
 Macoszek, Franc.,
 Maślonka Antoni,
 Mazurkiewicz Stanisław,
 Mec Alojzy,
 Mżyk Szczepan,
 Menżyk Izydor,
 Michalik Paweł,
 Międzybródzki Franc.,
 Mientus Antoni,
 Mitrega Jan,
 Mikuś Szymon,
 Michalik Stefan.
 Mizioch Karol,
 Mizera Antoni,
 Mierzwa Jan,
 Morys Roman,
 Morawiec Karol,
 Mojeścik Jan,
 Mróz Bernardy,
 Mrowiec Jan,
 Morawiec Paweł,
 Moskwa Maksymiljan,
 Morawiec Alojzy,
 Moczyński Sylwester,
 Muras Franc.,
 Murek Teodor,
 Musialik Izydor,
 Murek Szymon,
 Musiolik Józef,
 Musioł Brunon,
 Nawrat Józef,

Nawrat Jan,
 Nawa Stanisław,
 Nieradzik Józef,
 Nikodem Franc.,
 Niewiadomski Alojzy,
 Niewiadomski Henryk,
 Nowacki Jan,
 Nowak Franc.,
 Nocoń Ludwik,
 Nowakowski Wacław,
 Nowara Jan,
 Nowak Paweł.

Ogaza Józef,
 Obracaj Stanisław,
 Olaczek Szczepan,
 Ottenburger Maksym.,
 Oleś Franciszek,
 Olbrych Karol,
 Opitek Rudolf,
 Orszulik Teofil,

Paździora Alojzy,
 Parczyk Paweł,
 Pawełczyk Franc.,
 Parchański Ludwik,
 Paździora Jan,
 Płachetka Paweł,
 Paszek Franc.,
 Pasiok Ignacy,
 Pawlas Józef,
 Pachol Paweł,
 Pałka Jakób,
 Pałaszyński Norbert,
 Pastelski Paweł,
 Płaszczyk Szczepan,
 Palusik Franc.,
 Pawletta Jan,
 Przybyła Teodor,
 Pellar Rudolf,
 Pyrtek Józef,

Pytel Wiktor,
 Przybyła Konstanty,
 Przybyła Wincenty,
 Przybyła Maciej,
 Piszka Józef,
 Pisulski Jan,
 Piperek Augustyn,
 Piksa Rudolf,
 Pisulski Józef,
 Pierszała Józef,
 Piatek Jan,
 Pieczka Jan,
 Pitas Damazy,
 Piwoń Antoni,
 Piotrowski Ludwik,
 Pietrek Jan,
 Piperek Rudolf,
 Piekarcz Walenty,
 Piwecki Stanisław,
 Powąła Edward,
 Pośpiech Wilhelm,
 Powiecko Jan,
 Płoch Edward,
 Płonka Paweł,
 Polok Antoni,
 Płoch Emanuel,
 Polak Augustyn,
 Pronobis Jan,
 Pukała Jan,
 Puzoń Franc.,
 Pruski Szymon,
 Pudelko Antoni,
 Puchała Józef,
 Pluszczyk Paweł,
 Raszka Józef,
 Raszka Oskar,
 Rakocz Augustyn,
 Reimer Leon,
 Reck Jan,
 Rydigiell Wilhelm,

Rypa Paweł,
 Reginek Rostus,
 Richter Józef,
 Ring Walenty,
 Rojczyk Wiktor,
 Rody Augustyn,
 Rosa Józef,
 Rduch Teodor,
 Rulik Józef,
 Rufert Adolf,
 Swaczyna Piotr,
 Santarjus Karol,
 Skałuba Władysław,
 Salzbrun Augustyn,
 Sapa Wincenty,
 Sajdok Franc.,
 Sławik Emanuel,
 Samol Maksymiljan,
 Skwara Jan,
 Sapok Piotr,
 Saternus Józef,
 Spernol Teofil,
 Skrzypiec Franc.,
 Sywert Paweł,
 Sebera Józef,
 Skrzypczak Kazimierz,
 Śmiga Jan,
 Śmiłowski Leopold,
 Spień Adam,
 Sikora Adolf,
 Siwy Jan,
 Sikora Jan,
 Śmietana Wilhelm,
 Światała Józef,
 Sitko Augustyn,
 Świętek Jan,
 Słota Antoni,
 Swoboda Antoni,
 Sosna Jan,
 Smółka Edmund,

Sojka Franc.,
 Skowron Wincenty,
 Sosna Wincenty,
 Sroka Wilhelm,
 Ślodezyk Wincenty,
 Sobota Wincenty,
 Smolarezyk Paweł,
 Sobkowiak Jan,
 Skupnik Franc.,
 Surma Józef,
 Ślusarczyk Jan,
 Szkandera Józef,
 Sznepka Jan,
 Szaton Nikodem,
 Szarowicz Jan,
 Szymik Wiktor,
 Szymiczek Wincenty,
 Szczerba Rudolf,
 Szymik Karol,
 Szyma Robert,
 Szewczyk Teodor,
 Szczepanik Leopold,
 Szymała Ludwik,
 Szelaż Jan,
 Szymkowiak Franc.,
 Szymura Wincenty,
 Szejdon Adolf,
 Szweda Karol,
 Szynawa Augustyn,
 Szymkowiak Franc.,
 Szypowski Konstanty,
 Szczepański Józef,
 Szczepaniak Ignacy,
 Szmid Józef,
 Szczodrok Tomasz,
 Szombara Alojzy,
 Szostok Rudolf,
 Szromczyk Walenty,
 Szromek Sylwester,
 Szeżotka Emil,

Szoblik Jan,
 Szuła Wiktor,
 Szkudlik Alfons,
 Szkudlik Jerzy,
 Sztuka Marjan,
 Stankusz Józef,
 Staniek Franc.,
 Staś Wiktor,
 Stawowy Ludwik,
 Stajszezyk Wincenty,
 Stachura Franc.,
 Stania Józef,
 Staś Jan,
 Stawinoga Urban,
 Staś Konrad,
 Strzała Piotr,
 Stemon Stefan,
 Stechnicki Daniel,
 Streibel Franc.,
 Strenczyk Władysław,
 Stern Antoni,
 Stencel Juliusz,
 Strożek Franc.,
 Stonawski Józef,
 Stuchlik Augustyn,
 Tannenberga Paweł,
 Taborek Paweł,
 Tyrol Leopold,
 Tetla Alojzy,
 Tetla Jan,
 Trębaczewski Rafał,
 Topiarz Jan,
 Troszka Alojzy,
 Trojan Ryszard,
 Turoń Paweł,
 Tuszyński Wilhelm,
 Turoń Karol,
 Urbanek Augustyn,
 Urbaś Wiktor,

Ujeski Józef,
 Ucher Klemens,
 Ucherek Piotr,
 Wawrosz Jan,
 Waluś Stanisław,
 Wajner Karol,
 Wantulok Paweł,
 Wałęga Michał,
 Wałoszek Wojciech,
 Wasilewicz Józef,
 Wałach Jan,
 Waliczek Józef,
 Walis Jan,
 Walter Emanuel,
 Warzecha Teodor,
 Waclawczyk Ignacy,
 Wardas Paweł,
 Wała Franc.,
 Walerus Aleksy,
 Waniek Karol,
 Walke Adam,
 Waclawiak Wawrzyniec,
 Weinstein Adam,
 Weidemann Jan,
 Węgrzyk Jan,
 Węgierek Józef,
 Wyleżek Walenty,
 Welna Leon,
 WYROBEK Jan,
 Wyremblewski Michał,
 Wiącek Paweł,
 Wieczorek Ignacy,
 Witek Franc.,
 Wilisz Paweł,
 Witoszek Rudolf,
 Wicherek Józef,
 Witala Franc.,
 Wiącek Jan,
 Wieczorek Teofil,
 Witek Robert,

Wilim Roman,
 Widera Augustyn,
 Wojnar Karol,
 Wolny Ryszard,
 Woźnica Leon,
 Włodarczyk Rajmund,
 Wróblewski Franc.,
 Wojcik Ludwik,
 Wróbel Franc.,
 Wojtek Józef,
 Wujek Antoni,
 Zaczek Teodor,
 Zawadzki Klemens,
 Zapłata Piotr,
 Zygmunt Piotr,
 Żymła Jakób,
 Zyzik Filip,
 Żymła Franc.,
 Zych Augustyn,
 Żemła Paweł,
 Żyłka Alojzy,
 Żemala Piotr,
 Ziętek Jan,
 Ziaja Karol,
 Ziola Tomasz,
 Zotyka Józef,
 Zorembik Paweł.

Posterunkowi.

Adam Franc.,
 Abrahameczyk Jan,
 Adameczyk Filip,
 Adamski Stanisław,
 Adamski Franc.,
 Andraszkiewicz Leonard,
 Antończyk Gedeon,
 Atanowski Franc.,
 Auer Wiktor,
 Augustyniak Józef,
 Baron Wiktor,

Barteczko Alojzy,
 Bartek Wincenty,
 Babióch Jan,
 Barucha Paweł,
 Badura Alojzy,
 Barczyński Wincenty,
 Bajer Emil,
 Bartoszek Wiktor,
 Bandura Jan,
 Błaszczyk Karol,
 Barowski Alfons,
 Błażyca Franc.,
 Baron Wawrzyniec,
 Bartnik Józef,
 Błaszczyk Jan,
 Bała Józef,
 Bartoszek Józef,
 Bratuszewski Adam,
 Bąk Jan,
 Bartosik Franc.,
 Błaszka Herman,
 Bartoś Wilhelm,
 Banaszyński Jan,
 Bazan Władysław,
 Blanik Dominik,
 Branny Franc.,
 Bartkowiak Stanisław,
 Basta Władysław,
 Bar Antoni,
 Bajodek Józef,
 Błaszczyk Alojzy,
 Banach Alojzy,
 Babczyński Józef,
 Barwicki Stanisław,
 Bryłka Józef,
 Byczek Bernardy,
 Brzezinka Franc.,
 Bednorz Edmund,
 Brychezy Stefan,
 Byłok Franc.,

Breguła Piotr,
 Bylica Antoni,
 Brzezinka Jan,
 Brychezy Stanisław,
 Bętkowski Kazimierz,
 Bettin Andrzej,
 Bydołek Władysław,
 Bialik Józef,
 Białas Jan,
 Bista Jan,
 Biegisz Henryk,
 Bielik Franc.,
 Bździon Kasper,
 Biedak Józef,
 Białachowski Wiktor,
 Biliński Feliks,
 Biela Jan,
 Binczak Michał,
 Biolik Paweł,
 Białas Stanisław,
 Broda Karol,
 Bobrowski Józef,
 Bończyk Wincenty,
 Borucki Walenty,
 Borowski Jan,
 Borucki Florjan,
 Brzoza Cyryl,
 Bojdoł Ludwik,
 Bonczek Józef,
 Brolik Antoni,
 Bojków Bazyl,
 Brzozowski Józef,
 Borski Emanuel,
 Bodylski Andrzej,
 Bojarski Władysław,
 Borek Wilhelm,
 Bomba Józef,
 Brzoska Franc.,
 Bogaczyk Leon,
 Borkowy Jan,

Bulik Konstanty,
 Budnik Alojzy,
 Bujoczek Jan,
 Brudek Jan,
 Bugdoł Józef,
 Buła Stanisław,
 Bruner Henryk,
 Buczek Karol,
 Burdyna Bogusław,
 Burchacki Stanisław,
 Bujak Władysław,
 Buszewski Stanisław,
 Bugajski Franc.,
 Busz Antoni,
 Budyń Franc.,
 Chwałka Antoni,
 Czaja Wilhelm,
 Caniból Leopold,
 Chwaliszewski Stanisław,
 Czarnecki Gustaw,
 Caban Michał,
 Clapiński Edward,
 Czajkowski Kazimierz,
 Całus Kazimierz,
 Chabrowski Stanisław,
 Chwałczyk Franc.,
 Chady Andrzej,
 Czapczyk Józef,
 Czipionkówna Helena,
 Czyż Roman,
 Cypser Józef,
 Cycoń Jan,
 Czerwiński Augustyn,
 Czepionka Franc.,
 Centarzyński Jerzy,
 Czerch Dominik,
 Czyż Paweł,
 Czerwonka Piotr,
 Czech Józef,
 Czerkawski Wincenty,

Celej Władysław,
 Czerwiezka Antoni,
 Czekala Jan,
 Czeszyński Leon,
 Cygan Ignacy,
 Czerner Szymon,
 Czecior Augustyn,
 Cieplik Jan,
 Cierzniewski Bronisław,
 Ciegler Paweł,
 Ćwięczek Jan,
 Cichoń Franc.,
 Cieślik Maksymilian,
 Chmiel Jan,
 Cieluch Jan,
 Ciernicki Szymon,
 Cichy Wiktor,
 Ćwiękała Antoni,
 Cichy Władysław,
 Cieślak Franc.,
 Cierniak Franc.,
 Ciesielski Jan,
 Cięciała Augustyn,
 Chwołka Paweł,
 Czorny Wacław,
 Chojnacki Feliks,
 Cholewa Stanisław,
 Choman Jan,
 Chorzela Teodor,
 Copik Oskar,
 Cuzik Karol,
 Chudała Józef,
 Chmura Antoni,
 Dragan Jan,
 Dawid Karol,
 Drażkowiak Wawrzyn.,
 Dastyń Jan,
 Dąbrowski Wojciech,
 Daszyński Józef,
 Dach Piotr,

Dyka Wilhelm,
 Dyrda Wincenty,
 Dymek Edward,
 Dyngosz Ludwik,
 Depczyński Wawrzyniec,
 Dymalski Józef,
 Dreszer Jan,
 Dębny Czesław,
 Dziech Józef,
 Dziwisz Maksymilian,
 Dziwnik Franc.,
 Dziadzko Karol,
 Dziuba Piotr,
 Dobosz Franc.,
 Domagała Paweł,
 Donat Roman,
 Dolnicki Franc.,
 Domżał Edward,
 Dobiosz Teodor,
 Drozd Jan,
 Domański Aleksander,
 Dobrowolski Marjan,
 Długajczyk Alojzy,
 Dłubis Jan,
 Duda Augustyn,
 Duka Jan,
 Dudek Jan,
 Duda Franc.,
 Dublaszewski Jan,
 Durczak Wojciech,
 Dupski Stanisław,
 Duda Jan,
 Duszyński Franc.,
 Duszyński Michał,
 Dłuski Jan,
 Duda Paweł,
 Eksner Jerzy,
 Farys Alfons,
 Fraszyk Emil,
 Franiel Jan,

Franek Józef,
 Farnik Karol,
 Frajtag Augustyn,
 Fras Andrzej,
 Flasza Jan,
 Franus Marjan,
 Francus Franc.,
 Fresl Leon,
 Fryc Stanisław,
 Fydrych Franc.,
 Frejno Franc.,
 Fryszt Józef,
 Felisiak Stanisław,
 Fredek Stanisław,
 Fryga Jan,
 Feifer Ignacy,
 Ficek Teodor,
 Fiołka Antoni,
 Firlík Ignacy,
 Figat Ignacy,
 Filipiak Józef,
 Florenzak Ignacy,
 Foltyn Franc.,
 Folgner Jan,
 Fojezik Tomasz,
 Fojezik Wincenty,
 Formela Władysław,
 Fronczak Władysław,
 Folek Franc.,
 Furtak Antoni,
 Gaś Jan,
 Gawron Franc.,
 Gąsior Michał,
 Gabor Edmund,
 Gaska Paweł,
 Gabryś Paweł,
 Gajdzik Wilhelm,
 Gacka Józef,
 Gawron Andrzej,
 Garba Alojzy,

Galbierz Henryk,
 Gajda Wiktor,
 Gawlikowicz Józef,
 Graniczny Józef,
 Gawlista Franc.,
 Gładysz Józef,
 Grabowski Jan,
 Gracka Paweł,
 Gajdzik Antoni,
 Garnarczyk Franc.,
 Grajczarek Karol,
 Grabowski Stanisław,
 Głąb Leon,
 Grabiński Edward,
 Glanc Stefan,
 Garstka Waclaw,
 Grabowski Wincenty,
 Glapiak Walenty,
 Gała Piotr,
 Gąsiorowski Antoni,
 Gadziński Wincenty,
 Gauks Antoni,
 Gryeman Karol,
 Gremłowski Adolf,
 Gerlic Walenty,
 Gerlich Karol,
 Gerlich Józef,
 Grzyb Leopold,
 Grychtoł Adolf,
 Gerhard Jerzy,
 Grzelachowski Franc.,
 Grzechowiak Franc.,
 Grygier Stefan,
 Greinert Wiktor,
 Gerlach Oton,
 Gzel Emanuel,
 Grencel Franc.,
 Gnieńka Szczepan,
 Glinka Cyprjan,
 Gniłka Franc.,

Gibaszek Adam,
 Gibowski Waclaw,
 Giel Jan,
 Golda Paweł,
 Gołąb Stanisław,
 Golec Karol,
 Gora Augustyn,
 Gwoźdź Teofil,
 Gogolin Emil,
 Górny Wilhelm,
 Grobelny Leopold,
 Gołąbek Wiktor,
 Górny Bolesław,
 Gołąb Józef,
 Gajowczyk Tomasz,
 Golasowski Ernest,
 Goczok Augustyn,
 Grondal Jan,
 Głowiński Feliks,
 Golebiowski Franc.,
 Gorecki Jan,
 Górecki Stefan,
 Góralski Józef,
 Grochowski Józef,
 Gorączkowski Mieczysł.,
 Górski Jan,
 Grochowalski Stanisław,
 Grondal Stanisław,
 Grodoń Adolf,
 Góral Franc.,
 Głogowski Mieczysław,
 Gwoźdź Karol,
 Gotfryd Czesław,
 Głuch Franc.,
 Guth Alojzy,
 Guth Józef,
 Gugółka Jan,
 Gruszka Tomasz,
 Guzy Stefan,
 Gruszka Michał,

Hadyk Hugon,
 Hadaś Karol,
 Habryka Stefan,
 Hajda Konstanty,
 Haladyn Ignacy,
 Hanke Maksymiljan,
 Halemba Feliks,
 Hassa Józef,
 Han Jan,
 Hanuskiewicz Ryszard,
 Hanczewski Sylwester,
 Halama Jan,
 Halama Konrad,
 Hansel Paweł,
 Hajda Jan,
 Harbut Jan,
 Heczko Adam,
 Herda Franc.,
 Hercog Edward,
 Heflik Karol,
 Henzel Jan,
 Herman Rufin,
 Hermanówna Natalja,
 Hertz Antoni,
 Hirsz Emanuel,
 Hincman Franc.,
 Hobik Wilhelm,
 Hochuł Stefan,
 Horst Teodor,
 Holeczek Jan,
 Holewa Franc.,
 Hońca Józef,
 Holik Wilhelm,
 Horst Walenty,
 Hok Alfons,
 Hollik Paweł,
 Holewik Ignacy,
 Honkisz Maciej,
 Hupka Józef,
 Hulalka Ludwik,

Iwanek Ignacy,
 Iksal Jan,
 Iwański Romuald,
 Idczak Józef,
 Idzik Paweł,
 Idzikowski Stefan,
 Januskiewiczówna Nat.,
 Januskiewiczówna Stan.,
 Jałowiecki Józef,
 Jaskuła Alojzy,
 Janus Józef,
 Janko Józef,
 Janke Jan,
 Jamrozy Aleksy,
 Janowski Jan,
 Jankowski Stefan,
 Jasiński Stanisław,
 Jaworski Tomasz,
 Jarzabek Antoni,
 Jabłoński Stanisław,
 Janecki Józef,
 Jabłoński Wacław,
 Jarecki Andrzej,
 Jarzębiński Wiktor,
 Jaroszyński Stanisław,
 Jastrzębski Jan,
 Janoś Bolesław,
 Jaworowski Marcin,
 Jajor Jan,
 Jabczyński Jan,
 Jankowski Jan,
 Jagodziński Marjan,
 Janus Józef,
 Janiszewski Jan,
 Jeszka Wilhelm,
 Jędrzyk Jan,
 Jędryka Józef,
 Jędrecki Piotr,
 Jędrus Wilhelm,
 Jeznach Józef,

Jędrzejczak Stanisł.,
 Jędrzejczak Michał,
 Jędrzejczak Karol,
 Jeżewski Michał,
 Jonek Ignacy,
 Jonda Paweł,
 Jojko Robert,
 Jurzyca Walenty,
 Junga Rudolf,
 Jureczko Franciszek,
 Juraszek Józef,
 Jurecki Gabrijel,
 Krafczyk Augustyn,
 Krafczyk Jan,
 Kapica Wincenty,
 Kania Franc.,
 Kasprzyk Stanisław,
 Kazuch Józef,
 Kaźmierczak Ludwik,
 Kala Jan,
 Katryniak Józef,
 Kaniut Piotr,
 Kwapis Jan,
 Kawka Wincenty,
 Kania Jan,
 Kasza Wincenty,
 Kasztelan Michał,
 Kwapisz Franc.,
 Kaczmarczyk Jan,
 Krakowczyk Franc.,
 Kałużny Tomasz,
 Kaczmarek Franc.,
 Krall Henryk,
 Kaintoch Teodor,
 Kaczmarczyk Augustyn,
 Kaczor Jan,
 Kałuża Jan,
 Krawiec Franc.,
 Kanclerz Szczepan,
 Knapikówna Aurelja,

Kwaśny Alfons,
 Kąpielski Stefan,
 Kaleciński Antoni,
 Kasprowicz Feliks,
 Kałuża Wilhelm,
 Kawałowski Grzegorz,
 Karpiński Roman,
 Krakowiak Leon,
 Kwaśniewski Bolesław,
 Klatte Cyprjan,
 Kaczorowski Czesław,
 Krajewski Stefan,
 Kaczmarek Michał,
 Kamiński Antoni,
 Karnabal Władysław,
 Kania Józef,
 Kasprzak Kazimierz,
 Karpiński Franc.,
 Kraszkiewicz Anastazy,
 Karafioł Alojzy,
 Kamiński Czesław,
 Karolak Michał,
 Kaczmarczyk Józef,
 Kałużny Jan,
 Kasafier Jan,
 Kaczmarek Jan,
 Kałuża Jan,
 Kania Jan,
 Klag Jan,
 Karolak Stanisław,
 Kras Andrzej,
 Kawalec Józef,
 Kasperek Franc.,
 Kawula Józef,
 Kalina Stanisław,
 Kawczyński Jan,
 Klar Jan,
 Kasza Leopold,
 Kapłanek Józef,
 Kazanecki Alfons,

Kaleta Paweł,
 Kaźmierczak Czesław,
 Kędzior Jerzy,
 Kędzioreczyk Gustaw,
 Krzystalik Stefan,
 Krzyżak Wincenty,
 Kłyta Wiktor,
 Klęczek Karol,
 Kryska Jan,
 Kempa Stanisław,
 Krzywoń Karol,
 Krzyżowski Józef,
 Kędzior Augustyn,
 Krzemiński Stanisław,
 Kiszka Henryk,
 Klimas Szymon,
 Kiełtyka Ludwik,
 Kiczka Jakób,
 Klimek Grzegorz,
 Klimek Paweł,
 Klima Ignacy,
 Kwiecień Paweł,
 Kiciński Jan,
 Kwiatkowski Antoni,
 Kiona Józef,
 Kielis Antoni,
 Kriegel Maurycy,
 Kmiecik Michał,
 Kwiatkowski Bolesław,
 Kłoda Maksymilian,
 Kolarczyk Franc.,
 Król Florjan,
 Kołeczko Karol,
 Kobienia Franc.,
 Kostka Jan,
 Kowalski Wincenty,
 Kwosek Paweł,
 Kotuła Wincenty,
 Köbler Augustyn,
 Koma Leopold,

Kostka Jan,
 Korbel Franc.,
 Kotas Augustyn,
 Kontny Konrad,
 Kopyto Szymon,
 Kolon Jerzy,
 König Jan,
 Kominek Franc.,
 Kocyba Alojzy,
 Kopański Augustyn,
 König Herman,
 Knop Ignacy,
 Kowalik Stanisł.,
 Konieczny Józef,
 Kotyczka Paweł,
 Kośmider Paweł,
 Kowolik Jan,
 Kozik Walenty,
 Kozik Herman,
 Koczy Wojciech,
 Kokot Franc.,
 Kolenda Michał,
 Kolarczyk Jan,
 Kocold Franc.,
 Korzeniowski Marjan,
 Konował Michał,
 Konka Józef,
 Kowal Jan,
 Kowacz Jakób,
 Konarski Jan,
 Kołodziejczyk Antoni,
 Koza Jan,
 Kocek Ludwik,
 Kocur Jan,
 Korfanty Franc.,
 Kokot Piotr,
 Kocyk Andrzej,
 Koper Władysław,
 Kocot Józef,
 Kozłowski Władysław,

Kotarski Michał,
 Kosmański Jan,
 Kokosza Aleksander,
 Kołaciński Roman,
 Kołodziejcki Jan,
 Kozioł Jan,
 Kokot Antoni,
 Kostuch Bernard,
 Konarski Michał,
 Klosek Teodor,
 Kopka Antoni,
 Konieczny Władysław,
 Kołek Wincenty,
 Kowalski Piotr,
 Kłopotcki Andrzej,
 Kowalski Andrzej,
 Kocur Ferdynand,
 Koperlik Karol,
 Kodurski Jan,
 Koczur Stanisław,
 Koperlik Ignacy,
 Kowolik Franc.,
 Kojda Józef,
 Komarek Augustyn,
 Kopiński Leon,
 Kozioł Roman,
 Kolasa Jan,
 Kopydłowski Edmund,
 Krotowski Jan,
 Kowalik Roman,
 Kopeć Józef,
 Korpok Piotr,
 Kozłowski Marcełi,
 Koryciarz Alojzy,
 Kowalik Franc.,
 Korczyk Mieczysław,
 Kociemba Stanisław,
 Kosmański Józef,
 Kuśka Wincenty,
 Kluge Konrad,

Kukla Paweł,
 Kubista Józef,
 Kuźma Józef,
 Kuder Teodor,
 Kurpiela Emil,
 Kubica Franc.,
 Kuras Antoni,
 Kubica Brunon,
 Kuc Jan,
 Kubica Konrad,
 Kurdziej Roman,
 Kurpas Wiktor,
 Kukla Jan,
 Kurda Paweł,
 Kurzok Józef,
 Kułtoniak Józef,
 Kuś Franc.,
 Krupnik Ludwik,
 Kuś Józef,
 Kubiak Józef,
 Kugler Bronisław,
 Kujawiński Stanisław,
 Kubiak Bolesław,
 Kruszewski Józef,
 Kubiak Antoni,
 Kucharski Józef,
 Kupczak Piotr,
 Krupiński Tadeusz,
 Kurzak Alojzy,
 Kukla Jan,
 Kurzawa Józef,
 Kuta Wojciech,
 Krupa Bronisław,
 Kukuczka Jan,
 Kruszyński Antoni,
 Kuźnik Augustyn,
 Łatkowski Karol,
 Łatuszek Michał,
 Labuś Karol,

Lasiak Franc.,
 Lampka Jan,
 Lampar Ferdynand,
 Lazinka Franc.,
 Lach Józef,
 Lach Jan,
 Lamparski Stanisław,
 Lachera Jan,
 Łączka Władysław,
 Łabędzki Antoni,
 Leśnik Józef,
 Leśnik Wincenty,
 Leszczyna Jan,
 Lepiorz Antoni,
 Leżoch Karol,
 Lenartowski Franc.,
 Leczykiewicz Walenty,
 Lepczyński Władysław,
 Lewandowski Stanisław,
 Łekowski Walenty,
 Lipowczan Jan,
 Lisoń Karol,
 Lipa Ludwik,
 Linek Paweł,
 Lipp Emanuel,
 Libera Józef,
 Lis Stanisław,
 Lidzba Franc.,
 Linowiecki Bolesław,
 Liberski Franc.,
 Lomania Nikodem,
 Loska Stefan,
 Lore Sylwester,
 Loska Paweł,
 Łogiewa Henryk,
 Łogówna Marta,
 Loska Stanisław,
 Los Józef,
 Łoboda Józef,
 Łuczak Wojciech,

Ludwik Piotr,
 Lubojański Augustyn,
 Łukaszewski Antoni,
 Lucyga Maksymilian,
 Ludwiczek Piotr,
 Makulik Ryszard,
 Masoń Paweł,
 Marcinek Jan,
 Magiera Józef,
 Matuszczyk Ryszard,
 Magdziorz Aleksander,
 Matuszczyk Alojzy,
 Mańczyk Jan,
 Mądry Wilhelm,
 Maruszczyk Walenty,
 Machura Józef,
 Małecki Józef,
 Magdziorz Szczepan,
 Masarczyk Herman,
 Małek Józef,
 Macura Rudolf,
 Marszołek Paweł,
 Matyl Augustyn,
 Majcherczak Andrzej,
 Markiel Izidor,
 Mazur Wilhelm,
 Markowski Waław,
 Maluchnik Jan,
 Matejak Henryk,
 Mazurczak Michał,
 Markiefka Emil,
 Maniak Jan,
 Marciniak Michał,
 Maciągowski Edward,
 Maciejewski Wincenty,
 Maczyński Jan,
 Matelski Paweł,
 Matysiak Franc.,
 Marchlewski Jan,
 Marciniak Józef,

Mamot Bronisław,
 Madla Szczepan,
 Mądry Józef,
 Marciniak Antoni,
 Maszko Wincenty,
 Marciniak Franc.,
 Majorek Stanisław,
 Mansfeld Antoni,
 Maśior Władysław,
 Małek Jan,
 Myrcik Henryk,
 Mrzyk Franc.,
 Mendrala Artur,
 Mendera Michał,
 Mendecki Ryszard,
 Menżyk Teodor,
 Myślak Ignacy,
 Mleczak Jan,
 Melcer Wojciech,
 Myśliwczyk Piotr,
 Młynarczyk Walenty,
 Mehr Edmund,
 Mniszek Michał,
 Michalski Maksymiljan,
 Michalski Jan,
 Miczko Augustyn,
 Mika Jan,
 Mika Henryk,
 Michalewicz Szczepan,
 Michlik Jan,
 Mikołaszek Maksymiljan,
 Mieszczok Franc.,
 Michalik Paweł,
 Michalski Józef,
 Miozga Rudolf,
 Mieszczanin Grzegorz,
 Miskowicz Jan,
 Misterek Alojzy,
 Mikołajczyk Wojciech,
 Miczek Franc.,

Mildner Ryszard,
 Mikuda Szczepan,
 Mnich Kazimierz,
 Mika Bernard,
 Mikołajczyk Bolesław,
 Miskurka Stanisław,
 Michalski Feliks,
 Mikołajczyk Władysław,
 Milejczak Franc.,
 Mićkówna Jadwiga,
 Misala Franc.,
 Miedza Franc.,
 Mikulski Franc.,
 Michalewicz Walerjan,
 Micor Augustyn,
 Moćkówna Łucja,
 Moskwa Wilhelm,
 Moczygamba Patrycjusz,
 Morawiec Wiktor,
 Motyka Ludwik,
 Moskwa Jan,
 Mrózek Ignacy,
 Morawiak Leon,
 Mokry Paweł,
 Morawiec Franc.,
 Morawski Tomasz,
 Morhardt Paweł,
 Moczala Jan,
 Mosiek Franc.,
 Morawa Jan,
 Morawski Tomasz,
 Mrozek Franc.,
 Morawiec Michał,
 Mucek Franc.,
 Musialik Paweł,
 Musioł Augustyn,
 Musiał Józef,
 Musialik Feliks,
 Muszkietorz Antoni,
 Mularczyk Józef,

Muras Józef,
 Müller Józef,
 Musiał Józef,
 Musiała Piotr,
 Musioł Wojciech,
 Nalepa Emil,
 Nadobny Andrzej,
 Nakielny Józef,
 Nawrot Piotr,
 Nawara Antoni,
 Napierała Feliks,
 Napierała Ludwik,
 Nega Teodor,
 Neudek Franc.,
 Nędza Roman,
 Nysia Roch,
 Niedziela Jan,
 Nierobiś Alojzy,
 Niesłańczyk Karol,
 Niewiadomski Tomasz,
 Niezgoda Jan,
 Niegowski Stanisław,
 Nowak Józef,
 Nowacki Stanisław,
 Nowara Konrad,
 Noras Józef,
 Nowacki Paweł,
 Nowak Kazimierz,
 Nowicki Walenty,
 Nowacki Leopold,
 Nowak Antoni,
 Nowakowski Stefan,
 Nowak Stanisław,
 Nowakowski Franc.,
 Nowak Teodor,
 Nowak Stanisław,
 Nowak Michał,
 Nowak Tomasz,
 Nowak Adam,
 Nowak Franc.,

Nowostawski Stanisław,
 Nowak Franc.,
 Nowak Stanisław,
 Nowak Tomasz,
 Ochman Alojzy,
 Owczarz Józef,
 Owczarek Adolf,
 Odparlik Józef,
 Owczarek Piotr,
 Owczarz Piotr,
 Otrząsek Wilhelm,
 Ochman Sylwester,
 Ostałowska Władysława,
 Olczar Paweł,
 Opacki Ignacy,
 Owczarek Ignacy,
 Opaska Stanisław,
 Ożerzewski Leon,
 Orzechowski Władysław,
 Olenderek Ignacy,
 Orzeł Piotr,
 Ogórek Józef,
 Ostrowski Ludwik,
 Olszówka Wiktor,
 Ostrowski Andrzej,
 Ostrowicz Mikołaj,
 Parketa Konrad,
 Paluszkiewicz Leopold,
 Pasoń Wiktor,
 Parysz Paweł,
 Patalong Jakób,
 Pastuszka Karol,
 Pauli Paweł,
 Pajak Wilhelm,
 Paszek Augustyn,
 Pauly Józef,
 Pawlak Jan,
 Pawliczek Wilhelm,
 Pajak Jan,
 Parduła Jan,

Pandel Paweł,
 Pawelczyk Jan,
 Pradela Juljusz,
 Paluch Józef,
 Pawłowski Marjan,
 Panaszek Józef,
 Pasikowski Kazimierz,
 Pauliński Eugenjusz,
 Pacewicz Franc.,
 Paprocki Serafin,
 Patan Władysław,
 Paczkowski Antoni,
 Pabiszczak Jan,
 Pawłowski Franc.,
 Płatek Jan,
 Pauch Franc.,
 Pawlak Adam,
 Paprotny Jan,
 Pawłowski Franc.,
 Parchański Szczepan,
 Paja Jan,
 Pauch Stanisław,
 Pradelok Franc.,
 Plewnia Paweł,
 Pękała Franc.,
 Plewnia Klemens,
 Pytlik Melchior,
 Przeczek Ryszard,
 Przywara Seweryn,
 Przybyła Wilhelm,
 Przybyła Jan,
 Pelka Teodor,
 Przybył Franc.,
 Plewka Franc.,
 Pernak Eustachjusz,
 Przybylski Piotr,
 Peszel Antoni,
 Perz Antoni,
 Pyszczyński Władysław,
 Plewnia Walenty,

Pyrtek Alojzy,
 Przybylak Paweł,
 Pietryga Bartłomiej,
 Pietrykowski Karol,
 Piela Franc.,
 Piechula Emil,
 Pipiec Teodor,
 Pierchała Jan,
 Pisarzowski Jan,
 Pierchała Franc.,
 Pioskownik Piotr,
 Piegza Wiktor,
 Pilch Józef,
 Pięta Józef,
 Pinior Leopold,
 Piechocki Franc.,
 Pięta Jan,
 Pietryga Józef,
 Piotrowiak Stefan,
 Piszczalka Gustaw,
 Piasek Franc.,
 Pieniądz Maciej,
 Pioterek Stefan,
 Piasecki Teofil,
 Piasecki Franc.,
 Pilarski Stanisław,
 Pianka Władysław,
 Pięta Piotr,
 Piekoszewski Piotr,
 Priebe Bronisław,
 Płociennik Wojciech,
 Podkowa Józef,
 Pokora Franc.,
 Polok Antoni,
 Pośnik Augustyn,
 Polczyk Robert,
 Poloczek Robert,
 Powiecko Walenty,
 Porada Piotr,
 Podzimski Mikołaj,

Powrosło Ignacy,	Rotkegel Bernardy,
Pojdówna Katarzyna,	Rozdzielewicz Franc.,
Poniatowski Zygmunt,	Rożek Ludwik,
Powała Edward,	Rożek Izydor,
Powała Jan,	Rożek Alojzy,
Poppek Bronisław,	Rożyczka Waclaw,
Pudelko Franc.,	Rossa Karol,
Putniarz Józef,	Rosiek Błażej,
Pukowiec Gustaw,	Rożanka Jan,
Pludra Marcin,	Rogała Józef,
Pucka Teofil,	Rożycki Mieczysław,
Puchała Wiktor,	Rogowski Józef,
Pusty Bolesław,	Rożanek Józef,
Raszyk Adolf,	Rusek Jan,
Raczak Marceli,	Rust Jan,
Rak Antoni,	Rurek Gabriel,
Rataiski Józef,	Ruszin Antoni,
Ratajczak Władysław,	Rduch Józef,
Rajchert Łucjan,	Rupała Antoni,
Raszke Łucjan,	Sławik Alfons,
Rataiczak Stanisław,	Smaga Jan,
Radzikowski Kazimierz,	Sładek Antoni,
Rajnert Józef,	Sachs Józef,
Rapała Leopold,	Słany Franc.,
Rawner Władysław,	Swadek Karol,
Radecki Emil,	Spalek Wincenty,
Rączka Leon,	Sachs Paweł,
Rzecznyk Wiktor,	Sajdok Franc.,
Ryczka Franc.,	Spratek Józef,
Rzeźniczek Józef,	Sadecki Jan,
Rzychoń Wilhelm,	Sadowski Feliks,
Ryczowski Paweł,	Swadźba Stanisław,
Rybarz Feliks,	Skarzyński Franc.,
Rzeczka Teofil,	Słaba Józef,
Ryba Józef,	Smyrek Józef,
Reichman Karol,	Smyczek Teofil,
Richter Alfons,	Spyra Wilhelm,
Roncoszek Andrzej,	Skrzydelski Tomasz,
Rozimus Józef,	Seweryn Franc.,
Rożyczka Juliusz,	Spyrka Franc.,

Sennik Leopold,
 Sewerynówna Gertruda,
 Sęk Franc.,
 Skrzyniarz Antoni,
 Spek Ludwik,
 Śmiga Augustyn,
 Sikora Ludwik,
 Sitko Wilhelm,
 Światłoch Karol,
 Sikora Karol,
 Śliwka Jerzy,
 Sikora Paweł,
 Siwy Józef,
 Siwczyk Józef,
 Świętek Florjan,
 Świdliński Franc.,
 Siwiec Juljusz,
 Siedlaczek Leon,
 Sieron Feliks,
 Śliwiński Józef,
 Skiba Robert,
 Śliwa Baltazar,
 Spitol Jan,
 Sibiłok Błażej,
 Siwek Władysław,
 Siąkowski Andrzej,
 Świerzy Edward,
 Skibiński Józef,
 Siwka Franc.,
 Sikora Jan,
 Śniegocki Michał,
 Sikora Jan,
 Siekiera Szymon,
 Świerczek Alfons,
 Śmielewski Bronisław,
 Ścierański Ludwik,
 Sier Adolf,
 Sitko Piotr,
 Skorupska Irena,
 Sroka Ludwik,

Smołka Emil,
 Sówka Józef,
 Sobański Franc.,
 Sojka Franc.,
 Smołka Józef,
 Sklorz Paweł,
 Skorupa Rajmund,
 Sobota Szczepan,
 Sojka Paweł,
 Smolarek Jan,
 Swoboda Ludwik,
 Słomka Alojzy,
 Sobeczek Jan,
 Solisz Augustyn,
 Smołka Józef,
 Skrobisz Juljan,
 Środka Józef,
 Smołka Józef,
 Sobel Karol,
 Sołga Józef,
 Skórka Bronisław,
 Słota Emiljan,
 Sosnowski Stanisław,
 Sochaczewski Jan,
 Ślosorz Paweł,
 Skowronek Bronisław,
 Skop Stefan,
 Solik Paweł,
 Skowroński Wacław,
 Sontowski Józef,
 Słowik Konstanty,
 Sobala Ignacy,
 Skowron Józef,
 Sobkowiak Stanisław,
 Sołecki Wojciech,
 Sojka Stanisław,
 Swoboda Teodor,
 Sosna Jan,
 Sprus Józef,
 Sukiennik Nikodem,

Skudlarek Andrzej,	Szymała Telesfor,
Suchta Aleksander,	Szczepaniak Aleksander,
Skrucha Antoni,	Szczęśny Franc.,
Suchodolski Romuald,	Szeliga Jan,
Słupiński Stefan,	Szewczyk Michał,
Suterski Antoni,	Szymczak Mikołaj,
Suterski Ludwik,	Szyroki Ryszard,
Sługa Jan,	Szcześ Ludwik,
Suś Bolesław,	Szpyrka Jan,
Sulek Jan,	Szydłowski Franc.,
Suślik Franc.,	Szyszka Jan,
Suszka Wincenty,	Szyroki Augustyn,
Szamsza Karol,	Szymczak Tomasz,
Szwan Henryk,	Szojda Jan,
Szarowicz Józef,	Szromek Jan,
Szabrański Kazim.,	Szołtysek Jan,
Szparaga Tadeusz,	Szłosarczyk Jan,
Szwagiel Wiktor,	Szołtysik Józef,
Szafarczyk Paweł,	Szczok Ludwik,
Szwaيجا Jan,	Szopa Rudolf,
Szafron Ludwik,	Szkowron Tomasz,
Szafranek Urban,	Szopa Artur,
Szermel Józef,	Szushier Ludwik,
Szczęśny Teofil,	Szulik Józef,
Szewczyk Józef,	Szudzik Antoni,
Szczybrocha Józef,	Szczurek Tomasz,
Szymanek Paweł,	Staś Franc.,
Szczepek Robert,	Stanek Emil,
Szewczyk Teodor,	Stabiowski Antoni,
Szmaniec Wiktor,	Strządała Franc.,
Szweda Roman,	Stanosz Ludwik,
Szymik Wiktor,	Standzina Józef,
Szymik Wilhelm,	Staniczek Artur,
Szeja Franc.,	Stania Jan,
Szymon Konrad,	Staindor Karol,
Szymała Józef,	Strączek Robert,
Szamaniak Marcin,	Staniczek Augustyn,
Szymkówiak Michał,	Stankiewicz Franc.,
Szymała Józef I,	Stanek Czesław,
Szymała Józef II,	Stanek Marjan,

Strzarkowski Franc.,
 Stanik Paweł,
 Stawiński Wojciech,
 Stambuła Stanisław,
 Stawik Wincenty,
 Stanek Tomasz,
 Staniczek Franc.,
 Stawik Stanisł.,
 Sternadel Józef,
 Strzelec Paweł,
 Stefański Władysław,
 Stefański Franc.,
 Strzelecki Marjan,
 Stefek Jan,
 Stefaniak Franc.,
 Stefan Jan,
 Sternal Stanisław,
 Stysiński Józef,
 Stępień Józef,
 Steimach Brunon,
 Strzelczyk Teodor,
 Stokłosa Robert,
 Stolorz Augustyn,
 Strzoda Roman,
 Stolarski Jan,
 Stodolski Piotr,
 Stokłosa Teodor,
 Strzoda Wilhelm,
 Tabor Waclaw,
 Twardawa Augustyn,
 Twardzik Jan,
 Trzaskalik Piotr,
 Tajer Stanisław,
 Twardowski Jan,
 Tarnożek Aleksander,
 Tarnawski Jan,
 Tatera Wojciech,
 Tracz Ludwik,
 Traciłowski Aleksander,
 Tkacz Ludwik,

Trzęsiok Józef,
 Tytko Wiktor,
 Tybor Stanisław,
 Tekeli Teodor,
 Triebler Edmund,
 Tkocz Robert,
 Toma Wilhelm,
 Tobor Franc.,
 Tkocz Antoni,
 Tkocz Wiktor,
 Toś Stanisław,
 Tobor Józef,
 Trzonek Władysław,
 Tomkalski Ignacy,
 Toszek Franc.,
 Trojańczyk Jan,
 Tomaszek Władysław,
 Troszka Teodor,
 Toman Józef,
 Trojanowicz Ignacy,
 Tomczak Tomasz,
 Troska Antoni,
 Tomanek Jan,
 Turoń Adam,
 Turczyk Jerzy,
 Trupkiewicz,
 Tułacz Michał,
 Urbańczyk Jan,
 Urbańczyk Piotr,
 Urbańczyk Wincenty,
 Urbaniak Stanisław,
 Udała Piotr,
 Urbanowicz Franc.,
 Urbańczyk Wilhelm,
 Ucher Stanisław,
 Urbiński Józef,
 Ursoń Franc.,
 Wałach Józef,
 Walerus Antoni,
 Wawrzynek Teofil,

- Wawrzyk Alojzy,
 Waduła Robert,
 Wandziok Antoni,
 Wagner Herman,
 Waluś Karol,
 Wajs Józef,
 Wawrzyniak Józef,
 Waćkowski Stanisław,
 Walczybok Franc.,
 Warwas Walenty,
 Warta Antoni,
 Walczak Waclaw,
 Wachowiak Ignacy,
 Walkowiak Ignacy,
 Wajda Józef,
 Warchulski Wawrzyniec,
 Wantuła Paweł,
 Wyżgolik Edward,
 Wypich Franc.,
 Wypchoł, Wiktor,
 Wycisk Henryk,
 Wycisło Józef,
 Wyleżuch Franc.,
 Wyleżoł Franc.,
 Wyrutki Konrad,
 Webs Paweł,
 Wycik Józef,
 Wywiół Alojzy,
 Wybierek Juljusz,
 Wylęzek Mikołaj,
 Wrzesiński Franc.,
 Węglorz Ferdynand,
 Wyrwa Feliks,
 Wypich Pius,
 Węglorz Karol,
 Wesoly Roman,
 Weber Jan,
 Widłok Andrzej,
 Więcek Franc.,
 Widera Franc.,
 Winkler Ignacy,
 Wieczorek Franc.,
 Więcek Władysław,
 Wiesiołek Augustyn,
 Wielebski Alojzy,
 Wieczorek Szymon,
 Wieszołkówna Helena,
 Wiaterek Alfons,
 Wilczek Jan,
 Wieszołek Teofil,
 Wilczek Józef,
 Wiśniewski Adam,
 Witucki Teofil,
 Wieczorek Augustyn,
 Wieczorek Jan,
 Wilczak Czesław,
 Wierszchosławski Antoni,
 Wita Paweł,
 Wilczak Michał,
 Wieszała Augustyn,
 Wiśniewski Tomasz,
 Wilk Roman,
 Wiśniewski Tomasz,
 Wośko Wawrzyniec,
 Wróbel Ludwik,
 Wolny Józef,
 Woźnik Karol,
 Wojnar Jan,
 Wojtas Wilhelm,
 Wolnik Józef,
 Wojtyczka Franc.,
 Wojnar Jerzy,
 Wojak Franc.,
 Wojak Augustyn,
 Wojnar Adolf,
 Wolny Wincenty,
 Woźnica Florjan,
 Woźnica Konrad,
 Wojtaszek Andrzej,
 Woźnikowski Aleksy,

Wróblewski Bronisław,
 Woźniak Henryk,
 Woźniak Bonifacy,
 Wojciechowski Stanisław,
 Wowra Józef,
 Woźniak Julian,
 Woska Paweł,
 Woźniak Jan,
 Wróbel Franc.,
 Wodniczak Piotr,
 Wojnar Józef,
 Wróblewski Jan,
 Wolski Edmund,
 Wróbel Franc.,
 Wojtczak Wincenty,
 Wojtacki Władysław,
 Wolniczak Jan,
 Wróbel Karol,
 Wojtan Franc.,
 Wroniecki Leon,
 Zawierucha Wilhelm,
 Zganiacz Franc.,
 Zaik Józef,
 Zaostowicz Wojciech,
 Zakrzewski Wacław,
 Zastawny Marjan,
 Zawadzki Bolesław,
 Zamecki Jan,
 Zawadzki Zygmunt,
 Zajac Wojciech,
 Zygaj Szczepan,
 Zyzik Jakób,
 Zdebel Paweł,
 Zygma Franc.,
 Żyrkowski Władysław,
 Zwyrtek Emil,
 Żyradzki Jan,
 Żymelka Ludwik,
 Zieliński Oskar,
 Ziemiński Tadeusz.

Zimończyk Józef,
 Ziętek Adam,
 Ziora Franc.,
 Żdziebło Alojzy,
 Zimniowski Franc.,
 Zichlarz Henryk,
 Zioła Wilhelm,
 Zioła Franc.,
 Zielonka Wilhelm,
 Zieliński Stefan,
 Zimoch Piotr,
 Zieliński Antoni,
 Ziętek Ignacy,
 Ziętarski Zygmunt,
 Zieliński Ignacy,
 Zielazik Józef,
 Zipser Wiktor,
 Zieliński Paweł,
 Zotyka Andrzej,
 Zborowski Antoni,
 Żgol Antoni,
 Zmuda Jan,
 Zuszek Antoni.

Niżsi pracownicy.

Adamczewski Paweł,
 Bielke Jerzy,
 Bryl Józef,
 Czyż Paweł,
 Ćmok Franc.,
 Gmyrek Wincenty,
 Gołka Edward,
 Gorecki Paweł,
 Gawenda Karol,
 Hoffman Michał,
 Horst Jan,
 Hudziak Franc.,
 Jasik Paweł,
 Kaluża Serafin,
 König Jan.

Korzec Antoni,
 Kisieliński Walerjan,
 Kurzeja Franc.,
 Linek Franc.,
 Łosiowski Leon,
 Marszałek Stanisław,
 Matuszczyk Marjan,
 Matula Paweł,
 Moś Franciszek,
 Pasterak Stanisław,
 Piszek Jan,
 Piszczek Stanisław,
 Polok Sylwester,

Smykała Alfred,
 Skrzypek Paweł,
 Szafron Robert,
 Staroń Karol,
 Stanek Jan,
 Szendera Wilhelm,
 Sztuk Władysław,
 Weiss Józef,
 Wozab Maksymiljan,
 Wróblewski Wilhelm,
 Zając Robert,
 Zieliński Antoni,
 Zug Piotr,
 Zuza Antoni.

Wiadomości gospodarcze dotyczące Policji Woj. Śl.

a) Pobory.

Podane w zeszłorocznym kalendarzu, strona 115 do 119, normy uposażenia wraz z tabelą płacy zasadniczej jak również mnożna (43) pozostały dotąd niezmiennione i obowiązują jeszcze nadal z tą zmianą, że ustaną z dniem 18. 12. 1926, art. 8, Dz. U. Rz. P. nr. 125 z dnia 23. 12. 1926, poz. 725 oraz rozporządzeniem Ministerstwa Skarbu z dnia 28. grudnia 1926, l. 3195/DB/4 (podanem do wiadomości Pow. Komen-dom okólnikiem Gł. Kd. Pol. Woj. Śl. nr. 566 z dnia 7. 1. 1927) unormowaną została 10% podwyżka do płacy zasadniczej, dodatku regulacyjnego, ekonomicznego, wyrównawczego oraz 40%-ego dodatku kresowego, (wojewódzkiego, na terenie Województwa Śląskiego) począwszy od 1. stycznia 1927. Podwyżka ta nie dotyczy dodatku śledczego dla niższych funkcyjnarjuszów służby śledczej, dodatku mieszkaniowego oraz innych, powyżej niewyszczególnionych należności.

Podwyżką tą objęte zostało również uposażenie emerytalne oraz pensje wdowie i sieroco.

Podane na str. 117 i 118 zeszłorocznego kalendarza 2 przykłady obliczenia poborów uzupełnia się przeto przez doliczenie do ogólnej sumy punktów uposażenia (1299 w przykładzie a) i 564 punktów w przykładzie b) 10% t. j. 130 punktów w przykładzie a) i 56 punktów w przykładzie b).

b) Skala podatkowa

podana na str. 120 zeszłorocznego kalendarza pozostała dotąd niezmienniona.

Tutaj prostuje się błąd drukarski w uwadze skali podatkowej o tyle, że 3% podatku komunalnego obowiązuje już od l. porz. 15 (a nie 17) skali, t. j. że podatek ten strąca się z poborów brutto (bez dodatku mieszkaniowego), przekraczających roczną kwotę 4800 zł. czyli miesięczną kwotę 400 zł. Pozatem zauważa się, że podatek komunalny obowiązuje tylko na Górnym Śląsku.

c) *Dodatek mieszkaniowy*
 podany w tabeli na str. 121 zeszłorocznego kalendarza pozostał dotąd niezmieniony.

d) *Należności za podróże służbowe*, delegacje (odkomenderowania) i przesiedlenia funkcyjnarjuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych unormowane zostały na nowo rozporządzeniem Rady Ministrów z dn. 17. 9. 1927, (Dz. Ust. Rz. P. nr. 92 z r. 1927, poz. 826), ogłoszonym w Policji Woj. Śl. dodatkiem do rozkazu Gł. Kdy Pol. Woj. Śl. nr. 934/27.

Rozporządzenie to w porównaniu do poprzedniego (z dnia 16. 7. 1924, ogłoszonego w wyciągu na str. 122 i 123 zeszłorocznego kalendarza) wykazuje dużo zasadniczych i ważnych zmian a przede wszystkim normuje djety nieco podwyższone i wszelkie inne należności w złotych, podczas kiedy takowe wyrażane były dotąd w punktach, dopuszcza w wyjątkowych, uzasadnionych ważnością i nagłością sprawy wypadkach podróży samolotem, normuje przy przesiedleniach oprócz udowodnionych kosztów przewozu urzędnika domowego koleją lub statkiem, posztów przejazdu i djet — ryczałt na pokrycie wszystkich innych wydatków, połączonych z przesiedleniem, w 3 różnych ściśle określonych wysokościach, zależnie od wielkości rodziny, także dla kawalerów względnie wdowców bezdzietnych, bez względu na ilość przewożonego urzędnika, czy użyty został do przewozu wóz meblowy czy nie itp.

Dosłowny tekst odnośnego rozporządzenia Rady Ministrów jest następujący:

Wyciąg z Dziennika Ustaw R. P. nr. 92, poz. 820,
z dnia 25. października 1927 r.

Rozporządzenie Rady Ministrów

z dnia 17. września 1927 r.

o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcj. państwowych, sędziów i prokuratorów, oraz wojskowych.

Na zasadzie art. 10 ustawy z dnia 9. października 1923 r. o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) oraz art. 6 ustawy z dnia 5. grudnia 1923 r. o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem, oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. nr. 134, poz. 1107) zarządza się co następuje:

§ 1. Rozporządzenie niniejsze reguluje należności za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonarjuszów państwowych, wymienionych w art. 1 ustawy z dnia 9. października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924) (z wyjątkiem pracowników kolei państwowych), sędziów, prokuratorów, praktykantów i aplikantów, wojskowych zawodowych, wojskowych wymienionych w art. 111, 112, 113 i 114 wyżej powołanej ustawy, oraz szeregowych niezawodowych.

Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia pracowników kolei państwowych regulują osobne przepisy.

§ 2. Osobom wymienionym w § 1 przysługują:

I. w razie podróży służbowej (komisji) do miejscowości położonej poza zwykłym ich miejscem służbowem:

- 1) diety oraz
- 2) zwrot kosztów przejazdu;

II. w razie delegacji (odkomenderowania) do miejscowości położonej poza zwykłym ich miejscem służbowem:

1) diety za czas przejazdu i za czas pozostawania w delegacji (odkomenderowaniu) oraz

2) zwrot kosztów przejazdu;

III. w razie przeniesienia na inne miejsce służbowe:

1) diety dla przeniesionego za czas przejazdu do nowego miejsca służbowego i za pierwszą dobę pobytu w temże miejscu, oraz dla jego żony i dzieci za taki sam czas, a to dla żony w wysokości 75%, dla dzieci w wysokości 50% diet przysługujących przeniesionemu, o ile na te osoby pobiera dodatek ekonomiczny na zasadzie art. 4 ustawy z dnia 9. października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924), względnie art. 5 ustawy z dnia 5. grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 134, poz. 1107);

2) zwrot kosztów przejazdu dla przeniesionego oraz jego żony i dzieci, o ile na te osoby pobiera dodatek ekonomiczny; ponadto zwrot kosztów przejazdu dla jednej osoby z jego służby;

3) zwrot kosztów przewozu urządzenia domowego.

§ 3. Diety wynoszą dziennie:

1) dla Prezesa Rady Ministrów i Marszałka Polski 100 zł., dla ministrów i Prezesa Najwyższej Izby Kontroli 75 zł.,

2) dla funkcjonarjuszów państwowych, wymienionych w art. 1 ustawy z dnia 9. października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924), wojskowych zawodowych oraz wojskowych, wymienionych w art. 111, 112, 113 wyżej powołanej ustawy, a pobierających uposażenie:

według grupy II	50 zł.
„ „ III i IV	35 „
„ „ V	25 „
„ „ VI	20 „
„ „ VII	15 „
„ „ VIII	13 „
„ „ IX	11 „ 50 gr.
„ „ X—XII	9 „ 50 „
„ „ XIII—XVI	6 „ 50 „

3) dla sędziów i prokuratorów, pobierających uposażenie:

według grupy C i D . . .	35 zł.
„ „ B	25 „
„ „ A	20 „

4) dla szeregowych niezawodowych:

a) podchorążych oraz podofic. 2 zł. 50 gr.

b) st. szeregowców i szereg. 2 zł. — „

Praktykanci i aplikanci otrzymują diety tej grupy uposażenia, według której pobierają wynagrodzenie, względnie uposażenie.

Przy podróżach służbowych, delegacjach (odkomenderowaniach) i przeniesieniach do stolicy oraz na obszar województwa Śląskiego zwiększa się diety o 20%. Postanowienie to nie ma zastosowania do podróży służbowych, delegacyj (odkomenderowań) i przeniesień, odbywanych na obszarze województwa Śląskiego przez osoby, mające zwykle miejsce służbowe na tym obszarze.

W razie awansu w czasie podróży służbowych, delegacji (odkomenderowań) lub przeniesień należą się wyższe diety od dnia, od którego przysługuje prawo do wyższego uposażenia.

Do diet, ustalonych dla funkcjonariuszów i osób wojskowych pobierających uposażenie wedle grupy II, III lub IV (punkt 2) może szef władzy naczelnej w wypadkach, gdy podróż służbowa połączona jest z wydatkami reprezentacyjnymi, przyznawać dodatki w wysokości 40% diet. Przepis ten niema zastosowania do osób wymienionych w § 25.

§ 4. W wypadku delegacji (odkomenderowania) wypłaca się diety w wysokości ustalonej w § 3 t. j. całe diety przez pierwsze dwa tygodnie, licząc od dnia następującego po dniu przybycia do miejsca delegacji (odkomenderowania), przez następnych 6 tygodni diety zmniejszone dla żonatych i wdowców z dziećmi (t. j. dla pobierających dodatek ekonomiczny) o 20%, dla samotnych (t. j. dla niepobierających tego dodatku)

o 40%, po upływie zaś tego czasu diety zmniejszone dla żonatych i wdowców z dziećmi o 30%, dla samotnych o 50%.

Delegacja (odkomenderowanie) może trwać zasadniczo tylko pół roku. Przedłużenie delegacji (odkomenderowania) ponad ten okres czasu może nastąpić jedynie w wyjątkowych wypadkach na mocy decyzji szefa władzy naczelnej, przyczem przedłużenie delegacji (odkomenderowania) na dłużej niż pół roku wymaga zgody Ministra Skarbu. Przepis ten nie dotyczy wypadków odkomenderowania do szkół wojskowych i cywilnych.

O ile delegowany (odkomenderowany) otrzymuje bezpłatnie mieszkanie w lokalu rządowym, zmniejsza się diety, określone w ustępie I niniejszego paragrafu, o 10% przysługującej diety.

§ 5. Jednostką obliczania diet jest 24-godzinny okres czasu, liczony od chwili wyjazdu ze zwykłego miejsca służbowego do chwili powrotu do tegoż miejsca, przyczem:

- a) Jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa dłużej niż 24 godziny, należy się za końcowy okres czasu, o ile on wynosi więcej niż 12 godzin, cała dieta, o ile zaś wynosi więcej niż 6 godzin — połowa diety.
- b) Jeżeli pobyt poza zwykłym miejscem służbowym trwa krócej niż 24 godziny, należy się połowa diety, o ile pobyt ten trwa dłużej niż 6 godzin, zaś cała dieta tylko w tym wypadku, gdy pobyt poza zwykłym miejscem służbowym, trwający dłużej niż 6 godzin, przypada na porę nocną, między 21-ą a 6-ą godziną.

Jeżeli przejazd odbywa się koleją lub statkiem, początek jazdy należy liczyć od chwili odejścia pociągu lub statku, ustalonej w oficjalnym rozkładzie jazdy. Jeżeli przejazd odbywa się innym środkiem komunikacyjnym np. kołmi, samochodem itp., należy liczyć początek jazdy od chwili ruszenia z miejsca, o ile nie można w danym wypadku zastosować analogicznie przepisu, zawartego w poprzednim zdaniu. Jeżeli na-

tomiast przejazd rozpoczyna się końmi, samochodem lub innym podobnym środkiem komunikacyjnym, w dalszej zaś części odbywa się koleją lub statkiem, początek takiej jazdy należy liczyć od chwili ruszenia z miejsca, o ile między obu częściami jazdy niema nieuzasadnionej przerwy.

§ 6. Diety należą się również za niedziele i święta przypadające w czasie trwania podróży służbowej, delegacji (odkomenderowania) wzgl. przeniesienia.

§ 7. Diety należą się również w wypadku zachorowania w czasie podróży służbowej lub delegacji (odkomenderowania) przez cały czas spowodowanego chorobą pobytu w odnośnej miejscowości, o ile choroba zostanie stwierdzona świadectwem lekarskim, a funkcjonariusz nie jest umieszczony na koszt Skarbu Państwa w szpitalu.

§ 8. Pozostającemu w delegacji (odkomenderowaniu) nie przysługuje prawo do diet za czas urlopu.

O ile jednak korzystający w czasie delegacji (odkomenderowania) z urlopu wypoczynkowego lub zdrowotnego wyjeżdża na czas tego urlopu do miejscowości zwykłego miejsca służbowego, należy mu przyznać zwrot kosztów jazdy tam i z powrotem według zasad, obowiązujących przy przejazdach służbowych.

§ 9. Zwrot kosztów przejazdu obejmuje ceny biletów jazdy koleją lub statkiem oraz zwrot kosztów przejazdu innymi środkami komunikacyjnymi, koszty przewozu koleją lub statkiem bagażu podróжного oraz ryczałt na pokrycie kosztów dojazdu do dworca i z dworca kolejowego, do przystani i z przystani, do stacji autobusowej, lotniczej i z tych stacji.

§ 10. Przy przejazdach koleją lub statkiem zwraca się:

- a) cenę biletu I. klasy funkcjonariuszom państwowym oraz osobom wojskowym, pobierającym uposażenie według grupy I—V, sędziom i prokuratorom, pobierającym uposażenie według grupy D, C, B, ponadto bez względu na grupę uposażenia: starostom i kierownikom starostw, dowódcom pułków i równorzędnym, komendantom wojewódzkim

policii państwowej, osobom towarzyszącym służbowo przy przejazdach przedstawicieli państw obcych, misyj zagranicznych oraz oficerów armji obcych, jak również adjutantom i oficerom ordynansowym, podróżującym służbowo w I. klasie razem ze swoimi przełożonymi generałami i dowódcami pułków;

- b) cenę biletu II. klasy — funkcjonarjuszom państwowym oraz osobom wojskowym, pobierającym uposażenie według grupy VI do IX, i sędziom pobierającym uposażenie według grupy A;
- c) cenę biletu III. klasy — funkcjonarjuszom państwowym oraz osobom wojskowym, pobierającym uposażenie według grupy X do XVI.

Praktykanci i aplikanci otrzymują zwrot ceny biletu tej klasy, która w myśl postanowienia, zawartego w poprzednim ustępie, przywiązana jest do grupy uposażenia, według której pobierają uposażenie.

Za przejazd sługi (§ 2 p. III. 2) zwraca się cenę biletu III. klasy.

Jeżeli na statku znajdują się dwie klasy zwraca się cenę biletu I. klasy również i tym, którzy w myśl postanowień niniejszego paragrafu mają w razie jazdy koleją prawo do biletu II. klasy, cenę zaś biletu II. klasy tym, którzy w razie jazdy koleją mają prawo do biletu III. klasy.

Z reguły zwraca się koszt przejazdu pociągami osobowymi. Zwrot kosztów przejazdu pociągiem pośpiesznym ma miejsce tylko wtedy, jeżeli podróż służbowa ma charakter nagły, albo jeżeli przez użycie pociągu pośpiesznego zaoszczędzono diety. Potrzebę użycia pociągu pośpiesznego winna władza, zarządzająca podróż służbową, potwierdzić na rachunku kosztów podróży.

Jeżeli zaszła potrzeba przejazdu pociągiem pośpiesznym, w którym niema III. klasy, otrzymuje ten, który zresztą posiada tylko prawo do zwrotu kosztów przejazdu klasą III., zwrot ceny biletu klasy II.

Odbywającym podróże służbowe oraz delegowanym (odkomenderowanym) może być przyznany zwrot

teny t. zw. miejscówki, o ile władza, zlecająca podróż służbową, stwierdzi potrzebę zakupna miejscówki (przepełnienie pociągu na danej linii kolejowej).

Osoby mające prawo do ulg w przejazdach państwowymi lub zarządzanymi przez Państwo środkami komunikacyjnymi, otrzymują przy likwidacji kosztów podróży zwrot ceny ulgowej.

§ 11. Zwraca się udowodnione koszty przewozu koleją lub statkiem osobistego bagażu podróznego o wadze:

- a) do 50 kg. przy podróżach służbowych (komisjach), trwających co najmniej 6 dni;
- b) do 100 kg. przy podróżach służbowych, trwających dłużej niż 30 dni, oraz przy delegacjach (oukomenderowanych).

O ile dla spełnienia czynności urzędowej konieczne jest zabranie ze sobą bagażu służbowego, jak aktów, narzędzi, instrumentów itp., zwraca się wszystkie koszty jego przewozu, przyczem w rachunku kosztów należy wyszczególnić zawartość bagażu służbowego, jego wagę oraz faktycznie poniesione wydatki.

§ 12. Przy przejazdach kołowych zwraca się w miejscowościach, w których obowiązują zatwierdzone przez władze taryfy najmu koni, lub samochodu, ceny podane w taryfie. W miejscowościach, nie posiadających takich taryf, zwraca się cenę najmu koni lub samochodu na podstawie dołączonego przez rachunkodawcę do rachunku własnoręcznego oświadczenia, podającego oprócz zapłaconej ceny także ilość kilometrów odbytej drogi kołowej z wymienieniem miejscowości początkowej i końcowej. W razie wątpliwości, czy zapłacona cena odpowiada miejscowym stosunkom, może władza zasięgnąć informacji odnośnego magistratu (urzędu gminnego) i zależnie od otrzymanej informacji odpowiednio zmniejszyć kwoty najmu koni względnie samochodu.

Wydatek na najem koni i samochodu zwraca się tylko wtedy, jeżeli niema możliwości przejazdu tańszym środkiem lokomocji, jak kolejami wszelkiego rodzaju, omnibusami, autobusami, statkami itp.

Przy wspólnych podróżach kołowych wolno zaliczać jedną podwoję względnie samochód na 3 osoby. W razie równoczesnego przewozu większej ilości aktów, instrumentów, narzędzi, wolno zaliczać jedną podwoję względnie samochód na 2 osoby względnie w wyjątkowych wypadkach na jedną osobę.

Koszty wspólnej podróży kołowej zalicza osoba, posiadająca wyższą grupę uposażenia.

Jeżeli drogę odbyto pieszo lub własnymi środkami lokomocji, przyznaje się kwotę, odpowiadającą taryfie najmu koni, w miejscowościach zaś, nie posiadających takiej taryfy, po 30 groszy za każdy kilometr, o ile oczywiście nie można było odbyć tej drogi tańszym środkiem lokomocji, jak kolejami wszelkiego rodzaju, statkami, omnibusami itp.

Dla urzędników działu Ministerstwa Robót Publicznych, sprawujących nadzór dróg, którzy w podróżach służbowych używają własnych samochodów ustalił Minister Robót Publicznych w porozumieniu z Ministrem Skarbu wysokość wynagrodzenia za używanie własnego samochodu.

Koszty jazdy samolotem zwraca się w pełnej wysokości tylko w wyjątkowych wypadkach, uzasadnionych ważnością i nagłością sprawy, poza tem zaś tylko do kwoty, odpowiadającej kosztom jazdy koleją.

§ 13. Za czynności komisyjne w miejscowościach położonych bliżej niż 2 km. od budynku, w którym mieści się urząd, nie należą się żadne koszty podróży służbowej z wyjątkiem ewentualnego zwrotu kosztów przewozu bagażu służbowego (§ 11).

§ 14. Przy komisjach miejscowych w miastach, mających ponad 50 000 mieszkańców, zwraca się koszt przejazdu dorożką względnie samochodem w kwocie faktycznie wydanej i odpowiadającej miejscowym cenom, o ile odległość miejsca komisyjnego od gmachu urzędu względnie od mieszkania wynosi więcej, jak 2 km. Jeżeli w danem mieście istnieje tańszy środek komunikacyjny np. tramwaj, autobus itp. zwraca się koszt przejazdu tym środkiem komunikacyjnym.

§ 15. Na koszty dojazdu z miasta do dworca kolejowego, przystani, stacji autobusowej lub lotniczej przyznaje się za każdy dojazd względnie odjazd ryczałt w wysokości po:

Grupa uposażenia:	złotych
I do IV oraz D i C	2,—
V do IX oraz B i A	1,50
X do XVI	0,90

Ryczałt ten nie należy się szeregowym niezawodowym oraz w tych wypadkach, gdy dojazd odbywa się służbowym środkiem lokomocji.

Gdy podróż służbowa odbywa się do kilku miejscowości, przyznaje się ryczałt za dojazdy w każdej miejscowości.

O ile odległość od gmachu urzędu względnie od mieszkania do dworca kolejowego lub przystani, stacji autobusowej lub lotniczej, wynosi więcej niż dwa kilometry, dojazd można traktować według postanowien § 12.

§ 16. W razie podróży służbowych w czasie delegacji (odkomenderowania) do miejscowości położonych poza miejscem delegacji (odkomenderowania) uzupełnia się diety, pobierane z tytułu delegacji (odkomenderowania), o ile wypłacane są stosownie do § 4 niniejszego rozporządzenia w wymiarze zmniejszonym, do wysokości całej diety, należnej z tytułu delegacji (odkomenderowania), o ile z tytułu podróży służbowej nie należy się wyższa dieta. Ponadto zwraca się koszty przejazdu według zasad ustalonych w niniejszym rozporządzeniu.

W razie odbywania podróży służbowych w pierwszych dwóch tygodniach delegacji (odkomenderowania), za które w myśl § 4 niniejszego rozporządzenia należy się cała dieta, nie wlicza się do tego okresu czasu dni, przebytych w podróży służbowej.

Postanowienia, zawarte w poprzednich ustępach, nie mają zastosowania do podróży służbowych, które nie trwają dłużej niż sześć godzin.

§ 17. Delegowanym (odkomenderowanym), przeniesionym następnie do miejscowości, do której ich uprzednio delegowano (odkomenderowano), przysługuje oprócz należności z § 2 punkt III zwrot kosztów przejazdu do miejscowości, w której mieli stały przydział służbowy i z powrotem oraz diety w czasie tego przejazdu według zasad ustalonych dla podróży służbowych, o ile przejazd ten jest konieczny dla uregulowania spraw, wynikłych wskutek przeniesienia.

§ 18. Do miejsca czynności komisyjnych należy zdążać bez żadnej przerwy i to bez względu na odległość.

Rozpoczętej komisji nie wolno przerywać inaczej, jak tylko z ważnych przyczyn, które muszą być szczegółowo uzasadnione.

Wyjazdy z miejsca komisyjnego na noclegi dopuszczalne są tylko wówczas, jeżeli w danej miejscowości nie można znaleźć noclegu, a okoliczność tę stwierdzi właściwy dla danej miejscowości magistrat względnie zarząd gminy.

Przy przejazdach kołowych, odbywanych jednym ciągiem bez przerwy, należy odbyć co najmniej 40 km. drogi w jednym dniu. Zresztą należy używać tylko takich środków komunikacyjnych, które nie powodując niepotrzebnej zwłoki w osiągnięciu celu podróży, połączone są z najmniejszymi kosztami dla Skarbu Państwa.

§ 19. W razie przeniesienia z urzędu lub w drodze konkursu do innej miejscowości:

- a) zwraca się koszty przewozu urządzenia domowego kolejną lub statkiem, udowodnione oryginalnymi listami przewozowymi; ponadto
- b) przyznaje się na pokrycie wszystkich innych wydatków połączonych z przesiedleniem, ryczałt w wysokości:

samotnemu — 75% jednomiesięcznego, pobierającemu dodatek ekonomiczny na trzech lub mniej członków rodziny — 75% dwumiesięcznego, pobierającemu dodatek ekonomiczny na więcej niż trzech członków rodziny — 75% trzymiesięcznego uposażenia. Za pod-

stawę obliczenia ryczałtów przyjmuje się uposażenie w wymiarze dla samotnego (t. j. bez dodatku ekonomicznego) a w szczególności uposażenie, określone w art. 3 i 118 ustawy z dnia 9. października 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924), względnie w art. 4, 10, 12 i 25 ustawy z dnia 5. grudnia 1923 r. (Dz. U. R. P. nr. 134, poz. 1107), zwiększone ewentualnie o 20%, o ile przeniesienie następuje ze stolicy lub obszaru województwa śląskiego, względnie do stolicy lub na obszar tego województwa, jak również gdy przeniesienie następuje w obrębie tego województwa.

Ryczałt powyższy wypłaca się przeniesionemu po jego zgłoszeniu się na nowem miejscu służbowem.

Przy przeniesieniu na prośbę nie przysługuje należność określona niniejszym paragrafem, może jednak być przyznana w drodze wyjątku, w całości lub części według uznania właściwej władzy naczelnej.

§ 20. Wszelkie rachunki diet i kosztów przejazdu z tytułu podróży służbowych, krótkotrwałych delegacji (odkomenderowań) i przeniesień winny być przedstawiane w terminie 14 dni, liczonym od następnego dnia po odbyciu komisji, delegacji (odkomenderowania), względnie przeniesienia, rachunki zaś kosztów przewozu urządzenia domowego (19 p. a) — w terminie 14 dni, liczonym od następnego dnia po dokonaniu przewozu urządzenia domowego do miejscowości przeniesienia.

Rachunki delegacji (odkomenderowań), trwających dłużej niż 30 dni, należy przedstawiać za każdy miesiąc kalendarzowy z dołu w terminie 8 pierwszych dni następnego miesiąca kalendarzowego. W takim samym terminie mogą być za zezwoleniem władzy naczelnej przedstawiane rachunki powtarzających się w ciągu miesiąca komisji, o ile w tych wypadkach nie zastosowano przewidzianych w § 22 ryczałtów.

Każdy rachunek kosztów podróży służbowej musi być opatrzony klauzulą władzy, zarządzającej podróż lub przełożonej władzy służbowej, stwierdzającą konieczność odbycia podróży, należyte użycie czasu

i środków komunikacyjnych, tudzież wykonanie zlecenia służbowego.

Przeciw odmowie przyznania zarachowanych kwot może być wniesione w ciągu 14 dni liczonych od następnego dnia po doręczeniu decyzji przedstawienie do władzy II. instancji, względnie do władzy naczelnej, która rozstrzyga ostatecznie. Przedstawienie nie ma miejsca, o ile władza, która odmówiła likwidacji rachunku, była władza naczelna.

§ 21. Udającym się w podróż służbową przysługuje prawo do zaliczki, nieprzekraczającej przypuszczalnych kosztów podróży i należnych djet.

Postanowienie powyższe stosuje się również do należności z tytułu delegacji (odkomenderowania) i przeniesienia.

§ 22. W wypadkach, w których podróże służbowe trwają przez dłuższy okres czasu lub stale się powtarzają, właściwa władza naczelna może przyznać za zgodą Ministra Skarbu zamiast kosztów przejazdu i diet ryczałt, który może być płatny z góry wraz z uposażeniem miesięcznym.

Przy przerwach w wyjazdach służbowych, trwających z jakichkolwiek powodów dłużej niż 14 dni, nie należy się ryczałt za cały czas przerwy od dnia jej powstania.

§ 23. Jeżeli cały urząd zostanie przeniesiony czasowo do innej miejscowości należy stosować § 2 punkt II. niniejszego rozporządzenia.

§ 24. Należności za odkomenderowanie przysługują również wojskowym zawodowym oddziałów zwartych, odkomenderowanym poza stały garnizon, zaś należności za przeniesienie przysługują tymże wojskowym zawodowym oddziałów zwartych przy stałej zmianie dyzlokacji.

Podróży i marszów w oddziałach zwartych oraz podróży i marszów, za które osoby wojskowe otrzymują specjalne dodatki, nie uważa się za podróże służbowe w rozumieniu niniejszego rozporządzenia.

§ 25. Oficerom Korpusu Kontrolerów i tymże oficerom mianowanym generałami, przyznaje się dodatek do diet w wysokości:

generałom	40%
pułkownikom	50%
podpułkownikom i majorom	60% diet.

Dodatki te wypłaca się równocześnie z dietami.

§ 26. Osoby, odbywające podróż służbową do Gdańska w charakterze kurjera dyplomatycznego otrzymują diety VII grupy uposażenia.

§ 27. Należności za podróże służbowe, delegacje i przeniesienia poza granicami Państwa normuje osobne rozporządzenie.

§ 28. Do wyjaśnienia wątpliwości, powstałych przy stosowaniu niniejszego rozporządzenia, powołane jest Ministerstwo Skarbu.

§ 29. Rozporządzenie niniejsze ma zastosowanie także do podróży służbowych, delegacyj (odkomenderowań) i przeniesień, odbywanych z kraju na obszar w. m. Gdańska i w obrębie tego obszaru z tą różnicą, że należności, wyrażone w złotych, przelicza się na guldeny gdańskie w stosunku 1 złoty równa się 1 guldenowi gdańskiemu oraz, że przez uposażenie, o którym mowa w § 19 rozumieć należy uposażenie krajowe, przeliczone na guldeny gdańskie w tym samym stosunku.

§ 30. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Równocześnie tracą moc obowiązującą rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 16. lipca 1924 r. i z dn. 28. stycznia 1927 r. o należnościach za podróże służbowe, delegacje (odkomenderowania) i przeniesienia funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz wojskowych (Dz. U. R. P. z r. 1924 nr. 72, poz. 703 i Dz. U. R. P. z r. 1927 nr. 10, poz. 78).

Prezes Rady Ministrów: *J. Piłsudski*.

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*.

e) *Należytości uboczne*

Do należytości ubocznych funkcjonarjuszów policji, wyszczególnionych na str. 125 zeszłorocznego kalendarza policyjnego dodać należy następujące zmiany względnie nowe zarządzenia, zasłże w ciągu ubiegłego roku:

1. *Do pktu 1.* — rozkazem Gł. Kdy Policji Woj. Śl. nr. 872 z dnia 5. 4. 1927, pkt 1, wprowadzoną została w życie uchwała Śląskiej Rady Wojewódzkiej z dnia 24. 3. 1927, l. R. W. 173, mocą której umundurowanie niższych funkcjonarjuszów Policji Woj. Śl. (płaszcz, bluzka, spodnie, czapka i buty) po upływie przepisane go okresu nośności przechodzi na wyłączną własność funkcjonarjusza, t. j. że funkcjonarjusz nie odprowadza już starego umundurowania przy otrzymaniu nowego, a przy zwolnieniu względnie wystąpieniu z policji zwraca tylko ostatnio otrzymane sorty mundurowe.

Tym samym rozkazem ustanowiony został ryczałt na buty w wysokości 50 zł. dla każdego niższego funkcjonarjusza służby mundurowej, z tem, że ryczałt ten wypłacać należy odtąd funkcjonarjuszom na rękę.

Rozkazem Gł. Komendy Policji Woj. Śl. nr. 871 z dnia 1. 4. 1927, pkt. I, przydzielone zostały wszystkim niższym funkcjonarjuszom służby mundurowej Policji Wojew. Śl. peleryny, które jednakże nie przechodzą na własność funkcjonarjusza, z równoczesnem przedłużeniem okresu nośności płaszcza z 3 na 3½ lat.

Ryczałt dla niższych funkcjonarjuszów służby mundurowej na zakupno drobnych przedmiotów umundurowania i ekwipunku wypłacony został w roku 1927 na mocy ustawy budżetowej w wysokości 10 zł. dla każdego funkcjonarjusza.

2. *Do pktu 5, c):* na opędzenie wydatków biurowych t. j. zakupno wszelkich potrzebnych przyborów i materiałów piśmiennych, z wyjątkiem wszelkich książek, protokołów i druków, które Gł. Komenda Policji Woj. Śl. dostarcza podwładnym urzędom w naturze, — wypłacanym bywa ryczałt w półrocznych ratach

w następującej wysokości: dla Powiatowych (Miejskich) Komend łącznie z Eksp. Śledczymi i referatami P. P. po 1 zł. 50 gr. od każdego wyższego i niższego funkcjonariusza całego stanu etatowego danej komendy, plus specjalny dodatek w wysokości 6 zł. od każdej podległej jednostki (Eksp. Śledcza, Referat P. P., komisariat, oddział konny, posterunek); zaś dla pododdziałów (Komisarjat, oddział konny, posterunek) w wysokości po 6 zł. za każdego funkcjonariusza stanu etatowego tegoż pododdziału.

3. Zgodnie z rozp. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 17. 8. 1927, *Dzien. Ust. Rz. P.* nr. 73 z r. 1927, poz. 632, wypłaconym został w roku 1927 wszystkim funkcjonariuszom państwowym a więc i policji w 2 równych ratach płatnych dnia 1. 10. i 1. 12. 1927, jednorazowy nadzwyczajny zasiłek (na wyrównanie dodatku mieszkaniowego) w następującej wysokości: (wymiar dla miasta stoł. Warszawy i I. klasy miejscowości, mających więcej niż 80 000 mieszkańców, nie dotyczy Województwa Śląskiego, dlatego nie podaje się).

Grupa uposażenia i stan familijny	miejscowości mające mieszkańców		
	wiecej niż 40000 (II klasa)	wiecej niż 10000 (III klasa)	mniej niż 10000 (IV klasa)
	z ł o t y c h		
samołni w grupach III, IV oraz utrzymujący rodzinę w grupach VI i VII	375.84	330.48	285.12
samołni w grupach VI i VII oraz utrzymujący rodzinę w grupach VIII — XII	244.08	218.16	185.76
utrzymujący rodzinę w grupach XIII — XVI	174.96	155.52	142.56
samołni w grupach VIII-XVI	116.64	103.68	97.20

Prawo do otrzymania powyższego jednorazowego zasiłku *w całości* przysługiwało tylko tym funkcjonariuszom państwowym, którzy pełnili nieprzerwanie służbę w terminach od 1. stycznia 1926 do 1. grudnia 1927, zaś funkcjonariuszom, którzy pełniąc służbę od 1. 1. 1926 — wystąpili względnie zwolnieni zostali ze służby państwowej po 1. 10. 1927 (terminie płatności 1. raty) jednakże przed 1. 12. 1927 (terminie płatności 2. raty), przysługiwała tylko pierwsza (jedna) rata zasiłku.

Osoby, które wstąpiły do służby państwowej po dniu 1. stycznia 1926 a pozostawały w tej służbie w terminach płatności zasiłku, miały prawo do tegoż w zmniejszonym wymiarze, stosownie do ilości przeszłużonych miesięcy w służbie państwowej. Nareszcie osobom, które wystąpiły względnie zwolnione zostały ze służby państwowej przed 1. 10. 1927 (terminem płatności 1. raty) nie należało się nic z tego tytułu.

4. Ministerstwo Spraw Wewn. w porozumieniu z Min. Skarbu wydało następujące zarządzenie w sprawie *mieszkań służbowych* dla poszczególnych funkcjonariuszów państwowych (ogłoszone rozkazem Gl. Komendy Policji Wojew. Śl. nr. 899 z dnia 7. 7. 1927. pkt. IV):

*Wyciąg z Monitora Polskiego nr. 120, poz. 306.
z dnia 27. maja 1927 r.*

*Zarządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych
z dnia 7. maja 1927 r.*

wydane w porozumieniu z Ministrem Skarbu w sprawie mieszkań służbowych dla urzędników i funkcjonariuszów Ministerstwa Spraw Wewnętrznych oraz podległych mu urzędów.

Na podstawie ostatniego ustępu § 2 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1. października 1924 roku o opłatach za mieszkania zajmowane przez funkcjonariuszów państwowych i wojskowych zawodowych w budynkach państwowych, przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych (Dz. U. R. P. nr. 90,

poz. 849) ustala się następującą listę mieszkań służbowych:

§ 1. Z mieszkań służbowych w określeniu art. 1 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 3. września 1926 r. (Dz. U. R. P. nr. 93, poz. 540) w budynkach państwowych przez Skarb Państwa wynajętych lub administrowanych, korzystają:

- a) Wojewodowie (prócz lokali reprezentacyjnych, które mogą użytkować w myśl § 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 1. października 1924 r.),
- b) Starostowie,
- c) Komendanci Wojewódzcy i Powiatowi Policji Państwowej,
- d) Kierownicy Komisarjatów Policji Państwowej,
- e) Komendanci Posterunków Policji Państwowej,
- f) Intendenci lub zarządzający odnośnymi budynkami,
- g) Woźni przy Starostwach, o ile niema dozorców domowych,
- h) Szoferzy i woźnice.

§ 2. Normalna ilość pokoi w mieszkaniach służbowych wynosi:

- a) dla Wojewodów 6 pokoi z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 220 m², przytem w wypadkach, gdy lokal reprezentacyjny i mieszkanie służbowe Wojewody stanowią jednolitą całość, normalna łączna ilość pokoi może wynieść co najwyżej 9 pokoi mieszkalnych. W razie, gdy łączną ilość pokoi tych przekracza wyżej oznaczoną normę, a pokoje nadliczbowe nie mogą być użyte dla celów biurowych, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych może na wniosek Wojewody udzielić zezwolenia na przekroczenie przewidzianej ilości pokoi,
- b) dla Starostów 5 pokoi z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 180 m²,

- c) dla Komendantów Wojewódzkich P. P. 5 pokoi z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 150 m²,
- d) dla Komendantów Powiatowych P. P. 3 pokoje z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 90 m²,
- e) dla Kierowników Komisariatów P. P. 3 pokoje z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 90 m²,
- f) dla Komendantów Posterunków P. P. 2 pokoje z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 75 m²,
- g) dla intendentów lub zarządzających budynkami 2 pokoje z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 75 m²,
- h) dla woźnych, szoferów i woźniców 1 pokój z kuchnią i przynależnościami o maksymalnej powierzchni pokoi mieszkalnych 30 m².

Odstąpienie od normalnej ilości pokoi mieszkalnych określonych w punktach a, c, d, e, f, g, h, dopuszczalne jest pod warunkiem nieprzekraczalności wyżej oznaczonej ich maksymalnej powierzchni.

§ 3. Wyżej wymienieni funkcjonariusze państwowi opłacają za mieszkania służbowe komorne w wysokości dodatku mieszkaniowego, przysługującego im na mocy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 30. lipca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 69, poz. 673).

§ 4. Koszta ogrzewania i oświetlenia mieszkań służbowych ponoszą funkcjonariusze państwowi, korzystający z przydzielonych im pomieszczeń.

§ 5. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1. lipca 1927 r.

Minister Spr. Wewn.:

Minister Skarbu:

(—) *Sławoj-Składkowski*,

(—) *G. Czechowicz*.

...: Z powyższej treści wynika, że na razie korzystać mogą z mieszkań służbowych za opłatą przysługującego dodatku mieszkaniowego tylko ci funkcjonariusze, wymienieni w § 1 powyższego rozporządzenia, którzy mieszkają w budynkach państwowych względnie wojewódzkich oraz przez Skarb Państwa (Województwo Śląskie) wynajętych lub administrowanych, natomiast nie mają tego udogodnienia funkcjonariusze, którzy mieszkają w domach prywatnych (przez Skarb Państwa względnie Śląski nie dzierżawionych).

f) Państwowa Pomoc Lekarska.

Do przepisów o Państw. Pomocy lekarskiej, ogłoszonych na str. 144—150 zeszytowanego kalendarza policyjnego, dodaje się następujący okólnik Śl. Urzędu Wojewódzkiego, ogłoszony okólnikiem Gł. Komendy Policji Woj. Śl. nr. 647 z dnia 19. 7. 1927 roku (L. dz. 11083/27—I).

Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach.

L.: Z. P. 712/60/P. L.

Dotyczy: Państwowej pomocy lekarskiej dla urzędników państwowych i wojewódzkich.

Katowice, dnia 2. lipca 1927 r.

Wszystkim Urzędom

Województwa Śląskiego

donoszę, że karta porady nie traci swej ważności, o ile w ciągu dwóch dni po jej wydaniu chory funkcjonariusz wzgl. członek jego rodziny przedstawił ją lekarzowi umówionemu pomocy lekarskiej, zaś w czasie trwania tej samej choroby zatrzymuje swą ważność na przeciąg jednego miesiąca. Urząd tutejszy nie może uznać kosztów, powstałych wskutek leczenia na podstawie przedawnionych kart porady.

Pozatem nadmieniam, że wszelkie rachunki opiewające ponad kwotę 20 zł., przedstawione tutejszemu Urzędowi z żądaniem zwrotu wykazanych kosztów,

muszą być osteplowane w myśl ustawy o opłatach stemplowych.

Równocześnie podaję nowy spis lekarzy Państwowej pomocy lekarskiej.

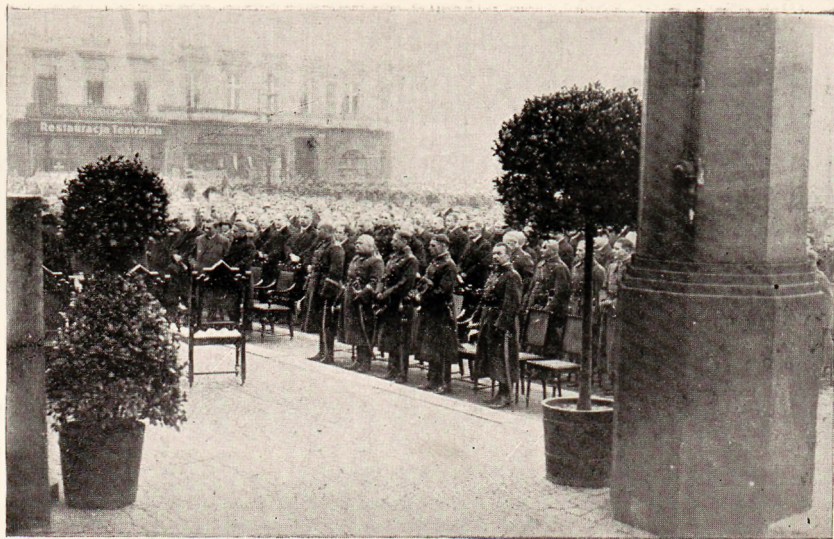
I. Katowice:

1. Dr. Marjan Herlinger, lek. prakt., przyjmuje od godz. 12—17 w Przychodni Państwowej pomocy lekarskiej w miejscu przy ulicy Jana 1. 14,
2. Dr. Aleksander Bernadzikowski, lek. prakt., przyjmuje w Przychodni Państwowej pomocy lekarskiej przy ulicy Jana 1. 14,
3. Dr. Stanisław Tomiak, lek. prakt., ulica Gliwicka,
4. Dr. Stanisław Skiba, lek. prakt., Katowice—Załęże, ulica Mickiewicza 1. 74,
5. Dr. Ferdynand Adamczyk, lek. szpitalny w Katowicach—Bogucicach,
6. Dr. Edmund Malinowski, lek. prakt. w Katowicach—Ligocie,
7. Dr. Maksymiljan Wilimowski, lek. prakt., przyjmuje funkcj. pol. w Przychodni policyjnej.

II. Katowice — powiat.

8. Dr. Ryszard Dluhosz, lek. prakt. przyjmuje w swem mieszkaniu w Michałkowicach,
9. Dr. Aleksander Knapczyk, lek. prakt. w Mysłowicach, ulica Nowokościelna 1. 7,
10. Dr. Teodor Obremba, lek. prakt. w Mysłowicach, ulica Modrzejowska 1. 1,
11. Dr. Robert Herman, lek. prakt. w Siemianowicach,
12. Dr. Karol Sęczyk, lek. prakt. w Janowie-Giszowcu, ulica Stalmacha 1. 5.

Naświetlanie lampą kwarcową chorych funkcjon. i członków ich rodzin z Katowic i okolicy mogą być uskuteczniane tylko w Przychodni lekarskiej przy Głównej Komendzie Policji Woj. Śl. w koszarach Policji w Katowicach,

Msza polowa na rynku w Katowicach z okazji Święta Niepodległości
w dniu 11 listopada 1927 r.

III. Świętochłowice.

13. Dr. Karol Hessek, lek. prakt. powiatowy w Świętochłowicach, przyjmuje w biurze lekarza powiatowego,
14. Dr. Józef Krygier, lek. prakt. w Świętochłowicach,
15. Dr. Józef Siwoń, lek. prakt. w Świętochłowicach,
16. Dr. Gothard Marzodko, lek. prakt. w Goduli,
17. Dr. Kazimierz Kujowski, lek. prakt. w Brzezinach Śl., ulica Warszawska,
18. Dr. Józef Mierzowski, lek. prakt. w Hajdukach Wielkich, ulica Krakowska l. 89,
19. Dr. Kazimierz Sobol, lek. prakt. w Łagiewnikach,
20. Dr. Antoni Lex, lek. prakt. w Chorzowie.

IV. Huta Królewska.

21. Dr. Kajetan Pietraszkiewicz, lek. prakt. przyjmuje przy ulicy Wolności l. 45,
22. Dr. Kazimierz Zawadzki, lek. prakt. przy ul. Gimnazjalnej l. 12,
23. Dr. Jan Strzoda, lek. prakt. przy ul. Wolności l. 34.

Naświetlanie lampą kwarcową chorych funkcjonariuszy i członków ich rodzin z Huty Królewskiej i okolicy dokonuje za opłatą 50 groszy od pojedynczego zabiegu *tylko* dr. Kajetan Pietraszkiewicz w swem mieszkaniu przy ulicy Wolności l. 45.

V. Góry Tarnowskie i powiat.

24. Dr. Władysław Szpil, lek. powiatowy w Górach Tarnowskich,
25. Dr. Longin Konachewicz, lek. prakt. w Górach Tarnowskich,
26. Dr. Ludwik Witman, lek. prakt. w Radzionkowie.

VI. Lubliniec i powiat.

27. Dr. Franciszek Willert, lek. powiat. w Lublińcu,
28. Dr. Wiktor Ratka, lek. prakt. w Lublińcu,
29. Dr. Stefan Krynicki, lek. prakt. w Woźnikach.

VII. Rybnik i powiat.

30. Dr. Ignacy Fabian, lek. prakt. w Rybniku.
31. Dr. Leon Kehle, lek. prakt. w Rybniku, Plac Wolności,
32. Dr. Tadeusz Pasternak, lek. prakt. w Rybniku,
33. Dr. Paweł Neukirch, lek. prakt. w Żorach,
34. Dr. Ignacy Letocha, lek. prakt. w Przyszowicach,
35. Dr. Leonard Lisiecki, lek. prakt. w Czerwionce.

VIII. Pszczyna i powiat.

36. Dr. Maksymiljan Cichy, lek. prakt. w Pszczynie,
37. Dr. Stefan Adamczewski, lek. prakt. w Mikołowie.

IX. Bielsko i powiat.

38. Dr. Oskar Lamatsch, lek. pow. w Bielsku, ul. 3. Maja l. 29,
39. Dr. Józef Wałach, lek. prakt. w Bielsku, ul. 3. Maja,
40. Dr. Roman Gęśba, lek. prakt. w Strumieniu.

X. Cieszyn i powiat.

41. Dr. Jan Pustówka, lek. powiatowy w Cieszynie,
42. Dr. Jan Raszyk, lek. prakt. w Istebnej,
43. Dr. Paweł Raszka, lek. prakt. w Skoczowie,
44. Dr. Jan Glajcar, lek. prakt. w Kończycach Wielk.

Umówieni lekarze specjaliści:

1. Dr. Franciszek Brzozowski, lek. specjal. w chorobach kobiecych, przyjmuje w Katowicach, ul. Dyrekcyjna l. 3,
2. Dr. Piotr Geisler, lek. specjal. w chorobach oczu, przyjmuje w Katowicach, ul. Mickiewicza l. 18.
3. Dr. Stanisław Roszak, lek. specjal. w chorobach dziecięcych, przyjmuje w Katowicach, przy ul. 3. Maja l. 11,
4. Dr. Jan Hlond, lek. specjal. w chorobach skórnych, przyjmuje w Katowicach, ul. Warszawska l. 6,

5. Dr. Józef Hałacz, lek. specjal. w chorobach skórnych, przyjmuje w Katowicach, ul. 3. Maja l. 29.

Do umówionych lekarzy specjalistów może kierować w razie potrzeby tylko lekarz umówiony lub urzędowy.

Za Wojewodę:

(—) Dr. Rostek
Naczelnik Wydz. Z. P.

Okólnik

Głów. Kdy Pol. Woj. Śl. z dnia 7. X. 1927 r.

L.: 10911/27—I w sprawie nabywania kart porady.

W celu ułatwienia funkcjonarjuszom Policji Woj. Śl. nabycia kart porady, służących za podstawę do korzystania z państwowej pomocy lekarskiej polecam powiatowym komendantom na skutek pisma Urzędu Woj. z dnia 9. IX. 1927 r. L.: Z. P. 1362/21 P. L. upoważnić kierowników komisariatów a w wyjątkowych wypadkach niektórych k-dtów posterunków Policji Woj. Śl. do wydawania kart porady podległym im funkcjonarjuszom, jak również funkcyj. pobliskich oddziałów policyjnych.

W związku z powyższem polecam wszystkim Powiatowym Komendom, które wydawać będą karty porady na podległe komisariaty i posterunki, przestrzegać ściśle tut. pismo okólne z dnia 2. VI. 1927 r. L. dz. 2439/27—II. Za dokładne prowadzenie ewidencji i odprowadzenie kwoty za wydane karty porady czynię odpowiedzialnymi komendantów powiatowych.

(—) Kocur, insp.

Główny Komendant Policji Woj. Śl.

g) Opłaty i należności stemplowe:

Przepisy o opłatach i należnościach stemplowych, ogłoszone w wyciągu na str. 151—201 zeszłorocznego kalendarza policyjnego, uzupełnia się tekstem rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 7. października 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 90/27, poz. 804:

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej

z dnia 7. października 1927 r.

w sprawie zmiany ustawy o opłatach stempłowych.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2. sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

Art. 1. Ustawa z dnia 1. lipca 1926 r. o opłatach stempłowych (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570) ulega zmianom następującym:

- a) Ustęp pierwszy artykułu 67 otrzymuje brzmienie następujące: „Karty umowy, sporządzone przez maklera przysięgłego, a dotyczące się transakcyj giełdowych, zawartych na giełdzie towarowej (§ 26 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. grudnia 1924 r. Dz. U. R. P. nr. 114. poz. 1019), podlegają opłacie w wysokości 50 gr.“
- b) Ustęp pierwszy artykułu 117 otrzymuje brzmienie następujące: „Pismo, stwierdzające udzielenie polecenia (porękę), podlega opłacie w kwocie 3 zł.; opłata od polecenia względnie suma opłat od wszystkich poleceń, dotyczących się tego samego zobowiązania, nie może przewyższać połowy opłaty od pisma stwierdzającego zobowiązanie, dla którego udzielono polecenie“.
- c) Ustęp pierwszy artykułu 136 otrzymuje brzmienie następujące: „Pokwitowania z odbioru pieniędzy i papierów wartościowych podlegają zasadniczo opłacie 20 gr.“
- d) Punkt 1 artykułu 137 otrzymuje brzmienie następujące: „stwierdzające odbiór pieniędzy lub papierów wartościowych, których wartość nie przewyższa 50 zł.“

Art. 2. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu w porozumieniu z innymi właściwymi ministrami.

Art. 3. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki*,
Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski*

Minister: *K. Bartel*,

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski*,

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski*,

Minister Skarbu: *G. Czechowicz*,

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*,

Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego: *Dr. Dobrucki*,

Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*,

Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*,

Minister Komunikacji: *Romocki*,

Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*,

Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*,

Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*,

Minister Poczt i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*.

Z powyższego wynika, że wszelkie pokwitowania (potwierdzenia odbioru, kwity) opiewające na kwotę do 50 zł. są wolne od opłaty stemplowej.

h) Wykaz znaków stemplowych

będących obecnie w obiegu: (rozporządzenie Min. Skarbu z dnia 10. 6. 1927, Monitor Polski z dnia 5. 7. 1927. nr. 150, poz. 395):

(Tabela znaczków stemplowych na str. 166).

1	2	3	4
Kategoria wartości		K O L O R	
grosze	złote	właściweg. znaku stemplowego	siatki
5		ciemno-szary	niema
10		pomarańczowy	„
20		zielony	„
30		czewony	„
		czewony	piaskowy
40		ciemno nie- bieski	jasno-niebieski
50		ciemno-zielony	jasno-zielony
	1	ciemno-bron- zowy	zółty
	2	fioletowo-czer- wony	cielisty
			różowy
	3	niebieskie	różowy
	5	bronzowy	niebieski
	10	„	cielisty
	20	zielony	zółty
	40	fioletowo-nie- bieski	niebieski
	50	oliwkowy	zielony

i) *Opłaty i taryfy kolejowe*

ogłoszone są w streszczeniu na str. 202 i 203 zeszłorocznego kalendarza policyjnego, jednakże ulec mają z dniem 1. stycznia 1928 zmianie.

j) *Taryfa pocztowo-telegraficzna.*

Kartki pocztowe (wymiar 7×10 do $10,5 \times 15$) — 15 gr., z odpow. 30 gr.; z a g r a n i c ę 30 gr., do Austrii, Czechosłowacji, Rumunji i Węgier 25 gr. *Listy* (wymiar $45 \times 45 \times 45$, rulony 75×10 cm.) do 20 gramów 25 gr., 20 do 250 — 50 gr., 250 do 500 — 80 gr., z a g r a n i c ą do 20 gr. — 50 gr. (do 4 wymien. wyżej 30 gr.), za każde dalsze 20 g. — 30 gr. *Druki*: (wymiar jak listów) do 50 g. — 5 gr., 50 do 100 — 10 gr., 100 do 250 — 15 gr., 250 do 500 — 30 gr., 500 do 1000 — 40 gr.; z a g r a n i c ę za każde 50 g. 10 gr., najwyższa waga 2 kg.

Życzenia na kartach pocztowych lub biletach wizytowych (w kopercie z napisem „druk“) 5 słów — 5 gr. z a g r a n i c ę 10 gr.

Próbki towarów (wymiar $45 \times 20 \times 10$, rulony 45×15 cm.) do 250 gramów 25 gr., 250 do 500 — 50 gr.; z a g r a n i c ę za każde 50 g. — 10 gr. (najmniej 20 gr.) najw. waga 500 g.

Papiery handlowe (wymiar jak listów) do 250 g. — 25 gr., 250 do 500 — 50 gr., 500 do 1000 — 60 gr.

Listy wartościowe jak za list polecony, dodatkowo 10 gr. oraz od każdych zadeklarowanych 100 zł. lub ich części 10 gr., wartość nie może przekraczać 10 000 zł. Z a g r a n i c ę jak za list polecony i za każde 300 zł. lub ich część — 50 gr., wartość nie może przekraczać 5000 fr. zł. *Przekazy* do 10 zł. — 15 gr., 10 do 25 zł. — 30 gr., 25 do 50 zł. — 45 gr., 50 do 100 — 65 gr., 100 do 250 — 90 gr., 250 do 500 — 130 gr., 500 do 750 — 175 gr., 750 do 1000 — 215 gr.

Paczki do 1 kg. — 1 zł., 1 do 5 kg. — 2 zł., 5 do 10 kg. — 3 złote, 10 do 15 kg. — 5 zł., 15 do 20 kg. — 6 zł., za wartościowa nadto za każde

100 zł. — 10 gr. oraz 30 gr., wartość nie może przekraczać 10 000 zł.

Dopłaty: polecenie 30 gr. (zagr. 40), nadanie za pobraniem 30 gr., doręczenie pospieszne 50 gr. (za granicę 80).

Telegramy: 15 gr. oraz zwykle 15 gr. od wyrazu (najmniej 1 zł.), pilne 45 gr. (najmniej 3 zł.)

Telefony międzymiastowe: 3 minuty rozmowy do 25 km. — 30 gr., do 50 — 60 gr., do 100 — 120 gr., do 200 — 240 gr., za każde następne 100 km. — 60 gr. oraz 10 gr. przy opłacie do 1 zł., 20 gr. przy opłacie ponad 1 zł. Rozmowy pilne potrójna opłata.

k) *Przepisy o udzielaniu funkcjonarjuszom państwowym bezprocentowych zaliczek na uposażenie:*

Warszawa, dnia 25. stycznia 1924.

Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

OBR 553.

W sprawie bezprocentowych zaliczek
na uposażenie.

Do

Wszystkich pp. Wojewodów, p. Delegata Rządu w Wilnie oraz p. Komisarza Rządu na m. st. Warszawę.

Prezydjum Rady Ministrów na zasadzie art. 15 ustawy z dnia 9. X. 1923 o uposażeniu funkcjonarjuszów państwowych i wojska Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924 oraz § 1 art. 6 ustawy z dnia 5. XII. 1923 o uposażeniu sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów Dz. U. R. P. nr. 134, poz. 1107 — zarządziło okólnikiem nr. 9 z dn. 21. stycznia 1924 I. 544, co następuje:

I. Zgodnie z wyżej przytoczonymi przepisami ustaw uposażeniowych bezprocentowe zaliczki na uposażenie mogą być udzielane:

a) tym funkcjonarjuszom państwowym, wyszczególnionym w art. 1 ustawy z dnia 9. października 1923 Dz. U. R. P. nr. 116, poz. 924, którzy po-

siadają nominację w rozumieniu art. 5 ustawy z dnia 17. lutego 1922 o państwowej służbie cywilnej (Dz. U. R. P. nr. 21, poz. 164) względnie analogicznych postanowień ustaw dotyczących stosunku służbowego pracowników państwowych kolei żelaznych, pracowników poczt. telegrafów i telefonów (zajętych przy służbie eksploatacyjnej państwowego zarządu pocztowego) oraz nauczycieli wszystkich szkół państwowych, zaś w odniesieniu do funkcjonarjuszów państwowych, zajmujących stanowiska służbowe na obszarze górnośląskiej części Województwa Śląskiego w rozumieniu analogicznych postanowień ustawy o urzędnikach Rzeszy (Reichsbeamten-gesetz) w brzmieniu noweli z dnia 18. maja 1907 Dz. U. Rz. Niem. (Reichs-gesetzblatt) nr. 245;

- b) oficerom oraz zawodowym szeregowym, jak również
- c) sędziom i prokuratorom.

II. Wszystkimi innym funkcjonarjuszom państwowym, w szczególności państwowym pracownikom kontraktowym (z wyjątkiem wymienionych w p. XVI.), funkcjonarjuszom państwowym mianowanymi do odwołania (prowizorycznie) praktykantom oraz kandydatom na stanowiska sędziowskie, zaliczki na uposażenie nie mogą być udzielane.

Zaliczki na uposażenie nie mogą być również udzielane urzędnikom w stanie nieczynnym względnie w stanie rozporządzalności (art. 54 ustawy z dnia 17. lutego 1922 o państwowej służbie cywilnej oraz analogicznej postanowienia innych ustaw w przedmiocie stosunku służbowego funkcjonarjuszów państwowych), funkcjonarjuszom zawieszonym w urzędowaniu, funkcjonarjuszom pozostającym na urlopie bezpłatnym oraz tym funkcjonarjuszom, którym wypowiedziano stosunek służbowy.

III. Zaliczki mogą być udzielane tylko na pokrycie wydatków, spowodowanych chorobą petenta, chorobą lub śmiercią tych członków rodziny, do których utrzymania pęszący jest prawnie obowiązany. Uj

spłatę długów powstałych bez winy proszącego, w wypadku utraty niezbędnych ruchomości (np. ubrania, bielizny itd.) skutkiem kradzieży, rabunku, pożaru lub powodzi, na pokrycie wydatków związanych z wstąpieniem w związku małżeńskie funkcjonariusza lub jego dzieci ślubnych, uprawnionych i pasierbów, w wypadkach powiększenia się rodziny oraz z konieczności ponoszenia wydatków związanych z prowadzeniem podwójnego gospodarstwa domowego z powodu niemożności otrzymania mieszkania.

Z powodu choroby, zaliczki mogą być udzielane na pokrycie takich wydatków, które nie obciążają Skarbu Państwa na zasadzie przepisów normujących pomoc lekarską dla funkcjonariuszy państwowych i osób wojskowych.

W innych w ustępie pierwszym niniejszego pktu nie przewidzianych w wypadkach mogą być zaliczki udzielane tylko za uprzednią zgodą Ministerstwa Skarbu.

IV. Uwzględnienie prośby o udzielenie zaliczki zależne jest od udowodnienia przez petenta, że w danym wypadku ma miejsce jedna z wymienionych pod III okoliczności, przyczem winno być wzięte pod uwagę również kwalifikacje służbowe petenta.

V. W wyjątkowych wypadkach, szczegółowo uzasadnionych, zaliczka może być udzieloną przed ostateczną spłatę poprzedniej zaliczki przyczem należy jednak zasięgnąć decyzji Ministra Skarbu.

VI. Zaliczkę na uposażenie przyznaje się w złotych do wysokości trzymiesięcznego uposażenia (art. 3 i 4 ustawy z dnia 9 października 1923 Dz. U. R. P. Nr. 116 poz. 924) oraz art. 4, 5, 8 i 10 ustawy z dnia 5. grudnia 1923 o uposażenie sędziów w sądownictwie powszechnem i administracyjnem oraz prokuratorów (Dz. U. R. P. Nr. 134 poz. 1107), przyczem zwrot zaliczki udzielonej do wysokości jednomiesięcznego uposażenia następuje w nie więcej niż w sześciu, zaliczki udzielonej od wysokości dwumiesięcznego uposażenia w nie więcej niż dwunastu, zaś zwrot zaliczki w wy-

miarze z wyższem w nie więcej niż dwudziestuczerach ratach miesięcznych.

VII. Obliczoną ratę zwrotną potrąca się począwszy od 1-go dnia miesiąca następującego po przyznaniu zaliczki od uposażenia, wyrażonego w złotych. Potrącenia mają miejsce przy wypłatach w dniu 1-go każdego miesiąca.

X. Przyznawanie zaliczek funkcjonarjuszom państwowym zajmującym stanowiska służbowe we władzach naczelnych przysługuje tymże władzom, z wyjątkiem osób, stojących na czele tych władz, którym przyznaje zaliczki Prezes Rady Ministrów. Przyznawanie zaliczek funkcjonarjuszom władz I i II instancji przysługuje władzom podległym bezpośrednio, władzom naczelnym z wyjątkiem osób stojących na czele tychże władz, którym to osobom zaliczki przyznawać będą władze naczelne.

Przyznawanie zaliczek w wymiarze wyższym niż dwumiesięczne uposażenie wymaga w każdym wypadku uprzedniej zgody Ministerstwa Skarbu.

IX. W wypadkach wystąpienia z służby państwowej należy zaległe raty zaliczki potrącić w całości względnie zażądać zwrotu zaliczki w całości.

X. W razie śmierci funkcjonarjusza państwowego przed spłatą zaliczki, dług z powyższego tytułu obciąża jego spadkobierców do wysokości odziedziczonego majątku zgodnie z przepisami obowiązujących ustaw cywilnych.

XI. W sprawie umorzenia nieściągalnych rat zaliczek na uposażenie obowiązują postanowienia okólnika Ministerstwa Skarbu z dnia 21. listopada 1923 L. 1220 (DB/8/ORB 8249 z 2. XII. 1923) z tą zmianą, że zarachowanie kwot uznanych za nieściągalne winno nastąpić na § 1. poz. 1 względnie 2 budżetu.

XII. Kontrola regularnych spłat udzielonych zaliczek należy do obowiązków władz asygnujących uposażenie służbowe.

XIII. Okólnik niniejszy uzupełniają przepisy dotyczące funduszu przeznaczanego na wypłatę zaliczek oraz sposobu wystawienia i realizowania odnośnych asygnacji.

XIV. Okólnik niniejszy obowiązuje od dnia dzisiejszego. Przepisy niniejszego okólnika nie dotyczą zaliczek pobranych przed dniem 21. stycznia 1924.

XV. Przepisy zawarte w niniejszym okólniku należy analogicznie stosować od terminu określonego wyżej do tych funkcjonariuszów kontraktowych, którzy w myśl dotychczas obowiązujących rozporządzeń b. Ministerstw austriackich, normujących ich stosunek służbowy mają prawo do zaliczek na uposażenie (n. p. pomocnicy kancelaryjni w myśl § 18 rozporządzenia wszystkich Ministerstw z dnia 27. września 1924 L. 21 austr. Dz. p. p.)

Powyższe podaję do wiadomości, ścisłego przestrzegania przy udzieleniu zaliczek na płacę i bezwzględnego wydania dalszych zarządzeń podwładnym urzędom.

Za Ministra:

(—) Olpiński m. p.
Podsekretarz Stanu.

Rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej.

z dnia 5 listopada 1927 r.

w sprawie zmiany ustroju pieniężnego.

Na podstawie art. 44 ust. 6 Konstytucji i ustawy z dnia 2 sierpnia 1926 r. o upoważnieniu Prezydenta Rzeczypospolitej do wydawania rozporządzeń z mocą ustawy (Dz. U. R. P. Nr. 78, poz. 443) postanawiam co następuje:

R o z d z i a ł I.

Srodki płatnicze, wybijane przez Skarb Państwa.

Art. 1. Wybijanie monet należy do praw zwierzchniczych Państwa i jest wyłącznie jego przywilejem.

Art. 2. Wybijane będą monety:

1. złote: po 100 zł., 50 zł. i po 25 zł.;
2. srebrne: po 5 zł. i po 2 zł.
3. niklowe: po 1 zł., po 50 gr., po 20 gr. i po 10 gr.;
4. brązowe: po 5 gr., 2 gr. i po 1 gr.

Monety złote po 25 zł. otrzymują nazwę dukata.

Art. 3. Monety złote będą wybijane ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 900 części złota i 100 części miedzi.

Z jednego kilograma tego stopu wybija się 5332 złote.

Waga monet po 100 zł. wynosi 18,7546 grama, średnica 30 mm. Waga monet po 50 zł. wynosi 9,3773 grama, średnica 24 mm. Waga monet po 25 zł. wynosi 4,68865 grama, średnica 19,5 mm.

Art. 4. Monety srebrne po 5 zł. wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 750 części srebra i 250 części miedzi.

Monety srebrne po 2 zł. wybijane będą ze stopu zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 500 części srebra i 500 części miedzi.

Waga monet po 5 zł. wynosi 18 gramów, średnica 33 mm. Waga monet po 2 zł. wynosi 10 gramów, średnica 27 mm.

Art. 5. Monety niklowe wybijane będą z czystego niklu. Waga monet po 1 zł. wynosi 7 gramów, średnica 25 mm. Waga monet po 50 gr. wynosi 5 gramów, średnica 23 mm. Waga monet po 20 gr. wynosi 3 gramy, średnica 20 mm. Waga monet po 10 gr. wynosi 2 gramy, średnica 17,6 mm.

Art. 6. Monety brązowe wybijane będą ze stopu, zawierającego na 1.000 części ogólnej wagi 950 części miedzi, 40 części cyny i 10 części cynku. Waga monet po 2 gr. wynosi 3 gramy, średnica 20 mm. Waga monet po 2 gr. wynosi 2 gramy, średnica 17,6 mm. Waga monet po 1 gr. wynosi 1,5 grama, średnica 14,7 mm.

Art. 7. Przy wybijaniu monet złotych i srebrnych odchylenia poniżej i powyżej norm, wskazanych w art. 3 i 4 niniejszego rozporządzenia co do wagi i próby, nie mogą przekraczać dla monet złotych: co do próby—dwóch tysięcznych części, co do wagi—dla monet po 100 zł. i po 50 zł. jednej tysięcznej części ich wagi i po 25 zł.—dwóch tysięcznych części ich wagi; dla monet srebrnych: co do próby dla monet po 5 zł. — dwóch tysięcznych części, dla monet po 2 zł. — trzech tysięcznych części, co do wagi—dla monet po 5 zł. — trzech tysięcznych części ich wagi dla monet po 2 zł. — pięciu tysięcznych części ich wagi.

Minister Skarbu określi dopuszczalne przy wybijaniu monet niklowych i brązowych odchylenia poniżej i powyżej norm, wskazanych w art. 5 i 6 niniejszego rozporządzenia.

Art. 8. Na rachunek osób prywatnych mogą być wybijane, na warunkach przez Ministra Skarbu oznaczonych, za pokryciem kosztów wybicia te z pośród monet złotych, które Minister Skarbu uzna za potrzebne dla obiegu.

Monety z innych metali są wybijane wyłącznie na rachunek Skarbu Państwa.

Art. 9. Wzory monet ustala Minister Skarbu w drodze rozporządzeń, podając jako załączniki wizerunki odnośnych monet w graficznej reprodukcji.

Rozdział II.

Obieg pieniężny.

Art. 10. O ile zapłata w myśl obowiązujących przepisów nie jest przewidziana w inny sposób, monety, wypuszczone na podstawie niniejszego rozporządzenia, są środkami płatniczymi, mającemi moc umarzania zobowiązań przez zapłatę: monety złote bez ograniczenia kwoty, monety srebrne pięcioletowe do kwoty pięciuset złotych, monety srebrne dwuzłotowe oraz nikłowe jednozłotowe do kwoty stu złotych, pozostałe monety nikłowe i brązowe łącznie do kwoty dziesięciu złotych przy każdej wypłacie.

Kasy państwowe przyjmują monety wszelkich rodzajów w każdej ilości przy wszystkich wpłatach z wyjątkiem tych wpłat, które w myśl obowiązujących przepisów winny być uiszczane w monetach złotych.

Art. 11. Nikt nie jest obowiązany do przyjmowania jako środka płatniczego monet, których wizerunek jest całkowicie zatarty, oraz monet widocznie uszkodzonych, jak również monet złotych, w których waga zmniejszyła się wskutek zużycia w stosunku do najmniejszej wagi dopuszczalnej przy wybiciu w myśl art. 7 niniejszego rozporządzenia więcej, niż o pięć tysięcznych części.

Monety złote, które utraciły większą od wyżej wskazanej części wagi, zostają przez Skarb wycofane z obiegu z zapłatą 5,33 zł. za każdy gram pozostałej w nich wagi.

Art. 12. Upoważnia się Ministra Skarbu do wydania przepisów o przyjmowaniu i wymianie uszkodzonych oraz zatrzymywaniu fałszywych środków płatniczych.

Rozdział III.

Zobowiązania w złotych.

Art. 13. Zobowiązania pieniężne wszelkiego rodzaju, wyrażone w złotych lub przeliczone na złote, płatne są w środkach płatniczych, określonych w rozdziałach I. i VII. niniejszego rozporządzenia, oraz w biletach Banku Polskiego, licząc jeden złoty, na jaki zobowiązania te opiewają lub zostały przerachowane, za jeden złoty, określony w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13. października 1927 r. o stabilizacji złotego (Dz. U. R. P. nr. 88, poz. 790).

Rozdział IV.

Zobowiązania w złotych w złocie.

Art. 14. Wszelkie zobowiązania, opiewające na złote w złocie, których tytuły powstały przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia lub które zostały przed powyższym terminem hipotecznie zabezpieczone,

ulegają przeliczeniu w stosunku 1 złoty w złocie, na jaki zobowiązanie opiewa, równy 1,72 złotego w złocie, płatnego w sposób przewidziany w art. 16.

Jednakowoż zobowiązania, opiewające na złote w złocie, których tytuły powstały po dniu 13. października 1927 r., a przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, lub które zostały w powyższym okresie czasu hipotecznie zabezpieczone, nie ulegają przerahowaniu w myśl poprzedniego ustępu, jeżeli z ich treści lub z towarzyszących im powstaniu okoliczności wynika, że zostały one zawarte w złotych w złocie w rozumieniu art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Przerachowanie w myśl ustępu pierwszego niniejszego artykułu musi być uwidocznione we wpisach hipotecznych, zabezpieczających dane zobowiązanie:

- a) na żądanie dłużnika lub wierzyciela,
- b) przy dokonywaniu zmian w danym wpisie hipotecznym.

W miarę potrzeby Minister Skarbu wyda przepisy co do przestemplowania lub wymiany papierów wartościowych, emitowanych w złotych w złocie przed wejściem w życie rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13. października 1927 r. o stabilizacji złotego (Dz. U. R. P. nr. 88, poz. 790) względnie niniejszego rozporządzenia.

Podania, wpisy hipoteczne i inne czynności, związane z dokonaniem zmian w księgach hipotecznych w myśl niniejszego artykułu, wolne są od opłat (należności) sądowych.

Art. 15. Wszelkie zobowiązania, nie wyłączając weksli i papierów wartościowych, mogą być wyrażane, a wynikłe stąd pretensje mogą być dochodzone w złotych w złocie, przyczem należy stosować art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Art. 16. Wierzytelność, opiewająca na złote w złocie, płatna jest według równowartości 900/5332 grama czystego złota za złotego w złocie.

Aż do czasu rozpoczęcia przez Bank Polski wymiany banknotów na złoto równowartość ta obliczana

będzie na dzień poprzedzający zapłatę według wartości złota, ogłaszanej w Monitorze Polskim przez Ministra Skarbu na podstawie cen czystego złota na giełdzie w New Yorku przeciętnego kursu dolara w postaci wyłaty na New York na giełdzie w Warszawie.

Można również zastrzec, aby wierzytelność, opiewająca na złote w zlocie, płatną była efektywnie złotymi monetami polskimi.

Rozdział V.

Bilanse publicznych i prywatnych przedsiębiorstw.

Art. 17. Zasady przerachowania bilansów przedsiębiorstw publicznych i prywatnych ustalone zostaną w drodze osobnego rozporządzenia.

Rozdział VI.

Przrachowanie kwot pieniężnych w ustawach i rozporządzeniach.

Art. 18. Wyrażone w złotych względnie przeliczone na złote kwoty pieniężne w ustawach i rozporządzeniach nie ulegają zmianie skutkiem wprowadzenia w życie niniejszego rozporządzenia, o ile nie są wyrażone w złotych w zlocie, w którym to wypadku ma sztosowanie art. 14 niniejszego rozporządzenia.

Co do pobierania cła w monecie złotej obowiązują nadal postanowienia art. 14 rozporządzenia Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 11. czerwca 1920 r. o taryfie celnej w brzmieniu, ustalonym rozporządzeniem Ministrów Skarbu oraz Przemysłu i Handlu z dnia 24. kwietnia 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 35. poz. 372) z tem, że stawki obowiązującej taryfy celnej zostaną przeliczone na nową jednostkę pieniężną w drodze osobnego rozporządzenia. Do tego czasu należności celne pobierane będą w środkach płatniczych, określonych w rozdziałach I. i VII. niniejszego rozporządzenia, oraz w biletach Banku Polskiego, licząc jeden złoty, na jaki te należności opiewają, za jeden złoty, określony w rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13. października 1927 r. o stabilizacji złotego. (Dz. U. R. P. nr. 88. poz. 790).

Rozdział VII.

Przepisy przejściowe.

Art. 19. Emitowane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia monety srebrne, bilety zdawkowe i bilety państwowe utracą charakter prawnego środka płatniczego w terminach, ustalonych przez Ministra Skarbu w drodze rozporządzeń wykonawczych.

Art. 20. Monety srebrne, emitowane przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, wymieniane będą w terminach, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Skarbu, na monety srebrne, bite na podstawie rozdziału I. niniejszego rozporządzenia, oraz na bilety Banku Polskiego w stosunku złoty za złoty.

Bilety zdawkowe i bilety państwowe zostaną wymienione na monety srebrne i bilety Banku Polskiego w terminach, wskazanych w rozporządzeniu Ministra Skarbu, w stosunku złoty za złoty.

Terminy rozpoczęcia wymiany monet srebrnych, biletów zdawkowych i biletów państwowych winny być ustalane w taki sposób, aby rozpoczęcie wymiany nastąpiło co najmniej na trzy miesiące przed terminem, w którym środki te utracą charakter prawnego środka płatniczego. W kasach skarbowych wymiana winna trwać co najmniej dwa lata po tymże terminie.

Art. 21. Paragraf 3 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 27. kwietnia 1924 r. o wiarygodnościach w walutach obcych i w złotych w złoście hipotecznie zabezpieczonych (Dz. U. R. P. nr. 36, poz. 385) w brzmieniu nadanem mu ustawą z dnia 1. lipca 1925 r. (Dz. U. R. P. nr. 75, poz. 534) uchyla się, w jego zaś miejsce będzie stosowany art. 16 niniejszego rozporządzenia.

Art. 22. Ustęp drugi art. 8 ustawy z dnia 1. lipca 1926 r. o opłatach stemplowych (Dz. U. R. P. nr. 98, poz. 570) otrzymuje brzmienie następujące:

„Aż do czasu rozpoczęcia przez Bank Polski wymiany banknotów na złoto, złote w złoście ocenia się według równowartości ostatnio ogłoszonej w Monito-

rze Polskim przed sporządzeniem czynności prawnej (art. 16 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 5. listopada 1927 r. (Dz. U. R. P. nr. 97, poz. 855)“.

Art. 23. Wykonanie niniejszego rozporządzenia powierza się Ministrowi Skarbu.

Art. 24. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie po upływie trzech dni od dnia ogłoszenia.

Jednocześnie tracą moc:

- a) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej w przedmiocie systemu monetarnego (Dz. U. R. P. z 1924 r. nr. 37, poz. 401);
- b) ustawa z dnia 23. czerwca 1925 r. w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 23. kwietnia 1924 r. w przedmiocie zmiany systemu monetarnego (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 466);
- c) §§ 6, 7 i 8 rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. nr. 34, poz. 351) w brzmieniu, ustalonym przepisami rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 28. czerwca 1924 r. (Dz. U. R. P. nr. 56, poz. 564), oraz ustawa z dnia 23. czerwca 1925 r. o uzupełnieniu rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 14. kwietnia 1924 r. o zmianie ustroju pieniężnego (Dz. U. R. P. nr. 67, poz. 467);
- d) rozporządzenie Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 22. października 1926 r. w sprawie uregulowania obrotu pieniężnego (Dz. U. R. P. nr. 106, poz. 610).

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów i Minister Spraw Wojskowych: *J. Piłsudski,*

Minister: *K. Bartel,*

Minister Spraw Wewnętrznych: *Stawoj Składkowski,*

Minister Spraw Zagranicznych: *August Zaleski,*

Minister Skarbu: *G. Czechowicz,*

Minister Sprawiedliwości: *A. Meysztowicz*,
 Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicz-
 nego: *Dr. Dobrucki*,
 Minister Rolnictwa: *K. Niezabytowski*,
 Minister Przemysłu i Handlu: *E. Kwiatkowski*,
 Minister Komunikacji: *Romocki*,
 Minister Robót Publicznych: *Moraczewski*,
 Minister Pracy i Opieki Społecznej: *Dr. Jurkiewicz*,
 Minister Reform Rolnych: *Witold Staniewicz*,
 Minister Poczty i Telegrafów: *Bogusław Miedziński*.

Mianowani:

a) oficerowie:

Jeziorski Józef, podinspektorem	rozk. nr. 904
Kloske Ludwik, nadkomisarzem	„ „ 901
Mierzwa Paweł, nadkomisarzem	„ „ 901
Duda Franciszek, komisarzem	„ „ 901
Krzystek Gustaw, komisarzem	„ „ 901
Nizankowski Roman, komisarzem	„ „ 901
Piechaczek Ignacy, komisarzem	„ „ 901
Reichenbach Alojzy, komisarzem	„ „ 901

b) podoficerowie:

Adolf Józef, st. poster.	„ „ 876
Bąk Paweł, przodownikiem	„ „ 884
Bąk Edmund, przodownikiem	„ „ 884
Białoń Franciszek, przodownikiem	„ „ 914
Buchalik Emanuel, przodownikiem	„ „ 884
Burczyk Jan, st. poster.	„ „ 883
Bromboszcz Paweł, przodownikiem	„ „ 884
Ciesielski Franciszek, przodownikiem	„ „ 876
Christoph Augustyn, st. przodownikiem	„ „ 884
Dajka Jan, przodownikiem	„ „ 884
Donotek Jan, przodownikiem	„ „ 884
Fedeliński Karol, przodownikiem	„ „ 884
Figlus Paweł, st. posterunkowym	„ „ 884
Głobisz Piotr, st. posterunkowym	„ „ 904
Głyk Michał, przodownikiem	„ „ 876
Gramczewski Maksymiljan, st. poster.	„ „ 868

Günther Aleksander, przodownikiem	813
Hajduk Ignacy, st. posterunkowym	884
Indyka Karol, st. posterunkowym	904
Janus Jan, st. posterunkowym	884
Kołodziejczyk Filip, przodownikiem	884
Kopiec Jan, st. posterunkowym	884
Kost Franciszek, przodownikiem sł. śl.	939
Kulig Jan, przodownikiem	884
Mamok Franciszek, st. posterunkowym	884
Mazurek Józef, przodownikiem	850
Miglus Paweł, przodownikiem	884
Mizioch Karol, st. posterunkowym	863
Motyka Wincenty, przodownikiem	856
Niewolik Nikodem, przodownikiem	884
Nowakowski Wacław, st. posterunkow.	884
Ring Władysław, st. posterunkowym	791
Rosół Franciszek, przodownikiem	913
Rugor Jan, przodownikiem	884
Rzepka Jan, przodownikiem	861
Ślązok Paweł, st. przodownikiem	884
Śmietana Wilhelm, st. posterunkowym	881
Sosna Wincenty, st. posterunkowym	884
Świerczyński Alojzy, przodownikiem	884
Świerkot Paweł, st. przodownikiem	917
Sitko Wilhelm, st. posterunkowym	923
Stryczek Teodor, przodownikiem	884
Szczygieł Piotr, przodownikiem	884
Szuła Izidor, przodownikiem	867
Szymiczek Wincenty, st. posterunkow.	904
Wieczorek Emanuel, przodownikiem	884
Wyrobek Jan, st. posterunkowym	884
Zaczek Teodor, st. posterunkowym	873

Pochwały:

a) oficerowie:

Komisarz Bujok Jan	rozk. nr. 911
Aspirant Wójcik Jan	838

b) podoficerowie:

St. przodownik sł. śl. Brudny Paweł	888
Przodownik sł. śl. Brachaczek Józef	888

Posterunkowy Baron Wawrzyniec	„ „	913
Posterunkowy Buczek Karol	„ „	849
Posterunkowy Farys Alfons	„ „	913
Posterunkowy Firlik Ignacy	„ „	913
Przodownik Fojt Franciszek	„ „	838
Posterunkowy Góral Franciszek	„ „	913
Posterunkowy Haładyn Ignacy	„ „	827
St. posterunkowy Jadamus Jan	„ „	848
Posterunkowy Kaleciński Antoni	„ „	913
Posterunkowy Kubiатовski Józef	„ „	827
Posterunkowy Łatkowski Karol	„ „	913
St. post. śl. śl. Macoszek Franciszek	„ „	888
Posterunkowy Mika Jan	„ „	913
Posterunkowy Misterek Alojzy	„ „	913
Przodownik Nosiła Franciszek	„ „	835
Poster. Orzażewski Franciszek	rozk. nr. 889 i 890	
St. przodownik Pilch Andrzej	rozk. nr. 811	
Przodownik Rosół Franciszek	„ „	913
Przodownik wyw. Sniłowski Wawrzyn	„ „	873
Przodownik Śliwka Ludwik	„ „	812
Przodownik Ślusarczyk Jan	„ „	913
St. posterunkowy śl. śl. Słota Antoni	„ „	873
St. przodownik Śpień Paweł	„ „	835
Posterunkowy Urbaniak Stanisław	„ „	880
Posterunkowy śl. śl. Wiaterek Alfons	„ „	827
Posterunkowy Wielewski Alojzy	„ „	913
Posterunkowy Wilczek Jan	„ „	820
Posterunkowy śl. śl. Wolny Ryszard	„ „	873
Posterunkowy Węgierek Józef	„ „	913
Posterunkowy Walczak Wacław	„ „	913
Posterunkowy Zientarski Zygmunt	„ „	880

*Zebrał Grabiński Wincenty st. przod. i
Szaja Rudolf st. przod.*

Skorowidz przestępstw.

Adwokat, wyjawienie tajemnic § 300 k. k. n. nieprawne pobieranie opłat §§ 352, 358 k. k. n., zastępstwo obu stron § 356 k. k. n., nadużycie władzy § 102 (d. k. k. austr.)

- Akcje, podrabianie i fałszowanie §§ 149, 360 (6 k. k. n.)
- Akta, podanie ich treści obcemu rządowi § 92 (1) k. k. n. oraz ust. o zdradzie tajemnic wojsk. 3. VI. 1914 r. niszczenie i uszkodzenie § 133 k. k. n.
- Akuszerka, (patrz położna).
- Amunicje, przywłaszczenie wystrzelonej § 291 k. k. n.
- Aptekarz, wyjawienie tajemnic § 300 k. k. n. lub 499 k. k. n.
- Aresztowanie, bezprawne § 341 k. k. n.
- Artykuły spożywcze, sprzedaż zepsutych i sfałszowanych nie zamilczając tą okoliczność § 367 pkt. 7 ust. k. k. n. zamilczając tą okoliczność § 10 pkt. 2. ust. z dn. 14. V. 1879 r., podrabianie lub fałszowanie § 10 pkt. 1. ust. z dn. 14. V. 1879 r., jeżeli umyślnie, ażeby zdrowiu zaszkodzić § 12 z dnia 14. V. 1879 r., zniszczyć § 13 z dn. 14. V. 1879 r.
- Asekuracje (patrz ubezpieczenie).
- Bagaż kolejowy, kradzież § 243 pkt. 4 ust. k. k. n.
- Banda, popełniająca kradzież § 243 pkt. 6 ust. k. k. n., rozboje i kradzież § 250 pkt. 2 ust. k. k. n.
- Banknoty, podrabianie, sfałszowanie i puszczanie w obieg §§ 146, 147 k. k. n.
- Bankructwo, (postęp. up. patrz upadłość).
- Bezdomny, niewystaranie się o przytułek § 361 pkt. 8 ust. k. k. n.
- Bezbronna osoba, znęcanie się nad nią § 223 a) ust. k. k. n.
- Bezkarność, usiłowania § 46 ust. k. k. n., fałszywej przysięgi § 163 ust. k. k. n., kazierodztwa § 173 pkt. 4 ust. k. k. n., wezwanie do pojedynku §§ 204 i 209 k. k. n., kradzieży § 247, 248 a i 370/5 (kradzież względem małżonków i krewnych linii zastępczej), poplecznictwa § 257, kodeks karny n., oszustwa § 264 a) u. k. k. n., podpalenia § 310 ust. k. k. n.
- Bezpieczeństwo publiczne, szybka jazda § 366/2 k. k. n., uniemożliwianie wymijania § 366 pkt. 3, k. k. n. i jazda sankami bez dyszla i dzwonek § 366 pkt. 4 u. k. k. n., pozostawienie zwierząt bez do-

- zoru § 306 pkt. 5 u. k. k. n., rzucanie kamieni § 306 pkt. 7 u. k. k. n., narażenie przechodniów na uszkodzenie § 306 pkt. 8, tamowanie ruchu § 306 pkt. 8 k. k. n.
- Bezradna osoba, porzucenie § 221 k. k. n., nierząd z osobą bezradną § 174 pkt. 3.
- Bezprawny, odparcie bezprawnej napaści § 53 k. k. n., bezprawne przywłaszczenie cudzej rzeczy § 246 k. k. n., rzeczy własnej § 289 k. k. n., urzędownie powierzonej §§ 350 i 351 k. k. n., bezprawne pobieranie podatku i orłat § 353 k. k. n., bezprawne uszkodzenie rzeczy §§ 303, 304, 305 u. k. n., przywłaszczenie energii elektrycznej ust. z dnia 19. IV. 1900.
- Bezwstydne, pisma i druki §§ 184 i 184 a u. k. n. lub § 516 u. k. a. Międz. Konw. o zwalcz. obiegu i handlu z wydaw. pornograf. Dz. Ust. Rz. P. nr. 71 z dnia 17. VIII. 1927 r.
- Bigamja, (patrz dwużeństwo).
- Bilans, niesporządzenie przy upadłości § 240/4, postęp. upadł.
- Blankiet, fałszowanie § 269 u. k. n., stemplowy, podrabianie, fałszowanie i sprzedaż już raz użytych §§ 275, 276, 364 k. k. n.
- Błąd, celem wyłudzenia spółkowania § 179 k. k. n.
- Bluźnierstwo, § 166 k. k. n.
- Bójka, udział w bójce, przy której zadano uraz cielesny lub śmierć § 227 k. k. n., przy której używano broni § 367/10 k. k. n. lub §§ 411 i 412 k. k. a.
- Broń, zaprawianie żołnierza do § 84 k. k. n., az opatrywanie oddziału w broń § 127 k. k. n., okoliczność obciążająca przy urazie cielesnym, kradzieży, rozboju §§ 223 a), 243/5, 250/1, k. k. n., bezprawne gromadzenie § 360/2 k. k. n., sprzedaż i noszenie zakazanej § 367/9, noszenie i posiadanie (Dz. Ust. Śl. nr. 7 z dnia 6. IV. 1926); używanie w bójce § 367 pkt. 10, k. k. n.
- Brutalnie obchodzenie się ze zwierzętami § 360 pkt. 13.

- Brzemienna kobieta, spędzenie płodu §§ 218 do 220 u. k. n. lub §§ 144 do 148 k. k. a.
- Budowle wodne, uszkodzenie § 321 k. k. n. (jeżeli nie spowodziło niebezpieczeństwa dla życia lub zdrowia innych), wyst. z § 305 u. k. n.
- Budynek, niszczenie § 305 k. k. n., podpalenie § 306 u. k. n., rzucanie kamieniami § 366/7, narażenie na ogień § 368/6 i 7, naprawa § 367/13—15, k. k. n., kradzież z § 243/2—4 i 7, rozbój w § 250/4 k. k. n.
- Bunt, więźniów § 122 k. k. n., bunt celem stawienia oporu władzy §§ 68 do 72 k. k. a.
- Bydło, rozp. o chorobach zwierzęcych, pędzenie przez ogrody i cudze łąki § 368/9, pędzenie przez cudze grunta § 10 u. o pol. polnej i leśnej, pasanie na cudzym gruncie § 14 i 15 ustawy o pol. polnej i leśnej.
- Badanie środków spożywczych, ust. z dnia 14. V. 1879, bydło przed i po uboju ust. z dnia 3. VI. 1900.
- Ceny maksymalne, przekroczenie rozp. Rady Zw. niem. z dnia 8. V. 1918 roz. dz. Gł. Komendy Pol. nr. 850.
- Cenzura prasowa, dostarczenie bezpłatnych egzempl. Dz. Us. Rz. P., nr. 45 z dnia 24. V. 1927 r.
- Charłactwo, jako skutek urazu cielesnego § 224 k. k. n.
- Chodzenie, po cudzych gruntach § 368 pkt. 9 u. k. n. lub § 9 u. o pol. polnej i leśnej.
- Choroby umysłowe jako skutek urazu cielesnego § 224 k. k. n., zakaźne § 327 k. k. n. lub ust. o zwalczaniu chorób epidemicznych, weneryczne zwalczanie rozp. z dnia 11. XII. 1918 r.
- Chory porzucenie § 221 k. k. n., znęcanie się, § 223 a k. k. n., nierząd z § 174/3 k. k. n.
- Ciężki uraz cielesny, §§ 224, 225 k. k. n., wskutek spożycia sfałszowanej żywności §§ 12, 13 ust. z dnia 14. V. 1878 r.
- Cudzołóstwo, § 172 k. k. n.
- Cudzoziemiec, niedozwolony powrót § 361/2 k. k. n., wydalenie w razie skazania na dopuszczalność dozoru policyjnego; oraz oddanie Wojew. władzy

- policyjnej jak i za uprawianie gier hazardowych
 za zbrodnie i występki z ust. z dnia 3. VI. 1914
 r., przestrzeganie przepisów meldunkowych i re-
 jestracyjnych rozp. Pr. Rz. P. nr. 83/26, poz. 365.
- Członek rodziny, § 52/2 k. k. n., kradzież i sprzenie-
 wierzenie § 247, 248 k. k. n., poplecznictwo, bez-
 karność jeżeli tylko celem obronienia przed karą.
- Czynna zniewaga, § 185 k. k. n.
- Daniny, nadmierne pobieranie § 353 k. k. n.
- Darni, bezprawne kopanie § 370/2 k. k. n., lub z usta-
 wy z 15. IV. 1878 r. policja polna i leśna.
- Debit pocztowy, odebranie przez Min. Spraw Wewn.
 art. 14 Dz. Ust. Rz. P., nr. 45 z dn. 24. V. 1927 r.
- Dezercja — podżeganie § 96/1 ust. wojsk., dopoma-
 ganie, popieranie i ukrywanie dezertera § 96/2
 ust. wojsk., dezerterski sam odpowiada przed sądem
 wojskowym.
- Dokumenty, udzielenie tajnych § 92/1 k. k. n., niszc-
 zenie i ukrywanie na niekorzyść Państwa § 92/2,
 niszczenie i ukrywanie urzędownie przechowa-
 nych lub urzędnikowi powierzonych § 133 k. k. n.,
 celem wyrządzenia szkody innemu § 274/1 k. k. n.,
 jeżeli urzędnik sobie powierzone lub dostępne §§
 348, 349 k. k. n., fałszowanie publ. i prywatnych
 §§ 267, 280 oraz 373 k. k. n., spowodowanie fał-
 szywych spisów do publ. § 271 k. k. n., bezpraw-
 ne otwieranie zamkn. § 299 k. k. n., fałszowanie
 przez urzędn. §§ 348, 349 i 351 k. k. n.
- Doły, niezabezpieczenie § 367/12 k. k. n. oraz § 29 ust.
 o policji poln. i leśnej, robienie na cudzych grun-
 tach § 28 ust. o pol. poln. i leśnej.
- Dom, naruszenie miru domowego §§ 123, 124 i 342
 k. k. n., bezprawne sporządzenie kluczy do § 367/1
 k. k. n., pracy § 362 k. k. n.
- Domownicy, pod opieką § 223 a k. k. n., kradzież przez
 § 247 k. k. n., niepowstrzymanie od żebractwa
 i kradzieży § 361/4 i 9, odpowiedzialność za nich
 przy kradzieżach leśnych §§ 11, 12 i 13 ustawy
 z dnia 15. IV. 1878 r. przy naruszeniu ust. o po-
 licji poln. i leśnej § 5 ust. z dnia 1. IV. 1880 r.

Doniesienie, fałszywe § 164 k. k. n., zajmujący bydło powinien donieść w przeciągu 24 godzin sołtysowi lub miejscowej władzy policyjnej, z ust. o pol. poln. i leśn., o zamiśle z zbrodni § 139 k. k. n. o zamiśle zdrady tajemnic wojsk. § 9 ust. z dnia 3. VI. 1914 r.

Doradca prawny, (patrz adwokat).

Dostojeństwie, nieprawne przybieranie § 360/8 k. k. n.

Dozorca więźni, gdy uwolni więźnia § 121 k. k. n., a gdy jest urzędnikiem § 347 k. k. n.

Dręczenie zwierząt, § 360/13 k. k. n.

Droga, zbiegowisko na § 116 k. k. n., kradzież na § 243/4 k. k. n., rozbój na § 250/3 k. k. n., uszkodzenie lub zniszczenie, a bez narażenia innych na niebezpieczeństwo § 305 k. k. n., z narażeniem na niebezpieczeństwo § 321 k. k. n., jazda nieostrożna, szwbka § 366/2—4, bezpieczeństwo ruchu na § 366/8—10, doły i otwory na drodze § 367/12, jeżdżenie, chodzenie przez zamknięte prywatne § 368/9 odoranie § 370/1, niszczenie ogrodzeń i poręczy, uszkodzenie dróg prywatnych, jeżdżenie po burtach § 30 ust. z dnia 1. IV. 1880 r., ruch rowerami, rozp. pol. z dn. 10. VII. 1908 r., furmankami, rozp. pol. z 7. VII. 1892 r. i 19. II. 1912 r., wymijanie i wyprzedzanie Dz. Ust. Śl. nr. 13/23/89, regulowanie ruchu, rozkaz Dz. Gł. KdV Pol. nr. 712, pojazdy motorowe z dnia 3. V. 1909 r. Konw. Międzynarod. Dz. Ust. Rz. P. nr. 86, poz. 668/23, międzynarodowy ruch pojazdami mech. z 21. IV. 1910 r.

Druki, porządek prasowy, konfiskata, redaktor odpowiedzialny, sprostowania Dz. Ust. Rz. P. nr. 45 z dnia 24. V. 1927 r., pornograficzne wydawnictwa obieg i handel zwalczanie Dz. Ust. Rz. P. nr. 71 z dnia 17. VIII. 1927 r., niedozwolony § 360/5 k. k. n.

Duchowny, rozstrząsanie spraw państwowych § 130 a k. k. n., stręczenie do nierządu § 181/2 k. k. n., zniewaga § 196 k. k. n., udzielenie ślubu kościel-

- olby nego przed cywilnem § 337, osobie zaślubionej §§ 171, i 338 k. k. n.
- Dwużeństwo, § 171 k. k. n., pomoc do dwużeństwa § 338 k. k. n.
- Dywidendowe, kupony fałszowanie § 149 k. k. n., papiery wywóz zagranicę tylko za zezwoleniem.
- Dzieci, bezkarność §§ 55 i 56 k. k. n., podrzucenie lub zamiana § 169 k. k. n., porzucenie § 221 k. k. n., nierząd z §§ 173, 174/1, 176/3 i 182/2, porwanie § 235 k. k. n., wysyłanie na żebranie § 361/4 k. k. n., odpowiedzialność za dzieci (patrz domownicy).
- Dzieciobójstwo, § 217 k. k. n.
- Dzieła sztuki, uszkodzenie § 304 k. k. n.
- Dziewczyna, nieposzlakowana, uwiedzenie § 182 k. k. n.
- Egzekucja, udaremnienie § 288 k. k. n., stawianie oporu przy § 113 k. k. n.
- Eksplodujące materiały, łowienie ryb za ich pomocą § 296 k. k. n. i 100 ust. rybackiej, zbrodnie popełnione za ich pomocą §§ 5, 6, 7, 8 i 10 ustawy o materiałach wybuch. z dnia 9. VI. 1884 r., oraz § 311 k. k. n., wykroczenia § 367/4—6 k. k. n., urządzenie składów, ubikacyj na proch i inne środki wybuchowe, jak również ich przechowanie, rozp. pol. z dnia 15. XI. 1882 r. i z dnia 14. XI. 1905 r. w sprawie przewozu środków wybuchowych, noszenie i posiadanie broni Dz. Ust. Śl. nr. 7 z dnia 6. IV. 1926 r.
- Elektryczna energia, bezprawne odbieranie ust. z dnia 9. IV. 1900 (ściganie na wniosek).
- Fakt, stwierdzenie o zmyślonym § 131 k. k. n., podanie zmyślonego jako usprawiedliwienie niestawienictwa § 138 k. k. n., fałszywy przy nakłanianiu do wychodźstwa § 144, fałszywy przy oszustwie § 263 k. k. n.
- Fałszowanie, dokumentów §§ 267—280 k. k. n. przez urzednika § 318 k. k. n. na szkodę Rzeczypospolitej Polskiej § 92/2 k. k. n., pieniędzy §§ 146 do 149 k. k. n., papieru stemplowego i znaczków §

- 275 k. k. n. depesz § 359, świadectw (gdy nie za-
dzi warunek z § 267) § 363 k. k. n., świadectw
lekarskich § 277 k. k. n., artykułów spożywczych
(patrz artykuły spożywcze), znaków na mięsie,
wstępki z ustawy z dnia 3. VI. 1900, znaczków
ubezpieczeniowych, kart kwitowych §§ 1424, 1425
i 1495 Ord. Ubezpiecz. i §§ 267 i 268 k. k. n.
- Falszywe usprawiedliwienie, niestawiennictwa świad-
ka, biegłego ławnika, § 138 k. k. n., obwinienie
§ 164 k. k. n., przysięga § 163 k. k. n., klucze spo-
rządzenie § 369/1 k. k. n., podanie nazwiska wła-
ściwemu urzędnikowi § 360/ 8 k. k. n., podanie
fałszywych nazwisk przy kradzieżach leśnych oko-
licznością obciążającą, zeznanie przy podatku wia-
domości, celem uszczuplenia dochodu Skarbowego
Dz. Ust. Rz. P. nr. 58, poz. 412, art. 52, 54, 75.
- Formularzem, sporządzenie bez upoważnienia § 360/5
k. k. n.
- Formy, sprawienie lub sporządzenie w celu zbrodni
monetarnej § 151 k. k. n., sporządzenie bez upo-
ważnienia § 360/4—6 k. k. n.
- Gałęzie, odłamywanie § 24 ust. o policji poln. i leśn.
z dnia 1. IV. 1880 r., (sąsiadowi wolno obciąć ga-
łęzie na podstawie § 910 k. c.)
- Gasienice, tępienie § 368 k. k. n.
- Głina, kopanie cudzego gruntu § 370/2 k. k. n.
- Głosowanie, powstrzymanie wyborcy od § 107 k. k. n.,
fałszowanie wyniku przy § 108 k. k. n., przekup-
stwo przy głosowaniu upadłościowem § 243 p. u.
- Głos, kupowanie i sprzedawanie przy wyborach § 109
k. k. n.
- Głowa, obcego państwa, zniewaga § 103 k. k. n.
- Gniew, przy zabójstwie okoliczność łagodząca § 213
k. k. n.
- Górnictwo przyrzady, uszkodzenie § 321 k. k. n.
- Godło, publiczne obcego państwa, uszkodzenie k. k. n.
§ 103 a), godło Rzeczp. Polsk. § 135, bezprawne
używanie § 360/7 k. k. n. Dz. Ust. Rz. P. nr. 69
z dnia 1. VIII. 1919 poz. 416.
- Godzina policyjna, przekroczenie § 365 k. k. n.

Gra hazardowa, urządzenie, prowadzenie i udział w §§ 284, 284 a) k. k. n., zarobkowa § 285 k. k. n., konfiskata urządzeń i pieniędzy § 284 b), powód do upadłości § 240/1 p. u. (gra hazardowa jest to taka gra, przy której wygrana nie zależy od zręczności gracza, lecz od szczęścia).

Granice, przesunięcie, uszkodzenie § 274/2 odoranie między § 370/1 k. k. n.

Grób, uszkodzenie lub profanacja § 168 k. k. n., uszkodzenie nagrobku § 304 k. k. n.

Groble, uszkodzenie § 305 i 321 k. k. n., pasanie § 15/3 ust. z dnia 1. IV. 1880 i § 13 z ustawy drogowej.

Groźba, nakłanianie groźbą § 48 k. k. n. przy oporze lub zniewolenie urzędnika §§ 113 i 114 k. k. n., celem uniemożliwienia nabożeństwa § 167 k. k. n., celem zniewolenia kobiety do nierządu § 176/1. do pozamałżeńskiego spółkowania § 177 k. k. n., przy porwaniu człowieka §§ 234 i 235 k. k. n., przy uprowadzeniu § 236 k. k. n., przy zniewoleniu § 240 k. k. n., popełnienie zbrodni § 241 k. k. n., przy kradzieży § 252 k. k. n., przy wymuszeniu §§ 253—255 k. k. n., przy powstrzymaniu posła lub wyborcy od głosowania §§ 106, 107 k. k. n., przy oporze urzędnikowi leśnemu § 117 k. k. n., dokonania morderstwa, podpalenie wylewu § 126 k. k. n., nadużycia władzy § 339 k. k. n.

Grunt wylewu odoranie, odkopanie § 370/1—2 k. k. n., jeżdżenie, pędzenie bydła przez § 368/9 k. k. n., oraz § 10 z ust. z dnia 1. IV. 1880 r.

Grzebanie zwłok, przedwczesne § 367/2 k. k. n., bez wiedzy władzy § 367/1 k. k. n.

Gwałt, podczas zbiegowiska § 116 k. k. n., więźniów na urzędnikach § 122 k. k. n., tłumy przy naruszeniu миру §§ 124, 125 k. k. n., poduszczanie klas do § 130 k. k. n.

Handel, kobietami Rozp. z dnia 29. VII. 1927 § 181 k. k. n., truciznami § 367/3 k. k. n., losami loteryjnymi § 56 a) ustawy przemysłowej niemieckiej, Dz. Ust. Rz. P. nr. 31, poz. 180, ogł. w Dz. Urz. Rz. P. z dnia 12. IV. 1920 r. nr. 32 str. 643, po-

zbywanie papierów premjowych i losów loteryjnych ust. z dnia 11. VII. 1911 r. (Zb. Ust. str. 175), łańcuchowy, rozp. przeciw podbijaniu cen z dnia 8. V. 1918 r. Dz. Ust. Rz. str. 395, tandeciarski, przepisy z dnia 30. IV. 1901 r., domokrążny § 55 ust. przem. niem., bez świadectwa przem. ust. o państ. pod. przem. art. 98, zabrania się: sprzedaż, nabycie, udział w grze, robienie reklamy, ogłaszanie planów i wyników loterii zagranicznych i zakazanych, jakoteż zawodowa sprzedaż i ofiarowanie na sprzedaż losów loterii państw. bez zezwolenia władzy, handel mięsem końskim lub mniejwartościowem Ust. z dnia 3. VI. 1900 Dz. Ust. Rz. niem. str. 547.

Handlarz, odkupy § 360/12 k. k. n.

Hazardowa gra, (patrz gra).

Hangar lotniczy, zdjęcie § 12 ust. z dn. 12. VI. 1914.

Herb Rzeczplitej Pol., bezprawne używanie § 360/7 k. k. n.

Honoru, słowo przy lichwie okoliczność obciążająca § 302, 302 b) k. k. n.

Ilustracja, znieważająca §§ 186, 187, 200 k. k. n., niezrządnej treści § 184 k. k. n., bezwstydné § 184 a) k. k. n., podobne do pieniędzy papierowych § 360/6 k. k. n.

Imię, przybieranie nieprzysługującego § 360/8 k. k. n.

Informacje, zagrażające bezpieczeństwu państwa, ust. o zdradzie tajem. wojsk. z dnia 3. VI. 1914 r.

Interesowność karalna §§ 284—302 k. k. n.

Jagody, bezprawne zbieranie § 9 i 40 ust. o pol. poln. i leśn., z dnia 1. IV. 1880 r.

Jaja, ptasie niszczenie i wybieranie § 1 ust. o ochronie ptaków z dnia 22. III. 1888 r.

Jamy, (patrz doły).

Jazda, zbyt szybka § 366/2, mijanie § 366/3, sankami bez dzwonek § 366/4, przez cudze grunta, ogrody lub pola § 368/9 k. k. n. albo § 10 ust. o pol. polnej i leśnej.

Jazy, uszkodzenie § 321 k. k. n.

- Kaczki, zakaz wpuszczania do rewirów ochronnych ryb § 112 ust. rybackiej.
- Kamienie, graniczne, przesuwanie, zabieranie § 274/2 k. k. n. lub § 30 ust. o pol. poln. i leśn., rzucanie kamieniami § 366/7 lub 26 ustawy o pol. polnej i leśn., kopanie na cudzym gruncie § 370/2 k. k. n.
- Kamieniołomy, zaniechanie zasypania lub ogrodzenia § 29 ustawy o pol. polnej i leśnej.
- Kanały, uszkodzenie drogi wodnej § 321 k. k. n., pasanie na zboczach § 3 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Karty, do gry z podrobionymi odciskami stemploweni § 275/2 k. k. n., karty, pochodzenia dla zwierzyny łownej §§ 45 i 46 ust. łow., karty myśliwskie §§ 29, 38 ust. łow., karty rybackie §§ 92, 98 ust. ryb., karty wyborcze, malwerzacje przy zbieraniu § 108 k. k. n.
- Kasa, niewpłacenie wpływu do kasy przez urzędnika § 353 k. k. n., tworzenie kas posagowych, pogrzebowych, wdowich § 360 pkt. 9 k. k. n.
- Kazirodztwo, § 173.
- Klasa ludności, podburzanie do gwałtów przeciw § 130 k. k. n.
- Kłęska, odmowa pomocy w razie klęski na wezwanie władzy § 360/10 k. k. n., umyślne niewykonanie dostaw w razie klęski mimo poprzedniej umowy § 329 k. k. n.
- Klucze fałszywe, sporządzenie § 369/1 k. k. n., kradzież za ich pomocą § 243/3 k. k. n., lub § 20 ust. o policji polnej i leśnej.
- Kłusownictwo, §§ 292—294 k. k. n.
- Kolej żelazna, niszczenie na korzyść wroga § 90/2 k. k. n., kradzież § 243/4 k. k. n., rozbój, § 250/3 k. k. n., uszkodzenie zwykle § 305 k. k. n., uszkodzenie z narażeniem przewozu na niebezpieczeństwo § 315 k. k. n., jeżeli z niedbalstwa § 316 k. k. n., zaniedbanie obowiązków przez funkcjonariusza § 316 k. k. n., ruch i bezpieczeństwo ust. z dnia 4. IX. 1904 r. (Reichsgblt. str. 388) Rozk. dz. Gl. Kdy. 928, bufety kolejowe, zakaz sprzedaży i spożycie napojów alkoholowych.

ust. z dnia 27. I. 1922 Dz. Ust. Rz. P. nr. 12,
poz. 104.

Kobiety, handel (patrz handel z kobietami).

Kominy, czyszczenie § 368/4 k. k. n.

Konfiskata, w ogólności §§ 40, 42 k. k. n., majątku przy zdradzie stanu i kraju § 93 k. k. n., pieniędzy sfalszowanych i przyrządów § 152 k. k. n., przy kłusownictwie § 295 k. k. n., przy bezprawnem rybołóstwie § 296 a) k. k. n., przy przekupstwie urzędnika § 335, przy wykroczeniach §§ 360/2, 4, 5, 6, 367/2 i 9 k. k. n., przy miarach i wagach § 22 ust. z dn. 30. V. 1908 r., broni oraz narzędzi, które sprawca miał przy popełnieniu kradzieży polnych § 23 ust. o pol. poln. i leśn., narzędzi do łowienia ryb oraz ryby poniżej przepisanej miary § 128 ust. rybackiej, przyrządów do łowienia ptaków, gniazd, jaj oraz złowionych ptaków § 7 ustawy o ochronie ptaków, przyborów myśliwskich, psów, zwierzyny, jaj czajek i mew, sidła §§ 73, 77, 78 ust. łowieckiej, materiał wybuchowy i przedmiotów, użytych lub przeznaczonych do przyrządzenia materiałów wybuchowych § 11 ustawy o mat. wybuch., druków, art. 38, 73 prawa pras. Dz. Ust. Rz. P. nr. 45 z dnia 24. V. 1927 r., sfalszowanie żywności § 15 ustawy o obrocie żywnością, mięsa zepsutego § 28 ust. o oględz. bydła i mięsa, świeże ścięte drzewo w razie podejrzenia § 17 ust. o kradzieżach leśnych, siekiery, piły i nożów użytych do kradzieży leśnej § 15 ust. o kradz. leśnych, (zwierzęta pociągowe i środki lokomocji przy kradzieżach leśnych nie ulegają konfiskacie).

Konie, ujeżdżanie i wprawianie do zaprzęgu § 366 k. k. n., konieczna obrona § 53 k. k. n.

Konkubinat, (dzikie małżeństwo) samo przez się nie jest czynem karygodnem. Policja wkracza jedynie wówczas, jeżeli wywołało zgorszenie publiczne. Władza policyjna może dalsze takie współżycie karać mandatem karnym. A. K. O. z dnia

4. X. 1810 r. i M. E. z 24. VII. 1851 r. oraz
O. V. G. z dnia 4. X. 1904 r.

- Konstytucja, zmiana przymocą § 81 k. k. n.
- Kontrabanda, na okręcie § 297 k. k. n., cłowa, obrót
towarów z zagranicę Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 z dn.
26. X. 1926 r. art. 45—56.
- Kopalnie, podpalanie § 308 k. k. n., uszkodzenie § 321
k. k. n.
- Kopanie, ziemi, gliny i kamieni § 370/2 k. k. n.
- Korporacje, zniewaga politycznej § 197 k. k. n., reli-
gijnej § 166 k. k. n.
- Kościół, nadużycie celem podburzania § 130 a) k. k. n.,
znieważenie urzędów i obrządków § 166 k. k. n.,
zakłócenie nabożeństwa § 167 k. k. n., kradzież
§ 243/1 k. k. n.
- Kradzież, zwykła § 242 k. k. n., ciężka § 243 k. k. n.,
w recydywie § 244 k. k. n., rozbójnicza § 252 k.
k. n., leśna ustawa o kradzieżach leśnych, polna
ustawa o policji polnej i leśnej — ściganie na
wniosek 1) jeżeli ją popełniono względem człon-
ków rodziny, 2) jeżeli domownicy kradną u chle-
bodawcy rzeczy mniejszej wartości (§ 247 k. k.
n.), 3) z nędzy (§ 248 a k. k. n.), 4) wykroczenia
kradzieży z § 370/5 i 6 k. k. n., 5) kradzież pol-
na wówczas, gdy zachodzą warunki z § 370/5
k. k. n.; — bezkarność kradzieży: 1) kradzież po-
pełniona przez krewnego linii wstępnej względem
krewnego linii zstępnej, 2) popełniona przez mał-
żonka względem drugiego małżonka.
- Kredyt, zachwianie § 187 k. k. n., udzielanie nieletnim
§§ 301, 302 k. k. n.
- Kruszce szlachetne, zakaz wywozu zagranicę Dz. Ust.
Rz. P. nr. 62/20 poz. 404.
- Krzywoprzysięstwo, §§ 153, 154 k. k. n., okoliczności
łagodzące §§ 157, 158 k. k. n., wezwanie do § 159
k. k. n., fałszywa przysięga § 163 k. k. n., nakłó-
nić do fałszywej przysięgi § 160 k. k. n.
- Książka, służbowa fałszowanie § 363 k. k. n.

- Księga handlowa, fałszowanie, niszczenie w zamiarze oszukańczyu przy brankructwie § 239 post. up. bez zamiaru oszukańczego § 240 post. up.
- Kule ołowiane, bezprawne przywłaszczenie na strzelnicy § 291 k. k. n.
- Kupno, rzeczy pozyskanych przestępstwem § 259 k. k. n.
- Kupony, fałszowanie § 149 k. k. n., sporządzanie reklam podobnych do § 360/6 k. k. n.
- Kurator, nieuczciwość § 266 k. k. n.
- Kultury leśne, pasanie na nich § 15, ust. o pol. poln. i leśnej, chodzenie lub jeżdżenie po § 368/9 k. k. n. lub § 36/4 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Las, stawianie oporu właścicielowi lasu § 117 k. k. n., podpalenie § 308 k. k. n., nieostrożne rozniecenie ognia § 368/6 lub 47 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Lekarstwo, wyrób i pozbywanie bez zezwolenia policji § 367/3 k. k. n., rozp. z dnia 22. X. 1901 r. (Rgbl. str. 380, dotyczące handlu środkami leczniczymi, oraz rodzajami naczem).
- Lekarz, nierządne czyny względem osób umieszczonych w podległym mu zakładzie § 174/3 k. k. n., przy pojedynku bezkarny § 209 k. k. n., wystawianie fałszywego świadectwa zdrowia § 278 k. k. n., wwiawienie tajemnic zawodowych § 300, odmówienie pomocy chorym, zachowanie tajemnicy lekarskiej, używanie tytułu Dz. Ust. Rz. P. nr. 105, poz. 762 z dnia 2. XII. 1921 (Rozk. dz. Gł. Kdv nr. 932) o odmówieniu pomocy chorym policjantom.
- Legalizacja, miar i wag (patrz miary i wagi).
- Lichwa, wzwyskiwanie nieletnich przy udzielaniu im pożyczki (korzyść nie musi być nadmierna) §§ 301 i 302 k. k. n., lichw. kredytowa (zysk nadmierny), wykorzystanie z niedoświadczenia, lekko-myślności lub trudnego położenia § 302 a i 302 b k. k. n., nabycie wierzytelności lichwiarskiej § 302 c, lichwa wojenna, zwalczanie rozp. rady związkowej niem. z dn. 8. V. 1918 r. Rozk. dz.

- Gł. Kdv Pol. nr. 850/27, lichwa pieniężna Rozp. Min. Skarbu i Sprawiedl. Dz. Ust. Rz. Pol. nr. 53 z dnia 15. VI. 1927 r.
- Licytacja, niezachowanie przepisów policyjnych § 367/16 (licytatorem zawodowym jest ten, kto na publicznem przetargu sprzedaje), na rachunek drugiego tegoż rzeczy. Przemysł ten należy miejscowej władzy policyjnej zgłosić (patrz § 35 ust. przemysłowej). Nieruchomości mogą tylko zaprzysiężni licytatorzy licytować. Obowiązek prowadzenia odpowiednich ksiąg handlowych. Podczas licytacji nie wolno rozdawać napojów alkoholowych.
- Licytator, nieuczciwość karalna § 266/3 k. k. n., jeżeli umyślnie działa na szkodę poruczającego.
- Listy, bezprawne otwieranie § 299 k. k. n., (delikt prywatny), otwieranie, ukrywanie przez urzędnika pocztowego oraz pomoc do tegoż § 354 k. k. n.
- Lokal przedsiębiorstwo, naruszenie miru domowego §§ 123, 124 i 342 k. k. n.
- Loterje publiczne, urządzone bez zezwolenia władzy na równi z loterią uważa się publiczne losowanie § 286 k. k. n. (loteria jest to gra, mająca znamiona gry hazardowej, według zgóry oznaczonego planu, z oznaczonym planem wygranych, przy której to grze bierze udział większa ilość osób). Loteria jest monopolem państwowym.
- Losy loteryjne, (patrz handel losami loteryjnymi).
- Łódź, zaniechanie zabezpieczenia otworów w łodzi § 29 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Lody owocowe, sprzedaż na ulicy dla dzieci, odległość od szkół i oznaczenie czasu — niem. ust. przem. § 42 b.
- Ładunek, okrętowy, oszustwo asekuracyjne przez umyślnie zatonięcie § 265 k. k. n., kontrabanda na pokładzie § 297 k. k. n. i patrz kontrabanda.
- Łąki, chodzenie i jeżdżenie po cudzych § 368/9 k. k. n., pasanie na cudzych § 15/4 i kradzieże z nich § 18 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Łapownictwo, urzędnika § 351 k. k. n.

- Ławnik, fałszywe usprawiedliwienie niestawieństwa § 138 k. k. n., przedajność i przekupstwo ławnika zbrodnia z § 334 k. k. n.
- Łowiecki występki, §§ 292 do 295 k. k. n., wykroczenia: chodzenie w pogotowiu łowieckim, poza publicznymi drogami § 368/10 k. k. n.
- Łowienie ryb, i raków, bezprawne wykroczenie § 370/4 k. k. n., przy świetle, pochodni, lub przy użyciu materiałów wybuchowych § 296 k. k. n., przez cudzoziemców w wodach przybrzeżnych § 296 a k. k. n.
- Łowienie ptaków, niewolno łowić ptaków, dopóki śnieg pokrywa ziemię, w porze nocnej, w sieci lub za pomocą broni, w czasie od 1. marca do 1. października, na lep i sidła za pomocą zatrutych pokarmów, wabików lub potrzasków. Sikor, bargli i kowali (dzięciołów) wogóle nie wolno łowić w § 2 i 3 ustawy o ochronie ptaków.
- Magazyn, podpalenie § 308 k. k. n., wojskowy, wydanie wrogowi § 90/2 k. k. n.
- Makler, nieuczciwość § 266/3 k. k. n.
- Małżeństwo, podstępne zatajenie przeszkód do § 170 k. k. n., dwużeństwo § 171 k. k. n., pomoc do dwużeństwa § 338 k. k. n., uprowadzenie celem zawarcia małżeństwa §§ 236, 237, 238 k. k. n., przeszkody do zawarcia małżeństwa §§ 1323—1334 k. c.
- Marynarz, kontrabanda na pokładzie § 297 k. k. n., zbiegnięcie z mytem § 298 k. k. n., kupowanie ubrania od § 370/3 k. k. n.
- Maskowania lichwa, § 302 k. k. n.
- Materiały wybuchowe, wyrób, sprzedaż i posiadanie tylko za zezwoleniem policji § 1, rozmyślne spowodowanie niebezpieczeństwa dla własności, zdrowia lub życia za pomocą materiałów wybuchowych zbrodnia § 5, zwowa lub zrzeszenie się w tym celu zbrodnia z § 6, wyrób, zamówienie, posiadanie lub odstępowanie innym materiałw wybuchowe w takim celu zbrodnia z § 7 lub występ-

pek z § 8. wzywianie do zbrodni dynamitowych § 10 ustawy o materiałach wybuch. Przewóz (patrz eksplodujące materiały).

Matka, dzieciobójstwo § 217 k. k. n., spędzenie płodu

§ 218 k. k. n., porzucenie dziecka § 221 k. k. n.

Męczenie przy rozboju § 251 k. k. n.

Metalowe pieniądze (patrz pieniądze).

Miary i wagi, kto prowadzi proceder powinien używać miar i wag legalizowanych. Legalizacji dokonują urzędy miar i wag, wybitając na nich znak legalizacyjny. Legalizacja musi być co dwa lata ponowiona. Używanie miar i wag uszkodzonych, nieprzedstawienie tychże w przeniesionym czasie do legalizacji ulega karze w myśl § 20 ust. z dnia 30. V. 1908 r. Miary i wagi nieodpowiadające powyższym przepisom, ulegają konfiskacie a mianowicie: 1) miary i wagi na których znaki legalizacyjne nie są widoczne, 2) obok znaku jest data przestarzała (rok wznowienia), 3) co do których prawdziwości wątpliwość zachodzi. Jeżeli używano w zamiarze oszukańczym, idealny zbieg przestępstw z § 263 k. k. n.

Miedza graniczna, odkopanie i zoranie § 370/1 k. k. n.

Miejsce, do zebrań religijnych, wszczynanie hałasu lub wywołanie zamieszania § 167 k. k. n., zagrożone przy kradzieży § 242/2 k. k. n.

Mienie, usuwanie przed oczekucią § 288 k. k. n., przy postępowaniu upadłościowym §§ 230, 242 post. up., nieuczciwość przy zarządzie obcym § 266 k. k. n.

Miernik, nieuczciwość § 266/3 k. k. n.

Mięso, wienrzowe, badanie na trychinę bez wwiątku, bydła rogatego, owiec, kóz, koni i psów przed i po uboju z wyjątkiem mięsa mającego być spożytym we własnym gospodarstwie §§ 1 i 2 ust. z dnia 3. VI. 1900 r., zakaz sprzedaży mięsa niezdatnego § 9, zakaz sprzedaży mięsa warunkowo zdatnego w stanie surowym § 10, warunki sprzedaży § 11, sprzedaż mięsa końskiego i ubój osobno § 18.

- sprzeciwdziałanie, fałszowanie i usuwanie zna-
 ków na mięsie ulegnie karze według § 26 i 27
 ust. z dnia 3. VI. 1900 r., transport mięsa, urzą-
 dzenie miejsc sprzedaży (składow), obsługa przy
 sprzedaży i sposób opakowania reguluje rozpo-
 rządzenie Rej. Opol. z dnia 9. XII. 1909 r.
- Minerale, bezprawne wydobywanie (przy zwykłych)
 § 370/2 k. k. n. (węgla, soli, siarki, złota, srebra
 i antymonu) ustawa z dnia 26. III. 1856 r. (bez-
 prawne przywłaszczenie już wydobytego węgla
 stanowi kradzież zwykłą).
- Mijanie, uniemożliwianie ze swawoli § 366/3.
- Mir domowy, naruszenie § 123 k. k. n., przez urzędni-
 ka § 342 k. k. n., ciężkie § 124 k. k. n., narusze-
 nie miru powszechnego § 125 k. k. n.
- Młodociani (patrz nieletni).
- Monetarne zbrodnie, podrabianie i fałszowanie pienięd-
 zdy, sprowadzenie zagranicy i puszczenie w obieg
 fałszywych pieniędzy §§ 146 i 147 k. k. n., pusz-
 czanie w obieg fałszywych pieniędzy, przyjętych
 jako prawdziwych § 148, pomniejszanie wartości
 monet § 150 k. k. n., czynności przygotowawcze
 do § 151 k. k. n.
- Morderstwo, § 211 k. k. n., zaniechanie doniesienia
 o zamyśle § 139, groźba morderstwem przy wy-
 muszeniu § 254, podpalenie celem popełnienia
 § 307 pkt. 2 k. k. n.
- Mosty, uszkodzenie lub zniszczenie (zwykłe) § 305 k.
 k. n. z narażeniem na niebezpieczeństwo zdrowia
 lub życia innej osoby § 321 k. k. n., nieostrożność
 przy budowie § 367/14 k. k. n.
- Motorowe pojazdy; (patrz pojazdy motorowe).
- Mowa, utrata wskutek urazu cielesnego § 224 k. k. n.
- Mundur, bezprawne noszenie § 360/8 k. k. n., kupo-
 wanie od szeregowców § 370/3 k. k. n.
- Murawa, okopywanie § 370/2 k. k. n.
- Muzea, uszkodzenie przedmiotów przechowanych w §
 304 k. k. n.
- Myśliwska karta, polowanie bez oraz polowanie mając
 najważniejszą kartę myśliwską §§ 72 i 73 ust. łowięc-

- kiej: Nie potrzebują karty myśliwskiej nagania-
cze i zbieracze jaj (czajek i mew) § 30 ustawy
łowieckiej.
- Mszyca wełnista, obowiązek zgłaszania o pojawieniu
się oraz obowiązek tępienia §§ 2, 3 rozp. pol. Woj.
Śl. z dnia 23. lipca 1924 r. Obowiązek ten odnosi
się nietylko do właścicieli sadów, lecz także do
użytkowców. Skuteczny środek do zwalczania
maść z nafty zmieszanej szarem mydłem lub też
gotowy preparat „Ustin“, który można nabyć
w drogerjach.
- Nabożeństwa, zakłócenie § 167 k. k. n., nabywanie rze-
czy pozyskanych przestępstwem § 259 k. k. n.,
lichwiarskich wierzytelności § 302 c. k. k. n. i 167,
360/II.
- Nadużycie władzy lub powagi przy podżeganiu § 48
k. k. n., stosunku zależności przy nierządzie § 174
k. k. n., osób pozbawionej woli do spółkowania
§ 176 k. k. n., władzy przez urzędnika celem znie-
wolenia § 339 k. k. n.
- Naginanie, prawa przez urzędnika § 336 k. k. n.
- Nakłanianie do przestępstwa § 48, 49 a k. k. n., do
przejścia na stronę wroga § 90/3 k. k. n., publicz-
ne do nieposłuszeństwa ustawą § 110, publiczne
do popełnienia przestępstwa § 111 k. k. n., do wy-
chodźstwa § 144 k. k. n., do krzywoprzysięstwa
§ 159 k. k. n., do fałszywej przysięgi § 160 k. k.
n., osób niemających 14 lat do nierządu § 176/3
k. k. n., do spółkowania przez wprowadzenie
w błąd § 179 k. k. n., podwładnych do przestęp-
stwa § 357 k. k. n.
- Nałożenie, aresztu na druki, konfiskata druku, zarzą-
dzenie przez władze administracyjne i sądowe
Dz. Ust. Rz. P. nr. 45 z dn. 24. V. 1927 r. art. 73.
- Napaść, bezprawna odparcie § 53 k. k. n., na urzędni-
ka § 113 k. k. n., na leśnego §§ 117 i 119 k. k. n.,
więźniów na dozorców § 122 k. k. n., w kilku przy-
bójce, przy której zadano ciężki uraz cielesny
§ 227 k. k. n., posługiwanie się bronią przy
§ 367/10 k. k. n.

- Napoje alkoholowe, wyszynk § 33 ustawy przem., § 39 pkt. 3, § 56 pkt. 1 ust. przemysł. udzielanie koncesji, kompetencja Dz. Ust. Rz. P. z r. 1924, poz. 756, monopol spirytusowy, podatki (akcyzy) od piwa Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 z 1926 r.
- Naprawa budynków, walących się, zaniedbanie mimo wezwania § 367/13 k. k. n., przekroczenie przepisów budowlanych przy § 367/14 k. k. n., wykonanie bez zezwolenia policji § 367/15 k. k. n.
- Narażenie na niebezpieczeństwo, państwa przez wyjawienie lub wydanie tajemnic wojskowych § 92/1 k. k. n., oraz ustawy z dnia 4. VI. 1914 r. przez niszczenie, fałszowanie lub ukrywanie dokumentów § 92/2 k. k. n., spokoju publicznego przez wzywanie do walk klasowych § 130 k. k. n., przez niełojalność duchownego § 130 a k. k. n., obyczajność przez podanie do wiadomości gorszących rozpraw sądowych § 184 b k. k. n., kredytu § 187 k. k. n., statku lub ładunku § 297 k. k. n.
- Naruszenie, miru domowego (patrz mir) obowiązku służbowego przy przedajności § 332 k. k. n.
- Narzędzie, niebezpieczne przy urazie cielesnym § 223 a k. k. n., przy bójce § 367/10 k. k. n., usunięcie lub zniszczenie, narz. do gaszenia ognia § 307/3 k. k. n., zaniedbanie utrzymania w stanie należytym narz. do gaszenia ognia § 368/8 k. k. n., rolnicze, bezprawne używanie § 28 ust. o pol. poln. i leśnej, użyte przy kradzieżach leśnych i polnych (patrz konfiskata).
- Nastawienie sieci i sidła na zwierzyny łowne przez kłusownika § 293 k. k. n., przez uprawnionego do polowania § 41 ustawy łow. na ptaki § 2 ust. o ochr. ptaków.
- Nauczyciel, nierząd z uczniami nieletnini § 174 k. k. n., stręczenie do nierządu z uczniami § 181/2 k. k. n.
- Nazwisko, podanie fałszywego wobec właściwego urzędnika § 360/8 k. k. n., lub § 7 ustawy z dn. 3. VI. 1914 r., przy kradzieżach leśnych okoliczność obciążająca § 3/3 ust. o kradzieżach leśn.

Nędza, kradzież wskutek § 248 a k. k. n., oszustwo z § 264 a k. k. n.

Niebezpieczeństwo, groźba obecnego niebezpieczeństwa dla ciała lub życia przy zgwałceniu i zhańbieniu §§ 176, 177 k. k. n., przy rozbójcu § 249 k. k. n., przy kradzieży rozbójniczej § 252 k. k. n., przy wymuszeniu rozbójniczem § 255 k. k. n., dla ciała lub życia przy uszkodzeniu budowli § 321 k. k. n., przy urazie cielesnym § 223 k. k. n., przez niezabezpieczenie otworów § 367/12 k. k. n., dla mienia lub życia przy spowodowaniu wylewu §§ 312—314 k. k. n. dla przewozu kolejowego §§ 315, 316 k. k. n., dla telegrafu §§ 317, 318, k. k. n., dla życia, zdrowia i mienia przy użyciu materiałów wybuchowych §§ 5, 6, 7 ust. o mater. wybuch.

Nieczystość, obrzucanie niemi § 366/7 k. k. n.

Niedbalstwo, powodem uwolnienia więźnia § 121 k. k. n., jeżeli urzędnik § 347 k. k. n., przy fałszywej przysiędze § 163 k. k. n., przy zabójstwie § 222 k. k. n., przy urazie cielesnym § 230 k. k. n., podpalenie § 309 k. k. n., spowodowanie wylewu § 314 k. k. n., narażenie na niebezpieczeństwo przewozu § 316 k. k. n., przy sprzedaży zepsutej lub sfałszowanej żywności §§ 11 i 14 ust. o środk. spożyw. z dnia 14. maja 1879 r.

Niedoświadczenie, wyzyskanie przy lichwie §§ 301, 302, 302 a i 302 c.

Niedziela, zakłócenie § 366 k. k. n., 55 a ust. przem. rozp. pol. z dnia 14. II. 1912 r. (Nachtrag 4).

Niejawne rozprawy, podawanie do wiadomości § 184 b k. k. n.

Nieletni, nierząd § 174/1 k. k. n., uprowadzenie tegoż § 235 i 237 k. k. n., wyzysk przy lichwie §§ 301, 302 k. k. n., karanie przy kradzieżach leśnych § 10, 11, 12 ust. o kradz. leśnych, zakaz sprzedawania im napojów alkoholowych (poniżej lat 16) rozp. pol. dot. wyszynku o napoj. alk. z dnia 18. VII. 1904 r.

- Niemoralne cele, powodem porwania § 235 k. k. n.
- Nieodporny przymus § 52 k. k. n.
- Niepodzielność wniosku § 63 k. k. n.
- Nieposłuszeństwo, wzywanie do nieposł. ustawą § 110 k. k. n.
- Nieposzlakowana dziewczyna (patrz dziewczyna nieposzlakowana).
- Nierząd, opiekunów, lekarzy, urzędników względem osób pozostających w zależności § 174 k. k. n., przeciw naturze § 175 k. k. n., z dziećmi poniżej lat 14 § 176 pkt. 3 k. k. n., stręczenie do nierządu §§ 180, 181 k. k. n., uwiedzenie dziewczyny nieposzlakowanej do § 182 k. k. n., wywołanie publicznego zgorszenia przez § 183 k. k. n., nierządne pisma i druki § 184 k. k. n. i Dz. Ust. Rz. P. nr. 71 z dnia 17. VIII. 1927 r., zarobkowy jeżeli się oddaje mężczyznom za pieniądze lub inne wynagrodzenie § 361/6 k. k. n.
- Nieślubne dziecko, zabicie § 217 k. k. n.
- Nieszczęśliwy wypadek, odmówienie pomocy przy § 360/10 k. k. n.
- Nieuczciwość karalna, § 266 k. k. n.
- Notariusz, wyjawienie tajemnic prywatnych § 300 k. k. n., jest urzędnikiem według § 359 k. k. n.
- Nóż, narzędzie niebezpieczne przy urazie cielesnym § 223 a k. k. n., użycie przy bójce § 367/10 k. k. n.
- Obchodzenie się okrutne z bezbronnymi § 223 a k. k. n.
- Obcowanie cielesne z krewnymi § 173 k. k. n., z kobietą pozbawioną woli § 176/2, przemocą 177 k. k. n., przez wyłudzenie § 179 k. k. n., z dziewczętami poniżej lat 16 § 182 k. k. n.
- Obelga, (patrz zniewaga).
- Obligacja, na okaziciela, wydawanie bez zezwolenia § 145 a k. k. n., fałszowanie § 149 k. k. n., sporządzanie reklam podobnych do § 360/6 k. k. n.
- Obmowa, § 186 k. k. n.
- Obnośny handel (patrz handel domokrężny).
- Obowiązek służbowy, i urzędowy, naruszenie łącznie z przyjacielem podarunków § 332 k. k. n.
- Obrzucanie monet, § 150 k. k. n.

- 206
- Obrona kraju, wyjawienie tajemnic odnosnych do ustawy z dnia 3. VI. 1914 r.
- Obrona konieczna, § 53 k. k. n.
- Obwinienie fałszywe, § 164 k. k. n.
- Obróńca z urzędu, § 140 ust. o post. karn.
- Obyczajność, zbrodnie i występki przeciw § 171—184 k. k. n.
- Obywatelskie prawa, obrona praw posłów i ciał ustawodawczych §§ 105, 106 k. k. n., nadużycie przy wyborach §§ 107, 108, 109 k. k. n., wyjątkowe prawa posłów art. 21 Ust. Konst.
- Oddział zbrojny, tworzenie bez upoważnienia, ekwipunek, należenie do § 127 k. k. n.
- Odkopanie i odoranie miedzy § 370/1 k. k. n.
- Odstąpienie od usiłowania (bezkarność) § 46 ust. karn., od pojedynku (bezkarność) § 204 k. k. n., papierów legitymacyjnych § 363 k. k. n.
- Odnaki służbowe, bezprawne noszenie § 360/8 k. k. n.
- Ofiarowanie się z gotowością do zbrodni § 49 a k. k. n.
- Ogień, chodzenie z nieosłoniętym, do stodół itd. § 368/5 k. k. n., rozniecanie na niebezpiecznych miejscach § 368/6 k. k. n., oraz § 44 o pol. poln. i leśn., zniszczenie przyrządów do gaszenia ognia przy zbrodni podpalenia § 307/3 k. k. n., spalanie ogni sztucznych §§ 367/8 i 368/7 k. k. n.
- Ogłoszenia, zdzieranie, uszkodzanie lub zeszpecenie przybite publicznie rozporządzenia, rozkazy władz albo urzędników § 134 k. k. n.
- Ograniczenie osobistej wolności, przez porwanie §§ 234, 235 k. k. n., przez uprowadzenie § 239 k. k. n., przez zamknięcie § 239 k. k. n., przez urzędni-ka § 241 k. k. n.
- Ogród, rzucanie kamieniami do cudzego § 366/7 k. k. n., przejeżdżanie, przechodzenie przez § 368/9 k. k. n.
- Oko, utrata przy urazie cielesnym § 224 k. k. n.
- Opiekun, nierząd z pupilem § 174, stręczenie do nierządu § 181/2 k. k. n., kradzież i oszustwo na szkodę §§ 247 i 263 k. k. n. (ściga się na wniosek).

- Opór władzy, przez wzywanie do nieposłuszeństwa ustawą § 110 k. k. n., do przestępstwa § 111 k. k. n., przez opór urzędnikowi lub zniewolenie §§ 113, 114 k. k. n., przez rozruch § 115 k. k. n., przy zbiegowisku § 116 k. k. n., przez opór urzędnikom leśnym §§ 117, 118, 119 k. k. n., przez uwolnienie więźnia §§ 120 i 121 k. k. n., przez bunt więźniów § 122 k. k. n.
- Opłaty, pobór bezprawny §§ 352, 353 k. k. n., ukroczenie przez defraudacje Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 z dnia 26. X. 1926 r., za karmienie zajętych zwierząt § 79 ust. o pol. poln. i leśn., Rozk. Gł. Kdy Pol. nr. 25 z dnia 25. II. 1927 r.
- Order, nieprawne noszenie § 360/8 k. k. n.
- Osoby wojskowe, zniewaga tychże § 196 k. k. n., Rozp. Prezyd. Rz. P. z dnia 10. V. 1927 r. o rozpowszechnianiu wiadomości i zniewag urzędników i osób wojskowych, przekupstwo tychże § 333 k. k. n.
- Ospa, szczepienie obronne przeciw ustawa z dnia 8. IV. 1874 r.
- Oszczercstwo, § 187 k. k. n., wobec władzy § 164 k. k. n.
- Oszpecenie, trwałe i znaczne przy urazie cielesnym § 224 k. k. n.
- Oszustwo, § 263 k. k. n., w recydywie § 164 k. k. n., z nędzy 264 a k. k. n., asekuracyjne § 265 k. k. n.
- Øtrucie, uraz cielsny § 229 k. k. n., przez zatrucie studni § 324 k. k. n., umyślne za pomocą, środków spożywczych §§ 12, 13 ust. o obr. żywn.
- Otwory, niepokryte § 367/12 k. k. n. lub 29 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Otwieranie, bezprawne listów i telegramów § 299 k. k. n., przez urzędnika pocztowego §§ 354 i 355 k. k. n.
- Owładnięcie człowiekiem, celem porzucenia lub uprowadzenia § 234 k. k. n.
- Padlina, pozostawienie na gruncie § 26/3 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Pakiety, podrózne kradzież § 243/4 k. k. n., pocztowe otwieranie i ukrywanie § 354 k. k. n.

- Palenisko, niezabezpieczenie lub niezameldowanie nowego § 369/3 k. k. n.
- Pamięć zmarłych, zniewaga § 189 k. k. n.
- Państwowa loterja (patrz loterja).
- Państwo, czyny wrogie przeciw obcemu §§ 102—104 k. k. n., wywołanie pogardy przeciw § 131 k. k. n., wydawanie tajemnic § 92 k. k. n. oraz ustawa z dnia 3. VI. 1914 r.
- Papierowe pieniądze, fałszowanie, podrabianie i puszczenie w obieg §§ 146 i 147 k. k. n., puszczenie w obieg przyjętych jako prawdziwych § 148 k. k. n., sporządzenie lub sprawianie stempli do wyrobu ich, w zamiarze popełnienia zbrodni monetarnej § 151 k. k. n., bez tego zamiaru § 360/4 i 5 k. k. n., reklamy podobne do § 360/6 k. k. n.
- Paserstwo, występki z § 259 k. k. n., zarobkowe lub z nawyknięcia § 260 k. k. n., powrotne (w trzeciej recydywie) § 261 k. k. n., przy kradzieży leśnej §§ 5 i 6 ustawy o kradzieżach leśnych, przy kradzieżach polnych §§ 3, 6 i 8 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Pastwiskowe przestępstwo, §§ 11, 12, 14, 15, 16 i 17 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Pasza dla bydła, bezprawne używanie § 370/6 k. k. n., zrywanie na drogach i miedzach § 24 ustawy o pol. polnej i leśnej.
- Paszporty, wyrabianie nieprawdziwego papieru do paszportu § 275/2 k. k. n., używanie cudzego § 363 k. k. n., fałszowanie lub podrabianie § 267 k. k. n.
- Patenty, na wynalazki, korzystanie świadomie z wynalazku ust. z dnia 7. IV. 1891 r. Zbiór Ust. Rz. Niem. str. 79 akcyzowe art. 129—131 Dz. U. Rz. Pol. nr. 105/26.
- Pederastja § 175 k. k. n.
- Piasek, bezprawne przywłaszczanie § 370/2 k. k. n.
- Pieczęć, uszkodzenie urzędowej § 136 k. k. n., sporządzenie celem użycia przy zbrodni monetarnej § 151 k. k. n., bezprawne bez tego zamiaru § 350/4 k. k. n., z orłem Rzeczyposp. Polsk., używanie nie-

- prawne § 360/7 k. k. n., znieważanie § 135 k. k. n. i Dz. Ust. Rz. P. nr. 69 z dnia 1. VIII. 1919 r. poz. 416 (nieprawne używanie jest przez restauratorów, kupców itd. na własnych szyldach nad składami, godła państwowego).
- Pieniądze, (patrz papierowe pieniądze lub monetarne, zbrodnie).
- Pies, użyty do kłusownictwa (konfiskata) § 295 k. k. n., szcucie na ludzi § 366/6 k. k. n., konfiskata § 73 ust. łow.
- Pijaństwo, zawinione, popadnięcie w nędzę wskutek § 361/5 k. k. n.
- Piskłeta ptaków, wybieranie § 42 ust. łow. oraz § i ust. o ochr. ptaków.
- Pismo, za pomocą używanie do zdrady stanu § 85 k. k. n., nieposłuszeństwa ustaw § 110 k. k. n., do popełnienia przestępstwa § 111 k. k. n., nierządnej treści § 184 k. k. n., bezwstydnie 184 a k. k. n., wydawnictwa pornograficzne Dz. Ust. Rz. P. nr. 71 z 17. sierpnia 1927 r., jeżeli treść karalna przypadek § 41 k. k. n.
- Piwnice, niezabezpieczenie § 367/12 k. k. n.
- Place publiczne, zbiegowisko na § 116 k. k. n., kradzież i rozbój na §§ 243/4 i 250/3 k. k. n., uszkodzenie przedmiotów upiększających § 304 k. k. n., narażenie na niebezpieczeństwo ruchu §§ 366/2, 3, 4, 5 i 9 i 367/12 k. k. n.
- Piwo — kary za ukrócenie podatku art. 114, 118 Dz. Ust. Rz. P. nr. 105/26.
- Plany, operacyjne wydanie obcemu państwu, ustawa z dnia 3. VI. 1914 r., bezprawna zmiana planu budowy § 367/15 k. k. n.
- Plantacje, uszkodzenie § 304 k. k. n., wikliny, pasienie bydła na § 15 ustawy o pol. poln. i leśnej.
- Płyty do podrabiania pieniędzy §§ 159, 360/4 i 6 k. k. n.
- Płodzenie, utrata zdolności § 224 k. k. n.
- Płód, spędzenie §§ 218, 219, 220 k. k. n.
- Płody rolnicze i plony w polu, podpalenie § 308 k. k. n.
- Pobył, zakaz §§ 39/1, 361/1 k. k. n.

- Poczta, kradzież § 243/4 k. k. n., otwieranie, ukrywanie przesyłek przez urzędnika § 354 k. k. n. (patrz także znaczki pocztowe).
- Podarunki, przy podżeganiu § 48 k. k. n., przyjmowanie przez urzędnika §§ 331—335 k. k. n.
- Podatki, bezprawny pobór § 353 k. k. n., dochodowe niezłożenie deklaracji z ust. o państw. pod. przem. art. 103, 104, 105, 106.
- Podawanie wiadomości z tajnych rozpraw § 184 b k. k. n.
- Podpalenie § 306—311 k. k. n., celem oszustwa asekuracyjnego § 265 k. k. n.
- Podrabianie pieniędzy (patrz monetarne zbrodnie) dokumentów (patrz fałszowanie dokumentów).
- Podrzucenie dziecka § 169 k. k. n.
- Podbijanie cen, rozp. Rady Zw. Niem. z dnia 8. V. 1918 r. Rozk. Dz. Gł. KdY Pol. nr. 850.
- Podstęp przy stręczeniu do nierządu § 181/1 k. k. n., przy napadzie § 223 a k. k. n., przy porwaniu człowieka § 234 k. k. n., przy porwaniu dziecka § 235, kobiety § 236 k. k. n.
- Poduszczenie, klas do gwałtów § 130 k. k. n., do pojedynku § 210 k. k. n.
- Podżeganie §§ 48, 49 a i 111 k. k. n.
- Pogarda, podawanie w §§ 131, 186, 187, 189 k. k. n., okazywanie celem wywołania pojedynku § 210 k. k. n.
- Pogrzeb, bez zezwolenie władzy § 367/1, przedwczesny § 367/2 k. k. n.
- Pojedynek, wzywanie i przyjęcie wzywania do § 201, 202 k. k. n., pojedynek § 205 k. k. n., zabicie w § 206 k. k. n., naruszenie zasad przy § 207, 208 k. k. n., poduszczenie do § 210 k. k. n., bezkarność §§ 204, 209 k. k. n.
- Połowanie, bezprawne (patrz łowieckie występki) bez karty myśliwskiej §§ 72 i 73 ust. łow. w czasie ochronnym §§ 76, 77 ust. łowieckiej za pomocą sidła § 72/2 ust. łow.
- Położna, niezachowanie tajemnicy zawodowej § 306 k. k. n.

- Pomnik, uszkodzenie § 304 k. k. n.
- Pomieszczenie, wartość monet § 150 k. k. n.
- Pojazdy motorowe ustawa o pojazdach motor. z dnia 3. maja 1909 r. Rozp. Rady Zw. Reg. ruchu 3. II. 1910 r. Międzynarodow. Konw. Dz. Ust. Rz. P. nr. 86/23, przystąpienie Państwa Polskiego Dz. Ust. nr. 85/22, rozk. dz. Gł. Kdy nr. 712, 713, 793, wykroczenia popełnione z pojazdami motorowemi § 21, wypadek pojazdami motorow. i ucieczka § 22, opuszczenie osoby w bezradnem położeniu § 22, używanie pojazdu motorow. bez zezwolenia § 23, kierowanie bez karty na kierownika po odebraniu zezwolenia na jazdę, nie oddaje karty na kierownika w czasie odebrania zezwolenia, upoważnienie z niedbalstwa do kierowania pojazdem, która nie może się wykazać kartą na kierownika z § 24, zaopatruje pojazd w znaki nieprzepisowe, niedozwolone, usuwa, zmienia, zakrywa albo umieszcza inne § 25 z ustawy o komunikacji pojazdami motor. z dnia 3. maja 1909.
- Pomoc w zbrodni i występku § 49 k. k. n., szpiegowi § 90/5 k. k. n., oraz ust. z dnia 3. VI. 1914 r., odmówienie przy klęskach i nieszczęśliwych wypadkach § 360/10 k. k. n., pożarach leśnych § 44/4 o pol. poln. i leśn., lekarska odmówienie chorym Dz. Ust. Rz. P. nr. 105. poz. 762 z dnia 2. XII. 1921 r. Rozk. dz. Gł. Kdy nr. 932.
- Porażenie, skutek urazu cielesnego § 224 k. k. n.
- Ponížanie w opinii publicznej §§ 186, 187 i 189 k. k. n.
- Popieranie wroga § 89 k. k. n., nierządu § 180 i 181 k. k. n.
- Poplecznictwo, §§ 257 i 258 k. k. n., bezprawne przez urzędnika § 346 k. k. n., bezkarne, jeżeli się dopuścił członek rodziny, ażeby ochronić od kary § 257/2 k. k. n., przy kradzieżach leśnych § 5 ust. o kradz. leśn., przy kradzieżach polnych §§ 3, 6, 8 ust. o pol. poln. i leśn.
- Porwanie, człowieka § 234 k. k. n., dziecka § 235 k. k. n.
- Porzucenie, w bezradnem położeniu § 221 k. k. n.

Poseł, nietykalność art. 21 Ust. Konst., zniewaga po-
 sła obcego rządu § 104 k. k. n., gwałt przeciw
 posłowi lub ciału ustawodawczemu § 105 i 106
 k. k. n., fałszowanie wyników wyborów § 107
 i 109 k. k. n., nie może być redaktorem odpowie-
 dzialnym art. 22 prawa prasowego Dz. Ust. Rz.
 P. nr. 45 z 24. V. 1927 r., zwolnienie od świadczeń
 wojennych Dz. Ust. Rz. P. nr. 67 poz. 401
 i rozp. Min. b. dziel. prusk. z dnia 17. lipca 1920
 r. Dz. Urz. nr. 38 poz. 332, zakaz nabywania,
 kupowania lub uzyskiwania dzierżaw dóbr pań-
 stwowych, przyjmowanie dostaw publicznych i ro-
 bót rządowych, koncesji i innych korzyści osobi-
 stych, ednaczań z wyjątkiem wojskowych, utrata
 mandatu poselskiego i korzyści osobistej art. 22
 Konstytucji.

Powierzone rzeczy, sprzeniewierzenie § 246 k. k. n.,
 nieuczciwość § 266 k. k. n., dokumenty niszczenie,
 usuwanie § 384 k. k. n.

Powinowaty (patrz członek rodziny).

Powszechny mir, naruszenie § 125 k. k. n.

Pozbawienie wolności, umyślne i bezprawne § 239 k.
 k. n., przez urzędnika § 341 k. k. n.

Pożar, (patrz podpalenie).

Pożyczka lichwiarska § 302 a k. k. n.

Praca, wstręt § 361/7 k. k. n.

Prawa obywatelskie (patrz obywatelskie prawa).

Proch strzelniczy (materiały wybuchowe).

Procent, przekroczenie stopy § 302 a k. k. n.

Prom, uszkodzenie § 321 k. k. n.

Prostytutka, niezastosowanie się do przepisów § 361/6
 k. k. n.

Przedawnność urzędnika § 332 k. k. n., sędziego, ławni-
 ka i wogóle sędziego niezawodowego § 334 k. k. n.

Przedawnienie, przestępstw §§ 66, 67, 69, 171 k. k. n.,
 przerwa §§ 68, 72 k. k. n., spoczywanie § 69 k.
 k. n., wykonania kary §§ 70, 72 k. k. n., przy kra-
 dzieżach leśnych § 18 ust. o kradz. leśn., roszcze-
 nie o wynagrodne przy przestępstwach pastwisko-
 wych § 70 ustawy o pol. polnej i leśnej

- Przekręcanie faktów, przy oszustwie § 263 k. k. n.
- Przekupstwo urzędnika lub członka siły zbrojnej § 333 k. k. n., sędziego § 334 k. k. n.
- Przełożony, tajnego związku § 128 k. k. n., w urzędzie nakłanianie podwładnych do przestępstwa w urzędowaniu § 357 k. k. n.
- Przepadek, (patrz konfiskata).
- Przetarg publiczny (patrz licytacja).
- Przygotowanie, do zbrodni, zdrady stanu § 86 k. k. n., do zbrodni monetarnej § 151 k. k. n.
- Przyjęcie, wzywianie na pojedynek § 201 k. k. n., podarunku przez urzędnika §§ 331, 332 i 334 k. k. n.
- Przysięga, (patrz krzywoprzysięstwo).
- Przysięgli, przekupstwo i przedajność § 334 k. k. n.
- Przytrzymanie bezprawne przez urzędnika § 341 k. k. n.
- Przytułek, niewyszukanie osobie § 361 k. k. n. pkt. 8.
- Przywłaszczenie, znalezionej rzeczy § 246 k. k. n., energii elektrycznej Ust. z dnia 9. IV. 1900 r., rzeczy urzędowej, powierzonej §§ 350, 351 k. k. n.
- Przywódcą przy rozruchu i naruszeniu miru powszechnego §§ 115 i 125 k. k. n.
- Ptaki, łowienie (patrz łowienie ptaków).
- Rak, ziemniaczany obowiązek zgłaszania policji. Należy powiadomić śląską stację ochrony roślin w Cieszynie, która wyda odpowiednie zarządzenia celem zwalczania. Zakaz wywozu ziemniaków opadniętych rakiem. Zakaz uprawy ziemniaków na danym polu na przeciąg 12 lat. Wyjątek stanowi za zgodą Śląskiej stacji ochrony roślin. Dz. Ust. Śl. nr. 17 poz. 31, rozp. Woj. Śl. z dnia 15. VII. 1927 r. i rozkaz dzienny Gł. KdY nr. 916.
- Rowery, używanie na drogach i miejscach publicznych, przejazd, zaopatrzenie w światła, karty rowerowe i dzwonki (sygnały ostrzegawcze), hamulce, rozp. pol. z dnia 10. VII. 1908 r.
- Rachunki, fałszowanie w związku z przeniewierzeniem §§ 351, 353 k. k. n.
- Raki, (patrz łowienie ryb i raków).

- Recydywa, przy kradzieży, rozboju, paserstwie i oszustwie z okolicznością obciążającą §§ 244, 245, 250/5, 261, 264 k. k. n., oraz § 7 ustawy o kradz. leśnych i §§ 2 i 3 ustawy o pol. polnej i leśnej.
- Rejestr, zniszczenie § 133 k. k. n., fałszowanie §§ 271 do 273, 348, 349, 351 k. k. n.
- Reklamy, do pieniędzy papierowych podobne § 360/6 k. k. n.
- Religja, występki przeciw §§ 166, 167 k. k. n.
- Rezerwista, niemeldowanie, zmiana miejsca zamieszkania, niestawienie się mimo wezwania władzy, wyjazd zagranicę bez zezwolenia władzy art. 87 ust. wojskowej.
- Rodzeństwo, obcowanie cielesne między sobą § 173 k. k. n.
- Rodzice, kazirodztwo § 173 k. k. n., stręczenie do nierządu § 181 k. k. n., zabójstwo rodziców § 215 k. k. n., kradzież dzieci względem rodziców na wniosek — odwrotnie bezkarna § 247, niepowstrzymanie dzieci od kradzieży i żebractwa § 361/9 k. k. n.
- Rola, bezprawne chodzenie i jeżdżenie po § 368/9 k. k. n., §§ 9 i 10 ust. o pol. poln. i leśn., kradzież z § 18 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Rozbicie ciała ustawodawczego § 105 k. k. n.
- Rozbiórka, budynków grożących zawaleniem § 367/13 k. k. n.
- Rozbój, zwykły § 249 k. k. n., ciężki §§ 250 i 251 k. k. n., kradzież rozbójnicza § 252 k. k. n., wymuszenie rozbójnicze § 255 k. k. n.
- Rozprawa sądowa, podawanie wiadomości gorszących z § 184 b k. k. n.
- Rozruch, §§ 115 i 116/2 k. k. n., podpalenie celem wywołania § 307/2 k. k. n.
- Rozszerzanie faktów zmyślonych celem wywołania pogardy dla Państwa § 131 k. k. n. i Rozp. Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 45 poz. 399.
- Rzucanie, kamieniami § 366/7 k. k. n.
- Rzeżączka (patrz choroby weneryczne).

- Sacharyna, rozp. Prez. Rz. P. z dnia 7. X. 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 89 poz. 797 obowiązuje od 1. I. 1928 r. (na obszarze Wojew. Śląskiego dopiero z dniem ogłoszenia zgody Sejmu), Rozp. Prez. Rz. P. mocą ustawy, ustawa karno-skarbowa, zawierające kary za naruszenie przepisów wyrobu i sprzedaży sacharyny Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 z dnia 26. października 1926 r., ustawa z dnia 7. VII. 1902 r., która obowiązuje na terenie Wojew. Śląskiego i zabrania używanie bez zezwolenia oraz posiadania ponad 50 gr.
- Samopaly i samotrzaski, nastawianie § 367/8 ust. karn.
- Sanitarne przepisy, niestosowanie się do nich przez prostytutki § 361/6 k. k. n., przy chorobach zakaźnych §§ 44 i 45 o zwalcz. chorób zakaźnych.
- Sędzia, przekupstwo i przedajność § 334 ust. karnej, naginanie prawa § 336 k. k. n., wymuszanie zeznań § 343 k. k. n.
- Sejm, rozbicie § 105 k. k. n., uniemożliwianie głosowania § 106 k. k. n., zniewaga § 197 k. k. n., zwołanie, otwieranie, odraczenie i zamknięcie art. 25 Ust. Konst.
- Sidla, nastawianie przez klusownika § 293 k. k. n., na ptaki (patrz łowienie ptaków) przez uprawnionego do polowania § 77 ust. łow.
- Skupienie się przy rozruchu § 115, przy buncie więźniów § 122 k. k. n., przy naruszeniu miru §§ 124 i 125.
- Sledztwo, wymuszenie zeznań lub przyznań § 343 k. k. n., przeciw osobie niewinnej § 344 k. k. n.
- Ślub cywilny, zatajenie przeszkody § 170 k. k. n., nakłonienie do spółkowania pozornem ślubem § 179 k. k. n., udzielenie kościelnego przed cywilnym § 69 ust. z dnia 6. II. 1875 r., udzielenie osobie zaślubionej § 338 k. k. n.
- Słuch, utrata przy urazie cielesnym § 224 k. k. n.
- Sługa, kradzież na szkodę słuźbodawcy § 247 k. k. n.
- Sodomja, § 175 k. k. n.
- Spędzenie płodu §§ 218 i 220 k. k. n.

- Spokój publiczny, zakłócenie grozbą pop. zbrodni grożącej ogłowi § 126 k. k. n., przez wszczynanie hałasu § 360/II k. k. n.
- Sprzeniewierzenie, § 246 k. k. n., bezkarność oraz ściąganie na wniosek następuje w tych samych wypadkach co kradzież (§§ 247, 248 i 370/5 k. k. n.), sprzeniewierzenie w urzędzie §§ 350 i 351 k. k. n.
- Środki, spędzające płód zadanie lub dostarczenie §§ 218, 219 k. k. n., spożywcze fałszowane lub zepsute (patrz artykuły spożywcze), czerpanie środków utrzymanie z nierządu § 181 a k. k. n.
- Stan cywilny, zbrodnie i występki odnoszące się do §§ 169 i 170 k. k. n., urzędnik stanu cywilnego, pomoc do dwużeństwa § 338 k. k. n.
- Stodoły, strychy, wchodzenie z nieosłoniętym światłem lub ogniem § 368/5 k. k. n. (palące się cygarety lub papierosy, fajka bez nakrycia itd.)
- Stempel, sporządzanie bez zlecenia władzy § 360/4 k. k. n., celem popełnienia zbrodni monetarnej § 151 k. k. n., znaczki i blankiety stemplowe, fałszowanie, podrabianie i używanie raz już użytych oraz podrobionych lub sfałszowanych §§ 275, 276 k. k. n., pozbywanie już raz użytych § 364 k. k. n., opłata stemplowa ust. z dnia 1. lipca 1926 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 98 poz. 570/26 oraz rozporządzenie wykonawcze do tej ustawy Dz. Ust. Rz. P. nr. 123/26 poz. 713.
- Stopa procentowa (patrz procent).
- Stręczenie do nierządu §§ 180, 181 k. k. n.
- Strzelanie, koło łatwozapalnych budynków § 368/7 k. k. n., w miejscach zamieszkałych § 367/8 k. k. n.
- Studnia, nienakryta § 367 pkt. 13 k. k. n., zatrucie § 324 k. k. n.
- Sutener § 181 a k. k. n.
- Świadectwo, świadomie fałszywe § 154 k. k. n., fałszywe o stanie zdrowia §§ 277 do 280 k. k. n.
- Światło, nieostrożne obchodzenie się z § 368/5 k. k. n.
- Święcenie niedziel i świąt (patrz niedziela).
- Szczucie psami ludzi § 366/8 k. k. n.

- Szeregowiec, nabywanie części umundurowania i ekwipunku od § 370/3 k. k. n.
- Szpiegostwo, w czasie wojny § 90/5 k. k. n., w czasie pokoju i wojny ust. o zdradzie tajemnic wojskowych z dnia 3. VI. 1914 r. oraz 92/1 k. k. n. (wszelka czynność w celu dostarczenia obcemu rządowi lub osobom stojącym na usługach obcego rządu, pisma, rysunków i innych przedmiotów oraz wiadomości, które w interesie obrony kraju powinny pozostać w tajemnicy, przez to zagrażać bezpieczeństwu Państwa).
- Szofer, pojazdu motorowego, ucieczka w razie przejechania kogoś § 22 ust. o komunik. pojazd. motor. z dnia 3. V. 1909 r.
- Szczepienie ochronne, przeciw ospie ust. z dnia 8. IV. 1874 r.
- Targi, ustawa przemysłowa §§ 63, 66, 69 (patrz miejscowa ordynacja targowa, uchwalona przez poszczególne Magistraty i gminy i zatwierdzone przez władze wojewódzkie).
- Tajemnica, listowa naruszenie § 299 k. k. n., przez urzędnika pocztowego § 354 k. k. n., zawodowa, naruszenie § 300 k. k. n.
- Tajne związki, udział w nim § 128 k. k. n.
- Talony, fałszowanie i podrabianie § 149 k. k. n.
- Tama, uszkodzenie § 321 k. k. n.
- Telefon i telegraf, wydanie wrogowi § 90/3 k. k. n., uszkodzenie lub inne narażenia na niebezpieczeństwo §§ 317, 318 i 318 a k. k. n., urzędnicy nadużycie § 355 k. k. n.
- Terminator, kradzież na wniosek § 217 k. k. n., trzymanie uczni §§ 126, 126 a, 126 b, 130 a, 131. nieuczęszczanie do szkół uzupełniających i kary przewidziane za nieuczęszczanie, zarządzenie z dnia 13. X. 1904 r.
- Testament, nieuczciwość wykonawcy § 266 k. k. n.
- Teatry, położenie, zabudowanie, otoczenie, dojście i podwórza pomieszczeń na publiczne co do bezpieczeństwa osób znajdujących się w teatrach, oraz zabezpieczenie samych urządzeń budowlanych

- ných. Rozp. pol. z dnia 18. VI. 1909 r., wyświetlanie filmów i uczęszczanie dzieci poniżej lat 10 do teatr. świetl. z dnia 25. I. 1911 r.
- Tłuszcz sztuczny sprzedaż, ofiarowanie na sprzedaż i przestępstwa za nieprawny wyrób lub fałszowanie, ustawa z dnia 15. VI. 1897 r.
- Tłum, przy zbiegowisku każdy będzie karany, gdy na trzykrotne wezwanie się nie rozejdzie § 116 k. k. n., przy rozruchu i naruszeniu miru powszechnego oraz ciężkiego naruszenia miru domowego §§ 115, 124 i 125 k. k. n.
- Tłące przedmioty, rzucanie w lesie § 44 ustawy o pol. polnej i leśnej.
- Trucizna, uraz cielesny za pomocą § 229 k. k. n., zatrucie studni § 324 k. k. n.
- Trychinowate mięso, rozp. pol. Rej. Opol. z dnia 29. III. 1904 r. oraz § 367/7 k. k. n.
- Twierdza, wydanie w moc wroga §§ 90/4 i 92 k. k. n.
- Tytuły, bezprawne przybieranie § 360/8 k. k. n.
- Ubezpieczeniowe oszustwo § 265 k. k. n.
- Ubezpieczenie pracowników na wypadek choroby Ord. Ubezp. (Śląski Zakład Ubezpieczeniowy), przyms zaopatrzenia robotników w karty kwitowe. fałszowanie znaczków ubezpieczeniowych, kart kwitowych, §§ 1424, 1425 i 1495 Ord. Ubezp. i §§ 268, 267 k. k. n.
- Ubiór urzędowy, bezprawne noszenie § 360/8 k. k. n.
- Ubój bydła, badanie przed i po § 1 ust. z dnia 3. VI. 1900, przeznaczonego do użytku w gospodarstwie domowym nie podlega badaniu, jeżeli nie okazuje objawów choroby z § 2 ust. z dnia 3. VI. 1900 r., świnie muszą być badane na trychinę nawet wtedy, gdy mięso będzie użyte we własnem gospodarstwie domowym Rozp. Polic. Rej. Opol. z dn. 29. III. 1904 r.
- Ucieczka, więźnia spowodowanie § 221 k. k. n., jeżeli urzędnik § 347 k. k. n., przy kradzieży leśnej okoliczność obciążająca § 3/3 ust. o kradz. leśn.

- Uczen, kradzież na szkodę majstra § 247 k. k. n. (ścią-
ganie na wniosek), nierząd z § 174 k. k. n., odro-
czenie służby wojskowej §§ 53, 57 ust. wojsk.
- Uczestnictwo §§ 47 i 50 k. k. n., przy rozruchu § 115
k. k. n., przy zbiegowisku § 116 k. k. n., przy na-
ruszeniu miru §§ 124, 125 k. k. n.
- Udaremnienie egzekucji § 288 k. k. n., zajęcie bydła
§ 17 ust. o pol. polnej i leśnej.
- Ugaszenie pożaru przez podpalacza przed odkryciem
(bezkarność podpalenia) § 310 k. k. n.
- Ujeżdżanie koni na ulicach § 366/2 k. k. n.
- Umundurowanie, zakup od szeregowych § 370/3 k. k. n.
- Umysłowo chora, nadużycie do spółkowania § 186/2
k. k. n.
- Upadłość, zatajenie lub ukrycie części masy konkur-
sowej, wykazanie zmyślonych długów, złe prowa-
dzenie lub nieprowadzenie ksiąg celem skrzyw-
dzenia wierzycieli i przy postępowaniu upadło-
ściowem zbrodnia § 239 P. U., zawinione zadłu-
żenie, nadmierne i wadliwe prowadzenie ksiąg
przy postępowaniu upadłościowem w myśl § 240
U. P., faworyzowanie wierzyciela lub faworyzo-
wanie dłużnika przy postępowaniu upadł. §§ 241,
242 P. U.
- Uprowadzenie, kobiety wbrew jej woli § 236 k. k. n.,
nieletniej wbrew woli jej rodziców, lecz za jej
zgoda § 237 k. k. n.
- Uraz ciała, zwykły § 223, niebezpieczny § 223 a, cięż-
ki §§ 224, 225, z wynikiem śmiertelnym § 226,
podczas bójki zadany § 227, za pomocą trucizny
§ 229, z niedbalstwa § 230, zadany przez urzędni-
ka podczas lub z powodu urzędowania § 340
k. k. n.
- Urząd publiczny, wykonywanie bezprawne § 132 k. k. n.
- Urzędnik, pojęcie § 359 k. k. n., opór urzędnikowi §
113, zniewolenie go § 114 k. k. n., stanu cywil-
nego (patrz stan cywilny), łapownictwo § 331,
przedajność § 332, przekupstwo § 333, nadużycie
władzy §§ 339—348, przywłaszczenie przez §§
350, 351 k. k. n., zniewaga urzędnika § 196.

- Usiłowanie, §§ 43—46 k. k. n.
- Ustrój Rzeczypospolitej Polskiej, usiłowanie, dokonanie zmiany przemocą § 81 k. k. n.
- Usuwanie rzeczy z pod zajęcia § 137 k. k. n., przed egzekucją § 288 k. k. n., rzeczy i aktów urzędowo przechowanych § 133 k. k. n., dokumentów na szkodę osoby trzeciej § 274 k. k. n., jeżeli urzędnik §§ 348/2, 349 k. k. n.
- Uszkodzenie godła obcego państwa § 103 a Rzeczplitej Polsk. § 135 k. k. n., obwieszczeń władzy § 134 k. k. n., pieczęci urzędowych § 136 k. k. n., dokumentów (w tych) samych wypadkach usuwanie dokumentów, grobu § 168 k. k. n., rzeczy §§ 303 do 305 k. k. n., urządzeń kolejowych § 315 k. k. n., budowli z narażeniem na niebezpieczeństwo § 321 k. k. n., telegrafów i telefonów § 317 k. k. n.
- Uwiedzenie, dziewczyny nieposzlakowanej poniżej 16 lat § 182 k. k. n.
- Uwolnienie tymczasowe po odbyciu $\frac{2}{3}$ kary Dz. Ust. Rz. P. nr. 5 z dnia 20. I. 1927 r. oraz nr. 7 poz. 53 Rozk. Gł. Kdy nr. 39/1 z dnia 8. IV. 1927 r., więźnia §§ 120 i 121 k. k. n., przez urzędnika § 347 k. k. n.
- Użytkowca, bezprawne zabranie mu rzeczy § 289 k. k. n., użytkowca może być: mąż (§ 1383 K. C.), ojciec (§ 1652 K. C.), matka (§ 1686 K. C.), spadkobierca (§§ 2147 i 2174 K. C.) Prawo użytkowcy można nabyć przez zasiedzenie (§ 1033 K. C.)
- Używki, te same przestępstwa co przy artykułach spożywczych.
- Używanie rzeczy wziętych w zastaw § 290 k. k. n.
- Wabiki, łowienie ptaków na § 2 ust. o ochr. ptaków.
- Wagi, (patrz miary i wagi).
- Wehodzenie z ogniem do stodoł itd. § 368/5 k. k. n., do lasu § 44 ust. o pol. poln. i leśn.
- Wdarcie się bezprawnie do mieszkania itd. § 123 k. k. n., jeżeli przez urzędnika § 342 k. k. n.
- Węzeł, usunięcie rzeczy z pod § 137 k. k. n.

- Wezwanie do popełnienia zbrodnie § 49 a k. k. n., do zdrady stanu § 85 k. k. n., do nieposłuszeństwa władzom § 110 k. k. n., do przestępstw § 111 k. k. n.
- Wierzyciel (patrz upadłość).
- Więziń, uwolnienie §§ 120, 121 i 347 k. k. n., błąd więźniów § 122 k. k. n., nierząd z § 174/2 i 3 k. k. n.
- Wino, wytwarzanie, obrót art. 119—123 Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 z dnia 26. 10. 26.
- Węgiel, wydobywanie bez koncesji węgla lub innych minerałów, występkiem z ust. z 26. III. 1856 r., kto zabiera węgiel już wydobyty, ulega karze za kradzież.
- Włamanie przy kradzieży § 243/2 k. k. n., przy kradzieżach według ustawy o pol. poln. i leśn. § 20/2.
- Włóczęgostwo, kto poza miejscem swego zamieszkania wałęsa się bezcelowo i bez środków do utrzymania, tego należy ująć za włóczęgostwo na podstawie §§ 361/3 k. k. n. i § 113 ust. o post. karn., zazwyczaj włóczęga jest równocześnie żebrakiem, a tłumaczy się tem, że poszukuje pracy.
- Wodociągi, uszkodzenie § 321 k. k. n.
- Wojna, nakłanianie obcego rządu do § 87 k. k. n., udzielanie pomocy wrogowi podczas §§ 89—91 k. k. n., oddanie w obcą służbę wojenną.
- Wolność osobista, zbrodnie i wyst. przeciw §§ 234—241—341 k. k. n.
- Wybieranie jaj i piskląt ptaków § ust. o ochronie ptaków.
- Wybryk ciężki § 360/11 k. k. n. Czynności zakłócające w znacznej mierze publiczny porządek, bezpieczeństwo lub obyczajność, wykraczające przeciw ogłowi n. p. zgaszenie latarni ulicznej, dzwonienie bez potrzeby nocnym dzwonkiem w aptecę, fałszywy alarm ogniowy, urynowanie na środku ulicy, zabarykadowanie cudzego wejścia do domu itd. Często jest połączone zakłócenie spokoju § 103 a na godła Rzeczypospolitej Polsk. § 135, w kościele lub na grobie § 166 i 168.

- Wybuchowe materiały (patrz materiały wybuchowe).
- Wyjawienie tajemnic, zawodowych § 300, wojskowych § 92/1 k. k. n., oraz ustawy z dnia 2. VI. 1914 r. (patrz szpiegostwo).
- Wykonanie kary, bezprawne § 345 k. k. n., bezprawne ochronienie od § 346 k. k. n.
- Wymuszenie zwykle § 253 k. k. n., groźba popełnienia zbrodni, morderstwa, podpalenia lub wylewu § 254 k. k. n., rozbójnicze § 255 k. k. n., przez urzędnika nadużyciem lub groźbą nadużycia władzy § 339 k. k. n., zeznań w śledztwie § 343 k. k. n.
- Wypadek, nieszczęśliwy, odmówienie pomocy urzędnikowi § 360/10 k. k. n.
- Wypełnienie bezprawne blankietu § 269 k. k. n.
- Wytrych, kradzież za pomocą § 243 k. k. n., sporządzanie § 369 k. k. n.
- Wyzysk, nierządniczy § 181 a, przy lichwie §§ 301, 302 k. k. n.
- Wyzywanie na pojedynek §§ 201—204.
- Wzajemność zniewagi lub lekkiego urazu cielesnego § 198 i 233 k. k. n.
- Wziątek, przy przekupstwie ulega konfiskacie § 335 k. k. n.
- Wyrób, materiałów wybuchowych (patrz materiały wybuchowe) środków spożywczych (patrz artykuły spożywcze), wyroby tytoniowe, niedozwolona uprawa tytoniu art. 57—62, wytwarzanie lub przetwarzanie wyrobów tytoniowych art. 65, sprzedaż wyr. tyt. art. 66—69, niezgłoszenie zapasów w razie podwyższenia cen art. 70 ust. karno-skarbowej z 2. VIII. 1926 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 105 i Dz. U. R. P. nr. 95 z 2. XI. 27 poz. 848.
- Zabawki, szkodliwe dla zdrowia §§ 12, 13 i 14 ust. o obr. żywn.
- Zabójstwo, § 212, w afekcie § 213, celem usunięcia przeszkody przy popełnieniu przestępstwa § 214, krewnego linji wstępnej (także ojca neutralnego) § 215, na wyraźne i poważne życzenie § 216, dziecka nieślubnego podczas porodu § 217, z niedbalstwa § 222 k. k. n.

Zabytki, sztuki kultury, międz. konwencja o ochronie utworów artystycznych i literackich i własności przemysłowych Dz. Ust. Rz. P. nr. 3 z dnia 18. I., oraz nr. 8 z 4. II. 1922 poz. 58, prawa autorskie Dz. Ust. Rz. P. nr. 48 poz. 286/26, o opiece nad zabytkami sztuki i kultury nr. 16, poz. 36 z dnia 31. X. 18. Dekret Rady Regencyjnej, projekt pomników ze stanowiska artystycznego Dz. P. P. P. nr. 5 poz. 93, ochrona wynalazków, wzorów i znaków towarowych Dz. Ust. nr. 31, poz. 306/24.

Zagajniki, przechód i przejazd przez § 368/9 k. k. n., pasanie w nich § 15 ustawy o pol. poln. i leśn.

Zajęcia można dokonać na podstawie § 94 ust. o post. karnem, znaczenie dowodów dla śledztwa mają tak zw. lica czynu, czyli korpora delicti, przypadkowi ulegają: 1. przedmioty wymienione w § 40 i 41 k. k. n., 2. przedmioty w poszczególnych ustawach, wymienione np. towar u domokrażcy, który nie posiada książki domokrażnej, w przechowanie bierze się jeżeli: 1. przedmiot znajduje się w dzierżeniu pewnej osoby, która go dobrowolnie wyda, 2. przedmiot nie znajduje się w dzierżeniu żadnej osoby np. przedmiot bezpieczeństwa. Zajmujemy natomiast wówczas, gdy przedmiot jest w dzierżeniu u pewnej osoby, która go nie chce dobrowolnie wydać. W inny sposób zabezpieczamy przedmiot wówczas, gdy go z jakiegokolwiek powodu nie można zaraz zabrać.

Zajęcie bydła, w szkodziu polnej, leśnej §§ 77—87 ustawy o pol. poln. i leśn., udaremnienie zajęcia § 17 ustawy o pol. poln. i leśn., bezprawne zajęcie § 17 ust. o pol. poln. i leśn.

Zakaźne choroby, zachorowanie lub śmierć człowieka zgłosić niezwłocznie władzy policyjnej z ustawy z dnia 30. VI. 1900 r. Według pruskiej ustawy z dn. 28. VIII. 1905 r. wykonalawczej o zwalczaniu chorób przenośnych, należy zgłosić o wypadku zachorowania w przeciągu 24 godzin.

- Zakłócenie, nabożeństwa § 167 k. k. n., spokoju przez zagrożenie popełnienia zbrodni, grożącej ogółowi § 126, przez hałasowanie § 360/11 k. k. n.
- Zakup, rzeczy pochodzących z przestępstwa § 259 k. k. n., części umundurowania od szeregowych, niemających zezwolenia na sprzedaż § 370/3 k. k. n.
- Zalew, spowodowanie §§ 312—314 k. k. n.
- Założyciele związku, (patrz związek).
- Zamknięcie, człowieka bezprawnie i umyślnie § 239 k. k. n., jeżeli przez urzędnika § 341 k. k. n.
- Zaniechanie, doniesienia o zamiśle popełnienia zbrodni, zdrady stanu, zdrady kraju, zbrodni monetarnej, morderstwa, morderstwa rozboju, porwanie człowieka, zbrodni grożącej ogółowi lub zbrodni z § 1 i 3 ust. z dn. 3. VI. 14. zaniechanie ścigania przestępstwa lub wykonanie kary § 346 k. k. n.
- Zapasy, broni gromadzenie 360/2 k. k. n., towarów, podpalenie § 308 k. k. n.
- Zaprawianie dzieci do żebractwa § 361/4 k. k. n.
- Zaraza bydłęca, zwalczanie zaraźliwych chorób zwierzęcych, zwierzęta podlegające zgłoszeniu, ubój obowiązek zgłoszenia art. 20, art. 21, 22 i 23, objawy i środki zaradcze rozdz. IV. post. karne art. 98—101, konfiskata art. 102 i 103, współwina podżeganie i pomoc, art. 104 odszkodowanie i zapomogi rozdz. V. Rozp. Prez. Rz. Pol. z dnia 22. VIII. 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 77 z dnia 2. IX. 1927 r.
- Zastaw, branie w zastaw rzeczy pochodzących z przestępstwa § 259 k. k. n., części umundurowania od żołnierzy § 370/3, bezprawne używanie zastawu § 290 k. k. n.
- Zastęp zbrojny, tworzenie, dowództwo nad nim, zaopatrywanie w broń i ekwipunek, należenie do § 127 k. k. n.
- Zatajenie, przeszkody do małżeństwa § 170 k. k. n.
- Zastawianie siodeł i potrząsków na ptaki § 2 ustawy o ochr. ptaków, na zwierzęta łowne § 77 ustawy łowieckiej.

- Zatonięcie statków, ubezpieczonego, spowodowanie § 265 k. k. n.
- Zbiegowisko, samo przez się bezkarne, jeżeli jednak tłum, zebrany na trzykrotne wezwanie urzędnika lub dowódcy siły zbrojnej się nie rozejdzie, staje się występkiem z § 116 k. k. n.
- Zdjęcia fotograficzne obiektów wojskowych i marynarki § 12/3 ustawy z dnia 3. VI. 1914.
- Zdrada kraju §§ 87—93 k. k. n., stanu 81—86.
- Zdzieranie, obwieszeń lub rozkazów władz § 134 k. k. n.
- Zgromadzenie, położenie, zabudowanie, otoczenie, wejście i wyjście i podwórze, pomieszczenia na publiczne zgromadzenia co do bezpieczeństwa osób zgromadzonych. Rozp. pol. z dnia 18. VI. 1909 r. (Sonderbeilage do nr. 29 Amtsblatt), art. 108 Ust. Konst. z dnia 17. marca 1921 r.
- Zgwałcenie, kobiety § 187 k. k. n., jeżeli czyn spowodował śmierć zgwałconej § 178 k. k. n.
- Zhańbienie, §§ 174, 176 i 178 k. k. n.
- Ziemioplody, podpalenie § 308 k. k. n., kradzież §§ 18, 19 i 20 ust. o pol. poln. i leśn.
- Zmiana ustroju Rzeczplitej Pols. przemocą § 81 k. w. n., stanu cywilnego § 169 k. k. n.
- Zmniejszenie wartości monetarnej § 150 k. k. n.
- Zmowa, przy zdradzie stanu § 83, przy kradzieżach, rozboju §§ 243/6, 250/2 k. k. n.
- Znaczki pocztowe, fałszowanie lub podrabianie § 275 k. k. n., używanie już raz użytych § 364 k. k. n., sporządzanie stempli do wyrobu tychże § 360/4.
- Znaki graniczne, niszczenie, usuwanie lub przesuwanie § 274 k. k. n.
- Znalezione przedmioty, przywłaszczenie §§ 246, 248 a/k. k. n. (według §§ 965—984 k. c, należy znalezione przedmioty zwrócić właścicielowi; jeżeli właściciel nieznan, oddać na policji. Gdy jednak wartość nie przekracza 3 złote, wystarczy zameldowanie na policji. Jeżeli właściciel w przepisany czas się nie zgłosi po odbiór, otrzymuje dany przedmiot znalazca, jeżeli to so-

bie zastrzeżli. Znalezione wynosi przy obiektach o wartości do 300 zł. — 5%, a ponad 300 zł. — tylko 1%, gdy chodzi o żywe zwierzęta, także jeden %. — Przedmioty znalezione na kolejach, dworcach lub innych obiektach państwowych, należy oddać danej władzy. W takim wypadku znalezione się nie należy), wykopaliska, mogące mieć wartość archeologiczną należy zgłosić władzy policyjnej.

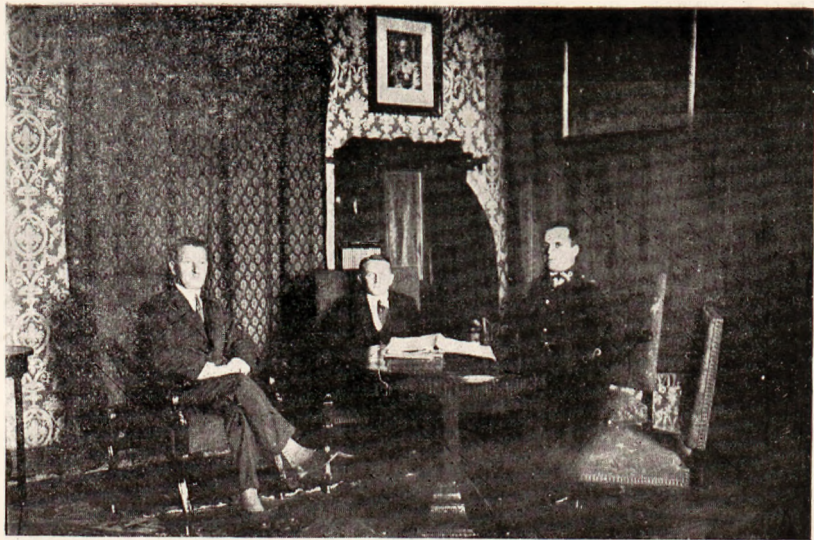
Zniewaga, pośła zagranicznego § 104 k. k. n., obrządku kościoła § 166 k. k. n. zwykła (t. j. napaść na honor człowieka przez bezprawne wyrażenie pogardy, lub nieuszanowanie) § 195 k. k. n., przez obmowę § 186 k. k. n., przez potwarz § 187 k. k. n., pamięci zmarłego § 189 k. k. n. urzędnika sługę religijnego lub członka siły zbrojnej § 196 k. k. n. i rozp. Prez. Rz. P. z dnia 10 maja 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 45 poz. 399. Zgromadzenia ustawodawczego § 197 k. k. n., głowy obcego państwa § 103 k. k. n., Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej ubliża czci lub powadze choćby w jego nieobecności. Rozp. Prez. Rz. P. z dnia 10 V. 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 45. poz. 399.

Zniewolenie, władz lub urzędnika § 114 k. k. n., dozorców więzień § 122 k. k. n., kobiety do znoszenia czynów nierządnych § 176 k. k. n., do spółkowania § 177 k. k. n., do jakiegokolwiek działania, znoszenia lub zaniechania § 240 k. k. n., jeżeli w celu przysporzenia sobie korzyści bezprawnej §§ 253—255 k. k. n., jeżeli urzędnik § 399 k. k. n.

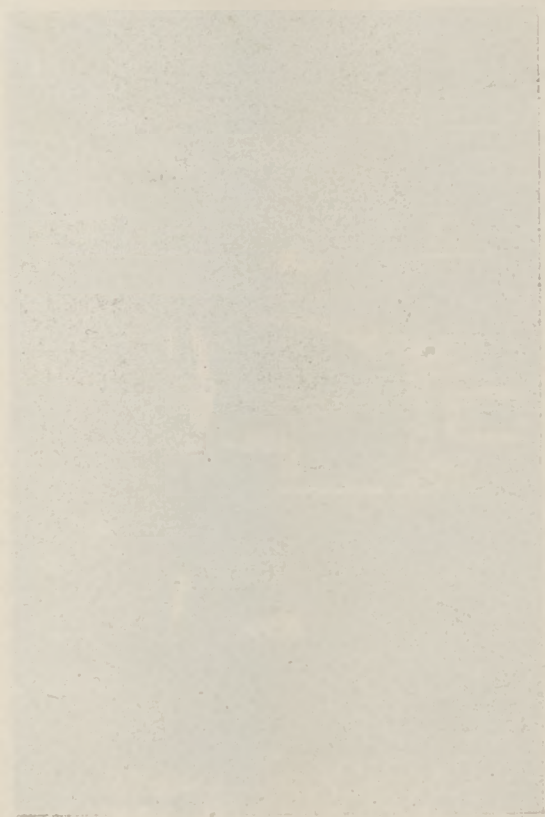
Zniszczenie rzeczy (takie same wypadki jak przy uszkodzeniu).

Związek tajny i związek wrogi państwu (patrz zakazany związek).

Zwierzchność, nieposłuszeństwo, nawoływanie § 110 k. k. n., wywołanie pogardy § 131 oraz rozpowszechnianie nieprawdziwych wiadomości i znie-

Pan Wojewoda Śląski Dr. Michał Grażyński w otoczeniu p. Dr. Józefa Minasowicza, Naczelnika Wydziału Bezpieczeństwa i p. Adama Kocura, Głównego Komendanta Policji Województwa Śląskiego.

wag, rozporządzenie Prez. Rz. P. z dnia 10. maja 1927 r. Dz. Ust. Rz. P. nr. 45, poz. 399.

Zwierzęta, nierząd § 175 k. k. n., dręczenie § 360/13 k. k. n., pozostawienie bez dozoru § 366/5 k. k. n. i § 11, 12 ust. o pol. poln. i leśn., trzymanie dzikich niebezpiecznych lub puszczenie złośliwych samopas § 367/11, obrzucanie kamieniami juczych i pociągowych § 366/7, k. k. n., juczne i pociągowe przy kradzieżach leśnych nie ulegają konfiskacie, łowne (patrz ustawa łowiecka, zwierz. łowna).

Zwierzyna łowna, nastawianie sieci lub sideł przez kłusownika § 293 k. k. n., przez uprawnionego do polowania § 77 ust. łow., przesyłka lub sprzedaż w czasie ochronnym § 78 ust. łow.

Zwłoki, bezprawne zabieranie § 168 k. k. n., grzebanie przedwczesne lub bez zezwolenia władzy § 367/1 i 2 k. k. n., bezprawnie zabiera części § 367/1 k. k. n.

Zwodzenie przy nakłanianiu do wychodźstwa § 144 k. k. n., przy oszustwie §§ 263 i 264 a przy fałszowaniu dokumentów §§ 267, 270 273, 277, 279 i 363 k. k. n.

Zysk nadmierny, pozwala sobie lub komu innemu przyrzec, żąda za przedmioty codziennego zapotrzebowania z § 1, 5, 6, 7, Rozp. Rady Związkowej Niem. z dnia 8. V. 1918 r. Rozk. Gł. Kdy nr. 850.

Żądanie zabitego, okoliczność łagodząca dla zabójcy § 216 k. k. n.

Żebractwo § 361/4, wysyłanie, zaprawianie dzieci oraz niepowstrzymanie § 361/4 k. k. n., porwanie dziecka celem użycia do § 235 k. k. n.

Żelaza, nastawianie § 367/8 k. k. n.

Żołnierz, zniewaga § 196 k. k. n., przekupstwo § 333 k. k. n., zakup części umundurowanie od § 370/3.

Żywność, (patrz artykuły spożywcze).

Zebrał Ssturc Rudolf, podkom.

USTAWA WOJSKOWA, wyciąg.

Wykroczenia.

1. Poborowi, którzy bez uzasadnionych przyczyn nie zgłoszą się w przepisany czas w urzędzie gminnym, lecz bez zamiaru uchylenia się od służby wojskowej.
2. Poborowi przebywający zagranicą, którzy bez uzasadnionych przyczyn nie zgłoszą się w urzędzie konsularnym, lecz bez zamiaru uchylenia się od służby wojskowej.
3. Rezerwiści i zaliczeni do pospolitego ruszenia, którzy nie zgłaszają się mimo wezwania władz wojskowych.
4. Rezerwiści i zaliczani do pospolitego ruszenia, którzy świadomie zaniedbują zawiadomić o zmianie mieszkania właściwe urzędy.
5. Winni niestawienia się przed komisją poborową lub rozpoznawczą bez zamiaru uchylenia się od służby wojskowej.
6. Poborowi i rezerwiści winni wyjazdu zagranicę bez zezwolenia władzy, lecz bez zamiaru uchylenia się od służby wojskowej.
7. Urzędnicy stanu cywilnego nie nadsyłający władzom administracyjnym wyjaśnień, potrzebnych do prowadzenia i układania list poborowych.
8. Winni przeciwdziałania przy zestawieniu list poborowych.
9. Urzędnik stanu cywilnego, który świadomie współdziałał przy zawarciu małżeństwa, na które poborowy nie otrzymał zezwolenia władzy.
10. Poborowi, zawierający związek małżeński bez zezwolenia władzy. (Nie podlega karze osoba płci żeńskiej, która zawarła taki związek z poborowym).

Występki i zbrodnie.

1. Niestawienie się przed komisją poborową w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej (§ 88).

2. Wyjazd zagranicę, względnie pozostanie zagranicą w zamiarze uchylenia się od służby wojskowej (§ 89).
3. Oszukańcze zabiegi celem nieprawego uzyskania skrócenia lub odroczenia służby wojskowej (§ 90).
4. Oszukańcze zabiegi celem nieprawego uzyskania zwolnienia od służby wojskowej (§ 91).
5. Spowodowanie u siebie choroby lub kalectwa celem uchylenia się od obowiązku służby wojskowej (§ 92).
6. a) Spowodowanie u innych osób za ich zgodą choroby lub kalectwa celem uchylenia się od służby wojskowej.
b) Jeżeli czyni się to zawodowo, jest zagrożona kara ciężkiego więzienia (§ 93).
7. Werbowanie obywateli polskich, a na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej także obcych obywateli do zagranicznej służby wojskowej (§ 94).
8. Nakłanianie do niestawienia się do służby wojskowej (§ 96).
9. Nakłanianie do dezercji (§ 96 ust. 2).
10. Ukrywanie dezertów i udzielanie pomocy dezertom (§ 96 ust. 2).

W czasie mobilizacji będą wyżej naprowadzone przestępstwa ciężiej karane.

Usiłowanie zbrodni i występków, przewidzianych w niniejszej ustawie, tudzież udział w nich ulega karze narówni z dokonaniem. Dz. U. R. P. nr. 61 z dn. 18. VII. 1924. — Art. 105.

Na obszarze, na którym obowiązuje austr. u. k. z dnia 27. V. 1852:

1. Przestępstwa przewidziane w art. 88, 89, 91, 92 i 94 są występkami, a jeśli je popełniono w czasie wojny lub mobilizacji — zbrodniami. — 2. Przestępstwa przewidziane w art. 90, 95 i 97 są występkami. — 3. Przestępstwa przewidziane w art. 93 i 96 są zbrodniami. — 4. Zamiast więzienia należy za występki wyznaczyć ścisły areszt. — 5. Odwołanie jest dopuszczalne.

czalne bez względu na ograniczenia, przewidziane w § 282 ust. post. kar. austr.

Ujęcie śledztwa w wypadkach przestępstw kryminalnych.

Organ bezpieczeństwa, którego głównym zadaniem i obowiązkiem jest zapobieganie dokonaniu przestępstw lub zaniechaniu czynności będących przestępstwami, i wykrywanie dokonanych przestępstw i sprawców, dowiedziawszy się o zamiarze popełnienia przestępstwa lub zaniechania czynności będącej przestępstwem albo też o dokonaniu przestępstwa lub sprawcy czynu przestępnego, drogą czy to własnego spostrzeżenia, doniesienia ustnego, pismenego, telegraficznego lub telefonicznego, przyznania się sprawcy, schwytania sprawcy na gorącym uczynku czynu przestępnego, ogłoszenia w gazetach i pismach ulotnych i pogłosek, winien w każdym poszczególnym wypadku niezwłocznie zainteresować się sprawą i zaleźnie od okoliczności, poczynić odpowiednie kroki zmierzające do unicestwienia zamiaru popełnienia przestępstwa albo rozpocząć natychmiast dochodzenia policyjne.

Dochodzenia policyjne winne zmierzać do

1. ustalenia, czy i jakie przestępstwo i na czyją szkodę zostało popełnione względnie czy przestępstwo nie jest zmyślane (sfingowane),

2. wykrycia i ujęcia sprawcy przestępstwa, czyli do zebrania dla sądu wyrokującego materiału dowodowego danego przestępstwa.

Organ bezpieczeństwa celem przeprowadzenia dochodzeń policyjnych udaje się niezwłocznie na miejsce czynu przestępnego. Zabiera ze sobą wszelkie przybory i środki potrzebne mu do prowadzenia dochodzeń, jak: notatnik służbowy z ołówkiem, kilka formularzy protokółów zameldowań, przesłuchań świadków, obwinionego i rewizji domu, parę arkuszy papieru lub szkicownik, pióro, atrament, mapkę okolicy, kompas, lupę, lampkę elektryczną, taśmę, lak świecący, zapaliki sznurtek, pieczęć, blok daktyloskopijny

względnie suchy proszek aluminjowy lub cynkowy z pędzelkiem, kawałek folji, gwizdek, opatrunek, kajdanki z klódeczkami, w razie potrzeby zależnie od dokonanego przestępstwa psa policyjnego i aparat fotograficzny.

Aby niczego nie opuścić, a zebrać dostateczny materiał dowodowy odpowiadający w całej rozciągłości wymogom dwóch powyżej naprowadzonych punktów musi organ bezpieczeństwa udając się na dochodzenia uprzytomnić sobie zawsze następujące pytania:

1. Kto?
2. Co?
3. Gdzie?
4. Kiedy?
5. Z kim?
6. W jaki sposób?
7. Dlaczego?
8. Czem?

starać się na nie dać szczegółowem badaniem wszechstronną i wyczerpującą odpowiedź, a zapewne niczego nie opuści.

Przybywszy na miejsce czynu przestępnego organ bezpieczeństwa:

1. Ustala czy przestępstwo faktycznie i jakie zostało popełnione względnie czy nie zostało zmyślone (sfingowane). W tym celu wyteżga spostrzegawczość i wykorzystuje swoją obrotność, ażeby nic nie uszło jego uwadze i aby móc wyciągnąć następnie trafne wnioski. Wystrzega się przesady i przyjmowania z góry każdego czynu przestępnego za zmyślony i wskutek tego męczenia bezcelowego obrażającymi może pytaniami poszkodowanego. Ustalenie powyższego punktu uzależnione jest od zdolności śledczych organu bezpieczeństwa, poczucia obowiązkowości i taktu.

2. Po zbadaniu i ustaleniu, że przestępstwo zostało popełnione usuwa z miejsca przestępnego wszystkie niepotrzebne osoby. Pozostawia zaś tylko poszkodowanego i osoby, mogące mu udzielić informacji

i wyjaśnień o czynie przestępnym i sprawcy i pomóc w prowadzeniu dochodzeń.

3. Jeżeli dokonane przestępstwo jest tego rodzaju, że wymaga oględzin sądowych, lekarskich, sądowo-lekarskich, lub rzeczoznawców, zawiadamia natychmiast sad. lekarza lub rzeczoznawcę, nie wymieniając władz. które też zawiadamia, z jednoczesnym zabezpieczeniem miejsca przestępstwa. Gdy zawiadomienie jest niepotrzebne lub odnośne czynniki zezwolą na dalsze prowadzenie dochodzeń bez ich obecności, przeprowadza zaraz dalsze dochodzenia.

4. Badanie poszkodowanego względnie świadków w kierunku ustalenia o ile możności nazwiska i jaknajdokładniejszego opisu sprawcy, a gdy to niemożliwe osób podeirzanych i zarządza o ile zachodzi potrzeba bezzwłocznie pościg za sprawca lub osobami podeirzaniem, środkami jakie tylko służą mu do dyspozycji, a których w takich wypadkach używać może. Zapytaniem poszkodowanego względnie świadków, czy, kto i jak dalece chodził, dotykał lub zmieniał cośkolwiek bądź na miejscu czynu przestępnego, aby, jeśli jest to potrzebne organowi bezpieczeństwa przywrócić wszystko do stanu w jakim znajdowało się to po dokonaniu przestępstwa względnie uwidocznic to w protokóle oględzin miejsca czynu przestępnego i uniknąć kierowania ewentualnie śledztwa na niewłaściwe tory. W razie podeirzeń i potrzeby ustala też stosunek poszkodowanego do przestępstwa.

5. Jeżeli czynniki w punkcie 3., wymienione są niepotrzebne, albo nie przyjdą na miejsce czynu lub zszedł wypadek niecierpiący zwłoki organ bezpieczeństwa przeprowadza sam oględziny i opis miejsca czynu przestępnego w obecności conajmniej dwóch świadków lub wszystkich osób należących do sprawy. Oględziny rozciągają się na miejsce przestępstwa, rzeczy i osoby na których dopuszczono się przestępstwa, sprawcę lub podeirzanych, poszkodowanego, narzędzia. którymi dokonano przestępstwa i śladv. Oględziny winne być przeprowadzone bardzo szczegółowo i skru-

pulatnie. Odznaczać się dokładnością i jaknajwiększą wiarogodnością. Przeprowadzając oględziny miejsca czynu przestępnego organ bezpieczeństwa wystrzegać się powinien początkowo dotykania i ruszania cokolwiek bądź (palce precz) aby nie zatrzeć sobie śladów delikatnych, gołem okiem częstokroć niewidocznych lub nie poprzestawiać czegoś.

Z dokonanych oględzin:

a) Spisuje protokół oględzin — wizję lokalną — stanowiący w opisie dokładny, zupełny i wierny obraz miejsca, rzeczy i osób na których dopuszczono się przestępstwa, sprawcy lub podejrzanych, uszkodzowanego, narzędzi i śladów. Muszą być w nim uwzględnione pomiary, wzajemny stosunek osób, przedmiotów, narzędzi, rzeczy i śladów do siebie.

b) Sporządza szkice, plany, rysunki, a w razie poważniejszych przestępstw fotografie dla — umożliwienia prokuraturze i sądom szybkiej orientacji, uzupełnienie i lepszego zobrazowania protokołu oględzin, które wzajemnie muszą się dopełniać i zupełnie zgadzać. Uważa aby sporządzał powyższe na osobnym papierze, z wszelkimi szczegółami zaraz na miejscu z uwzględnieniem pomiarów od pewnego stałego punktu i stron świata. Pamięta jednocześnie, ażeby nie zniszczyć sobie śladów mających dla śledztwa bardzo ważne znaczenie. Szkice, plany, rysunki i fotografie muszą posiadać napis czyli co przedstawiają i do jakiej sprawy się odnoszą (L. dz.), opis szkicu, planu, rysunku, fotografii, oznaczenie stron świata, podziałkę, objaśnienie (legendę), datę wykończenia i podpis sporządzającego. Szkice, plany i rysunki sporządza w jednym wykonaniu, zdjęć fotograficznych robi kilka zależnie od charakterystycznych znamion sprawy, z różnych stron.

c) Po sporządzeniu protokołu oględzin i szkiców, planów, rysunków i zdjęć fotograficznych, wtedy kiedy może już pewne przedmioty i rzeczy poruszać, szuka bardzo dokładnie śladów, a znalezione zabiera, zdejmuje, oraz zabezpiecza, przed zniszczeniem. Szukając

śladów organ bezpieczeństwa powinien szukać dobrze, ażeby odnaleźć ślad nawet najmniejszy nie wpadający w oko i ukryty, a mogący mieć niejednokrotnie dla śledztwa bardzo ważne i decydujące znaczenie, zaś dla wydania wyroku jedyne oparcie. Ponieważ ślady są niejednokrotnie niewidoczne dla gołego oka, należy do ich odnalezienia posiłkować się silnym światłem, lupą itp. Śladów szuka się na miejscu czynu przestępnego, w bliższej i dalszej jego odległości, aby, gdy to ma miejsce, odróżnić ślady właściwe od śladów pozornych, mających zmylić organ bezpieczeństwa i skierować go na błędne drogi śledztwa. Przy wyszukiwaniu śladów należy odróżnić ślady z przed popełnienia przestępstwa, z chwili dokonania przestępstwa i z czasu po dokonaniem przestępstwie.

d) W związku z poszukiwaniem, zdjęciem i zabezpieczeniem śladów idzie ściśle w parze poszukiwanie, zabieranie i zabezpieczanie narzędzi przestępstwa i śladów na nich często się znajdujących.

6. Dokonawszy wszystkich w punkcie 5. od a do d wyszczególnionych czynności, organ bezpieczeństwa ustala co uległo zniszczeniu, względnie co sprawca ze sobą zabrał, drogą protokółarnego przesłuchania poszkodowanego.

Do dalszych czynności organów bezpieczeństwa zmierzających do ukończenia dochodzeń policyjnych należą jeszcze:

7. Przesłuchanie świadków.

8. Przesłuchanie obwinionego.

Przesłuchiwać należy, nie wspominając już o przesłuchaniu poszkodowanego, świadków i obwinionego bardzo szczegółowo i dokładnie w porządku w jakim sprawca zdążył ku popełnieniu przestępstwa. Przesłuchiwać z osobna i stawiać wyczerpujące oraz trafne, mające ścisły związek z przestępstwem, pytania. Ku temu potrzebne jest organowi bezpieczeństwa bardzo dokładna znajomość stosunków miejscowych, osobowych i służbowych.

9. Dawanie obwinionemu, świadkowi lub znawcy do rozpoznania przedmiotów odnoszących się do czynu karygodnego.

10. Konfrontacja.

11. Rewizja domu i osoby oraz zatrzymanie przedmiotów znalezionych w czasie rewizji, a mających łączność z przestępstwem lub pochodzących z czynu przestępnego.

12. Tymczasowe przytrzymanie i aresztowanie obwinionego.

Bardzo ważną rolę w śledztwie odgrywa dokładne ustalenie miejsca i czasu popełnienia czynu przestępnego. Często zachodzą wypadki popełnienia czynu przestępnego, a trudno odnaleźć miejsce ich popełnienia, lub miejsce odnalezienia przedmiotów przestępstwa nie jest miejscem dokonania czynu karygodnego, zaś czasami zachodzi podejrzenie dokonania przestępstwa, a brak i miejsca i przedmiotu przestępstwa. Ustalenie czasu dokonania przestępstwa niejednokrotnie uniemożliwia sprawcy obronę t. zw. alibi to jest dowodem nieobecności, którym zaśłaniają się chętnie sprawcy i z góry często starają się o takowy.

Zastosowanie powyższych wskazówek w praktyce, przy zachowaniu spokoju i rozwagi ze strony organu bezpieczeństwa, niedającego się unieść sytuacją panującą w chwili jego przybycia na miejsce przestępstwa, ani sytuacja, jaka wytworzyła się w czasie dochodzeń, doprowadzi zawsze do pożądanego wyniku.

Rozwój życia społecznego w zarysie.

Początki życia społecznego.

Początki życia społecznego wszystkich ludów rasy aryjskiej są tak odległe, że co do nich nie mamy żadnych bezpośrednich świadectw historycznych. Niektórzy przypuszczają, że rodzina wyłoniła się z pierwotnej hordy, w której obrębie panował zupełny heretyzm t. zn. że nie było trwałych związków między mężczyznami i kobietami, lecz tylko chwilowe. Również miał panować w hordzie zupełny komunizm majątkowy t. zn., że nie było własności indywidualnej. Przypusz-

czenie to jednakowoż nie da się poprzec faktami, a obserwacja życia dzisiejszych ludów dzikich świadczy przeciw niemu. Ludy nawet najdziksze znają zarówno stałe połączenie jednego mężczyzny z jedną kobietą, jakoteż i wyłączną własność jednostki zwłaszcza na przedmiotach przez nią wypracowanych, lub zdobytych. Własność ma tak dalece cechy osobiste, że wraz ze śmiercią jednostki bywają niszczone przedmioty do niej należące i tak u naszych przodków w razie śmierci ojca rodziny układano stos drzewa, na którym umieszczano zmarłego, zaś u stóp jego kładziono wszystko, czego za życia używał i zapalano stos. Istniał nawet gdzieś niegdzie zwyczaj, że kobieta rzucała się na stos za mężem, gdyż uważana była jako jego cień.

Drobne grupy rodzinne prowadzą żywot koczowniczy. Wyżywienia dostarcza im myśliwstwo, rybołówstwo, lub zbieranie dzikich owoców. Ludów takich na świecie jest dzisiaj niewiele. Z czasem rodziny łączą się w większe skupienia jednakowoż w obrębie ich zatrzymuje się podział na rodziny. Skupienie się większej liczby osób w jedną całość była zależna od tego, czy obok dawnych sposobów wyżywienia wytworzyła się umiejętność uprawy ziemi, hodowania zwierząt, lub sporządzania narzędzi myśliwskich, która to umiejętność dozwalałaby im żyć we większych skupieniach bez obawy szybkiego wyczerpania żywności na pewnym terytorjum.

W miarę udoskonalania się uprawy ziemi, nader prymitywnej i pozostającej początkowo wyłącznie jako zajęcie posiłkowe kobiet, zaczyna rolnictwo odgrywać coraz większą rolę w życiu społecznym i przymusza do życia osiadłego. Koczowanie odbywa się obecnie powoli, a w okolicach żyzniejszych, lub obfitszych w zwierzyne ludzie zatrzymują się dłuższy czas i powstaje w ten sposób osada.

Powstanie rodziny.

Rodzina powstaje przez zawarcie małżeństwa. Bywa ono zawierane u ludów pierwotnych w sposób

trojaki i to: 1. przez kupno dziewczyny, 2. przez wyślugiwanie jej i 3. przez porwanie.

Małżeństwo przez kupno zjawia się dopiero u tych ludów, które zapoznały się już z uprawą roli przez kobietę, gdzie kobieta stanowi pewną siłę ekonomiczną, za którą się żąda zapłaty. Mężczyzna nie mogący żony kupić opuszcza grupę społeczną, do której należy i przenosi się do obcej, gdzie szuka sobie żony. W zamian za prawo pożycia z pewną dziewczyną, staje się on sługą jej ojca i innych krewnych.

U niektórych ludów zaś porywa młodzieniec żonę u hordy sąsiedniej, co staje się powodem długotrwałych walk. Przykład na to: porwanie Sabinek z historii rzymskiej.

Nad rodziną ma nieograniczoną władzę ojciec, który może żonę i dzieci sprzedać lub zabić. Zabijanie dzieci jest zwyczajem rozpowszechnionym zwłaszcza ze względu na trudność ich wyżywienia i utrzymuje się nawet na wyższych stopniach rozwoju. U innych ludów spotykamy znowu zabijanie starców, jako niezdolnych do pracy i przez to stanowiących ciężar dla reszty.

Powstanie organizacji rodowych.

Początki wyższej organizacji społecznej powstają pod wpływem poczucia pokrewieństwa, t. zn. poczucia łączności pomiędzy osobami wywodzącymi się od tych samych przodków. U wszystkich ludów objawia się cześć przodków wyrażana jednakowoż w różny sposób. Niektóre ludy wyobrażają sobie, że przodkami pewnych rodzin były bądźto pewne zwierzęta, bądźteż drzewa, rośliny, a nawet ciała niebieskie. Tym domniemanym przodkom swoim oddają cześć, używają ich za godło i za znak odróżniający ich od innych rodzin wstrzymują się od niszczenia tychże. (Organizację opartą na tego rodzaju wierzeniach nazwano terminem „totem“, którą to nazwę spotkano u jednego z ludów amerykańskich). Oddawanie czci totemowi wymaga, ażeby uczestnicy schodzili się razem na wspólne uroczystości, co prowadzi do coraz bliższego pożycia ich

ze sobą. Rychło staje się totem jednostką terytorjalną. Rośnie liczba rodzin należących do totemu. Dziś istnieją totemy w wielkiej ilości ludów myśliwskich. Znalezione w b. r. wykopaliska w środkowej Małopolsce wskazują na to, że i u naszych przodków w epokach odległych panował kult zwierząt. Z biegiem czasu ginie kult zwierząt i części martwej przyrody, a na to miejsce zjawia się kult przodków bohaterów, o których zaczynają krążyć cudowne legendy, a których pamięć zostaje otoczona czcią boską. Kult „dziadów“ staje się podstawą ustroju społecznego i najsilniejszym węzłem rodowym. Związek rodowy i totem różnią się od siebie formą kultu religijnego, gdyż organizacja rodowa polega na wierzeniu, że wszystkie osoby należące do rodów pochodzą od jednego praojca. Ród przenosi się z miejsca na miejsce i zajmuje ziemię na wspólną własność, co do ruchomości wykształcona jest silnie własność indywidualna. Na czele rodu stał naczelnik zwany w Polsce starostą. Nie koniecznie był to najstarszy z rodu. Władza jego przechodziła w różny sposób na następców, między innymi również przez wybór starosty uskuteczniany przez ród. Starostowie dążyli do tego, by tę godność utrzymać w swojej rodzinie, a więc zmienić ją na dziedziczną, co się nieraz udało. W rodzie rządili starosta i wiec. Czasem jakaś jednostka wybitna i energiczna chwyta władzę w swoje ręce i rządzi w sposób despotyczny. Despotyzm dochodzi nieraz u ludów natury do skrajnych rozmiarów. Naczelnik taki bywa uważany za władcę życia i majątku każdego z członków. On wydaje wszelkie nakazy i zakazy a to pod groźbą śmierci i jest nietykalnym „Tabu“. On wymierza sprawiedliwość i kieruje wojnami. Często naczelnik łączy w swoich rękach władzę kapłańską t. j. porozumiewanie się z bogami i duchami przodków. Na zewnątrz przedstawiał się ród w stosunku do innych rodów jako małe państewko. Ród odpowiadał za wszelkie czyny jednostek, zaś na odwrót uważał ród każdą krzywdę członka rodu za krzywdę całego rodu. W razie jeśli jeden ród skrzywdził drugi, a nie chciał dobrowolnie krzywdy

wynagrodzić, przychodziło do walki między rodami, co miało miejsce w razie zabicia, lub zranienie członka rodu. Taka walka rodów nosi nazwę zemsty krwawej. Jak widzimy rody nie żyją zazwyczaj między sobą w spokoju, lecz przeciwnie wśród ciągłych zatargów i walk. W dwóch tylko razach łączą się rody ze sobą. Najpierw przy sposobności obchodzonych od czasu do czasu uroczystości ku uczczeniu wspólnych przodków, powtórnie w razie niebezpieczeństwa zagrażającego ze strony jakiego obcego nieprzyjaciela. W tym drugim wypadku łączą się rody tylko na czas niebezpieczeństwa i wybierają sobie wspólnego dowódcę na czas wyprawy. Władza tego naczelnika ogranicza się przez długie czasy tylko do najwyższego dowództwa w wojnie zewnętrznej. Poza tem bywa on krępowany we wszystkich ważniejszych sprawach wolą naczelników rodowych, a u niektórych ludów także przez zgromadzenie wszystkich ludzi wolnych. Tacy chwilowi dowódcy starali się, by swoją władzę utrzymać dożywotnie. I nawet przekazać ją swoim potomkom. Jeśli połączenie rodów, które nazywamy plemieniem wystąpi w charakterze zaborczym, jeśli prowadzi długie wojny, to wskutek tego rośnie nagle władza wodza zwycięskiego tak, że staje on się założycielem państwa plemiennego. I tak na obszarze Polski spotykamy w czasach przedhistorycznych nad Odrą górną i średnią plemię Ślęzan, nad Wartą Polan, dalej na wschód od nich Kujawian nad jeziorem Gopłem, nad górną Wisłą Wiślanie dzielący się na Krakowian i Sandomierzan, — zaś nad środkową Wisłą spotykamy Mazowszan. Wskutek połączenia się trwałego zjednoczonych rodów wyrabia się coraz większa wspólność religijna, obyczajowa, językowa i polityczna. W państwie plemiennem zachowują rody przez pewien czas pewne odrębności. Tworzą w czasie wojny osobne oddziały, stanowią osobny związek religijny, przy dochodzeniu krzywd jednostce wyrządzonej ród dostarcza jej pomocy. W miarę postępu religijnego, w miarę wzmaganą się autorytetu państwowego i w miarę przechodzenia do życia osiadłego zanika

znaczenie rodów. Państwo nie może ścierpieć, by w jego obrębie trwał stan nieprzyjazny między rodami t. zn., aby w razie sporu między członkami różnych rodów, nie było innej drogi do jego załatwienia, jak tylko walka rodów. Toruje sobie drogę zapatrywanie, że organizacja polityczna nie powinna się ograniczać jedynie do zadań wojskowych, ale powinna także zapewnić bezpieczeństwo prawne jednostkom, zorganizować sądy, ścigać i karać krzywdy już wyrządzone, zapobiegać wyrządzeniu nowych. W miejsce walk rodowych spotykamy się z wykształceniem procesu sądowego.

W rody zorganizowani byli ludzie wolni, kto do rodu nie należał ten pozbawiony był wszelkiej ochrony, lub przynajmniej tracił wolność. Obok wolnych ludzi byli już ludzie niewolni, ludzie pozbawieni swobody osobistej, stanowiący własność rodów, a później własność poszczególnych jednostek. Za niewolników uważani byli jeńcy wojenni, których ciągle przybywało z powodu ustawicznych walk między rodami, czy plemionami lub sąsiadami. Niewolnym także można się było stać w razie popełnienia zbrodni, w późniejszych czasach również i za długi. Od jeńców wojennych powstały takie wsie jak Pomorzany, Prusy i inne. Jedni niewolnicy pozostawali na ciągłych usługach swoich panów inni siedzieli na wydzielonych im kawałkach gruntów, zajmując się uprawą ziemi, niektórzy z nich osadzani byli dookoła grodów i tworzyli tak zwane osady służebne spotykane koło większych grodów, jak: Piekary, Łagiewniki, Skotniki, Komorniki itd. Byli to piekarze, skotnicy t. j. rzeźnicy, szczytnicy, robiący szczyty czyli tarcze i mieli dostarczać do grodu chleba, czy mięsa, lub tarcz lub też chodzili na służbę do grodów, jak zwłaszcza komornicy, którzy od komory wzięli swoją nazwę. Z ludzi niewolnych oraz także z ludzi wolnych, siedzących na kawałku ziemi nie będącej ich własnością wytwarza z biegiem czasu warstwa chłopska, zaś z ludzi należących do osad służebnych wytwarza się w miarę ich odchodzenia do po-

wstających w wiekach średnich miast stan rzemieślniczy.

Gospodarstwo miejskie.

W wiekach średnich istniało t. zw. gospodarstwo miejskie t. zn., że miasto wraz z okręgiem wsi do niego należących tworzyło jedną całość, żyjącą własnym życiem ekonomicznym, odgraniczoną od innych linjami celnymi. Mieszkańcy tych wsi zaopatrują się w towary na targu miejskim, a ludność miejska uzyskuje produkty surowe i żywność od okolicznych chłopów. Istnieje tylko handel miejscowy. Obcym kupcom wolno tylko raz w roku przyjeżdżać z ich towarami do miasta i to w porze jarmarku, kiedy wszystkie towary przywożone wolne są od cła. Handel na wielką skalę skupia się w niewielu większych miastach, które posiadają t. zw. prawo składu. Polega ono na tem, że kupcom obcym przewożącym nie wolno takiego miasta ominąć, miejscowi kupcy mają prawo pierwsokupu, poczem dopiero nie sprzedany towar mogli wieść dalej. Prawo składu posiadały z miast polskich tylko między innymi Kraków z roku 1306 Gdańsk i Toruń.

Kupcy danego miasta zorganizowani byli w tak zwane gildy. Miały one na celu obronę przy przewozie towarów, uzyskanie kredytów, odprawianie uroczystości, pomocy w razie bankructwa i opieki nad sierotami i wdowami. Czasem kupcy kilku miast połączyli się w tak zwane w Polsce konfederacje miast, znane z 14. stulecia, które miały na celu ochronę kupiectwa przed grasującym elementem rozbójniczym, napadającym na podróżujących kupców z towarami. Na zachodzie Europy połączenie się kupców kilku miast zwano „hansą“. Pierwsza taka hansa powstała w roku 1241 z miast Bremy, Lubeki i Kilonji. Hansa posiadała własne wojsko, flotę i zasobną kasę.

Cechy rzemieślnicze powstają znacznie później w Polsce dopiero w XIII. i XIV. wieku. Cech miał charakter zawodowy i przymusowy. Zadaniem cechu było usunięcie wzajemnej konkurencji między człon-

kami. W tym celu przepisuje cech jak długo wolno w warsztatach pracować, ile wolno mieć uczni i czeladników i po jakich cenach można towary sprzedawać. Cenniki zatwierdzała rada miejska, lub władza państwowa, w Polsce zatwierdzał je wojewoda. Drugim zadaniem cechu jest czuwanie nad dobrocią produkcji, dalej cech nadzoruje moralne życie członków, nakłada kary za pijaństwo, grę w karty i rozpustę. Cech był także bractwem religijnem i towarzyskiem, posiadał własne szpitale, wspólną kasę i domy dla zabaw i zebrań. Cech był także organizacją wojskową, a jego członkowie obowiązani byli do służby na murach i basztach miasta w razie niebezpieczeństwa. Władzą cechową jest zgromadzenie majstrów pod przewodnictwem cechmistrza. W wiekach średnich organizacje te są bardzo żywotne i dają członkom wysoką kulturę, wykształcenie i dobrobyt. Jest on jednak organizacją lokalną przystosowaną do warunków gospodarstwa miejskiego to znaczy, gdzie prawie że niema konkurencji, — a życie ekonomiczne może być regulowane przez czynniki miejscowe. Cechy musiały natomiast podupaść w czasie gdy życie zaczęło opierać się na handlu i przemyśle na wielką skalę, a gospodarstwo przekształciło się na państwowe, a nawet światowe. Cechy ze swemi małostkowemi regulaminami stają się przeszkodą dla rozwoju ekonomicznego i dlatego zostają we wszystkich państwach europejskich zniesione lub ograniczone do bardzo skromnych zadań.

Merkantylizm.

Dzieje nowożytne przynoszą reformy administracyjne i polityczne, które dążą do ograniczenia lokalnej odrębności i uczynienia z całego państwa jednego wspólnego terytorjum. Do takiego samego rezultatu na polu ekonomicznem doprowadza przewrót ekonomiczny, jaki dokonywa się w Europie w wieku XVI.—XVIII., a który polega na powstaniu gospodarstwa państwowego. Polega ono na tem, że znikają dotychczasowe miejskie okręgi gospodarcze i okręgi celne wewnątrz jednego państwa a natomiast całe tery-

torjum państwowe zaczyna tworzyć jedną całość, pozostającą ze sobą w ciągłej wymianie, zamkniętą na zewnątrz granicami celnymi.

Dzięki odkryciu Ameryki środkowej w roku 1492 uzyskała Hiszpanja wielkie zapasy złota i srebra. Wzbudziło to zazdrość innych państw. Panował wówczas pogląd, że dobrobyt państwa zależy jest od ilości kursującego w danem państwie złota. Nie mając kopalni złota i srebra postanawiają państwa sąsiednie zdobyć złoto w inny sposób, a mianowicie zapomocą korzystnego bilansu handlowego. Pod korzystnym bilansem handlowym rozumiemy nadwyżkę eksportu nad importem. Na czele państw stanęła Francja i Anglja. Ażeby dojść do czynnego bilansu handlowego postanowiono utworzyć przemysł i handel na wielką skalę, gdyż dotychczasowy przemysł ograniczony do potrzeb miejscowych nie mógł wystarczyć dla rynku krajowego i światowego. W krótkim czasie powstaje też przemysł nakładowy i fabryczny. Przy przemyśle nakładowym przedsiębiorca dostarcza płody surowe np. wełnę i warsztaty tkackie ludziom którzy pracują na rachunek i na ryzyko przedsiębiorcy, ale każdy u siebie we własnem gospodarstwie. Przemysł nakładowy nazywamy także przemysłem chałupniczym. Przy przemyśle fabrycznym pracują robotnicy w zakładzie fabrykanta i pod jego kierownictwem. Państwo zachęca do zakładania fabryk zapomocą premji, monopolów dawanych fabrykantom i uwolnień od podatków, a nawet czasem zakłada własne państwowe fabryki.

Powstanie folwarku.

Państwo popiera wzrost produkcji rolniczej tak, aby ona była zdolną do dostarczania płodów surowych na wielką skalę i na eksport. Takiej produkcji odpowiada jedynie gospodarstwo folwarczne, które się teraz rozwija, a które polega na tem, że panowie gruntowi skupiają wielkie obszary ziemi, aby prowadzić na nich gospodarkę intensywną, używając do tego celu głównie pracy pańszczyznianej. Powiększanie folwarku kosztem gruntów włościańskich odbywa się w trojaki spo-

sób. 1. wskutek nieuznawania dziedziczości gruntów chłopskich, może pan po śmierci chłopu wcielić grunt do folwarku, 2. rugowanie chłopu z gruntu jeżeli nie zapłaci czynszu, 3. spłacanie go pewną sumą pieniężną w razie odebrania gruntu bez powodów. Panowie gruntowi prowadzą wogóle tego rodzaju politykę, ażeby wytworzyć energicznie zagospodarowane folwarki, podczas gdy dawniej pan zaspakajał się niskimi czynszami to obecnie kładzie głównie nacisk na robociznę i ogromnie ją powiększa. W wiekach średnich wynosiła parę dni w roku, w wieku XVII. wynosi z reguły kilka dni w tygodniu. Gospodarstwo folwarczne dostarcza ogromnej masy płodów surowych, jak zboża, wełny, drzewa, konopi, smoły, potażu itp.

Rozwój handlu.

Powstają wielkie przedsiębiorstwa, czyli domy handlowe, prowadzące handel na wielką skalę. W miastach nadmorskich i niektórych lądowych powstają wielkie jarmarki, na które zjeżdżają kupcy z odległych stron, aby zaopatrywać się w towary. Są to jarmarki (targi) zupełnie różne od jarmarków średniowiecznych, gdzie kramarz sprzedawał towar bezpośrednio konsumentowi.

Polityka celna.

Dotychczasowe cła miały tylko charakter fiskalny, to znaczy służyły do podniesienia dochodów panujących, lub osób, którym nadano prawo pobierania ceł. Obecnie cła mają charakter ekonomiczny i polityczny. Znikają istniejące wewnątrz kraju linje celne a powstaje jedna linja celna na granicach państwa. W Polsce tak zwane cło nowe zaprowadzone w roku 1509. Państwo nakłada wysokie cła na produkty gotowe zagraniczne, mające być przywożone, czyli importowane do kraju. Ma to na celu między innymi ochronę krajowego przemysłu przed konkurencją wyrobów zagranicznych. Niższe cła nakłada państwo na surowce mające być wywiezione z kraju, ażeby w ten sposób zmusić przedsiębiorców do przerabiania surowców

w kraju na gotowe fabrykaty. Państwo popiera wywóz produktów fabrycznych.

Kolonje.

Państwa dążą do nabycia kolonji, z którychby mogły dowozić surowce dla swego przemysłu i towary egzotyczne, jak kawa, herbata itp. W kolonjach znajdują państwa rynki zbytu dla produkcji krajowej, również w razie przeludnienia odchodzi nadmiar ludności do kolonji.

Organizacje pomocnicze.

Państwa rozwijają wreszcie żywą działalność, popierając organizacje pomocnicze dla życia gospodarczego, a więc budują kanały, drogi, regulują miary i wagi, wydają kodeksy prawa handlowego oraz wekslowego, popierają wynalazki (prawo patentowe) i inne. Istniejący dotychczas ustroj gospodarki miejskiej systemem gildowym i cechowym nie może podołać wymaganiom przemysłu i handlu światowego. Państwo prowadzi walkę z ograniczeniami i nadużyciami cechowemi, przeciw istniejącemu zakazowi dotyczącemu zakładania fabryk po miastach, 2. przeciw nadmiernym opłatom i kosztownym uroczystościom, które musiał nowowstępujący do cechu majster składać i urządzać, 3. przy protegowaniu synów i zięciów przy wyzwoleniach. Jak z powyższego wynika występuje władza państwowa jako czynnik nadzorujący i regulujący życie ekonomiczne. Władza państwowa stara się na każdym kroku pomagać, nakazywać lub zakazywać, ułatwiać i przeszkadzać pewnym gospodarczym czynnościom jednostek. Ma to na razie dobre strony jednakże z czasem doprowadza do wielkich konfliktów zwłaszcza gdy chodzi o jednostki energiczne i zdolne. Dlatego z końcem wieku XVIII. pojawiają się we Francji i Anglii teorje, domagające się zupełnej swobody w życiu ekonomicznem i zniesienia ograniczeń państwowych (szkoła liberalna zwana także manchesterską).

Ustrój kapitalistyczny.

Przeciw systemowi merkantylistycznemu budzi się reakcja. Powstaje wówczas tak zwana szkoła liberalna, która głosi między innymi, że życie gospodarcze powinno być wolne od ingerencji państwa. Państwo powinno znieść wszelkie ograniczenia, jak i regulatywy, jak cła, cechy, monopole, gildy, gdyż rozwój gospodarczy polega na wolnej konkurencji i zwycięstwie silniejszego w walce o byt. Szkołą liberalną nazwano także angielską, gdyż twórcami jej są uczeni angielscy, jak Adam Smith, a co ważniejsza zasady jej liczą się przedewszystkiem z ówczesnymi stosunkami i potrzebami handlu. Pierwsza Anglja przechodzi do zasad liberalizmu i ona pierwsza odczuwa jego następstwa, a mianowicie wzrost kapitalizmu. Żywotnymi pokazują się przedsiębiorstwa na wielką skalę, oparte na wielkich kapitałach. Powstaje wielki przemysł fabryczny oraz urządzenia pomocnicze, jak banki, kasy oszczędności, towarzystwa akcyjne i asekuracyjne. W wielu ogniskach przemysłu gromadzą się masy robotnicze bezbronne wobec przedsiębiorców. Państwo ich nie broni, ponieważ teoria liberalna nie dopuszcza aby się mieszało między przedsiębiorcą a robotnika. Również państwo opierając się w dużej mierze na bogatych kapitalistach i potrzebując ich pomocy przymyka oczy na nadużycia i wyzysk przedsiębiorców, których jedynem dążeniem było zwiększenie kapitałów za wszelką cenę. Nędza wśród robotników, rzemieślników i chłopów, wyzyskiwanie pracy kobiet i dzieci epidemie głodowe zmuszają też państwa europejskie w połowie XIX wieku do porzucenia zasad liberalnych i do wejścia na drogę reform socjalnych.

Powstają tak zwane szkoły socjalistyczne. Wszystkie szkoły socjalistyczne uważają dzisiejszą organizację społeczną za niesprawiedliwą, gdyż pozwala małej garstce pasożytów wyzyskiwać masy, każąc im pracować na siebie. Oczekują one zatem nowego porządku rzeczy, w którymby własność prywatna nie była już środkiem do uzyskiwania dochodów zapo-

mocą pracy innych. Stosownie do tego jak się te szkoły zachowują w stosunku do ograniczenia prawa własności można je podzielić na kilka kategorii i to: 1. komunizm żądający zupełnego zniesienia własności prywatnej, 2. kolektywizm, domagający się uchylenia własności prywatnej tylko takiej, która połączona jest używaniem pracy najemnej, 3) socjalizm agrarny czyli rolniczy, żądający uchylenia własności tylko co do ziemi, która jest bogactwem naturalnem, 4) kooperatyw który nie tykając własności prywatnej dąży tylko do zniesienia zysku przedsiębiorcy. Teoria socjalno-polityczna, która zwyciężyła w połowie 18-go wieku zarówno na kontyngencie jak i w Anglii, ustaliła, że jednym z największych zadań państwa jest uregulować wolną konkurencję oraz wykonywać jaknajściślejszy nadzór nad produkcją i nad rozdziałem dóbr i działać w tym kierunku, aby uniemożliwić, albo łagodzić wielkie przeciwieństwa społeczne. Pod wpływem nędzy robotniczej wybucha w Anglii w 1-szej połowie 19-go wieku ruch zwany chartyzmem od słowa „Charta“, oznaczającego spis żądań i program reform przesłanych parlamentowi angielskiemu. Ruch ten dąży do tego, aby państwo zakazało pewnych umów jako szkodliwych, lub przynajmniej ograniczyło nadużycia. Zrazu żądania te natrafiają na trudności, ale od połowy wieku 19-go parlament angielski zaczyna uchylać pewne ustawy mające na celu polepszenie bytu klasy robotniczej a tem samem łamie zasadę, że państwo nie powinno się mieszać do stosunków między przedsiębiorcami a robotnikami. W tym samym czasie organizuje się też w Anglii ruch związkowy między robotnikami, w przekonaniu, że tylko organizacja robotników może stawić czoło silniejszym ekonomicznie przedstawicielom kapitalizmu. Ruch ten nazywamy syndykalizmem. Syndykat oznacza związek zawodowy. Może przyjmować tylko robotników. Pomija on używanie jakichkolwiek środków politycznych i stara się zapomocą strejków, bojkotów i zbiorowych układów o pracę wyjednać lepsze warunki we wszystkich gałęziach pracy.

Reforma kwestji rzemieślniczej.

Rzemiosło coraz bardziej odczuwało konkurencję z przemysłem fabrycznym. W przeważnej części zawodów fabryka produkowała taniej i lepiej, to też pewne gałęzie rzemiosła albo zupełnie zaginęły, albo zupełnie zubożały. Cześć rzemieślników przeniosła się do fabryk, reszta prowadziła żywot wegetacyjny. Pod wpływem teorii liberalnych zaczęto wszędzie znosić cecny. Skutki tego okazały się jednak ujemnymi. Przemysł rękodzielniczy pozbawiony opieki cecnowej podupadał tak szybko, że ogromna ilość rzemieślników przemieniła się w proletarjat, dlatego już od połowy 19-go wieku nastął zwrot w zapatrywaniach i rozpoczęto domagać się przywrócenia cechów tam, gdzie zostały zniesione. Przywrócenie formy średniowiecznej było wprawdzie niemożliwie, jednakże po dokonaniu pewnych reform w ustroju cechowym, mogły one spełniać nadal doniosłe funkcje. W byłym zaborze austriackim przyznano im charakter przymusowy a jako główny cel uznano nadzór nad fachowem wykształceniem i nad zachowaniem godności zawodowej przez członków cechu. W Niemczech wprowadzono cechy pod koniec 19-go wieku jako związki fakultatywne t. zn. tylko gdy w pewnym mieście rzemieślnicy pewnego zawodu uchwalą, iż każdy z nich musi być członkiem cechu, wtedy nabiera cech charakteru przymusowego. Zaprowadzenie cechów powstrzymywało istotnie w niektórych gałęziach przechodzenie rzemieślników w szeregi proletariatu, ale nie mogło temu zapobiedz, gdyż na ogół fabryka jest tańszą i wyższą formą produkcji, aniżeli warsztat rzemieślniczy.

Reformy agrarne.

Położenie chłopca na całym wschodzie Europy wskutek przeprowadzenia systemu merkantylnego jest w wieku 17-tym bardzo złe i wymaga gwałtownej reformy. W szczególności przedstawiał się stosunek chłopca do właściciela folwarku następująco: 1) Drobne czynsze ludności wiejskiej wobec pana zostają w tym czasie ogromnie i to arbitralnie t. zn. samowol-

nie podniesione tak co do czynszów w pieniądzech, jak i w płodach rolnych. 2) Tak zwana pańszczyzna, która poprzednio wynosiła parę dni do roku, wynosi obecnie kilka dni w tygodniu z łanu. 3) Chłop zostaje poddany przymusowi propinacyjnemu i młynnemu t. zn. musi kupować trunki li tylko w pańskiej karczmie i mleć zboże tylko w pańskim młynie. 4) W niektórych okolicach pojawiają się różne uciążliwe zwyczaje i sieroty albo jak gdzieindziej wszyscy małoletni obowiązani są do przymusowej służby na dworze pańskim. 5) Równoległe z tem obciążeniem ekonomicznem chłopu postępuje wzrost jurysdykcji patrymonialnej pana t. zn. że wymiar sprawiedliwości ściąganie podatków przechodzi wyłącznie do rąk pana gruntowego i jego funkcjonariuszy. 6) Aż do wieku 17-go przysługuje chłopom prawo w pewnych porach roku i po dopełnieniu pewnych warunków opuścić grunt i przenieść się do innej wsi albo do miasta. Natomiast pod koniec wieku 17-go zaczyna się przyjmować pojęcie przywiązania chłopu do gruntu. Tam gdzie pan gospodaruje we wsi sam, bywa ten stosunek w regule lepszy i bardzo ludzki. Są też przykłady rządów humanitarnych i dobrej administracji po wsiach, ale są one wyjątkami, a w regule chłop ubożeje, podupada fizycznie i moralnie wskutek ucisku, od którego jedynym ratunkiem jest ucieczka ze wsi. Zbiegowstwo chłopu jest ogromnym niebezpieczeństwem dla racjonalnego prowadzenia gospodarstw folwarcznych, to też broniąc się przed tem, praktyka sądów pańskich wytwarza pojęcie poddaństwa chłopów czyli t. zw. niewoli osobistej. W myśl tego pojęcia pan jest właścicielem nie tylko gruntu ale i osoby chłopu wskutek czego chłop nie ma wolności przenoszenia się ani wolności zmian zawodu. Zdarzają się gdzie niegdzie nawet wypadki sprzedawania chłopów i ich rodzin. Wobec powyższego zjawiają się w poszczególnych państwach usiłowania zdążające do poprawy stosunków włościańskich. W Polsce jednym aczkolwiek nieznacznym usiłowaniem w tym kierunku były reformy wszczęte przez sejm czteroletni, który

okazywał dla chłopów znaczną życzliwość, lecz bał się przeprowadzić większej reformy, ażeby nie zrazić sobie szlachty. Zasadnicze znaczenie w tym względzie ma Konstytucja 3-go maja, która wzięła chłopów pod oniekę prawa i rządu krajowego. Orzekła ona, iż obcy włościanie do Polski przybywający jak i ci co zbiegli, a wróćą pozostają wolnymi i będą mogli osiadając na gruntach zawierać umowy, które wiążą zarówno ich jak i panów wsi. Wskutek upadku państwa polskiego nie mogły dalsze reformy przez państwo polskie być kontynuowane. W innych państwach, a szczególnie w państwach zaborczych, jak w Prusiech i Austrii zostają wszczęte również usiłowania aby powodzenie chłopów poprawić, a przyczynią się do tego względy skarbowe i militarne. Chłop bowiem stanowi najlepszy materiał wojskowy oraz płaci podatek gruntowy na rzecz państwa, od którego gruntu pańskie były wolne. Gdyby więc państwo pozwoliło na zubożenie warstwy chłopskiej, straciłoby najważniejszą swoją podporę. Interes państwa wymaga, aby wejść pośrednicząco i utrudnić wszelki wyzysk chłopów ze strony pana. Istotnie państwa przeprowadzały reformy, które ostatecznie nadały chłopom własność zupełną na gruntach i zwalniały ich od wszelkich ciężarów pańszczyźnianych. Z końcem 18-go lub z początkiem 19-go wieku przeprowadzono wszędzie reformy agrarne na następujących zasadach: 1) Zniesienie czynszu i robocizny, 2) Zniesienie jurysdykcji patrymonialnej (sądownictwa pana nad chłopem). 3) Nadanie chłopom prawa własności na gruncie. Chłopi stali się obywatelami państwa, płacącymi wszelkie ciężary na rzecz państwa, podlegającymi władzom publicznym i gospodarującym na własny rachunek. Ta nagła zmiana w położeniu chłopów odbiła się pod pewnymi względami w sposób ujemny. Grunt chłopski zaczął ulegać podziałom w miarę rozradzania się rodzin. Powstawały przeto gospodarstwa coraz to mniejsze niezdolne do wyżywienia jednej rodziny, czyli tak zwane gospodarstwa karłowate. Również wystąpiła szybko kwestja odłuzenia własności chłopskiej. Istniała łatwość kre-

dytu, a chłopci korzystali z niego chętnie nie licząc się z następstwami. Ponieważ od początku 19-go wieku do konkurencji rolniczej z Europą wystąpiły Ameryka i Indie, przeto coraz bardziej było chłopu trudno utrzymać się na gruncie, a po wsiach tworzył się proletarijat rolniczy wegetujący nader nędznie i pomagający sobie tylko przez sezonową emigrację do zamożniejszych krajów. Wprawdzie wojna światowa podniosła w nader wysokim stopniu rentowność rolnictwa europejskiego, jednakowoż nie zdołała ona na przyszłość usunąć wszystkich niedomagań jakie wystąpiły w 19-tym wieku. W niektórych państwach przyszło wobec tego do reform mających na celu usunąć te wszelkie niedomagania. Reformy rolne wymierzone są specjalnie przeciwko formie wielkiej własności i starają się na jej miejsce zaprowadzić wyłącznie średnią własność chłopską. Motywem dla nich jest głównie potrzeba usunięcia rozdrobnienia małej własności i znalezienie gruntów dla bezrolnych.

Zestawił Skowronek Emil, aspirant.

Zarys życia politycznego.

W ścisłym związku z najrozmaitszemi walkami społecznymi, wynikłymi z życia zbiorowego społeczeństw ludzkich, stoi sztuka rządzenia państwem czyli polityka. W znaczeniu teoretycznym polityka jest systematycznym ujęciem na podstawie nauk pomocniczych tych naczelných zasad, które kierują historycznymi losami społeczeństw ludzkich, narodów i państw, zaś w znaczeniu praktycznym umiejętnością wprowadzenia w czyn zasad i postulatów teoretycznych tak, aby mogła być osiągnięta największa korzyść dla tej najwyższej organizacji, jakiej polityka ma służyć, t. j. narodowi i państwu.

Państwo powstaje z obszaru, ludności i władzy. Władza w różnych państwach rozmaicie jest zorganizowana, przez co poszczególne państwa różnią się między sobą budową, czyli t. zw. ustrojem. W dzisiejszych czasach w państwach cywilizowanych spotykamy się

albo z ustrojem monarchistyczno-konstytucyjnym, albo też z ustrojem republikańsko-demokratycznym. W Rosji Sowieckiej ustrój państwowy ma charakter republik radzieckich. Te obecne ustroje państwowe mają swoją tradycję i pierwowzory, z których najprostszym i bodaj najstarszym jest ustrój monarchistyczny, czyli państwo takie, w którym sprawuje władzę książę, król, cesarz, szach, sułtan itp. Pierwotnie ustrój monarchistyczny miał charakter władzy nieograniczonej czyli absolutnej, a nie jak to bywa obecnie konstytucyjnej. Taka monarchja samowładna przeobrażała się często w tyranję. Miało to przedewszystkiem miejsce wtenczas, gdy władzę pochwycił w swoje ręce człowiek nie mający, lecz roszczący sobie prawa do korony.

Przeciwieństwem do ustroju monarchistycznego jest ustrój republikański, różniący się od pierwszego ustroju tem, że władzę nie sprawuje jeden człowiek, lecz ogół ludzi tworzących państwo. Ustrój republikański ma piękną historję, w której przewodzą starogreckie rzeczypospolite arystokratyczne. W takich republikach nie sprawował jednak rządów ogół ludzi, lecz władzę posiadali ludzie, pochodzący z niewielu znakomitszych rodów, którzy raczej dbali o interesy własne, aniżeli o interes wszystkich warstw społecznych. Dlatego też często rządy arystokratyczne przedadzały się w oligarchję, czyli władztwo niewielu osób, które pochwyciły rządy w swoje ręce nieprawnie w chęci zysku i panowania.

Daleko idealniejsze były już w starożytności republiki demokratyczne. W takich to republikach rządy sprawowali ludzie posiadający wszystkie prawa obywatelskie w ten sposób, że zgromadzili się na publicznem miejscu i na zgromadzeniach obywatelskich uchwalali prawa, wybierali urzędników itd. Lecz i ten ustrój, zwany w skróceniu demokracją, miał swoje przeciwstawne pojęcie, które w historii przetrwało pod mianem ochlokracji, — czyli rządów ciemnego tłumu — hołoty. Wprawdzie nie było takiego prawa, by mogli rządzić ludzie ciemni, zaś światlejsi tylko słuchać,

jednak zdarzyło się, że kilku demagogów czyli ludzi złych, ambitnych i przebiegłych pozyskało masy obywateli pochlebstwem i obietnicami, wyciągając następnie osobiste korzyści z ogólnego zaufania, jakim ich obdarzono.

Przedstawione wyżej formy rządów przetrwały z najrozmaitszymi zmianami do dnia dzisiejszego. Na zmiany wpłynęły m. i. tak zwane reprezentacje stanów w średniowieczu, które odznaczały się tem, że do pewnego stopnia zespolone warstwy duchowieństwa, rycerstwa i mieszczaństwa, posiadające rozmaite prawa i przywileje wywierały wpływ na panujących monarchów. Historia z tych czasów wykazuje rozliczne wypadki zależności monarchów od przedstawicieli stanów, którzy na t. zw. „zjazdach królewskich“ godzili się na różne posunięcie monarchów, nadzwyczajne podatki i inne ciężary, dbając jednak przytem pilnie o interesy reprezentowanych przez siebie stanów, zmuszając często monarchę do nadania nowych przywilejów etc. W tym okresie mamy zatem do czynienia z pewnem ograniczeniem władzy królewskiej i podobieństwem roli stanów do roli dzisiejszych partij politycznych, chociaż różnice są jeszcze aż nadto poważne i zasadnicze.

W nowszych wiekach monarchowie nieomal we wszystkich państwach zdołali się uniezależnić od reprezentacyj stanowych i otoczeni urzędnikami — doradcami poodbierali stanom te prawa, które ograniczały ich władzę, pozostawiając natomiast rozmaite przywileje rodowe i stanowe, które postawiły mieszczaństwo i chłopów w zależność od warstw wyższych tj. duchowieństwa i szlachty wywodzącej się z rycerstwa. — Duchowieństwo i szlachta dzięki posiadaniu przywilejów cieszyła się specjalnemi względami na dworach królewskich, podczas gdy dla mieszczaństwa i chłopów warunki bytowania przedstawiały się nader niekorzystnie, zaś co gorsze ich swoboda i wolność osobista doznawały niejednokrotnie ograniczeń Reformy tych rządów, nazwanvch absolutyzmem oświeconym okazały się palącą koniecznością. Wówczas stały

tworzył się prąd wolnościowy, t. zw. liberalizm polityczny, pod wpływem którego lud żądał wolności i większych praw i z wolna zdobywał je w ustach konstytucyjnych, które zapewniały mu współudział w rządach i ściśle zakreślały władzę panujących monarchów lub naczelników państw, prawa i zakres działalności parlamentu, prawa i obowiązki obywateli itd.

Przez wprowadzenie ustaw konstytucyjnych państwa stały się demokratyczne, albowiem do rządów dopuszczony został szeroki ogół ludzi z tą różnicą, że udział w jego rządach nowoczesnej demokracji w przeciwieństwie do demokracji starożytnej jest pośredni. podczas gdy wówczas był bezpośredni. Znaczy to, że odtąd obywatel z pośród siebie wybierają posłów i ci dopiero wszelkie sprawy państwowe rozstrzygają w ciałach ustawodawczych, t. j. parlamentach czyli sejmach, podczas gdy w starożytnych republikach demokratycznych sprawy takie rozstrzygano na ogólnych zgromadzeniach, o czym już wyżej była mowa.

Wybierając posła do parlamentu obywatel musi być świadomy tego, jak wpływać na kierunek polityki państwowej, aby było w kraju dobrze. Ponieważ są rozmaite drogi i sposoby do podniesienia dobrobytu w kraju, więc panują pod tym względem różne zdania i zapatrywania. Zapatrywań tych niema jednak tak dużo, by były powodem kompletnego rozproszkowania społeczeństwa; zatem znajdują się ludzie o jednych i tych samych poglądach, co ich zbliża i powoduje do zgrupowania się w jedną całość organiczną. Tu mamy początek partji politycznej, która jest niczem innym jak zbiorowiskiem ludzi wyznających jeden i ten sam program polityczny, zgrupowanych dla politycznej akcji. Posiadanie własnego programu politycznego jest dla partji niezbędnym warunkiem. Ponieważ zasadniczo różnych poglądów na istotę, dobro i zadanie narodu nie może być wiele, dlatego też i programów politycznych nie można dowolnie mnożyć. Partje polityczne muszą mieć nietylko uboczne względy i interesy życia zbiorowego na celu, lecz wszystkie dziedziny tego życia i z nich czerpać wnioski, postu-

laty i uogólnienia oraz przy zastosowaniu wszelkich praw i zasad naukowych dążyć do jednego celu, jakim jest istnienie, rozwój, rola i czyn najwyższych organizacyj ludzkich, występujących na widownię dziejową jako samoistne i celowo działające jednostki historyczne, czyli Państwa.

Wychodząc zazwyczaj z powyższego założenia istotnego, partje dostosowują swoje programy do tych zasadniczych postulatów życia zbiorowego, różniąc się między sobą głównie poglądem na sposób rozwiązania zagadnień polityczno-państwowych. Mamy zatem partje zachowawcze, chcące utrzymać to co jest i sprzeciwiające się reformom, oraz partje postępowe, które chcą zmian zarówno politycznych, jakoteż społecznych. Zmiany te i reformy polegają na ciągłym ulepszeniu panujących systemów rządowych i idą w kierunku stworzenia idealnych warunków bytowania ludzkości.

Partje, obojętne czy zachowawcze lub postępowe mogą być umiarkowane albo radykalne. Jeżeli więc zachowawcy zgadzają się na nieznaczne reformy, a postępowcy nie żądają gwałtownych zmian, to pierwsi są umarkowanymi konserwatystami, zaś drudzy umiarkowanymi postępowcami. Konserwatystów, którzy o reformach nie chcą nic wiedzieć i najchętniej wróciłiby do urzędzeń, które zostały zniesione, nazywamy reakcjonistami, albo wstecznikami, natomiast postępowców, którzyby chcieli przeprowadzić od razu zbyt gwałtowne zmiany — radykałami, a nawet wywrotowcami. Partje grupujące w sobie reakcjonistów, względnie wywrotowców nazywamy partjami skrajnemi.

Podczas gdy partje umiarkowane zdążają do reform drogą ewolucji czyli stopniowych przeobrażeń istniejącego stanu rzeczy, to partje najbardziej skrajne dążą do zmian ustrojowych drogą rewolucji czyli gwałtownego przewrotu. Dążenia skrajnych reakcjonistów do zmian ustrojowych mają przede wszystkim charakter nacjonalistyczny, czysto narodowy i opierając się na systemie kapitalistycznym, idą w kierunku wyeliminowania wpływów obcych na rządy w kraju,

jakoteż zgniecenia prądów radykalnych, które odznaczają się tem, że hołdują teorii socjalizmu dążącego do zrównania ludzi pod względem materialnym i propagującego hasło międzynarodowej solidarności proletariatu.

Powstanie socjalizmu łączy się ściśle z historią walk społecznych XIX. stulecia, chociaż jako dążenie do zrównania ludzi pod względem materialnym istniał socjalizm zawsze i istnieć będzie. Jednym z głównych teoretyków socjalizmu był Karol Marx, syn adwokata, który żył w latach 1818—1883 r. Marx jako autor szeregu dzieł ekonomicznych m. i. epokowego dzieła p. t. „Kapitał“ uczył, że kapitał w rękach prywatnych jednostek jest źródłem wszystkiego złego, gdyż z konieczności musi wyzyskiwać pracę najemnych robotników oraz, że klasa robotnicza nie może się od tego wyzysku wyzwolić inaczej, jak przez odebranie prywatnych kapitałów drogą społecznej rewolucji i że stać się to może przez solidarną akcję klasy robotniczej wszystkich krajów i narodów. Dla urzeczywistnienia tej akcji zorganizowano w poszczególnych krajach partie socjalistyczne, których kierownictwem ciałem stała się Międzynarodówka Socjalistyczna. Partie socjalistyczne, pierwotnie o programie rewolucyjnym, porzuciły z biegiem czasu hasło gwałtowej przemiany ustroju społecznego i dążą obecnie drogą reform demokratycznych do zapewnienia rządów w państwie klasie robotniczej, które doszedłszy drogą walki parlamentarnej do władzy mogłaby obalić ustrój kapitalistyczny i zaprowadzić ustrój socjalistyczny.

Dotychczas niezrealizowane zasady socjalizmu urzeczywistnić chce drogą rewolucji skrajny kierunek socjalistyczny, jakim jest komunizm, będący pomysłem radykalnej reformy świata przez wprowadzenie ustroju gospodarczo-społecznego, opartego na wspólności wszystkich dóbr i na obsolutnej równości wszystkich ludzi zdolnych do pracy. Komunizm jest podstawową doktryną socjalizmu. Między nim a socjalizmem niema prawie żadnej istotnej różnicy, gdyż

punkt wyjścia to zasada reformy, zaś cel ostateczny jest tu i tam jednakowy. Różnice istnieją w rzeczach podrzędnych jak w nazwie, w sposobach sformułowanie teorii, w drogach i taktyce postępowania, jakoteż w chwilowych i nieostatecznych celach, do których się dąży. Ideę komunizmu realizują bolszewicy w Rosji Sowieckiej, którzy jednak cofnęli się od niektórych głoszonych zasad i praktyk do praktyk i zasad gospodarki kapitalistycznej. Twórcą związku rosyjskich republik rad sowieckich jest Włodzimierz Iljisz Uljanów pseudo Lenin, który żył w latach 1870—1924.

Jest jeszcze dalsza teoria ustrojowa, radykalniejsza od komunistycznej mianowicie teoria anarchizmu, według której brak wszelkiej władzy jest najlepszym warunkiem bytu i rozwoju ludzkości. Anarchiści czynni zmierzają do urzeczywistnienia swojej teorii zapomocą środków gwałtownych, mających na celu steryzowanie sfer rządzących i społeczeństwa. Uprawiane są przez nich najczęściej zamachy na życie osób panujących, lub zajmujących kierownicze stanowiska w Państwie.

Wyżej scharakteryzowanym prądom radykalnym przeciwstawia się demokracja chrześcijańska, która jako ruch ideowo-polityczny dąży do rozwiązania trudności socjalnych w myśl zasad chrześcijańskich i w przeciwieństwie do socjalizmu nie walczy z systemem kapitalistycznym, lecz usiłuje złagodzić przeciwieństwa klasowe i wprowadzić harmonję społeczną drogą rozumnej i opartej na wzajemnej ustępliwości polityki ekonomicznej i prawodawstwa socjalnego zabezpieczającego los klasy pracującej. Dla urzeczywistnienia tego programu powstały w rozmaitych krajach stronnictwa chrześcijańsko-socjalne względnie chrześcijańsko-demokratyczne, które działalność swoją opierają na wiekopomnej encyklice Papieża Leona XIII. noszącej tytuł „Rerum Novarum“. Encyklika podaje sposoby rozwiązania problemów socjalnych, opierając się w zasadzie na naukach Chrystusowych i doświadczeniach Kościoła katolickiego. Ruch chrześcijańsko-

demokratyczny jest kierunkiem politycznym łączącym w sobie umiarkowane prądy zachowawcze i postępowe.

W łączności z powyższem wspomnieć należy jeszcze o jednym kierunku politycznym, o cechach wybitnie reakcyjnych, który jednak nie zarzuca umiarkowanego postępu. Kierunkiem tym jest nacjonalizm przeciwny internacjonalizmowi. Przednią zasadą tego kierunku politycznego jest słuzenie wyłącznie interesom narodowym. Nacjonalizm żąda więc państwa narodowego, stałości i spoistości władz, ciągłości politycznych zamierzeń zdecydowanej i jasnej postawy przy wykonywaniu wszelkich czynności związanych z historyczną rolą narodu itd. Typowym ustrojem łączącym w sobie zasadnicze postulaty i cechy nacjonalizmu są faszystowskie Włochy, gdzie rządy wspólnie z władzą królewską sprawuje przywódca organizacji faszystów Benitto Mussolini — wybitny mąż stanu i polityk, urodzony w 1883 r.

Zamykając pobieżnie skreślony zarys życia politycznego podnieść jeszcze raz wypada nader ważną rolę, jaka w polityce państwowej przypada w udziale stronnictwom względnie partjom politycznym. Przy demokratycznym, a szczególnie przy parlamentarnym ustroju stronnictwa są naturalną koniecznością. Życie tych stronnictw koncentruje się przede wszystkim w ciałach ustawodawczych, jakimi u nas są Sejm i Senat warszawski, oraz w znaczeniu lokalnem Sejm Śląski. O ile mowa o układzie sił w ciałach ustawodawczych, o takim znaczeniu, jakim jest Sejm Rzeczypospolitej Polski w Warszawie — przedstawiający zbiorowisko prądów politycznych, spotykanych w całym kraju — to wypada podkreślić, że zwyczajem parlamentarnym większość sejmowa obejmuje władzę i Rząd. Mniejszość pozostaje w opozycji aż do chwili, kiedy przez nowe wybory lub inne okoliczności uda jej się pozyskać większość dla swego programu i przejąć władzę w swe ręce. Istnienie większości i mniejszości sejmowej, obozu rządowego i opozycji jest formalnym warunkiem parlamentaryzmu. Jeżeli dwie zasadnicze

odmienne idee polityczne różnią opinię publiczną, za jaką uważamy to co sądzi ogół o sprawach państwowych i czego się domagają, to wtedy tworzy się racjonalna podstawa dla istnienia dwóch wielkich obozów politycznych, które walcząc o większość w narodzie i władzę w państwie, wprowadzają w życie system rządów parlamentarnych. Gdzie społeczeństwo rozdrobnione jest na małe stronnictwa polityczne, tam parlamentaryzm jest fikcją. Stronnictwa polityczne mogą oddać narodowi i państwu nieocenione usługi, o ile nie licytują się wzajemnie w pogoni za popularnością i chęcią panowania oraz jeżeli nie służą celom osobistym rozmaitych karierowiczów politycznych względnie jakiejś klicie osób wzajemnie popierających się i dążących do uzyskania względnie osiągnięcia własnych korzyści.

W Polsce posiadamy nadzwyczaj dużo stronnictw i związków politycznych tak polskich jak i niepolskich, z których tylko mała część posiada własny państwowy program polityczny. Na terenie Województwa Śląskiego rozwijają swoją działalność już od dłuższego czasu z poważniejszych partyj: Związek Ludowo-Narodowy (w ograniczonej mierze), Polskie Stronnictwo Chrześc. Demokracji, Polskie Stronnictwo Ludowe „Piast“ (w powiatach rolniczych), Narodowa Partja Robotnicza, Polska Partja Socjalistyczna, Deutsche Partei (nacjonaliści niemieccy), Deutsche Katholische Volkspartei (chrześc. demokraci niemieccy) i Deutsche Social-Demokratische Arbeiterpartei (socj. niem.) Ponadto istnieje tu od dłuższego czasu, lecz nie rozwija poważniejszej działalności Niezależna Socjalistyczna Partja Pracy (przywódca dr. Drobner z Krakowa). Nielegalnie działa oddawna wśród klasy pracującej Komunistyczna Partja Polski. W nowszych czasach, mianowicie od przewrotu majowego 1926 r. rozpoczęły swoją działalność na terenie Województwa Śląskiego: Monarchistyczna Organizacja Wszechstanowa, Partja Pracy (kierunek ogólnopolski), Narodowa Partja Robotnicza-Lewica (opozy-

cja N. P. R.) i Polska Partja Socjalistyczna-Lewica (opozycja P. P. S.)

Oprócz powyższych partyj rozwijają działalność wśród społeczeństwa Śląskiego rozmaite związki polityczne, z pomiędzy których jako najważniejsze wymienia się: Obóz Wielkiej Polski (twórca przywódca narodowej demokracji Roman Dmowski), Zw. Naprawy Rzeczypospolitej (kierunek sanacyjny), Zw. Obrony Górnoślązaków (stojący w obronie interesów dzielnicowych Śląska — przywódca redaktor Jan Kustos) i Deutscher National-Sozialistischer Verein (radykałno-narodowe stowarzyszenie niemieckie z siedzibą w Bielsku).

Z powodu szczupłości kalendarzyka nie podaje się bliższej charakterystyki powyższych partyj i związków politycznych, jakoteż nazw rozmaitych organizacji zawodowych kulturalno-oświatowych, wychowawczych, humanitarno-społecznych, gospodarczych itd., które stoją pod wpływem wyszczególnionych partyj politycznych. Z szczegółami temi funkcjonariusze policji łatwo zapoznać się mogą przez czytanie prasy, która jest najlepszym informatorem w sprawach politycznych i donosi o wszelkich zmianach stale zachodzących w ogólnem życiu politycznem.

Człowiek.

Szkielet ludzki składa się ze 198 kości: stos paierzowy — 24, os sacrum — 2, czaszka — 8, twarz — 14, os hyoide — 1, żebra i mostek — 25, kończyny górne po 32, kończyny dolne po 30.

Serce uderza 70 do 86 razy na minutę. Zależy to jednak od wieku. U nowonarodzonego serce uderza 130 razy, w 1. roku — 120, w 3. roku — 90, w 7. roku 85, u młodzieńca 80, u dojrzałego 75, u starca 65.

Człowiek ma w sobie 7 litrów krwi; krew w tętnicach płynie z szybkością 9,24 m. na sekundę. Pełny obrót krwi u dorosłego człowieka odbywa się w 23 sekundy. W 1 cm. krwi znajduje się 4—5 000 000 czerwonych ciałek, białych 335 razy mniej.

Temperatura średnia u człowieka dojrzałego wynosi 37° C. Zmienia się według godzin o północy 36°⁰,5; o 4 rano 36,6; o 8 rano 36°⁰,8; w południe — 37°⁰,2; o godz. 4 po południu 37°⁰,4; o godz. 8 wieczorem 36°.

Człowiek oddycha 16 razy na minutę. Płuca mogą zmieścić 4—5 litrów powietrza, ale zwykły oddech wynosi około pół litra. 10 000 litrów przechodzi przez płuca w ciągu doby.

Mózg dorosłego mężczyzny waży około 1 kg 358 gr., kobiety — 1 kg. 256 gr. Dorosły człowiek waży przeciętnie tyle kilogramów, ile centymetrów wzrostu ma ponad metr: n. p. przy wzroście 1 m. 65 cm., waga 65 kg. Człowiek rośnie do 30 roku.

Skład chemiczny ciała: wody (tlen i wodór) — 49,9 kg. węgla — 12,6 kg., wodoru — 1,9 kg., azotu — 1,8 kg., tlenu — 4,5 kg., różnych soli — 3,3 kg.

Ratownictwo.

Zestawił Kołodziejczyk Filip, przodownik.

Pierwsza pomoc w nagłych wypadkach.

Apopleksja (u d a r m ó z g u).

Apopleksją jest pęknięcie naczyń krwionośnych w mózgu, wskutek czego krew zalewa mózg. Najczęściej zdarza się to u alkoholików.

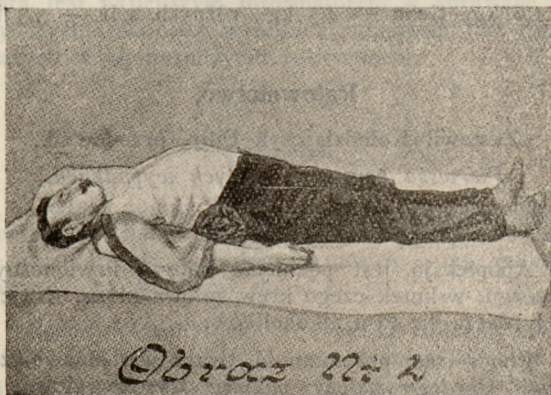
Chory traci przytomność, twarz jest sinawo-czerwona. Chorego należy położyć wysoko głową, by zmniejszyć dopływ krwi do mózgu, rozpiąć ubranie;

na głowę należy położyć pęczek z lodem lub zimne okłady. Przed przybyciem lekarza nie wolno dawać żadnych środków do wewnątrz (patrz obraz nr. 1).

Epilepsja (padaczka).

Chory traci zupełnie przytomność, posiada sztywą twarz, kurcze i drgawki całego ciała, z ust wychodzi

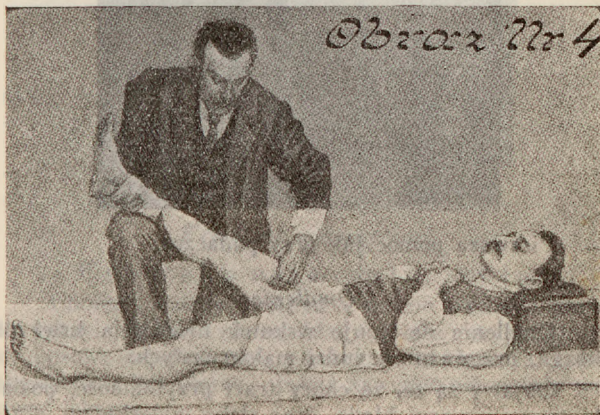

piana, czasami połączona z krwią. Ostatnia pochodzi od ukąszenia się w język lub w błonę śluzową w jamie ustnej.

Obraz Nr 3

Chorego kładzie się na miękkie przedmioty jak trawę, siano, słomę piasek śnieg itp., aby uchronić go od potłuczenia względnie pokaleczenia; drgawek powstrzymywać nie wolno. Pomiędzy szczęki włożyć ko-

Obraz Nr 4

rek lub kawałek drzewa, by przy skurczu szczęk chory nie poranił sobie języka; rozpiąć ubranie i dać zimne okłady na głowę.

Histerja.

Histerja jest chorobą nerwów, zdarzającą się przeważnie u kobiet. Chory traci niezupełnie przytomność, twarz różowa, kurcze mięśniowe, śmiech, płacz, krzyk.

Pierwsza pomoc jak przy padaczce.

Omdlenie:

Omdlenie następuje wskutek niedojścia krwi do mózgu, przeważnie u ludzi małokrwistych.

Objawy są te, że chory traci przytomność, posiada twarz i wargi blade, oraz słabo oddecha.

Zemdłonego kładzie się poziomo głową na dół, by krew dochodziła do mózgu i rozpina się ubranie. Świeże powietrze jest konieczne. Następnie pryska się zimną wodą na twarz chorego i daje się mu coś ostrego (jak eter, amoniak itp.) do wąchania (patrz obraz nr. 2).

Krwotoki wewnętrzne:

I. Krwotok z nosa czyli niewinny.

Chorego należy posadzić i mocno odchylić głowę ku tyłowi. Położyć zimne okłady na nos i szyję. Otwory nosowe zapchać watą pomaczaną w tłuszczu, maśle niesolonem lub olejku. Jeżeli krwotok nie ustaje wezwąć lekarza.

2. Krwotok z płuc (przy gruźlicy).

Krwotok ten powstaje wskutek pęknięcia grubszych naczyń krwionośnych w narządzie oddechowym.

Do chwili przybycia lekarza, chorego położyć w pozycji pół siedzącej, dać jemu zimne okłady na

piersi i kawałki lodu lub trochę wody z solą do polykania.

3. Krwotok z żołądka.

Krwotok z żołądka powstaje wskutek pęknięcia poprzednio w żołądku znajdujących się wrzodów i naruszenia grubszych naczyń krwionośnych.

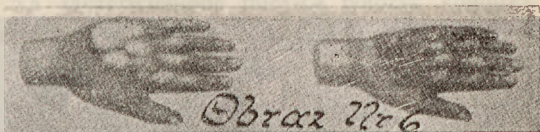
Chorego należy położyć na brzuch i lewe podżebrze, kłaść kompresy zimne lub pęcherz z lodem. Do lyania dawać kawałki lodu.

Krwawienia:

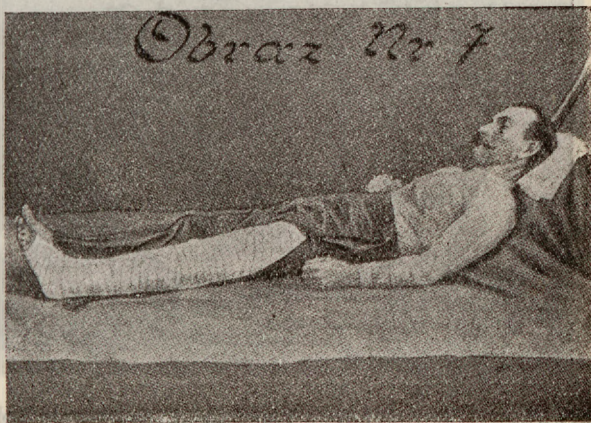
1. Krwawienie tętnicze.

Przy krwawieniu tętniczym krew z rany wytryska (obraz nr. 3). Krew ta jest barwy jasno-czerwonej.

Jeżeli ucisk na ranę nie pomaga, należy uciskać palcem powyżej rany t. j. między sercem i raną (obraz nr. 4 i 4 a). Dobrze jest położyć na tętnicę powyżej

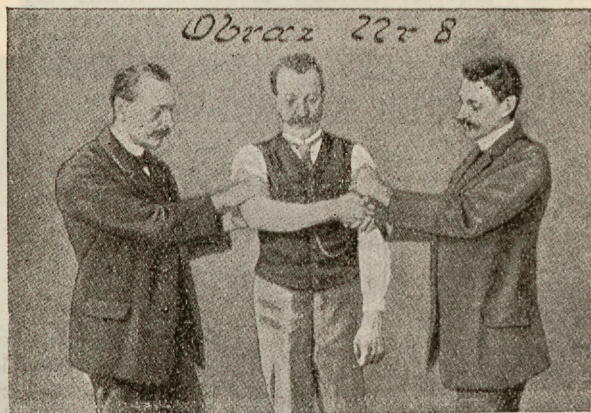

rany kamień i przy pomocy chustki lub sznurka końcówkę ściągnąć (obraz nr. 5 i 5 a). Ściągnięcie takie może trwać do dwóch godzin, przyczem w międzyczasie należy wezwać pomoc lekarską, która jest konieczna.

2. Krwawienie żyłne.

Krew wycieka z rany mając barwę ciemno-czerwoną. W razie braku gazy sterylizowanej ucisnąć

krwawiące miejsce czystą chusteczką. Następnie położyć watę i owinąć bandażem,

Oparzenia:

Oparzenie 1-go stopnia (zaczerwienienie skóry).

Na zaczerwienione miejsce położyć kompres ze spirytusu lub roztworu sody (łyżkę sody na szklanę wody).

Oparzenie 2. stopnia (bąble na skórze).

Bąble można przekłuć igłą, przepaloną w ogniu i wypuścić z nich płyn (bąbli nie zdierać). O ile niema na miejscu odpowiednich warunków, pozostawić

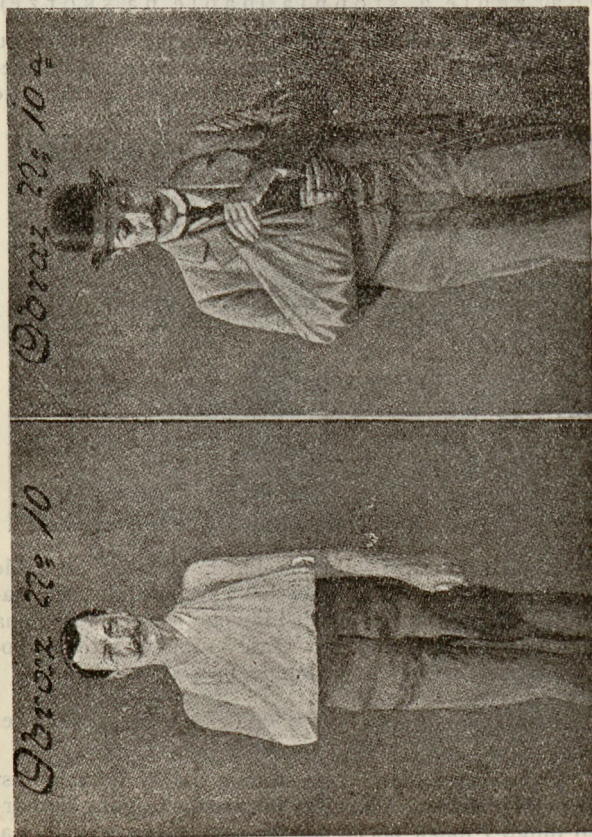
przekłuciu lekarzowi. Po przekłuciu położyć na bąble kawałek gazy sterylizowanej lub czystego płótna umoczanego w mieszaninie oleju lnianego z wodą wapienną (w równych ilościach) a w razie braku wazeliny i położyć kawałek waty a następnie przywiązać bandaże.

Oparzenie 3-go stopnia (głębokie spalenie tkanek).

Przy oparzeniach 3-go stopnia należy natychmiast zawezwać lekarza, albowiem oparzenia te goją się bardzo długo i mogą pociągnąć za sobą różne powikłania.

Do czasu przybycia lekarza można oparzone miejsce obmyć roztworem sody jeżeli oparzenie nastąpiło kwasem solnym, siarczanym itd., zaś jeżeli oparzenie nastąpiło ługiem, obmywszy ranę sokiem cytrynowym albo wodą z octem.

Przy oparzeniu wapnem należy ranę obmyć wodą ocukrzoną (obraz nr. 6).

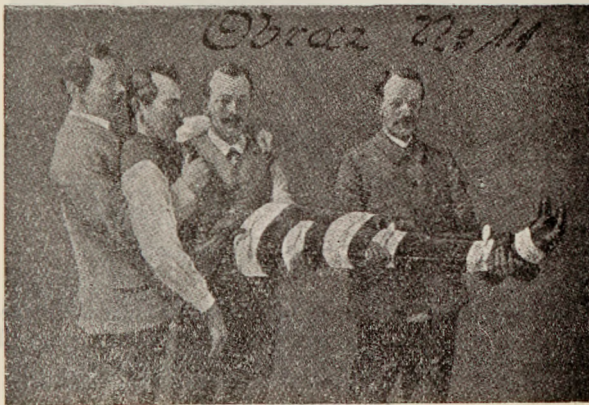

Złamania kości:

1. Złamanie zwykłe.

Złamanie kości zwykłe powstaje przez uderzenie, skor itp. nie powodujące rany nazewnątrz. Najczęściej zdarza się to przy kościach kończyn (obraz nr. 7).

Złamaną kończynę należy podnosić przy pomocy drugiej osoby (obraz nr. 8) i zaopatrzyć w szynę, za którą mogą służyć deseczki, laski, parasole, bagnety, szable, karabin itp. (obraz nr. 9).

Pod szynę umieszcza się chustkę lub kawałek miękkiego materiału a następnie przymocuje takową do danej kończyny zapomocą chustek lub sznurka w kilku miejscach (obraz nr. 9).

O ile mamy do czynienia ze złamaniem kości przedramienia, umieszczamy kończynę w temblaku (obraz nr. 10), przy złamaniu kości ramieniowej przywiązujemy kończynę po obłożeniu jej szynami do klatki piersiowej.

Przy złamaniu kości kończyn dolnych, chorego należy ostrożnie nieść (obraz nr. 11), podtrzymując złamaną kończynę.

2. Złamanie skomplikowane (otwarte).

Złamanie skomplikowane powstaje wskutek przygniecenia, przejechania itd. Przy złamaniu tem kość przebija mięśnie i skórę (obraz nr. 12). Przed nałożeniem szyn należy ranę o ile jest zabrudzona zajądynować, a skórę otaczającą ranę obmyć benzyną, eterem itd. Wody do obmycia skóry nie używać, gdyż ściekając może zanieczyścić ranę. Na czystą ranę wkładamy sterylizowaną gazę a na to kawałek waty i bandaż.

Przy złamaniu innych kości, jak czaszkowych, żeber lub obojczyków ograniczyć się tylko do zimnych okładów.

Zwichnięcie kości.

Pod zwichnięciem rozumiemy wyskoczenie kości ze stawu.

Osoba nieznająca anatomji niech zaniecha udzielenia pomocy, gdyż zamiast pomocy może choremu narobić większego bólu. Do przybycia lekarza lub rzeczoznawcy dać na zwichnięte miejsce zimne okłady.

Dławienie się.

Zdarza się przeważnie u dzieci i starców. Wskutek dostania się części pokarmów do tchawicy zapychają się drogi oddechowe.

Palcem wskazującym nieco zgiętym starać się obce ciało wydobyć lub rozluźnić, przytem często po-

wstają wymioty i ciało może wypaść. Uważać by nie zadrasnąć paznokciem błony śluzowej.

Można także przycisnąć chorego piersiami do stołu itp. i uderzyć kilkakrotnie pięścią między łopatki.

Zaczadzenie.

Przy zatruciu gazami trującymi należy chorego wynieść na świeże powietrze, porozpinać na nim odzież i zastosować sztuczny oddech (obraz nr. 13).

Do pokoju, w którym zatrucie miało miejsce, nie wchodzić z otwartym światłem lub palącym papierosem.

Utonięcie:

Chorego rozebrać i wyczyścić mu usta. Następnie wyciągnąć język i przymocować go chustką do brody. Chcąc by z płuc się woda wylała, przegina się topielca brzuchem na kolano i naciska się go w plecy.

Po zastosowaniu sztucznego oddechania naciera się skórę i po powrocie do przytomności przykrywa go się ciepło oraz daje do picia herbatę, mocną kawę, koniak itd.

Powieszczenie.

Powieszonoego należy szybko uwolnić z pętli, przepinać na nim odzież i zastosować sztuczny oddech.

Otrucie.

1. Otrucie kwasami żrącymi.

Przy otruciu kwasami żrącymi jak karbońowym, solnym, siarkowym, azotowym, octowym i t. p. daje

się choremu rozcieńczone alkalia jak magnezja, kreda, wapno, (można zeszkrobać ze ściany), mydliny lub popiół do picia. Następnie daje się mleko, białko lub oliwę a później lód do połykania.

Wymiotów nie wolno sztucznie wywołać.

2. Otrucie ługami.

Przy otruciu ługami jak patasowym, sodowym, amoniakiem lub żrącym wapnem, daje się choremu rozcieńczone kwasy, jak octowy, cytrynowy, winny, limoniadę itp., dalej mleka, białko lub oliwę do połykania,

Wymiotów nie wolno sztucznie wywołać.

3. Otrucie grzybami, mięsem, rybami.

Przy otruciu takim należy pić czarną kawę, herbatę odwar z kory dębowej lub wierzbowej.

Następnie wywołać sztucznie wymioty.

Jeżeli jest oddech słaby, zastosuje się go sztucznie oraz zlewa się chorego zimną wodą.

Ukąszenie zatrute:

Przy ukąszeniu przez psa wściekłego lub jadowitą żmiję, należy szybko ściągnąć zranioną część ciała (obraz nr. 5) między raną i sercem, by jad nie dostał się do obiegu krwi. Następnie trzeba nacierać ciało w kierunku od miejsca ściągnięcia do rany by wycisnąć jad. Ranę należy wypalić gorącym żelazem lub żrącymi kwasami jak solnym, octowym, azotowym, siarczanym itp.

Po wypaleniu rany i zdjęciu opaski dać napoje wysokowe.

Pomoc lekarska jest konieczna.

Zmarznięcie.

Należy uważać, by zmarzniętego nie przenieść ze zimna do ciepła wprost, albowiem nagłe ogrzewanie może spowodować natychmiastową śmierć. Najodpowiedniejszą ubikacją jest stodoła, korytarz itp. Przy transporcie zmarzłej osoby zważać, że nie połamano jej rąk, nóg, palcy, nosa, uszu itd., które w tym wypadku są bardzo kruche.

Zmarzniętego należy rozebrać i nacierać śniegiem lub suchą flanelę aż do zaczerwienienia skóry. Następnie przenieść go do zimnego pokoju, wykąpać w zimnej wodzie, włożyć do zimnego łóżka i dać zimne napoje do picia. Dopiero po pewnym czasie przenieść do łóżka ciepłego i dać napoje ciepłe.

Geografia świata.

Powierzchnia kuli ziemskiej obejmuje 510 milj. km². Z tego zajmują oceany 360 a ląd 150 milj. km².

Oceany dzielą się na:

1. Ocean Wielki albo Spokojny,
2. Ocean Atlantycki,
3. Ocean Indyjski,
4. Ocean Północny Lodowaty,
5. Ocean Południowy Lodowaty.

Ląd podzielono na 6 części świata:

1. Azję, zajmującą 44 milj. km² z 840 milj. ludności,
2. Amerykę, zajmującą 42 milj. km² z 212 milj. ludn.
3. Afrykę, zajmującą 30 milj. km² z 134 milj. ludn.
4. Europę, zajmującą 10 milj. km² z 445 milj. ludn.
5. Australję z Oceanją, zajmującą 9 milj. km² z 8,3 milj. ludności.

Ludność świata dzieli się na:

1. Rasę kaukaską czyli białą,
2. Rasę mongolską czyli żółtą,
3. Rasę malajską czyli brunatną,
4. Rasę amerykańską czyli miedzianą,
5. Rasę etjopską czyli czarną (murzyni),
6. Rasę australijską czarną.

Państwa samodzielne w Azji:

1. Chiny z 430 milj. ludności,
2. Japonja z 57 milj. ludności,
3. Persja z 9 milj. ludności,
4. Afganistan z 6½ milj. ludności,
5. Sjam z 9 milj. ludności.
6. Turcja (Anatolja) z 9 milj. ludności.

Inne kraje azjatyckie są albo kolonjami albo też stoją pod protektoratem państw europejskich.

Ważn. państwa samodzielne Ameryki:

1. Stany Zjednoczone Półn. Amer. 106 milj. ludn.,
2. Meksyk 15 milj. ludności,
3. Chile 4 milj. ludności,
4. Argentyna 9 milj. ludności,
5. Stany Zjednoczone Brazylii 31 milj. ludności.

Poza tem istnieją jeszcze w Ameryce środkowej i południowej mniejsze państewka, nie odgrywające ani w życiu gosp. ani polit. poważniejszej roli.

Podział polityczny Afryki.

Państwami niezależnymi są królestwo Abisynja i Rzeczpospolita Murzyńska Liberja. Duże obszary Afryki są w posiadaniu Francuzów, Anglików i Belgów.

Mniej posiadłości mają Włosi, Hiszpanie i Portugalczycy.

Australja

jest w posiadaniu Anglików. To samo dotyczy Oceanji dzielącej się na Mikronezję, Melanezję i Polinezję. Jedynie Nowa Kaledonja jest kolonją francuską.

Europa.

Europa zajmuje co do wielkości 4. miejsce wśród 5 zaludnionych części świata. Obszar jej wynosi 10 milj. km² z 445 milj. ludności.

Pod względem językowym dzielimy mieszkańców Europy na ludy:

- a) słowiańskie: Wielkorusini, Białorusini, Małorusini, Polacy, Czesi, Słowacy, Słoweńcy, Serbowie, Chorwaci i Bułgarzy.
- b) romańskie: Włosi, Hiszpanie, Francuzi, Portugalczycy i Rumuni.
- c) germańskie: Niemcy, Anglicy, Holenderzy, Flamanowie, Norwedzy, Szwedzi i Duńczycy.
- d) mongolskie: Samojedzi, Lapończycy, Finowie, Estowie, Węgrzy, ludy turańskie i Kałmucy.

Język litewski, łotewski i celtycki nie należy do żadnej z powyżej wymienionych grup.

Rosja 4 600 000 km² 100 000 000 ludności Moskwa
1 030 000 mieszkańców.

Francja 551 000 km² 40 000 000 ludności Paryż
3 000 000 mieszkańców.

Hiszpanja 500 000 km² 21 000 000 ludności, Madryt
720 000 mieszkańców.

Niemcy 472 000 km² 60 000 000 ludności, Berlin
3 900 000 mieszkańców.

Szwecja 448 000 km² 13 000 000 ludności, Sztokholm
420 000 mieszkańców.

- Polska 388 000 km² 28 000 000 ludności, Warszawa
1 000 000 mieszkańców.
- Finlandja 387 000 km² 3 400 000 ludności, Helsingfors
200 000 mieszkańców.
- Norwegja 324 000 km² 2 700 000 ludności, Oslo
260 000 mieszkańców.
- Włochy 311 000 km² 39 000 000 ludności, Rzym
690 000 mieszkańców.
- W. Brytanja 309 000 km² 47 000 000 ludności, Londyn
7 500 000 mieszkańców.
- Rumunja 294 000 km² 16 300 000 ludności, Bukareszt
350 000 mieszkańców.
- Jugosławja 245 000 km² 12 000 000 ludności, Białog-
ród 100 000 mieszkańców.
- Czechy 130 000 km² 13 600 000 ludności, Praga
680 000 mieszkańców.
- Grecja 123 000 km² 4 800 000 ludności, Ateny
300 000 mieszkańców.
- Bułgarja 103 000 km² 5 000 000 ludności, Sofja
150 000 mieszkańców.
- Węgry 92 000 km² 8 000 000 ludności, Budapeszt
925 000 mieszkańców.
- Portugalja 91 000 km² 6 000 000 ludności, Lizbona
450 000 mieszkańców.
- Australja 84 000 km² 6 500 000 ludności, Wiedeń
1 800 000 mieszkańców.
- Łotwa 66 000 km² 2 000 000 ludności, Ryga 250 000
mieszkańców.
- Litwa 56 000 km² 2 500 000 ludności, Kowno 90 000
mieszkańców.
- Estonja 77 000 km² 1 100 000 ludności, Rewel
120 000 mieszkańców.
- Danja 44 000 km² 3 300 000 ludności, Kopenhaga
710 000 mieszkańców.
- Szwajcarja 41 000 km² 3 900 000 ludności, Berno
105 000 mieszkańców.
- Holandja 34 000 km² 7 000 000 ludności, Haaga
350 000 mieszkańców.
- Belgja 30 000 km² 7 500 000 ludności, Bruksela
800 000 mieszkańców.

Albanja 30 000 km² 800 000 ludności, Skodra
30 000 mieszkańców.

Turcja Europ. 23 000 km² 1 800 000 ludności, Kon-
stantynopol 1 200 000 mieszkańców.

Luksemburg 2 600 km² 264 000 ludności.

Gdańsk 1 850 km² 360 000 ludności.

Andora 450 km² 5 000 ludności.

Lichtenstein 160 km² 10 000 ludności.

San Marino 60 km² 12 000 ludności.

Monaco 1,5 km².

Geografia Polski.

Położenie, obszar, ludność.

Polska leży w samym środku Europy, zajmuje obszar 390 000 km² i ma około 28 000 000 mieszkańców. Tak pod względem obszaru jak i ilości mieszkańców zajmuje 6. miejsce wśród państw europejskich. Pod względem gospodarczym, kulturalnym, klimatycznym i układu pionowego jest państwem przejściowym między Europą zachodnią i wschodnią.

Układ pionowy.

Polska jest naogół krajem nizinnym. Według budowy pionowej dzieli się na Karpaty polskie, Niziny Podkarpackie, pas Wyżyn Południowych, pas Pradoliny Polskich, pas Pojezierzy i Nizinę Nadbałtycką.

Karpaty dzielą się na zewnętrzne i wewnętrzne. Do Karpat zewnętrznych zaliczamy: 1. Beskid Magórski, leżący między Olzą a Białą, dopływem Dunajca, 2. Beskid Niski albo Średni, sięgający do źródeł Saury i 3. Beskid Wschodni dzielący się na Bieszczady, Gorgany i Czarnochorę.

Karpaty wewnętrzne tworzą Tatry, Kotlina Podhala, Spisz, Orawa i Pieniny.

W skład Niziny Podkarpackiej wchodzi niziny Śląska, Nadwiślańska, Nadsańska i Nadnistrzańska.

Pas Wyżyn Południowych dzieli się na Płytę Krakowsko-Śląską, Średniogórze Polskie, Wyżynę Lubelską, Wołyńską, Podole i Roztocze.

Do pasa Pradolin Polskich zaliczamy niziny Wielkopolską, Mazowiecką i Poleską.

Pas Pojezierza rozpada się na pojezierze Pomorskie, Pruskie i Litewskie. Część pojezierza Pomorskiego, leżące na terenie Polski nazywamy Kaszubskiem.

Sieć wodna.

Polska leży w zlewiskach morza Bałtyckiego i Czarnego. Zlewisko morza Bałtyckiego tworzą dorzecza Odry, Wisły, Niemna i Dźwiny, zlewisko morza Czarnego, dorzecza Dniepru, który wprawdzie nie płynie przez terytorjum polskie, zbiera jednak liczne wody z wschodniej części Polski, i dorzecze Dniestr. Dorzecze Wisły połączone jest z dorzeczem Odry kanałem *Bydgoskim*, z dorzeczem Niemna kanałem *Augustowskim* a z dorzeczem Dniepru kanałem *Rzeczypospolitej*. Poza tem łączy jeszcze kanał *Ogińskiego* dorzecze *Prypeci* z dorzeczem *Niemna*.

Z pośród licznych jezior, występujących na ziemiach polskich największe są jeziora *Narocz* i *Dryświaty* w woj. wileńskim, *Wygonowskie* na Polesiu, *Świtez* na Wołyniu, *Noteć* i *Pakość* w Wielkopolsce. Ozdobą *Tatr* są t. zw. stawy wzgl. jeziora polodowcowe jak *Morskie Oko*, *Czarny Staw* i *Pięć Stawów Polskich*.

Flora.

Oprócz ogólnie znanej roślinności, występującej na ziemiach polskich zasługują na szczególną uwagę szarotka, limba i jarzab górski w *Tatrach*, kosodrzewina w *Tatrach*, na *Babiej Górze* i *Karpatach Wschodnich*. Nad *Bałtykiem* rośnie *rokitnik* z srebrnymi liśćmi pomarańczowemi owocami. Na *Podolu* udają się już rośliny południowe jak *kukurydza*, *tytoń*, *melony*, *brzoskwinie* itp.

Fauna.

Ostatnie okazy *żubrów* w puszczy *Białowiejskiej* wyginęły podczas wojny. W stadjum zaniku są także *łośie*. Utrzymał się natomiast jeszcze *niedźwiedź* w *Karpatach*, *wilk* na *kresach wschodnich*, *hóbr* na *Polesiu* a w *Tatrach* *świstak*, *orzeł* i *kozica*.

Przemysł.

Hutnictwo polskie skupione jest na Śląsku, w okolicach Sosnowca, Częstochowy i Radomia. Cynk wytapia się na Górnym Śląsku i w Trzebini. Huty cynkowe produkują także jako produkt uboczny kwas siarkowy, odgrywający ważną rolę w przemyśle chemicznym.

Przemysł metalowy i maszynowy rozwija się oprócz Śląska w Warszawie, Poznaniu, Łodzi, Częstochowie, Krakowie, Nowym Sączu i Ostrowcu.

Naczelne stanowisko w polskim przemyśle zajmuje przemysł włókienniczy. Największe jego ogniska to Łódź z okolicą, Częstochowa, Zawiercie, okolica Warszawy, Żyrardów, Białystok i Bielsko-Biała. Pomyślnie rozwija się w ostatnich czasach przemysł garbarski i skórniczy i to przedewszystkiem w Warszawie i Radomiu.

W związku z bogatymi pokładami wapna na płycie krakowsko-śląskiej, powstały tu liczne wapienniki i cementownie (Goleszów, Wysoka, Częstochowa).

Huty szklarskie znajdują się w okolicach Warszawy, Piotrkowa, Lublina, Krakowa, w Żąbkowicach i w Orzeszu na Śląsku.

Skarby mineralne.

Ziemia polska obfituje przedewszystkiem we węgiel, sól i olej skalny. Polskie zagłębie węglowe ciągnie się od granicy niemieckiej na Śląsku aż do okolic Krakowa i Częstochowy i zajmuje powierzchnię 6000 klm.².

Olej skalny występuje na Podkarpaciu na przestrzeni 400 klm. Największe kopalnie nafty znajdują się w okolicach Gorlic, Krosna, Borysławia i Tustanowic, Schodnicy i Nadwornej. W okolicach Borysławia, Truskawca oraz we Dźwiniaczu i Starani występują pokłady wosku ziemnego. W związku z naftą eksploatuje się tam także gaz ziemny, dający tamtejszej ludności ciepło, światło i siłę motorową.

Sól występuje na Podkarpaciu (Wieliczka, Bochnia). Sole potasowe w Kałuszu, Istebniku,

Rudy żelazne, cynkowe, miedzi, ołowiu i srebra występują na Śląsku i na wyżynie Małopolskiej.

Siarka występuje w okolicach Krakowa, nad Nidą i na Śląsku, fosforyty na Podolu, a przede wszystkim nad Dniestrem. Przyroda obdarzyła także Polskę w pokłady gipsu, marmurów (Kielce i Kraków), kredy w Lubelskim, glinki do wyrobu porcelany na Wołyniu.

Narodowości w Polsce:

Według narodowości ludność Polski dzieli się następująco:

Polacy 68%,	Niemcy 4½%,
Rusini 15,5%,	Białorusini 3%,
Żydzi 7%,	Rosjanie, Litwini i inni 2%.

Źródła lecznicze.

a) Solanki:	b) Szczawy:	
Goczałkowice	Oblęgorek	} alkaliczne
Jastrzęb	Rymanów	
Rabka	Szczawnica	
Inowrocław	Iwonicz	
Ciechocinek	Krynica	} żelaziste
Druskienniki	Burkucie pod Czarnochorą	
Solec	Wysoka koło Gorlic	
Busk	Nałęczów w Lubelskim	
	Ustron gdzie także występują pokłady borowiny.	

c) źródła siarczane:

Truskawiec	} na Roztoce.
Swoszowice	
Niemirów	
Skło	

Katowice, dnia 30. października 1927 r.

PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY

Rzeczypospolitej Polskiej według województw, powiatów (starostw).

Nazwa Województwa	Siedziba Województwa	Powierzchnia w km ²	Ludność bez wojska
Białostockie	Białystok	32 745	1 307 826
Kieleckie	Kielce	25 736	2 535 981
Krakowskie	Kraków	17 448	1 992 810
Lubelskie	Lublin	31 160	2 087 951
Lwowskie	Lwów	27 024	2 718 014
Łódzkie	Łódź	19 034	2 252 769
Nowogrodzkie	Nowogródek	23 451	824 045
Poleskie	Brześć nad Bug.	42 286	880 898
Pomorskie	Toruń	16 386	935 679
Poznańskie	Poznań	26 603	1 967 649
Śląskie	Katowice	4 230	1 124 967
Stanisławowskie	Stanisławów	18 368	1 348 580
Tarnopolskie	Tarnopol	16 240	1 428 520
Warszawskie	Warszawa	29 310	2 112 798
	Warszawa-miasto	121	936 713
Wołyńskie	Łuck	30 288	1 437 907
Wileńskie	Wilno	27 849	973 404

POWIATY (STAROSTWA)

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
1.	Augustów	białostockie
2.	Baranowicze	nowogrodzkie
3.	Będzin	kieleckie
3.	Biała	krakowskie
6.	Biała Podlaska	lubelskie
7.	Białystok	białostockie
8.	Bielsk	„
9.	Bielsko	śląskie
10.	Biłgoraj	lubelskie
11.	Błonie	warszawskie
12.	Bóbrka	lwowskie
13.	Bochnia	krakowskie
14.	Bohorodczany	stanisławowskie

Województwo	L. p. Nazwa powiatu
15. Borszczów	tarnopolskie
16. Braślaw	wileńskie
17. Brodnica	pomorskie
18. Brody	tarnopolskie
19. Brześć n. Bugiem	poleskie
20. Brzesko	krakowskie
21. Brzeżany	tarnopolskie
22. Brzeziny	łódzkie
23. Brzozów	lwowskie
24. Buczacz	tarnopolskie
25. Bydgoszcz	poznańskie
26. Chełm	lubelskie
27. Chełmno	pomorskie
28. Chodzież	poznańskie
29. Chojuice	pomorskie
30. Chrzanów	krakowskie
31. Ciechanów	warszawskie
32. Cieszyn	śląskie
33. Czarnków	poznańskie
34. Częstochowa	kieleckie
35. Czortków	tarnopolskie
36. Dąbrowa	krakowskie
37. Dobromił	lwowskie
38. Dolina	stanisławowskie
39. Drohiczyn	poleskie
40. Drohobycz	lwowskie
41. Dubno	wołyńskie
42. Działdowo	pomorskie
43. Działo	wileńskie
44. Garwolin	lubelskie
45. Gniew	pomorskie
46. Gniezno	pomorskie
47. Gorlice	krakowskie
48. Gostyń	poznańskie
49. Gostynin	warszawskie
50. Gródek Jagielloński	lwowskie
51. Grodno	białostockie
52. Grodzisk	poznańskie
53. Grójec	warszawskie

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
54.	Grudziądz	pomorskie
55.	Grybów	krakowskie
56.	Horochów	wołyńskie
57.	Horodenka	stanisławowski
58.	Hrubieszów	lubelskie
59.	Iłża	kieleckie
60.	Inowrocław	poznańskie
61.	Janów	lubelskie
62.	Jarocin	poznańskie
63.	Jarosław	lwowskie
64.	Jaśło	krakowskie
65.	Jaworów	lwowskie
66.	Jędrzejów	kieleckie
67.	Kalisz	łódzkie
68.	Kałusz	stanisławowski
69.	Kamień Koszyrski	poleskie
70.	Kamionka Strumiłowa	tarnopolskie
71.	Kartuzy	pomorskie
72.	Katowice	śląskie
73.	Kępno	poznańskie
74.	Kielce	kieleckie
75.	Kobryń	poleskie
76.	Kolbuszowa	lwowskie
77.	Kolno	białostockie
78.	Kołomyja	stanisławowski
79.	Koło	łódzkie
80.	Konin	„
81.	Końskie	kieleckie
82.	Konstantynów	lubelskie
83.	Kopyczyńce	tarnopolskie
84.	Kościan	poznańskie
85.	Kościierzyna	pomorskie
86.	Kosów	stanisławowski
87.	Kossów	poleskie
88.	Kostopol	wołyńskie
89.	Kowel	wołyńskie
90.	Kozienice	kieleckie
91.	Koźmin	poznańskie
92.	Kraków	krakowskie

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
93.	Krasnystaw	lubelskie
94.	Krosno	lwowskie
95.	Krotoszyn	poznańskie
96.	Krzemieniec	wołyńskie
97.	Kutno	warszawskie
98.	Leszno	poznańskie
99.	Lida	nowogrodzkie
100.	Limanowa	krakowskie
101.	Lipno	warszawskie
102.	Lisko	lwowskie
103.	Lubaczów	lwowskie
104.	Lubartów	lubelskie
105.	Lubawa	pomorskie
106.	Lublin	lubelskie
107.	Lubliniec	śląskie
108.	Luboml	wołyńskie
109.	Lwów	lwowskie
110.	Łańcut	lwowskie
111.	Łask	łódzkie
112.	Łęczycza	„
113.	Łódź	„
114.	Łomża	białostockie
115.	Łowicz	warszawskie
116.	Łuck	wołyńskie
117.	Łuków	lubelskie
118.	Łuniniec	poleskie
119.	Maków	warszawskie
120.	Maków	krakowskie
121.	Miechów	kieleckie
122.	Mielec	krakowskie
123.	Międzychód	pomorskie
124.	Mińsk Mazowiecki	warszawskie
125.	Mława	warszawskie
126.	Mogilno	poznańskie
127.	Mołodeczno	wileńskie
128.	Mościska	lwowskie
129.	Myślenice	krakowskie
130.	Nadworna	stanisławowskie
131.	Nieśwież	nowogrodzkie

I. p. Nazwa powiatu	Województwo
132. Nieszawa	warszawskie
133. Nisko	lwowskie
134. Nowogródek	nowogrodzkie
135. Nowy Sącz	krakowskie
136. Nowy Targ	„
137. Nowy Tomyśl	poznańskie
138. Oborniki	„
139. Odolanów	„
140. Olkusz	kieleckie
141. Opatów	„
142. Opoczno	„
143. Ostrołęka	białostockie
144. Ostrów	„
145. Ostrów	poznańskie
146. Ostrzeszów	„
147. Oświęcim	krakowskie
148. Oszmiana	wileńskie
149. Peczeniżyn	stanisławowskie
150. Pilzno	krakowskie
151. Pińczów	kieleckie
152. Pińsk	poleskie
153. Piotrków	łódzkie
154. Pleszew	poznańskie
155. Płock	warszawskie
156. Płońsk	warszawskie
157. Podhajce	tarnopolskie
158. Postawy	wileńskie
159. Poznań	tarnopolskie
160. Pruzana	poleskie
161. Przasnysz	warszawskie
162. Przemyśl	lwowskie
163. Przemyślany	tarnopolskie
164. Przeworsk	lwowskie
165. Pszczyna	śląskie
166. Puck	pomorskie
167. Puławy	lubelskie
168. Pułtusk	warszawskie
169. Radom	kieleckie
170. Radomsko	łódzkie

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
171.	Radziechów	tarnopolskie
172.	Radzymin	warszawskie
173.	Radzyń	lubelskie
174.	Rawa	warszawskie
175.	Rawa Ruska	lwowskie
176.	Rawicz	poznańskie
177.	Rohatyn	stanisławowskie
178.	Ropczyce	krakowskie
179.	Równe	wołyńskie
180.	Rudki	lwowskie
181.	Rybnik	śląskie
182.	Rypin	warszawskie
183.	Rzeszów	lwowskie
184.	Sambór	„
185.	Sandomierz	kieleckie
186.	Sanok	lwowskie
187.	Sarny	poleskie
188.	Sępólno	pomorskie
189.	Siedlce	lubelskie
190.	Sieradz	łódzkie
191.	Sierpc	warszawskie
192.	Skafat	tarnopolskie
193.	Skierniewice	warszawskie
194.	Skole	stanisławowskie
195.	Słonim	nowogrodzkie
196.	Słupca	łódzkie
197.	Sochaczew	warszawskie
198.	Sokal	lwowskie
199.	Sokołka	białostockie
200.	Sokołów	lubelskie
201.	Stanisławów	stanisławowskie
202.	Starogard	pomorskie
203.	Stary Sambor	lwowskie
204.	Stolin	poleskie
205.	Stołpce	nowogrodzkie
206.	Stopnica	kieleckie
207.	Stryj	stanisławowskie
208.	Strzelno	poznańskie
209.	Strzyżów	lwowskie

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
210.	Suwałki	białostockie
211.	Szamotuły	poznańskie
212.	Szczuczyn	białostockie
213.	Szubin	poznańskie
214.	Śmigiel	"
215.	Śniatyn	stanisławowskie
216.	Śrem	poznańskie
217.	Środa	"
218.	Świecie	pomorskie
219.	Święciany	wileńskie
220.	Świętochłowice	śląskie
221.	Tarnobrzeg	lwowskie
222.	Tarnopol	tarnopolskie
223.	Tarnów	krakowskie
224.	Tarnowskie Góry	śląskie
225.	Tczew	pomorskie
226.	Tomaszów	lubelskie
227.	Toruń	pomorskie
228.	Trembowła	tarnopolskie
229.	Tłumacz	stanisławowskie
230.	Tuchola	pomorskie
231.	Turek	łódzkie
232.	Turka	stanisławowskie
233.	Wadowice	krakowskie
234.	Warszawa	warszawskie
235.	Wąbrzeźno	pomorskie
236.	Wągrówiec	poznańskie
237.	Wejherowo	pomorskie
238.	Węgrów	lubelskie
239.	Wieliczka	krakowskie
240.	Wieluń	łódzkie
241.	Wilejka	wileńskie
242.	Wilno-Troki	wileńskie
243.	Witkowo	poznańskie
244.	Włocławek	warszawskie
245.	Włodawa	lubelskie
246.	Włodzimierz	wołyńskie
247.	Włoszczowa	kieleckie
248.	Wolsztyn	poznańskie

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
249.	Wołkowysk	białostockie
250.	Wołożyn	nowogrodzkie
251.	Września	poznańskie
252.	Wyrzysk	poznańskie
253.	Wysokie Mazowieckie	białostockie
254.	Zaleszczyki	tarnopolskie
255.	Zamość	lubelskie
256.	Zawiercie	tarnopolskie
257.	Zbaraż	kieleckie
258.	Zborów	”
259.	Zdołbunów	wołyńskie
260.	Złoczów	tarnopolskie
261.	Żnin	poznańskie
262.	Żółkiew	lwowskie
263.	Żydaczów	stanisławowskie
264.	Żywiec	krakowskie

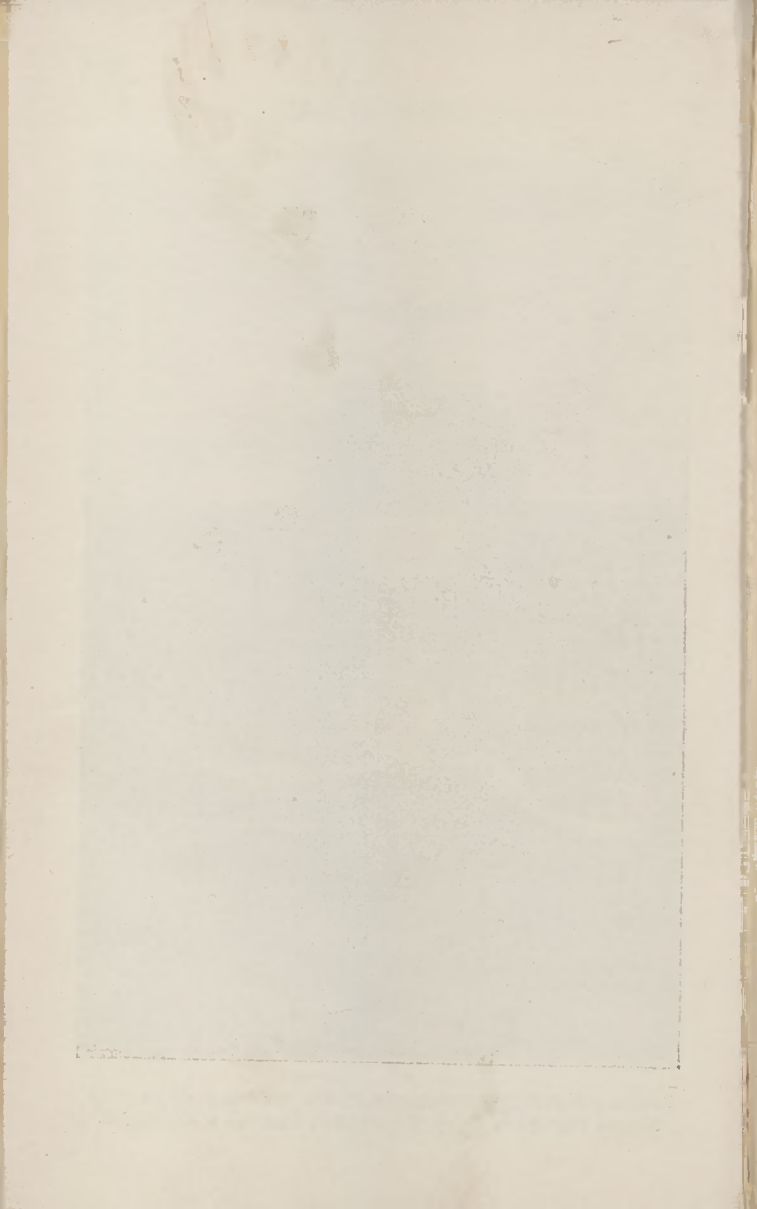
W każdym powiecie znajduje się Powiatowa Komenda.

Miasta stanowiące samodzielną jednostkę administracyjną na prawach powiatu.

L. p.	Nazwa powiatu	Województwo
1.	Bielsko	śląskie
2.	Bydgoszcz	poznańskie
3.	Gniezno	poznańskie
4.	Grudziądz	pomorskie
5.	Huta Królewska	śląskie
6.	Inowrocław	poznańskie
7.	Katowice	śląskie
8.	Kraków	krakowskie
9.	Lwów	lwowskie
10.	Łódź	łódzkie
11.	Poznań	poznańskie
12.	Toruń	pomorskie
13.	Warszawa	warszawskie
14.	Wilno	wileńskie

Pomnik poległych funkcjonariuszów Policji, znajdujący się na placu ćwiczeń przy szkole Policji Województwa Śląskiego w Katowicach.

Wojsko polskie.

10 okręgów korpusów: I. Warszawa, II. Lublin, III. Toruń, IV. Łódź, V. Kraków, VI. Lwów, VII. Poznań, VIII. Grodno, IX. Brześć, n. B., X. Przemysł.

Piechota: 28 dywizyj: po trzy pułki, po trzy baony, po trzy kompanje i 1 kompanja karabinów maszynowych i 1 pułk artylerji pol. po 3 dywizjony, po 3 baterje.

Jazda: 4 dywizje i 5 samodzielnych brygad. Dywizje po 3 brygady, po 2 pułki, 2 dyony artylerji konnej i szwadron techniczny. Samodzielna brygada po 3 pułki, 1 dyon artylerji konnej i 1 szwadron techniczny.

Artylerja: 10 pułków artylerji ciężkiej po 3 dyony, 1 pułk artyl. górskiej, 1 pułk artyl. najcięższej, 1 pułk artyl. przeciwlotniczej, 10 samodzielnych baterij przeciwlotniczych, 13 dyonów artylerji konnej, 5 dyonów artylerji ciężkiej.

Wojska techniczne: 10 pułków saperów po 3 baony, 2 pułki wojskowej łączności, 1 pułk radjotelegraficzny, 1 baon mostowy, 1 baon elektrotechniczny, 2 pułki kolejowe, 10 dyonów samochodowych, 10 dyonów taborów.

Różne: 6 pułków lotniczych, 1 pułk balonowy, 10 baonów sanitarnych, 10 dyonów żandarmerji wojskowej, 1 pułk tanków.

Marynarka wojenna: 2 kanonierki, 6 torpedowców, 1 okręt hydrograficzny, 4 monitory rzeczne, 20 łodzi motorowych rzecznych: w budowie (r. 1927) — 3 łodzie podwodne i 2 torpedowce.

Armje polskie.

Wojsko: 1 marszałek, 9 generałów broni, 46 generałów dywizji, 88 generałów brygady, 681 pułkowników, 11111 podpułkowników, 2538 majorów, 6260 kapitanów, 6124 poruczników, 1047 podporuczników —

razem 17 905 oficerów, 2242 chorążych, 4472 starszych sierżantów, 8497 sierżantów, 8924 plutonowych, 5465 kapralów, 7400 kapitulantów, razem 36 662 zawodowych podoficerów.

1500 plutonowych niezawodowych, 1476 kapralów niezawodowych, — 29306 starszych szeregowców, 182411 szeregowców — razem 207247.

Ogółem wojska — 261814.

Marynarka: 1 wiceadmirał, 2 kontradmirałów, 13 komandorów, 26 komandor poruczników, 43 komandorpodporuczników, 93 kapitanów, 108 poruczników, 286 oficerów.

19 chorążych, 76 starszych bosmanów, 90 bosmanów, 202 bosmanmatów, 247 matów — razem 634 zawodowych podoficerów.

600 szeregowców, 170 starszych marynarzy, 1292 marynarzy — razem 2062.

Ogółem marynarki 2982.

Korpus ochrony pogranicza: 1 generał dywizji, 1 generał brygady, 11 pułkowników, 5 podpułkowników, 65 majorów, 241 kapitanów, 418 poruczników — razem 742 oficerów.

121 starszych sierżantów, 624 sierżantów, 1217 plutonowych, 2564 kaprali, 2549 starszych szeregowców, 12796 szeregowców — razem 19871.

Ogółem K. O. P. 20613.

Policja państwowa: 900 oficerów, 31129 policjantów, ogółem 33029.

Majątek państwa.

Własnością bezpośrednią Państwa są gmachy reprezentacyjne — w Warszawie Zamek, Łazienki, Belweder, w Krakowie Wawel, w Poznaniu Zamek, w Spale Pałac i w Racocie Pałac. Majątki ziemskie państwowe wynoszą 276.000 ha, lasy państwowe — 2.867,000 ha. Państwo posiada 2 stadt i n i y k o n i, liczące przeszło 300 sztuk oraz 8 st a d

ogierów około 1.200 sztuk. Linijkolejowych ma ogółem przeszło 17.000 km. sztucznych dróg wodnych — 738 km. linii telegraficznych i telefonicznych — 513.000 km. Posiada 4 stacje radjotelegraficzne: w Warszawie transatlantycką o mocy 400 kw. oraz europejskie: w Grudziądzu 10 kw., w Poznaniu 4 kw. i w Krakowie 4 kw. Własność Państwa stanowią 3 zdrojowiska: Busk (29 ha), Krynica (274 ha), Ciechocinek (127 ha). Państwo posiada 4 drukarnie państwowe, 11 wytwórni wojskowych, wytwórnię aparatów telegraficznych i telefonicznych, zakłady naftowe w Drohobyczu oraz tereny naftowe, 3 kopalnie węgla, hute, 10 żup solnych, fabrykę związków azotowych w Chorzowie, 22 fabryki wyrobów tytoniowych, 3 banki, wiele magazynów, składów, wszelkiego rodzaju budynków, cały materiał wojskowy itd. Nadto państwo ma udział w wielu przedsiębiorstwach.

Majątek narodowy.

Na jednego mieszkańca wypada w Polsce majątku narodowego za 3200 złotych; w Anglii — 8000, w Belgji — 7.800, we Francji — 7.600, w Danji — 6.200, w Niemczech — 6.100, w Szwecji — 4.500, w Czechosłowacji — 4.000, w Norwegji — 4.100, w Hiszpanji — 3.600, we Włoszech — 3.200, w Rumunji — 2.900, w Bułgarji — 2.700, w Jugosławji — 2.500, w Rosji (przed wojną) — 2.100. (Por. długi narodowe).

Długi narodowe.

Na 1 mieszkańca przypada długi w Polsce 48 zł, w Niemczech 66, w Finlandji 85, w Czechosłowacji 328, w Szwecji 382, we Włoszech 705, w Norwegji 818, w Holandji 991, w Belgji 1417, we Francji 2773, w Brytanji 4016 (por. majątek narodowy).

Długi Polski wynosiły w 1927 r. — 145 milionów złotych, w tem 122 milj. zł. zagranicznych i 23 milj. złotych wewnętrznych.

Szkoły wyższe.

1. Uniwersytet Jagielloński w Krakowie, 2. Uniwersytet Jana Kazimierza we Lwowie, 3. Uniwersytet w Warszawie. 4. Uniwersytet Stefana Batorego we Wilnie, 5. Uniwersytet w Poznaniu, 6. Prywatny Uniwersytet w Lublinie, 7. Politechnika we Lwowie, 8. Politechnika w Warszawie, 9. Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie, 10. Akademia Górnicza w Krakowie, 11. Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie, 12. Akademia Weterynarji we Lwowie, 13. Instytut Dentystyczny w Warszawie, 14. Państwowy Instytut Pedagogiczny w Warszawie, 15. Wyższa Szkoła Handlowa w Warszawie.

Do szkół wyższych zaliczają się jeszcze: Wolna Wszechnica w Warszawie, Szkoła Sztuk Pięknych w Warszawie, Konserwatorium Muzyczne w Warszawie i Konserwatorium Muzyczne w Poznaniu.

Szkoły powszechne

Wykaz zakładów naukowych ogólnokształcących, i zawodowych, do których wstąpić mogą uczniowie po ukończeniu szkoły powszechnej, wydziałowej lub średniej.

Uczniowie wstąpić mogą:

1. po ukończeniu 4 lub 5 klas szkoły powszechnej do 1-szej klasy szkoły wydziałowej; do 1-szej klasy 8-klasowej szkoły średniej, na Wydział Rzemieślniczo-Przemysłowy w Bydgoszczy (ul. św. Trójcy l. 11).

2. po ukończeniu 7-mioklasowej szkoły powszechnej, szkoły wydziałowej lub trzeciej klasy gimn. do 1-szej klasy 3-klasowej państwowej szkoły handlowej (n. p. w Cieszynie, Białej, Krakowie); do pierwszej klasy 5-klasowej szkoły średniej; na 1-szy kurs seminarjum nauczycielskiego; do 1-szej klasy pięcioklasowej szkoły wojskowej „Corpus Kadetów“ w Modlinie, we Lwowie.

3. po ukończeniu 7-mioklasowej szkoły powszechnej lub czwartej klasy szkoły średniej do Państwo-

wej Szkoły Przemysłowej w Bielsku, Bydgoszczy, do Państwowej Szkoły Górniczo-Hutniczej im. Staszica w Dąbrowie Górniczej; do Państw. Szkoły Budowy Maszyn w Grudziądzu; na kurs wstępny Państw. Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda w Warszawie (ul. Mokotowska 6); do Państw. Szkoły Włókienniczej w Łodzi; do Państw. Szkoły Budownictwa w Poznaniu; do Państw. Średniej Szkoły Techniczno-Kolejowej w Radomiu, w Sosnowcu; do Państw. Szkoły Śr. Technicznej w Radomiu; do Państw. Szkoły Budownictwa w Warszawie (ul. Kopernika 28); do Państw. Szkoły Ogrodniczej w Warszawie (Nowogrodzka l. 60); do Państw. Szkoły Sztuki Zdobniczej w Poznaniu (Łąkowa l. 11); do Państw. Szkoły Przemysłu artystycznego w Krakowie (Aleja Mickiewicza 7); na pierwszy kurs Wydziału drogowego lub Wydziału mierniczego Państw. Szkoły Mierniczej i Drogowej w Kowlu (Wojew. Wołyńskie); na pierwszy kurs Państw. Szkoły Rolniczej w Białokrynicy (poczta Krzemieniec na Wołyniu).

4. po ukończeniu 4. klasy szkoły średniej do Państw. Szkoły Mierniczej w Łomży; na kurs przygotowawczy Szkoły Mierniczej w Poznaniu (Rybaki 7); do Państw. Szkoły Rolniczej w Bojanowie; do Państw. Średniej Szkoły Rolniczej w Czernichowie nad Wisłą.

5. po ukończeniu 7-klasowej szkoły powszechnej żeńskiej lub 4. klasy szkoły średniej do Państw. Szkoły zawodowej żeńskiej w Lublinie (ul. Królewska 21); do Państw. Szkoły Przemysłowej żeńskiej w Łodzi (ul. Gdańska l. 10); do Państw. Średn. Szkoły zawodowej żeńskiej w Sosnowcu (ul. Karpacka 2).

6. po ukończeniu sześciu klas szkoły średniej do Państw. Szkoły Mierniczej w Poznaniu (Rybaki 17); do Szkoły Morskiej w Tczewie; do Państw. Szkoły Mierniczej w Warszawie (ul. Szpitalna 1); na pierwszy kurs Państw. Szkoły Budowy Maszyn i Elektrotechniki im. H. Wawelberga i S. Rotwanda w War-

szawie (Mokotowska l. 6); do Państw. Szkoły Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie; na drugi kurs Wydziału mierniczego Państw. Szkoły Mierniczej i Drogowej w Kowlu (Wojew. Wołyńskie).

7. po ukończeniu szkoły średniej do Seminarjum Gospodarczego w Snopkowie (Lwów).

8. po ukończeniu całego studjum rolniczego na jednym z uniwersytetów lub w Państw. Szkole Gospodarstwa Wiejskiego w Cieszynie i po jednorocznej praktyce rolniczej na Wydział instruktorsko-nauczycielski w Cieszynie (ul. K. Miarki).

9. po ukończeniu polskiej państw. szkoły średniej ogólnokształcącej do Wyższej Szkoły dla Handlu Zagranicznego we Lwowie. (W najbliższym czasie ma być zamieniona na Akademię Eksportową).

Kiedy powstały w Polsce uniwersytety?

Uniwersytet Jagielloński został założony w 1364 roku przez króla Kazimierza Wielkiego pod nazwą Akademii Krakowskiej.

Uniwersytet Wileński (Stefana Batorego) został założony w r. 1578 przez króla Stefana Batorego.

Uniwersytet Lwowski (Jana Kazimierza) został założony w roku 1661 jako Akademia.

Uniwersytet Warszawski został założony w roku 1816 staraniem Ministra Potockiego.

Uniwersytet Poznański powstał w r. 1903 jako Niemiecka Akademia Królewska, która w r. 1918 została przekształcona na polski Uniwersytet.

Politechnika warszawska istniała od r. 1824 do 1832, a od r. 1898 istnieje na nowo; lwowska od — 1844 r.; Akademia Sztuk Pięknych w Krakowie od r. 1818; Akademia Sztuk Pięknych w Warszawie od 1922 r. (jako wyższa szkoła); Akademia Medycyny Weterynaryjnej od roku 1818.

Wolna wszechnica (prywatna) w Warszawie powstała w 1906 r. pod nazwą Towarzystwa Kursów

Naukowych, Uniwersytet Lubelski (prywatny) założył milioner Jaroszyński w 1919 roku.

Jakie miejsce zajmuje Polska w świecie?

2	co do produkcji ziemniaków,
2	„ „ „ lnu,
3	„ „ „ żyta,
3	„ „ „ cynku,
4	„ „ „ soli potasowej,
4	„ „ „ konopi,
5	„ „ „ buraków cukrowych,
5	„ „ „ węgla kamiennego,
5	„ „ hodowli trzody chlewnej,
6	„ „ produkcji owsa,
7	„ „ „ rudy żelaznej,
8	„ „ hodowli koni,
10	„ „ produkcji jęczmienia,
10	„ „ gęstości zaludnienia,
11	„ „ liczby ludności,
12	„ „ produkcji ropy,
14	„ „ produkcji pszenicy,
14	„ „ hodowli bydła rogatego,
15	„ „ rozwoju kolei,
16	„ „ hodowli owiec,
21	„ „ zapasu złota,
29	„ „ obszaru.

Historja literatury polskiej (przed Mickiewiczem)

I. OKRES do 1543. *Literatura średniowieczna. Początki humanizmu.*

Pieśń *Bogarodzica* XIII w.

Klemens *Janicki* 1516—1543 z Wielkopolski. Elegje łacińskie.

II. OKRES 1543 do pocz. XVII w. *Wiek złoty. Rozwój literatury narodowej*

Humanizm.

Mikołaj *Rej* z Nagłowic 1505—1569. Krótka rozprawa między panem wójtem a plebanem 1543. Żywot człowieka poczciwego — 1568, Figliki — 1570.

Lukasz *Górnicki* 1527—1603, Dworzanin Polski — 1566.

Jan *Kochanowski* 1530—1584, Hymn o dobrodziejstwach Boga — 1556. Pieśni, Fraszki, Sobótka, Odprawa posłów greckich, Psalterz, Treny.

Piotr *Skarga* Pawęski 1536—1612. Kazania sejmowe — 1597.

Szymon *Szymonowicz* (Simon Simonides) 1558—1629, Sielanki — 1614.

Piotr *Kochanowski* 1566—1620. Godfred albo Jerozolima wyzwolona, tłum.

III OKRES pocz. XVII do pocz. XVIII. w. *Zanikanie mądrości i piękna.*

Literatura barokowa.

Wacław *Potocki* 1625—1696. Wojna Cłocimska, nap. 1669—72. wyd. w 1850.

Wespazjan *Kochowski* 1633—1700. Psalmodyja Polska — 1693.

Krzysztof *Opaliński* 1610—1656. Satyry — 1650.

Andrzej *Morsztyn* 1613—1693. Tłumacz tragedji Cyd Corneille'a — 1661.

Jan Chryzostom *Paszek* 1630—1701. Pamiętniki — 1656—88.

IV OKRES I. połowa XVIII w. *Czasy saskie. Zwrodnienie litaratury.*

Zwrot ku odrodzeniu.

V. OKRES. 1764—1795. *Epoka stanisławowska. Lit. pseudoklasyczna.*

Ignacy Krasicki 1735—1801, Myszeida — 1775, Przypadki Mikołaja Doświadczyńskiego — 1776, Monachomachja czyli wojna Mnichów 1778, Pan

- Podstoli — 1778, Satyry — 1779, Bajki i przypowieści 1779.
- Stanisław *Trembecki* — 1735—1812. Bajki. Zofijówka — 1806.
- Franciszek *Zabłocki* — 1750—1821. Komedje: Zabobonnik — 1781. Fircyk w zalotach — 1781. Sarmatyzm — 1784. Satyry polityczne i pamflety.
- Juljan Ursyn *Niemcewicz* 1757—1841. Powrót pośła — 1790. Śpiewy historyczne 1816.
- Wojciech *Bogusławski* 1757—1841. Cud czyli Krakowiacy i Górale — 1794.
- Franciszek *Karpiński* — 1741—1825. Sielanki (Filon i Laura), Żale Sarmaty nad grobem Zygmunta Augusta.
- VI. OKRES 1795—1822. *Literatura porozbiorowa. Poezja legjonowa. Walka klasyków z romantykami.*
- Józef *Wybicki* 1747—1822. Jeszcze Polska nie zginęła — 1797.
- Cyprjan *Godcebski* 1765—1800. Wiersz do legjonów polskich.
- Jan Paweł *Woronics* 1757—1829. Hymn do Boga — 1809. Świątynia Sybilli — 1818.
- Alojzy *Feliński* 1771—1820. Barbara Radziwiłłówna — 1811. Boże, coś Polskę — 1816.
- Kazimierz *Brodziński* 1791—1835. Rozprawa o klasycyzności i romantyczności — 1818. Wiesław — 1820, Mowa o narodowości polskiej — 1831.
- Klementyna z Tańskich *Hofmanowa* — 1793—1845. Pamiątka po dobrej matce — 1819. Dziennik Franciszki Karpińskiej — 1825.
- Aleksander *Fredro* — 1793—1876. Śluby panieńskie — 1827, Pan Jowialski. — 1832, Zemsta — 1834.

Literatura polska romantyczna i poromantyczna.

- VII. OKRES 1822—1863. *Literatura romantyczna.*
- Adam *Mickiewicz* — 1798—1855. Wilno — K o w n o: Już się z pogodnych niebios — 1818, Hej

radością oczy błysną (pieśń filomatów) — 1819, Hej użyjmy żywota (pieśń filaretów) — 1820. Oda do młodości — 1820 (druk. we Lwowie 1827), Ballady i romanse — 1819—21. Żeglarz 1821, Grażyna — 1821 — 2. Dziady cz. I. II. i IV. — 1821 — 2. Dwa tomiki poezji — 1822 — 3. W R o s j i: Sonety krymskie — 1826. Konrad Wallenrod — 1828. Farys — 1828. R z y m: Wiersze filozoficzne: Rozmowa wieczorna, Rozum i wiara i inne — 1830. D r e z n o: Do Matki Polski — 1830, Reduta Orzona, Dziady cz. III. — 1832. P a r y ż: Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego — 1832. Pan Tadeusz — 1832 — 4, Prelekcje o literaturze słowiańskiej — 1840—44.

Juljusz *Słowacki* 1809—1849. W kraju: pierwsze powieści poetyckie (Hugo Mnich, Jan Bielecki, Arab, Żmija) — 1829—31, wiersze patriotyczne (Oda do wolności, Hymn, Kulig, Pieśń legjonu litewskiego) — 1830 — 1. P a r y ż: Lambro, Godzina myśli — 1832. S z w a j c a r j a: Kordian — 1833, Balladyna — 1834. Sorrento: W Szwajcarii — 1835. Podczas podróży na Wschód: Hymn o zachodzie słońca, Grób Agamemnona, Piramidy — 1836. Ojciec zadziurnych, Anelli — 1837. P a r y ż: Lilla Weneda — 1840, Beniowski 5 pieśni, Testament mój — 1841, Tak mi dopomóż Chryste, Panie Boże — 1842, Książd Marek — 1843, Król Duch — 1846—9, Do autora Trzech Psalmów — 1848.

Zygmunt *Krasiński* 1812—1859. Nieboska komedja — 1833, Irydjon — 1836. Przedświt — 1841 — 3. Psalm przyszłości — 1845 (I.—III.), 1848 (IV—V).

Antoni *Malczewski* 1793—1826. Marja — 1825.

Bohdan *Zaleski* 1802—1886. Śpiew poety — 1825, Dumny i dumki — 1819—36, Rusalki — 1829, Duch od stępu — 1836.

Seweryn *Goszczyński* 1801—1876. Zamek Kaniowski — 1828, Król zamczyska — 1842.

- Wincenty *Pol* — 1807—1872. Pieśni Janusza — 1835.
Pieśń o ziemi naszej — 1843, Mohort — 1855.
- Kornel *Ujejski* — 1823—1897. Maraton — 1845,
Z dymem pożarów, chorał — 1846, Skargi Jere-
miego — 1847. Melodje biblijne — 1852.
- Cyprjan *Norwid* 1821—1883. Poezje.
- Ludwik *Kondratowicz*, pseud., Władysław Syrokomla
1823—1862. Urodzony Jan Dęboróg — 1854,
Ułas, Szkolne lata Dęboroga — 1859.
- Teofil *Lenartowicz* — 1822—1893. Kalina — druk.
w 1845. Zachwycenie, Błogosławiona, Lirenka
— 1855.
- Henryk *Rzewuski* 1791—1866. Pamiętniki J Pana Se-
weryna Soplicy — 1839, Listopad 1845—6.
- Ignacy *Chodźko* 1794—1861. Obrazy litewskie (w tem
Pamiętnik kwestarza) — 1840 — 50, Podania li-
tewskie — 1852—60.
- Józef *Korzeniowski* 1797—1863. Utwory sceniczne:
Karpaccy górale — 1840, Panna mężatka — 1844,
Wąsy i peruka — 1852; powieści: Spekulant —
1845, Kollokacja — 1846.
- Józef Ignacy *Kraszewski*, pseud. B. *Bolesławita*
1812—1887. Dwa światy — 1856, Dziecię Starego
Miasta — 1863, Tułaczce — 1868—70, Morituri
— 1874—5, Hrabina Cosel — 1874, Brühl —
1875, Stara baśń — 1876, Saskie ostatki — 1890.
- Zygmunt *Kaczkowski* 1825—1896. Bitwa o chorążan-
kę — 1851, Olbrachtowi rycerze — 1889.
- VIII. OKRES 1863—1890. *Pozytywizm*.
- Adam *Asnyk* (pseud. El...y) 1838—1897. Poezja
1869—1894.
- Marja z Wasiłowskich *Konopnicka* (pseud. Jan Sa-
wa) 1842—1910. Poezja od r. 1877. Nowele
i obrazki od r. 1884. Pan Balcer w Brazylii —
1892—1910.
- Jadwiga *Łuszczewska* (pseud. *Deotyma*) z Warszawy
1834—1908. Poezje od 1854 r. Branki w jasyrze,
powieść — 1890, Panienska z okienka — 1898.

Henryk *Sienkiewicz* 1846—1916. Stary sługa — 1875. Listy z podróży — 1876—8, Bartek zwycięzca — 1882, Ogniem i mieczem — 1883—4, Potop 1885—6, Pan Wołodyjowski — 1887—8, Bez dogmatu — 1891, Rodzina Połanieckich — 1893—4, Quo Vadis — 1894—6, Krzyżacy — 1897—1900, w Pustyni i puszczy — 1911.

Aleksander *Głowacki* (pseud. Bolesław Prus) 1847—1912. Sieroca doła — 1876, Przygoda Stasia — 1879, Anielka, Michałko, Katarynka — 1880, Kamizelka, Grzechy dzieciństwa — 1883, Placówka — 1885, Lalka — 1889, Emancypantki — 1893, Faraon — 1896.

Eliza z Pawłowskich *Orzeszkowa* 1842—1910. Pamiętnik Wacławy, — 1867, Pan Graba — 1869, Meir Ezofowicz — 1878, Dziurdziowie — 1885, Nad Niemnem — 1887, Cham — 1889, Bene nati — 1891, Pieśń przerwana — 1896, Ad Astra 1904, Gloria victis — 1910.

Adolf *Dygasiński* 1839—1902. Nowele od 1884, Gody życia — 1902.

Zygmunt *Milkowski* (pseud. *Teodor Tomasz Jeź*) — 1824—1915. Szandar Kowacz — 1860. Uskoki — 1870.

IX. OKRES (od 1890—1914) *Czasy nowe.*

Stanisław *Wyspiański* 1869—1907. Wanda (późniejsza Legenda) — 1892, Warszawianka — 1894, Legjon — 1900, Wesele — 1901, Wyzwolenie, Bolesław Śmiały, dramat 1903, Noc listopadowa — 1904. Sędziowie — 1907.

Jan *Kasprowicz* 1860—1926. Poezje od 1888. Przekłady.

Kazimierz Przerwa — *Tetmajer* 1865. Poezja. Na skalnem Podhalu.

Lucjan *Rydel* 1870—1918. Poezje, Zaczarowane Koło, dramat — 1900, Zygmunt August, trylogja dramatyczna — 1913.

- Jerzy Żuławski 1874—1915. Poezje od 1895. Dyktator, dramat — 1900, Na srebrnym globie, powieść — 1903, Eros i Psyche, dramat — 1904.
- Stefan Żeromski (pseud. *Maurycy Zych, J. Katerla*) — 1864—1925. Rozdziobią nas kruki i wrony — 1895, Syzyfowe prace (Andrzej Radek) — 1898, Ludzie bezdomni — 1900, Popioły — 1904, Echa leśne — 1905, Sułkowski — 1907, Duma o hetmanie — 1908, Wierna rzeka — 1913, Walka z szatanem, trylogja, 1916—1919, Wiatr od morza — 1922, Przedwiośnie — 1924.
- Wacław Sieroszewski (pseud. *K. Sirko*) 1858. Na kresach lasów — 1891, Latorośle — 1901, Zamorski djabeł — 1912, Beniowski — 1916, Topiel — 1921.
- Władysław Reymont 1869 — 1925. Komedjantka — 1896. Ziemia obiecana — 1898, Sprawiedliwie — 1900, Chłopi — 1904—9, Rok 1794, trylogja — 1919.
- Józef Weyssenhoff 1860. Soból i Panna — 1911, Puszcza — 1914.

Zasady Konstytucji polskiej 17. marca 1921 r.

Konstytucja została uchwalona 17. marca 1921 r. przez Sejm Ustawodawczy, wybrany 26. stycznia 1919 roku. Poprawki do konstytucji uchwalono 2. sierpnia 1926 roku.

Ustrój. Konstytucja nadaje Państwu polskiemu ustrój republikański i przewiduje oparcie budowy państwa o szeroki samorząd terytorjalny i gospodarczy.

Władze. Władza zwierzchnia należy do Narodu jako suwerenna. Organami Narodu są w zakresie ustawodawstwa Sejm i Senat, w zakresie władzy wykonawczej — Prezydent Rzeczypospolitej z odpowiedzialnymi ministrami, w zakresie wymiaru sprawiedliwości — niezawisłe sądy.

System parlamentarny jest dwuizbowy: Sejm 444 posłów i Senat 111 senatorów. Właściwą władzą

ustawodawczą jest Sejm; dla ważności ustawy potrzeba, aby Senat się na nią zgodził przed upływem 30 dni, albo nie podniósł w tym czasie zarzutów, albo gdy odrzuci, aby Sejm powtórnie ustawę przyjął.

Wybory do Sejmu i Senatu odbywają się co pięć lat zapomocą głosowania powszechnego, tajnego, bezpośredniego, równego i proporcjonalnego. Aby być wybranym na posła do Sejmu, trzeba mieć ukończonych 25 lat, na senatora — 40 lat. Wybierają do Sejmu po ukończeniu 21 lat, do Senatu po ukończeniu 30 lat.

Zgromadzenie narodowe, składające się z Sejmu i Senatu, wspólnie dokonywa wyboru Prezydenta Rzeczypospolitej i rewizji konstytucji.

Prezydent jest obierany na lat siedem, nie jest odpowiedzialny przed Sejmem, władzę wykonawczą pełni przez odpowiedzialnych ministrów. Jest najwyższym zwierzchnikiem siły zbrojnej w czasie pokoju, w razie wojny mianuje naczelnego wodza. Prezydent reprezentuje państwo, przyjmuje i wysyła przedstawicieli dyplomatycznych, zawiera umowy, które jednak wymagają zgody Sejmu. Za zgodą Sejmu wypowiedzi wojnę i zawiera pokój. Zwołuje i odracza obie izby, może rozwiązać Sejm i Senat na wniosek Rady Ministrów, przyczem nowe wybory odbywają się w ciągu 90 dni od daty rozwiązania. Prezydent ma prawo wydawać rozporządzenia z mocą ustawy w czasie, gdy Sejm i Senat są rozwiązane, lub na podstawie osobnego upoważnienia obu izb. Prezydenta zastępuje Marszałek Sejmu.

Rada Ministrów jest odpowiedzialna przed Sejmem parlamentarnym, t. zn. na żądanie Sejmu musi ustąpić, i konstytucyjnie, t. zn. może być postawiona przez Sejm w stan oskarżenia przed Trybunał Stanu.

Administracja. Państwo jest podzielone na województwa, powiaty oraz gminy.

Najwyższa Izba Kontroli, niezależna od władzy administracyjnej, bada rachunki państwowe i przedkłada Sejmowi wnioski.

Wojsko. Sejm uchwała coroczny pobór rekruta i ustala stan liczebny wojska. Za akty, związane z dowództwem w czasie wojny, odpowiada przed Sejmem Minister spraw wojskowych.

Samorząd. Konstytucja wprowadza samorząd terytorjalny (województwa, powiaty) oraz samorząd gospodarczy (izby handlowe, przemysłowe, rolnicze itd.)

Sady. Sędziowie są niezawisli, mianowani przez Prezydenta, sędziowie pokoju wybierani przez ludność. Obrady są jawne. Wprowadza się sądy przysięgłych.

Obowiązki obywateli: a) wierność dla państwa, przestrzeganie konstytucji, ustaw, rozporządzeń oraz poszanowanie, prawowitej władzy;

b) wychowanie dzieci na prawych obywateli ojczyzny i początkowe ich wykształcenie;

c) ponoszenie ustawowych ciężarów publicznych, służba wojskowa i świadczenia na cele wojenne;

d) pełnienie obowiązków publicznych, do których powołuje naród lub właściwa władza.

Prawa obywateli: a) równość wszystkich wobec prawa, zniesienie przywilejów, tytułów rodowych i herbów, dostępność urzędów publicznych dla wszystkich, prawo wybierania i wybieralności;

b) pełna ochrona życia, wolności i mienia wszystkich obywateli bez żadnej różnicy, prawo do ochrony sądowej, prawo petycji;

c) wolność prasy i słowa, wolność zachowania i pielęgnowania narodowości i religii, wolność sumienia i wyznania, wolność nauk i nauczania.

d) prawo wolności osobistej, swobodnego dysponowania swoją osobą i majątkiem, nietykalność mieszkania, tajemnicy listowej, koalicji, zebrań i stowarzyszeń; te ostatnie mogą być zawieszane w czasie stanu wyjątkowego lub wojennego.

Wyznania wszystkie są równo-uprawnione; rzymsko-katolickie ma stanowisko naczelne.

Nauka jest obowiązkowa w zakresie szkoły początkowej. W szkołach publicznych jest bezpłatna.

Własność jest podstawą ustroju społecznego, może być ograniczana i znoszona tylko ze względów publicznych. Obrót ziemią jest ograniczony.

Praca jako podstawa bogactwa Rzpltej jest pod szczególną opieką państwa.

Mniejszości narodowościowe, wyznaniowe lub językowe mają zapewniony pełny rozwój i mogą tworzyć autonomiczne związki mniejszości.

Zmiana konstytucji. Co 25 lat Zgromadzenie Narodowe poddaje konstytucję rewizji.

Ilu posłów mają parlamenty?

Anglja — 615, Francja — 584, Włochy — 530, Niemcy — 493, Japonja — 464, *Polska* — 444, Stany Zjednoczone — 432, Hiszpanja — 404, Rumunja — 369, Grecja — 369, Jugosławja — 315, Czechosłowacja — 285, Bułgarja — 247, Węgry — 245, Szwecja — 230, Finlandja — 200, Szwajcarja — 198, Belgja — 186, Austrja — 165, Portugalja — 164, Norwegja — 150, Danja — 149, Estonja — 100, Holandja — 100, Litwa — 78.

Testament mój.

Żyłem z wami, cierpiałem i płakałem z wami,

Nigdy mi, kto szlachetny, nie był obojętny,

Dziś was rzucam i dalej idę w cień — z duchami —

A jak gdyby to szczęście było — idę smętny.

Nie zostawiłem tutaj żadnego dziecka,

Ani dla mojej lutni, ani dla imienia; —

Imię moje tak przeszło jak, jako błyskawica,

I będzie jak dźwięk pusty trwać przez pokolenia.

Lecz wy, coście mnie znali, w podaniach przekażcie,

Żem dla ojczyzny sterał moje lata młode;

A póki okręt walczył — siedziałem na maszcie,

A gdy tonął — z okrętem poszedłem pod wodę...

Ale kiedyś — o smętnych losach zadumany

Mojej biednej ojczyzny — przyzna, kto szlachetny,

Że płaszcz na moim duchu był nie wyżebrany,

Lecz świetnościami dawnych moich przodków świetny,

Niech przyjaciele moi w nocy się zgromadzą
 I biedne serce moje spalą w aloesie,
 I tej, która mi dała to serce, oddadzą —
 Tak się matkom wypłaca świat, gdy proch odniesie...
 Niech przyjaciele moi siądą przy puharze
 I zapiją mój pogrzeb — oraz własną biedę:
 Jeżeli będę duchem, to się im pokażę,
 Jeśli Bóg nie uwolni od męki — nie przyjdę...
 Lecz zaklinam — niech żywi nie tracą nadziei
 I przed narodem niosą oświaty kaganiec;
 A kiedy trzeba, na śmierć idą po kolei,
 Jak kamienie przez Boga rzucane na szaniec!...
 Co do mnie — ja zostawiam małą tu družbę
 Tych, co mogli pokochać serce moje dumne;
 Znać że srogą spełniłem, twardą Bożą służbę
 I zgodziłem się tu mieć — nieplakaną trumnę.
 Kto drugi tak bez świata oklasków się zgodzi
 Iść... taką obojętność, jak ja, mieć dla świata?
 Być sternikiem duchami napełnionej łodzi,
 I tak cicho odlecieć, jak duch, gdy odlata?
 Jednak zostanie po mnie ta siła fatalna,
 Co mi żywcem na nic... tylko czoło zdobi;
 Lecz po śmierci was będzie gniołła niewidzialna,
 Aż was, zjadacze chleba — w aniołów przerobi.

J. Słowacki.

Co to jest gruźlica, a w szczególności gruźlica płuc czyli suchoty, w jaki sposób się szerzy i jak należy ją zwalczać?

Wszystkie inne choroby zakaźne razem wzięte,
 największe nawet epidemie nie pochłaniają u nas tyle
 ofiar, ile ich *stale, rok rocznie* zabiera gruźlica.

Gruźlica płuc (czyli suchoty) jest chorobą *zaraźliwą*.

Człowiek chory na gruźlicę płuc wykrztusza plwo-
 cinę zawierającą masę zarazków (prątki gruźlicze),
 gołem okiem niewidzialnych; gdy taka plwocina *za-*
schnie i rozpyli się, to zarazki w niej zawarte dostają
 się do powietrza, a z powietrza dostać się mogą do

płuc innych ludzi i wywołać u nich suchoty, o ile natrafiają na ludzi osłabionych oraz skłonnych do tej choroby. Człowiek chory na gruźlicę płuc, kaszląc lub mówiąc, rozpryskuje przed siebie na pewną odległość (mniej więcej 1 metra) drobne kropeczki śliny, zawierające zarazki choroby, te zakażone drobne kropeczki dostać się mogą wraz z powietrzem do płuc ludzi znajdujących się w bliskości; tą drogą także szerzyć się może choroba.

Gruźlica płuc jest chorobą *uleczalną*, o ile wcześnie jest rozpoznana i leczoną.

Sprzymierzeńcami gruźlicy są nędza, ciemnota i brud.

Najpotężniejszą bronią w walce z gruźlicą jest *oświata, wzorowa czystość, słońce, świeże powietrze i względny dobrobyt*.

Walka z gruźlicą jest obowiązkiem każdego oświeconego człowieka, każdego prawdziwego patrioty.

Jeżeli chcesz uniknąć gruźlicy:

1. Wstrzegaj się wszystkiego, co osłabiać może ciało, a rób wszystko co je może wzmocnić i zahartować.

2. Nie pij wódki i wogóle alkoholu pod jakąkolwiek postacią.

3. Nie pij *nieprzegotowanego* mleka.

4. Nie wynajmuj ciemnego, wilgotnego, dusznego lub suterelowego mieszkania. Oszczędność na mieszkaniu odbije się niekorzystnie na zdrowiu. Przed wprowadzeniem się do nowego mieszkania oczyścić je dokładnie, (przez wybielenie ścian i wyszorowanie podłóg).

5. Unikaj kurzu i pyłu w mieszkaniu i pracowni. Zamiataj pokoje tylko wilgotno.

6. Mieszkanie i pracownię utrzymuj we wzorowej czystości oraz przewietrzaj przez parę godzin dziennie. W pokoju sypialnym uchylaj zawsze na noc okna. Nie obawiaj się zimnego świeżego powietrza, ale unikaj zepsutego,

7. Jeżeli nabywasz odzież lub pościel po kimkolwiek, nie używaj jej, dopóki nie zostaje odkażoną w zakładzie dezynfekcyjnym.

8. Myj sobie ręce przed każdym jedzeniem, a kąp się przynajmniej raz na tydzień.

9. Nie śliń palców przy obracaniu kartek liczeniu pieniędzy; nie śliń ołówka przy pisaniu.

10. Bezwarunkowo nie śpij w jednym łóżku z człowiekiem chorym na gruźlicę płuc, a nie mieszkać z nim w jednym pokoju, jeżeli jest nieuświadomiony, nieostrożny, lub niechlujny.

11. Czas wolny szczególnie w niedzielę i święta spędzaj za miastem, na wsi, w lesie.

12. W razie dłużej trwającego kaszlu, osłabienia, chudnięcia, braku apetytu poradź się lekarza, nie zwlekając.

Jeżeli zachorujesz na gruźlicę płuc:

1. Nie trać pieniędzy i czasu na leczenie się zachwalanymi lekarstwami, lecz użyj tych pieniędzy na jedzenie i poprawę warunków bytu.

2. Pamiętaj o tem, że im wcześniej zaczniesz się leczyć, tem pewniej wyzdrowiejesz.

3. *Dobre oraz obfite pożywienie, świeże powietrze i odpoczynek* — to najlepsze, najskuteczniejsze lekarstwa na suchoty.

4. Używaj świeżego powietrza, ile tylko możesz. Okna w mieszkaniu powinny być otwarte latem i zimą, dniem i nocą. Ciepłe ubranie chronić Cię będzie przed chłodem, a świeże powietrze złagodzi kaszel, zmniejszy poty, obniży gorączkę, poprawi łaknienie, sprowadzi pokrzepiający sen.

5. Jeżeli Cię stać na to, udaj się jak najprędzej do sanatorjum, lub wyjedź na wieś, lecz wiedz o tem, że pozostając w mieście możesz się także wyleczyć, jeżeli stosować się będziesz do wskazówek lekarskich.

6. *Człowiek chory na gruźlicę płuc nie jest niebezpiecznym dla otoczenia, wśród którego pracuje lub*

mieszka, o ile jest oświecony, ostrożny, zachowuje wzorową czystość i porządek i o ile ma własne łóżko, ręcznik i naczynia stołowe.

Ponieważ wiele osób może mieć gruźlicę płuc, nie wiedząc nawet o tem, ponieważ nawet ludzie zupełnie zdrowi mogą w pewnych warunkach mieć chwilowo w jamie ustnej zarazki rozmaitych chorób t. z. przenosiciele zarazków, przeto każdy człowiek, nietylko chory na gruźlicę płuc, powinien stosować się do następujących przepisów:

1. Nie pluj na chodniki, ulice, a szczególnie na podłogę mieszkania i lokali publicznych. Dopóki nie ma sopluczek ulicznych, oddawaj plwocinę do ćwiartki papieru lub starej szmatki, te zaś wrzucaj do papierowej torebki i następnie spal wraz z torebką. W ostateczności można spluć do ścieków publicznych.

W domu należy spluć do sopluczeki napełnionej częściowo wodą.

2. Kaszląc lub kichając zasłoń sobie usta chustką, lub w ostateczności ręką.

O czem kobieta powinna wiedzieć, ażeby urodzić zdrowe i silne dziecko.

Napisał dr. M. Gromski.

Tem człowiek jest zdrowszy, im zdrowsi są jego rodzice.

Tem zdrowsze, silniejsze jest nowonarodzone dziecko, im zdrowsza jest matka, która 9 miesięcy nosiła je w swoim łonie i wydała na świat.

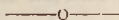
Wiele noworodków rodzi się martwych albo niezdolnych do życia tylko dlatego, że matki albo nie wiedzą, albo nie umieją, albo poprostu przez własną lekko-myślność nie chcą zachowywać się jak należy podczas ciąży.

Każda kobieta powinna wiedzieć co następuje:

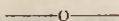
Jeżeli w ciągu ostatnich dwóch miesięcy nie miała zwykłych czyszczeń miesięcznych (miesiączek), jeżeli przytem od czasu do czasu czuje się bez przyczyny źle, bez powodu miewa mdłości lub wymioty, miewa nieokreślone bóle w piersiach, odczuwa potrzebę częstszego niż zwykle oddawania moczu, wówczas powinna przypuszczać, że *zaszła w ciążę*.

Ciąża trwa 39 tygodni lub 272 dni.

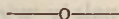
Jak określić koniec ciąży, to jest dzień porodu? Należy odjąć od daty pierwszego dnia ostatniej miesiączki 3 miesiące i dodać 7 dni. (Jeżeli, naprzykład, pierwszy dzień ostatniej miesiączki przypadł 15. lipca 1920 r., to, cofając się wstecz o 3 miesiąca, otrzymamy 15. kwietnia, dodając zaś 7 dni, dowiemy się, że poród rozpocznie się 22. kwietnia 1921 r.)

Kobieta, która należycie zachowuje się podczas ciąży, nie powinna bać się porodu. Wydawanie na świat potomstwa jest naturalną czynnością człowieka.

Jeżeli kobieta przypuszcza, że jest w ciąży, powinna *zwrócić się do lekarza*, ażeby już naprzód wiedzieć, czy nie ma jakichkolwiek wad, lub zbroczeń, które utrudniają poród, a które zawczasu jeszcze można usunąć lub naprawić. Powinny to uczynić, zwłaszcza te kobiety, które *cierpią na nerki i płuca, lub które poprzednio ronily*.

W czasie ciąży należy dbać o dobre wystarczające pożywienie, jednak unikać przejadania się; prowadzi to najczęściej tylko do niepotrzebnego tycia, sprządza zaburzenia w trawieniu i nie idzie na pożytek płodu. Jadać można wszystko i pić wiele wody. Nie wolno natomiast używać żadnych trunków alkoholowych (wódki, piwa, wina itd.), ponieważ z krwią mat-

ki dostają się one do krwi dziecka i bardzo szkodliwie wpływają na jego rozwój.

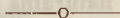
Należy dbać o dobre trawienie i o codzienne regularne wypróżnienia; w razie *długotrwałego zaparcia stolca* należy zwrócić się do lekarza.

Błędne jest mniemanie, że kobieta w ciąży powinna unikać ruchu i dużo wypoczywać. *Ciąża nie powinna czynić kobiety kaleką*. Należy unikać tylko większych wysiłków, jak np. dźwiganie ciężarów, zwłaszcza podczas ostatnich dwóch miesięcy (szycie na maszynie, częste chodzenie po schodach, większe pranie). Każda kobieta ciężarna może zajmować się zwykłą pracą domową.

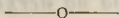
Brak ruchu wywołuje skłonność do tycia co bardzo nieraz niekorzystnie wpływa na przebieg porodu.

Jak najwięcej należy korzystać ze świeżego powietrza, a jeżeli pora roku na to pozwala, sypiać przy otwartem oknie.

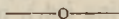
Każda wyczerpująca, to jest wywołująca zmęczenie praca powinna być zabroniona kobiecie ciężarnej.

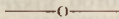
Ubranie nie powinno krępować ciała. Wszelkie ściskania się w pasie, czy to gorsetem, czy sznurówką, czy tasiemkami, szkodzi prawidłowemu rozwojowi płodu. Podwiązki uciskające poniżej kolana, lub w udzie, przeszkadzają prawidłowemu obiegowi krwi i ułatwiają powstawanie żylaków.

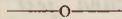
W czasie ciąży, należy więcej, aniżeli kiedykolwiek w innym czasie dbać o czystość skóry. Przez skórę wydziela człowiek różne szkodliwe dlań ciała, które nagromadzając się we krwi, mogą powodować zatrucie. Dlatego w okresie ciąży trzeba ułatwić skórze tę ważną jej czynność przez częste kąpiele. *Woda kąpielci powinna być ciepła, nigdy gorąca*.

Jest obowiązkiem i radością każdej matki karmić swe własne dziecko. Ażeby przygotować piersi, trzeba myśleć o tem już podczas ciąży. Brodawki powinno się myć na noc ciepłą wodą z mydłem i smarować je lanoliną lub czyszczoną wazeliną. Brodawki małe i krótkie, należy przynajmniej raz dziennie czystymi rękoma z lekka wyciągać i masować.

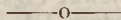

Jeżeli w czasie ciąży przychodzi do poważniejszego niedomagania, jak na przykład uporczywe wymioty lub zaparcie stolca, znaczne osłabienie, bóle w brzuchu, lub krwawienie z części rodnych, należy natychmiast zwrócić się do lekarza.

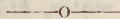

Nie wolno kobiecie ciężarnej w żadnym wypadku używać samej jakichkolwiek środków lekarskich; mogą one wywołać bardzo ciężkie powikłanie ciąży i poronienie.

Jeżeli bóle porodowe przychodzą jeszcze przed właściwym czasem, trzeba natychmiast położyć się do łóżka i wezwać lekarza.

Matki, chcące urodzić zdrowe dziecko, powinny jeszcze podczas ciąży zapisać się do „Stacji Opieki“.

Co o karmieniu piersią każda matka wiedzieć powinna.

Napisał dr. G r o m s k i.

P Y T A N I E:

Dlaczego najlepszem i najpewniejszym pożywieniem niemowlęcia jest tylko pokarm z piersi matki?

O D P O W I E D Ź:

Ponieważ

1. Jest zawsze gotów do użycia i nigdy nie kisnie;
2. czyni dziecko zdrowem i silnem;

3. jest zupełnie wolny od zarazków i zanieczyszczeń;
4. chroni dziecko od wielu chorób;
5. jest bezpieczniejszy dla dziecka od mleka krowiego, ponieważ *na każde jedno dziecko z pośród karmionych piersią umiera dziesięcioro karmionych z flaszki*;
6. zabezpiecza od chorób kiszek, które tak często, a szczególnie latem, sprowadzają śmierć pośród dzieci żywionych sztucznie;
7. dziecko karmione piersią rozwija się znacznie prędzej i lepiej od dziecka karmionego sztucznie.

Każda kobieta obowiązana jest karmić swe dziecko własną piersią.

Tylko jakaś ciężka choroba (suchoty i wycieńczenie) lub zupełny brak pokarmu mogą usprawiedliwić matkę. W każdym przypadku czy to choroby, czy braku pokarmu należy zasięgnąć rady lekarza. Nigdy nie trzeba zrażać się brakiem pokarmu w pierwszych dniach po porodzie, ponieważ często wydzielanie mleka rozpoczyna się po tygodniu lub nawet po kilkunastu dniach.

Czego niewolno czynić matce, która chce aby pokarm był dobry i pożywny:

1. Przyjmować jakichkolwiek środków lekarskich lub trunków alkoholowych (piwo, wino, wódka, likier itd.) bez wiedzy lekarza, ponieważ lekarstwa i *alkohol przechodzą do pokarmu i mogą wraz z nim wysrane spowodować ciężkie zatrucie dziecka.*

2. Nie wolno przejadać się, ponieważ błędem jest mniemanie, jakoby matka karmiąca miała jeść „za dwoje“. Pożywienie powinno być proste, pożywnie i wystarczające; natomiast przejadanie się prowadzi do niepotrzebnego tycia, lub do niestrawności, która może wywołać niestrawność u dziecka,

Nie martw się, jeżeli masz mało pokarmu i nie przestawaj karmić dziecka.

Każda kropla mleka kobiecego daje dziecku zdrowie i siłę do zwalczania chorób.

Jeżeli karmisz dziecko piersią

1. unikaj potraw pieprznych, b. kwaśnych lub zaprawionych korzeniami, zresztą możesz jadać wszystko;
2. pij dużo mleka i wody i jadaj wiele zupy;
3. unikaj stałej i wyczerpującej pracy (dźwigania ciężarów);
4. śpij 8 godzin na dobę i unikaj częstego denerwowania się.

Rady dla karmiących piersią.

1. Przed każdym karmieniem umyj ręce wodą z mydłem;
2. przed i po każdym karmieniu myj brodawki ciepłą wodą;
3. karm dziecko do 3 miesięcy co 3 godziny i tylko raz jeden w nocy;
4. od 3. do 6. miesiąca karm dziecko co 3 godziny i tylko 6 razy na dobę i nie karm w nocy;
5. od 6. miesiąca do 12. karm dziecko co 4 godziny i tylko 5 razy na dobę;
6. w przerwach między jednym a drugim karmieniem możesz dawać dziecku wodę lub rumianek;
7. nie odstawiaj dziecka od piersi wcześniej aniżeli w 8. miesiącu, nie odstawiaj nigdy latem lub jeżeli dziecko jest chore na kiszki lub żołądek; zanim odstawisz, poradź się doktora;
8. od 7. miesiąca możesz zacząć dokarmiać dziecko; jak i czem powinnaś dokarmiać wytłumaczy ci najlepiej lekarz specjalista;
9. Jeżeli dziecko dużo krzyczy, nigdy nie uspokojej go piersią; zobacz czy dziecko nie jest mokre, czy

go co nie kąsa, czy może niewygodnie leży; daj mu nieco wody przegotowanej do picia;

10. nie dawaj nigdy żadnych środków „uspokajających“ (mak, wódka), bo możesz zabić dziecko.

Rady i wskazówki o żywieniu dziecka otrzymasz bezpłatnie w „Stacji Opieki nad Niemowlętami“, gdzie powinna zapisać swoje dziecko.

O czym winna pamiętać matka w czasie lata.

Przeszło czwarta część wszystkich niemowląt umiera zanim ukończy pierwszy rok życia. Najwięcej dzieci umiera podczas upalnych miesięcy letnich.

Najczęstszą przyczyną śmierci niemowląt w czasie lata są choroby żołądka i kiszek. Choroby te występują znacznie rzadziej u dzieci karmionych piersią aniżeli u odżywianych mlekiem krowim lub rozmaitemi mączkami.

Mleko kobiece jest najlepszym mlekiem w czasie lata.

Dzieci karmione piersią rzadko zapadają na biegunkę; jeżeli na nią zachorują, to choroba przebiega daleko łagodniej, aniżeli u tych, które są karmione sztucznie.

Dlatego też nie odstawiaj dziecka od piersi podczas lata bez pozwolenia lekarza.

Ażeby uchronić dziecko od choroby w dniu upalne, karm dziecko rzadziej, mianowicie co 4 godziny, często dawaj pić (najlepiej czystą, dobrze przegotowaną i ochłodzoną wodę, która powinna być przechowana w zakrytem naczyniu).

Jeżeli dziecko dostaje wymiotów i rozwolnienia, a jest karmione tylko piersią, to napewno przyczyną jest zbyt częste podawanie pokarmu.

Jeżeli dziecko często krzyczy, to nie zawsze dlatego, że jest głodne; lepiej mu dać nieco wody prze-

gotowanej lub rumianku, aniżeli co chwila podawać pierś.

Piersi utrzymuj w czystości; przed karmieniem myj ręce i piersi.

Dzieci karmione z flaszki, łatwiej i częściej zapadają latem na biegunkę.

Podczas lata ubieraj dziecko lekko i luźno; w czasie wielkich upałów tylko w pieluszkę i koszulkę.

Jaknajczęściej przebywaj z dzieckiem na świeżem powietrzu, nie w słońcu, a w cieniu. Mieszkanie wietrz, a okno na noc otwieraj.

Kąp dziecko codziennie; jeżeli jest spocone, dobrze przed kąpielą wytrzyj; jeżeli ma potówki, dodaj do kąpieli łyżeczkę oczyszczonej sody, a po kąpieli dobrze zapudruj.

Jeżeli dziecko się zanieczyści, obmyj je natychmiast i przewiń, pieluszki wrzuć do przykrytego naczynia z wodą i możliwie w najkrótszym czasie wypierz.

Pamiętaj:

Regularne karmienie, sen, świeże powietrze, należyte przygotowane pożywienie, podawanie większej ilości przegotowanej chłodnej wody do picia, czysta sucha odzież, kąpiel codzienna i lekarz w razie choroby uratują dziecko w czasie miesięcy letnich.

Najważniejsze błędy w wychowaniu niemowlęcia.

Według P. Truby King, spolszczył dr. Gromski.

Jeżeli dbasz o zdrowie dziecka, zapomnij o wielu radach, których ci udzielały znajome i sąsiadki:

1. *Że przed upływem trzech dni od porodu nie można przykładać dziecka do piersi.*

Błędne mniemanie. Podawanie piersi w pierwszym dniu co 6 godzin, w następnych co 4 godz., bar-

dzo korzystnie wpływa na zwijanie się macicy i opróżnianie piersi z siary. Tylko w niektórych wypadkach należy piersi zastąpić czystą przegotowaną wodą.

2. *Że, jeżeli dziecko w pierwszym dniu nie otrzymuje pokarmu matczynego, należy dać mleka lub śmietanki.*

Niemowlę w pierwszym dniu doskonale obchodzi się bez wszelkiego pokarmu, wystarczy czysta przegotowana woda, po kilka łyżeczek od herbaty co 4 godziny.

3. *Że, jeżeli matka nie ma pokarmu w pierwszych 3, 4 dniach, to nie będzie go miała wcale, i że dlatego trzeba dziecko karmić sztucznie.*

Nie należy nigdy zrażać się brakiem pokarmu w pierwszych dniach i nie należy z tego powodu zaniedbywać regularnego karmienia.

Masowanie piersi, systematyczne przykładanie do nich noworodka i odpowiednie odżywianie się matki, nawet u słabych kobiet daje dobre wyniki: pokarm pojawia się nieraz i po tygodniu.

4. *Że należy zaprzestać karmienia w razie powrotu czyszczeń miesięcznych (miesiączkowania).*

Zupełnie błędne zapatrywanie. Tylko w razie ponownego zajścia w ciążę, należy dziecko odstawić. Miesiączkowanie nie powinno przerywać karmienia; conajwyżej w czasie miesiączki 3, 4 dni możesz podawać jakieś inne pożywienie (mleko krowie), a pokarm odciągać, aby nie zginął.

5. *Że mleko krowie lub mączki (Nestle'a) mogą zastąpić pokarm matki.*

Nigdy w życiu. Z pokarmem matki dziecko ssie swe przysze zdrowie, odporność na wszelkie choroby. Przy karmieniu mlekiem krowiem dziecko może się nawet dobrze rozwijać, ale częściej i ciężiej zapada na zdrowiu i nie ma odporności. Wyłączne karmienie mączkami jest bardzo niebezpieczne i powinno być dawno zarzucone.

6. *Że nie należy budzić dziecka ze snu, aby je w swojej godzinie nakarmić.*

Wprost przeciwnie. Od pierwszych dni życia należy dziecko przyzwyczajać do regularnego karmienia według zegara. Ma to znakomity wpływ na dobre trawienie i zabezpiecza dziecko od chorób żołądka i kiszek; daje wreszcie matce możliwość spokojnego snu, który tak bardzo w okresie karmienia jest jej potrzebny.

7. *Że, jeżeli dziecko krzyczy, należy je uspokoić piersią lub flaszką.*

Rezultaty takiego postępowania są zazwyczaj zgubne dla dziecka. Częste i nieregularne karmienie prędzej czy później prowadzi do chorób żołądka i kiszek. Należy szukać przyczyny krzyku i w ostateczności starać się uspokoić je czystą przegotowaną wodą.

8. *Że codzienne wycieranie dziecku jamy ustnej gałgankiem zmaczanym wodą, lub roztworem kwasu borowego zabezpiecza je od pleśniawek lub krost w ustach.*

Należy zupełnie zarzucić ten błędny i niebezpieczny zwyczaj. Błona śluzowa ust jest tak delikatna, że wszelkie wycieranie może ją łatwo uszkodzić. Bardzo często przyczyną krost w ustach jest właśnie zbyt staranne ich wycieranie.

9. *Że dziecko należy krępować powijakiem, aby nie „ślamato sobie krzyżyka“, nie dostało przepukliny pępkowej lub, aby „się nie usunęło“.*

Zupełnie błędne mniemanie. Krępowanie osłabia brzuch i krzyż i ułatwia powstawanie przepukliny. Ani piesek, ani kociak, ani nawet niemowlę nie potrzebuje spowijania. Tak szeroko rozpowszechnione objaśnianie powstawania różnych chorób z powodu „usunięcia się“ dziecka jest zupełnie fałszywe; ani lekarz, ani matka nigdy nie wiedzieli, ani wiedzą, co to jest „usunięcie się“. Oczywiście, bo takiej choroby niema wcale.

10. *Że dziecko najlepiej się wychowa, jeżeli jest pozostawione samemu sobie.*

Tak mówić mogą tylko leniwe matki. Nie należy dzieckiem się bawić, nie należy niepokoić go przy byle

poruszeniu lub płaczu, ale nie wolno zostawiać go godzinami bez dozoru.

11. Że powietrze w nocy może zaszkodzić dziecku.

Niestety, wiele matek dotąd jeszcze boi się świeżego powietrza. Nic tak nie czyni zdrowem dziecka, nic go tak nie hartuje, jak spanie przy otwartem oknie. Dzieci najczęściej przeziębają się, bo właśnie nie są wcale do powietrza przyzwyczajone. Oczywiście dziecko winno być w nocy dobrze przykryte, a łóżeczko tak ustawione, aby z okna na nie nie wiało.

12. Że pokój, w którym sypia dziecko, winien być ponad miarę opalany.

Zły zwyczaj, prowadzący do zbytniego wydelikacjanania dziecka. Temperatura w pokoju dziecka nie powinna być wyższa ponad 14⁰ R. Tylko w niektórych wypadkach, naprzykład w czasie kąpieli, może być ona wyższą.

Rzeczy, które są szkodliwe dla niemowlęcia.

Cukierki.

Środki nasenne i uspokajające (mak, wódka itp.).

Lekarstwa patentowane podawane bez wiedzy lekarza.

Ssanie palca.

Odwiedzanie wraz z dzieckiem kinematografu.

Ssanie pustej butelki.

Nieregularne i zbyt częste karmienie.

Sen z pierśią matczyną w ustach.

Mierzenie ciepłoty mleka we flaszcze przez pociąganie ze smoczka własnymi ustami.

Brudne zabawki, brudne smoczki, brudne flaszki, brudna podłoga.

Wycieranie twarzy dziecka chustką od nosa, zmoczoną śliną.

Całowanie dziecka w usta.

Kaszlanie lub kichanie w kierunku twarzy dziecka.

Zezwalanie osobie chorej na suchoty na pielęgnowanie dziecka.

Zezwalanie osobom kaszlącym lub gorączkującym na zabawę z dzieckiem.

Spanie w jednym łóżku z dzieckiem.

Owijanie w pieluszki nieprzemakalne.

Gwałtowne huśtanie, podrzucanie lub wałkowanie (szczególnie po jedzeniu) dla zabawy.

Jak długo żyją zwierzęta i rośliny?

Efemeryda	24 godz.	Gołąb	20 lat
Chrabąszcz	6 tyg.	Ropucha	20 „
Motyl	8 „	Czyżyk	24 „
Pchła	8 „	Krowa	25 „
Mucha	4 mies.	Wół	25 „
Komar	6 „	Świnia	25 „
Mrówka	1 rok	Koń	27 „
Świerszcz	1 „	Jaskółka	40 „
Pszczoła	1 „	Jeleń	40 „
Mysikrólik	3 lata	Bocian	40 „
Królik	3 „	Wielbłąd	40 „
Zając	5 lat	Lew	40 „
Chrabąszcz (larwa)	5 „	Orangutang	40 „
Baran	10 „	Salamandra	40 „
Drozd	10 „	Niedźwiedź	50 „
Żmija	12 „	Gęś	50 „
Kos	12 „	Pelikan	50 „
Kot	13 „	Papuga	60 „
Kura	14 „	Czapla	60 „
Ślimak	14 „	Kruk	100 „
Szczygieł	15 „	Szczupak	100 „
Kuropatwa	15 „	Karp	100 „
Wilk	15 „	Jesiotr	100 „
Pies	15 „	Słoń	100 „
Żaba	15 „	Łabędź	100 „
Koza	15 „	Puszczyk	100 „
Słowik	18 „	Osioł	106 „
Skowronek	18 „	Orzeł	110 „

Sęp	120 lat	Drzewo ma-	
Żółw	150 „	mutowe	1500 lat
Sokół	160 „	Kasztan ja-	
Krokodyl	300 „	dalny	1900 „
Wieloryb	500 „	Orzech włó-	
Rośliny		ski	2000 „
Bluszcz	200 „	Cyprys	2000 „
Wiąs	400 „	Dąb	2000 „
Akacja	400 „	Oliwka	2000 „
Buk	500 „	Platan	2200 „
Jodła	600 „	Cedr	3000 „
Modrzew	600 „	Cis	3000 „
Pomarańcza	650 „	Cyprys błotny	4000 „
Klon	650 „	Baobab	5500 „
Lipa	1200 „	Drzewo smocze	6000 „

Dzień „pocziwego życia“.

1. Wstawaj punktualnie w zimie o godz. 7, w lecie o godzinie 6.
2. Poświęć siedem minut gimnastyce przy otwartym oknie. Obmyj całe ciało chłodną wodą i wytrzyj szorstkim ręcznikiem.
3. Zawsze osobiście sprzątnij swoją szafę, stół, łóżko, pokój. Kto pragnie ładu wewnętrznego, niech stara się o ład zewnętrzny.
4. Nie zapominaj ani w domu, ani w szkole, ani przy pracy, ani przy zabawie, ani wśród obcych, ani wśród przyjaciół, że każdy człowiek ma służyć wszystkim, a nie samemu tylko sobie.
5. Każdego dnia spełnij choć jeden dobry uczynek.
6. Natychmiast wykonaj każdą obowiązującą pracę, a w szczególności terminową. Odłożona praca mąci wesołość przy rozrywce i odpoczynku.
7. Na każdym miejscu, gdziekolwiek się znajdziesz, miej oczy szeroko otwarte. Kto umie być spostrzegawczym, łatwo idzie przez życie.

8. Codziennie na zakończenie swych prac przeczytaj choć przez 20 minut dobrą książkę. To — najlepszy przyjaciel.

9. Przed spaniem znowu siedem minut przeznacz na gimnastykę, potem umyj się dokładnie, nie zapomnij o zębach.

10. O właściwej porze bądź już w łóżku. A jeśli możesz, śpij przy otwartem oknie.

Warunki pracy umysłowej.

Jeśli organizm twój jest zdrowy, to i czynności mózgu odbywają się prawidłowo, a za tem idzie rozwój i pomysłny stan pamięci. — W zdrowem ciele zdrowy duch.

Odżywiaj się regularnie co do ilości i jakości pokarmów, co do czasu przyjmowania pożywienia i odstępów czasu między jednym a drugim przyjęciem posiłku. Pamiętaj, że przejedzenie się nie wzmacnia naszych sił, lecz powoduje ociężałość i fizyczną i umysłową. — Pełny żołądek nierad pracuje.

Oddychaj czystem i świeżem powietrzem, abyś doprowadził do płuc dostateczną ilość tlenu, a głębokiem oddychaniem wydalaj z zakątków płuc wytwarzający się tam bezwodnik węglowy, który cię zatrzuwa. Otwieraj okno, przewietrzaj pokój, nie garb się przy czytaniu i pisaniu, bo zmniejszasz pojemność klatki piersiowej, uprawiaj gimnastykę oddechową.

Używaj ruchu na otwartem powietrzu, aby pobudzić krew do szybkiego krążenia, aby odetchnąć świeżem powietrzem, aby poruszyć i rozpróścić członki ciała, gnuśniejące przy pracy nad biurkiem.

Śpij tyle, ile organizm twój wymaga, gdyż sen przywraca utracone w czasie pracy siły, odświeża nerwy i rozbudza nową energję życiową. Sen zbyt długi

rozleniwia, zbyt krótki sen nie daje wypoczynku i czuwanie staje się wtedy drzemką. Traci rzeźwość ciała traci ją i duch.

Wypoczywaj w czasie pracy, bo nie możesz pracować bez przerwy; wypoczywaj po całym roku, po tygodniu, po powrocie do domu z biura lub ze szkoły, wypocznij chwilę skończywszy pracę jedną, zanim przystąpisz do drugiej.

Wynalazki i odkrycia.

Acetylen — Dawy 1836, zastosował do oświetlenia przez wynalezienie karbidu Moissan w 1892. *Akumulator* elektryczny — Siemens 1850. *Aluminiun* — Wöhler 1819, praktycznie zastosował Saint-Claire Deville w 1854. *Anilina* — Perkin 1856. *Antyseptyka* — Lister 1867. *Arabski system liczebny* — wprowadził do Europy Leonard z Pizy 1202. *Armata* — użyto po raz pierwszy przy oblężeniu Sewilli w 1247, w polu podczas bitwy pod Grécy w 1346. *Automobil* — Serpellet 1880 i Daimler 1885. *Barometr* — Torricelli 1643, metalowy (aneroid) Vidi 1847. *Balon* — ogrzanem powietrzem Mongolfieri 1782, z wodorem Charles 1783. *Bawelna strzelnicza* — Schönlein i Bötger 1846. *Broń palna ręczna* — użyta po raz pierwszy w XIV w., zapalana lontem XV w., zamek skałkowy w Francji 1630, odtylcowa Chaumette 1751, pierwsza iglicówka Dreyse 1828, udoskonalona iglicówka Mauzer 1863, repetyjery Spencer około 1862, udoskonalone repetyjery Winchester w 1863 i Manlicher w 1878. *Celuloid* Hyatt 1869. *Centryfuga* — Pentzold 1836, do mleka Prandtl 1864. *Cukier* znany u Arabów, pojawił się w Europie w Wenecji w 996,

rozpowszechnił się wskutek Wojen Krzyżowych; w burakach odkrył Margraf w 1747; pierwszą fabrykę cukru założył Achard na Śląsku w 1801. *Dezynfekcja* — chlorem Morveau 1776, karbolem Calvert 1867, formaliną Loev 1872, gorącą parą Merke 1880. *Druk* — Guttenberg w 1450, pierwsza żelazna prasa drukarska Stanhope 1800, maszyna rotacyjna Bullock 1863. *Dynamit* — Nobel 1867. *Elektryczne baterje* — Volta 1800, Bunsen 1842. *Elektryczna lampa* — żarówka Staar 1845, praktycznie zastosował Edison 1879. *Elektryczna maszyna* — Göricke w 1650, dynamo-maszyna Siemens 1867. — *Filmy* — Lumiere 1890. *Fonograf* — Edison 1878. *Fortepian* — Bartolo Christofori 1711. *Fotografja* — Niepce 1828, ulepszył Daguerre 1839, na papierze Talbot 1839, zastosował sole srebra Niepce (synowiec pierwszego wynalazcy) 1848. *Gas świetlny* — Dundonald 1786, na ulicy po raz pierwszy w Londynie 1814, koszulkę zastosował Auer 1885. *Kauczuk* — wprowadził do Europy La Condaimine 1774. *Klockowe koronki* — Barbara Uttmann 1561. *Koks* — Darby 1717. *Lampa bezpieczeństwa* — Dawy 1815. *Lampa naftowa* — Sillmann 1855. *Linoleum* — Gallovyia 1844. *Litografja* — Senefelder 1796. *Lokomotywa* — pierwszą zbudował Evans w Filadelfji 1803, zastosował do biegu na szynach Trewithick w Londynie 1804, Stephenson 1814. *Lód sztuczny* — zapomocą eteru Ferkins 1834, zapomocą eteru Perkins 1834, zapomocą amoniaku Carre 1860, zapomocą rozrzedzonego powietrza Kirk 1862. *Luneta* — Lippershey 1608, Galileusz 1610, Keppler 1611. *Lódz torpedowa* — Fulton 1801. *Marki pocztowe* — Chalmers, Hil 1840. *Maszyna do poniczoch* — Eisenstuck 1757. *Maszyna do pisania* — Mill

1714, do użytku praktycznego Remington 1867. *Maszyna do rachowania* — Pascal 1624, udoskonalił Thomas 1818, Babbage 1822. *Maszyna do szycia* — łańcuszkowa Thimonnier 1829, z czółenką Hunts 1834. *Mikrofon* — Hugues 1878. *Mikroskop* — H. i Z. Jansenowie 1590. *Młocarnia* — A. Meikle 1785. *Nafta*. — odkryta w Pensylwanji 1859. *Okulary* — de Spina w 1280. Szkła do poprawiania wzroku były znane w starożytności. *Ołówki* — z grafitu w Anglji 1665, z mieszaniny grafitu z gliną Conté 1790. *Papier* — Chińczycy z włókien roślinnych ok. 123 przed Chr., w Samarkandzie z gałganów lnianych w 751. W Europie pierwsza fabryka w Hiszpanji w XII, we Francji 1240, w środkowej Europie w pocz. XIV. w. *Maszyna do wyrobu papieru* Robert 1799. *Parowa maszyna* — D. Papin 1690, zastosował praktycznie James Watt 1765. *Parowa żegluga* — statek parowy kołowy D. Papin w 1707, udoskonalił Fulton w 1807, śrubowiec Józef Ressel w Trieście 1829. *Piorunochron* — Franklin 1750. *Pióra stalowe* — Wise 1803, udoskonalił Perry 1830. *Pismo dla ślepych* — Braille 1829. *Pocztową kartkę* — wprowadziła Austria 1869. *Proch* — znany był w Indjach w IV. w. przed Chr. Receptę na proch podał Marcus Graecus IX. w. po Chr., fabrykował Bertold Schwarz w 1313, bezdymny wynalazł Vicille 1886. *Przędzalna maszyna* — Wyatt 1758, ulepszył Arkwright 1769, udoskonalił Roberts 1825. *Rewolwer* — Samuel Colt 1851. *Rower* — Starley i Tutton 1884. *Siczenik* — Locatteli i Carlina w końcu XVII. w., praktyczny zbudował Cooke 1783. *Spadochron* — opisał Leonardo da Vinci 1480, wypróbował Lenormand 1783. *Spirytus* — wynaleziono w VIII. w. po Chr., pędzenie z ziemiaków

Möllinger 1750, pierwszą gorzelnię parową Gall 1817. *Stal tanq.* — Huntoman 1740, przez odwęglanie płynnego żelaza otrzymał Besemer 1855, przez redukcję fosforu Thomas 1879. *Szczepienia ochronne* — Jenner 1779. *Świece* — stearynowe Bracounot 1818, parafinowane Seligne 1837. *Telefon* — Reid 1861, zastosował Graham Bell 1876. *Telegraf* — optyczny Chappe 1799, galwaniczny Sömmering 1809, ulepszył Morse 1835, drukujący litery Hughes 1855, podmorski kabel Boet 1850, założony po raz pierwszy w 1858. *Termometr* — rtęciowy Fahrenheit 1714. *Tkacki warsztat* — Gennes 1678, zastosował Cartwright 1785, maszyna tkacka Jacquard 1801. *Torpeda* — Bashnell 1776, Whitehead 1867. *Turbina* — Burdin 1824, parowa Tournaire 1853. *Waga dziesiętna* — Quinteur i Sevigne 1822. *Zapałki fosforowe* — Kamerer, wprowadził Romer w Wiedniu 1833, szwedzkie (z czerw. fosforem) Böttger 1848. *Zegar* — wodny Asyryjczycy znali 600 lat przed Chr., słoneczny Anaksymander 560 przed Chr., z mech. kołowym Paertian z Werony 850, z ciężarkami Gerbert 980, kieszonkowe Hele z Norynbergi 1510, ze sprężyną zwiniętą Hugenius 1674, cylindry Tompson 1695, ankrowe Mudge 1790. *Żuźwiarki* — Smith 1807, Bell 1828, Mac Cormick i Hussey 1851.

Ordery i odznaczenie polskie.

Order Orła Białego (ustanowiony przez Króla Augusta II. I—IX. 1705, odnowiony 3—II. 1921), najwyższa odznaka Rzeczypospolitej.

Order Odrodzenia Polski (Polonia Restituta — 4—II.—1921), order dla nagradzania zasług, położonych w służbie dla państwa i społeczeństwa.

Order Virtuti militari (ustanowiony niegdyś przez Króla Stanisława Augusta w r. 1792, odnowiony I.—VIII. 1919), order wojskowy.

Krzyż walecznych (II.—VIII.—1920), odznaka wojskowa dla nagradzania czynów męstwa i odwagi, wykazanych w boju.

Krzyż zasługi (1923), odznaka dla wojskowych i cywilnych za wybitne zasługi.

Medal zasługi (1925), dla tych, którzy na polu bitwy przyczynili się do utrwalenia bytu i zapewnienia niepodległości Ojczyzny.

Zwalczanie plagi pijaństwa.

Nie ulega wątpliwości, że narody nowoczesne staczają obecnie, po wojnie zbrojnej, niemniej ważną wojnę gospodarczą. Od zwycięstwa w tych wysiłkach konkurencyjnych zależeć będzie w wielkiej mierze niezależność polityczna każdego narodu. Zadecyduje zaś w tych olbrzymich zmaganiach w dziedzinie gospodarczej nie tyle ilość co jakość: zdrowie fizyczne, umysłowe i moralne pokolenia obecnego i następnych. — Poważnym szkodnikiem dla zdrowia narodów stał się nowoczesny alkoholizm. Nauka stwierdza dziś zgodnie, iż używanie często napojów alkoholowych osłabia odporność organizmu ludzkiego na choroby ciężkie i zakaźne, pomnaża choroby nerwowe i umysłowe, a z dzieci alkoholików czyni często istoty niezdrowe, nieszczęśliwe lub niepożyteczne. Alkoholizm sprzyja rozpuście i zbrodniczości, dostarcza społeczeństwu hulaków i filistrów, ludzi wyzbytych z dążeń szlachetnych i z głębszych zasad moralnych, którzy rujnują szczęście własne i osób od siebie zależnych. Skutkiem alkoholizmu mnożą się wydatki na wsparcia dla ubogich i różnorakie zakłady, rosną koszta kas ubezpieczeń społecznych, a cierpią na tem podatnicy i członkowie kas. Im bardziej się szerzy alkoholizm, tem dotkliwiej szkodzi on całemu narodowi, hamuje postęp kultury i utrudnia konkurencję z narodami trzeźwiejszemi. Jeżeli się

zwazy, że w Polsce nawet mimo przesilenia gospodarczego, pijaństwo panoszy się tak w lokalach publicznych, jak w domach prywatnych, że piją dziś częściej niż dawniej kobiety, oraz młodzież męska a nawet żeńska, że naogół nie używa się lżejszych win i piw, lecz głównie różnych odmian wódek, natenczas uzna każdy, komu dobro Polski na sercu leży, iż w walce o trzeźwość narodu nie wolno mu być obojętnym ani biernym. Jeżeli które państwo, to zwłaszcza nasze młode państwo polskie, mające wrogów wewnątrz i zewnątrz kraju, nie ma także pod tym względem ani chwili do stracenia. To też nie oglądając się na rząd, niechaj wszyscy staną licznie i rychło do walki z plagą pijaństwa.

Spółeczeństwo nasze znajduje się jeszcze w niewoli duchowej, w niewoli nałogów, które nie pozwalają ugruntować się zdrowiu fizycznemu, a jeszcze bardziej — moralnemu naszego społeczeństwa. Wrogowi ludzkości powinniśmy wypowiedzieć walkę wszyscy razem i każdy z osobna, społeczeństwo i sfery rządowe, dom, rodzina i szkoła. Jest to walka z samym sobą, walka z nałogami, które są przyczyną nieraz największych niepowodzeń. Ruch abstynencji to poniekąd wyrabianie silnych i twórczych charakterów.

Institucją, która wytknęła sobie za cel zwalczanie pijaństwa względnie nadmiernego używania napojów alkoholowych jest Polska Liga Przeciwalkoholowa. — Obok Ligi Powietrznej Państwa i Ligi Morskiej i Rzecznej, Polska Liga Przeciwalkoholowa jest trzecim ważnym czynnikiem, mającym na celu potęgę i rozwój Państwa Polskiego.

Zadania Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej są wielkie i liczne. Trzeba wiele uwagi poświęcać uświadamianiu społeczeństwa o alkoholizmie, trzeba nieustannie i wszędzie dbać o wykonywanie ustawy przeciwalkoholowej i bronić jej przed zakusami przeciwników, coraz bardziej odczuwa się potrzeba lokali bezalkoholowych, porad dla spraw alkoholizmu, tudzież potrzebę walki z panoszącą się reklamą alkoholową; trzeba też więcej troszczyć się o to, aby przy wyho-

rach komunalnych i państwowych, a także w prywatnych zrzeszeniach i przedsiębiorstwach tylko trzeźwych ludzi stawiano na stanowiska odpowiedzialne; trzeba urządzać kursy, zjazdy i kongresy przeciwalkoholowe, aby wskazywać całemu narodowi na konieczną potrzebę trzeźwości i urabiać opinię publiczną. Do spełnienia tych zadań należy nam wszystkie wysiłki zjednoczyć i podjąć pracę planową, a oprzeć ją o centralę silną finansowo i zasobną w środki pomocnicze.

A zatem zapisujemy się śmiało i ośmiesznie do Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej, werbuujemy członków dla tej ważnej organizacji, spełniamy jej zadania w miarę sił i możliwości i nie żałujemy grosza na walkę o trzeźwość narodu naszego.

Warunki przyjęcia do Polskiej Ligi Przeciwalkoholowej są skromne a mianowicie:

1. Jakkolwiek Liga Przeciwalkoholowa uznaje abstynencję za środek nader skuteczny w walce z alkoholizmem, mimo to umyślnie pozostawia swobodę pod względem wyboru zupełnej wstrzemięźliwości lub umiarkowania, aby przez to pozyskać jaknajszersze koła zwolenników trzeźwości narodu i dać im możliwość współpracy w tym ruchu nawskroś narodowym.

2. Składka roczna wynosi dla jednostek najmniej 4 zł. Wzamian za składkę odbiera każdy członek bezpłatnie miesięcznik „Świt“, aby poznawał coraz dokładniej ten ważny ruch społeczny. Wpisowe wynosi 1 złoty.

W jaki sposób policjant śląski powinien popierać cele Ligi Przeciwalkoholowej.

Przyszłość należy do narodów trzeźwych! Od trzeźwości zależy szczęście jednostek i rodzin naszych. Bez trzeźwości nie może być dobrych obyczajów ani dobrobytu w narodzie. Najcenniejszym skarbem dla Państwa, rękojmnią jego przyszłości i potęgi, to trzeźwość narodu!

W imię tych szczytnych haseł powinna Policja Województwa Śląskiego stanąć do walki z plagą pijanstwa, która tyle spustoszeń i nieszczęść sprowadza

na ludność — z tą myślą, że czyniąc tak, czyni to w interesie Narodu Polskiego. Policja Wojew. Śląskiego ma w tym kierunku bardzo szerokie pole do działania. Funkcjonariusz Policji Wojew. Śl. z uwagi na charakter służby policyjnej najwięcej się styka ze społeczeństwem i skutkiem tego ma najwięcej sposobności do uświadamiania społeczeństwa o szkodliwych skutkach alkoholu.

Policjant śląski powinien być nie tylko stróżem prawa, lecz zarazem nauczycielem i wychowawcą społeczeństwa. Tą rolą powinien się on przejąć i przy każdej sposobności starać się dobrem słowem i przykładem, wykorzenić nieszczęśliwy nałóg pijaństwa osób, które jemu podlegają.

Niezależnie od tego może Policja Województwa Śląskiego przyczynić się w wielkiej mierze do zwalczania pijaństwa i nadużycia trunków alkoholowych przez roztoczenie specjalnej czujności nad przestrzeganiem obowiązujących przepisów o ograniczeniach w używaniu i sprzedaży napojów alkoholowych a mianowicie:

- a) na Śląsku Cieszyńskim ustawy z dnia 23. IV. 1920 roku o ograniczeniach sprzedaży napojów alkoholowych (Dz. Ust. Rz. P. nr. 37, poz. 210), oraz rozporządzenia wykonawczego do tej ustawy z dn. 16. IX. 20 r. (Dz. Ust. Rz. P. nr. 98, poz. 650),
- b) w górnośląskiej części Województwa Śląskiego rozporządzenia z dnia 1. VII. 1904 r. (Amtsbl. str. 230) o sprzedaży napojów wysokokowych. (Lenc str. 719).

W szczególności bardzo ważnem jest czuwanie nad przestrzeganiem przepisów, by dzieciom i uczniom do lat 16. nie sprzedawano napojów alkoholowych. Bo- wiem pracę nad zwalczaniem pijaństwa należy zacząć od podstaw. Podstawą tą, to młodzież nasza, która jest poważnie zagrożona jadem alkoholu. Zachodzą u nas niestety bardzo liczne wypadki picia alkoholicznych trunków przez młodzież szkolną, nawet za wiedzą i z przyczyny rodziców. Chronić młodzież od zetknię-

cia się z alkoholem jest zatem wielkim obowiązkiem władz, a zwłaszcza Policji Wojew. Śląskiego.

Policjant śląski chcąc zwalczać plagę pijaństwa, powinien jednak przede wszystkim być sam wstrzeźliwym, względnie umiarkowanym w używaniu napojów alkoholowych i świecić w tym kierunku przykładem społeczeństwu. Sama służba bezpieczeństwa nakłada pod tym względem na policjanta pewne obowiązki, które powinien przestrzegać, o ile nie chce wejść w kolizję z przepisami służbowymi. Funkcjonariusz Policji Wojew. Śl., który nadużywa napojów alkoholowych i często się upija, nie ma poważania i posłuchu u społeczeństwa, narażając się na pośmiewisko, a tem samem staje się nieproduktywną jednostką w Policji Wojew. Śląskiego, która jako taka musi być wyeliminowana. W każdym innym zawodzie nadużywanie napojów alkoholowych może uchodzić i nie pociągnąć za sobą ujemnych skutków, jednakże w zawodzie policyjnym, nie może być cierpiane nawet poza służbą.

Z góry można powiedzieć, że policjant, który się upija, chociażby miał najlepsze zdolności do służby policyjnej, nie nadaje się do Policji. W każdym innym zawodzie może być najlepszym pracownikiem, ale nigdy dobrym policjantem.

Dlatego też, wszystkim funkcjonariuszom Policji Wojew. Śl., którzy lubią alkohol i często się upijają dając dobrą radę:

Niechaj unikają sposobności do upicia się i zdołają się na wstrzeźliwość, względnie umiarkowanie w użyciu napojów alkoholowych, a jeśli tego nie potrafią uczynić, to raczej niech zmienią zawód, gdyż w Policji Województwa Śląskiego się nie ostoją i wcześniej lub później zostaną wydalenii. Mówię to z doświadczenia, a jeżeli ktoś temu nie wierzy, niechaj się zapyta tych byłych policjantów, którzy przez alkohol siebie i swe rodziny wtrącili w nieszczęście, nie umiejąc szanować swego stanowiska, względnie posady i spowodowawszy swe wydalenie z Policji Wojew. Śląskiego, pozostają obecnie bez pracy.

Uzupełnienia i omyłki drukarskie.

- Str. 34. wiersz 2. zamiast „góry“ ma być „górný“.
- „ 36. ustęp 2., wiersz 5. zamiast „ograniczając“ ma być „ograniczają“.
- „ 40. zwrotka 3., wiersz 3. zamiast „brat“ ma być „bat“.
- „ 45. słowo „kuracjusze“ przy zesumowaniu należy do pozycji „Policyjny Dom Zdrowia — „Ślązaczka w Zakopanem“.
- „ 49. ustęp 2. — nieaktualny.
- „ 54. ustęp ostatni, wiersz 12. zamiast „rodziny“ ma być „rodzin“.
- „ 54. ustęp ostatni, wiersz 15. zamiast „przyczyniła“ ma być „przyczynia“.
- „ 56. słowo „odpis“ przy sprawozdaniu kasowem Samopomocy — nieaktualne.
- „ 64. wiersz 10 z góry zamiast Suma Rozchodu „162 091,66“ ma być „162 291,66“.
- „ 72. artykuł 19. zamiast „urządzin“ ma być „urządzeń“.
- „ 96. przy poster. Grodziec po nazwisku „Korycki“ ma być „Jan“.
- „ 99. przy poster. Brenna zamiast „Kolawczyk“ ma być Kowalczyk“.
- „ 104. przy wierszach 2, 3, 4, 5, 6, 7 i 8. zamiast „Komendant“ ma być „Komisarjat“.
- „ 107. tytuł „starsi przodownicy“ należy przed nazwiskiem Antoszewki Jan.
- „ 140. W miejsce treści punktu c) ma być: „Ustawa Sejmu Śląskiego z dnia 16. listopada 1927 r., Dzień. Ustaw Śląskich Nr. 24 z dnia 19./11.

1927, poz. 44, został z ważnością od dnia 1. paź. 1927 podwyższony dodatek mieszkaniowy dla urzędników i funk., opłacanych ze Skarbu Śląskiego do wysokości dodatku mieszkaniowego, wypłacanego urzędnikom i funkcjonariuszom państwowym w m. st. Warszawie, przyczem ewent. podwyżki warszawskiego dodatku mieszkaniowego, przyznawane przez Radę Ministrów, stosowane będą automatycznie do urzędników i funk., opłacanych ze Skarbu Śląskiego

- Stosownie do powyższej ustawy otrzymują począwszy od 1. października 1927 urzędnicy i funk., opłacani ze Skarbu Śląskiego, dodatek mieszkaniowy w wymiarze jak dla m. st. Warszawy, podanym w tabelce na str. 121 zeszytowanego kalendarza Policji Wojew. Śl.
- Str. 140. punkt d, ustęp 2., wiersz 1 zamiast „posztów“ ma być „kosztów“.
- „ 177. artykuł 18., wiersz 6. zamiast „szatosowanie“ ma być „zastosowanie“.
- „ 182. przy skorowidzu przestępstw zamiast „Szajã Rudolf“ ma być „Szajer Rudolf“.
- „ 225. u dołu słowa „zebrał Szturc Rudolf, podkomisarz“ — nieaktualne.
- „ 228. przed artykułem „Ujęcie śledztwa w wypadkach przestępstw kryminalnych“ ma być „zestawił Szturc Rudolf, podkomisarz“.
- „ 233. przed artykułem „Rozwój życia społecznego w zarysie“ ma być „zestawił Szewieczek Franciszek, podkomisarz“.
- „ 280. data u dołu nieaktualna.
- „ 285. pozycja 159. zamiast „tarnopolskie“ ma być „poznańskie“.

Księgarnia Miękinowej Marji

w Nowej Wsi ul. Sienkiewicza 4, telef. 10.
Poleca w wielkim wyborze książki do na-
bożeństwa, powieściowe, historyczne, pod-
ręczniki i druki wszelkiego rodzaju oraz
przybory kancelaryjne i różnego gatunku
porcelany. — Ceny umiarkowane.

Franoszek Edward

NOWA WIEŚ, G. ŚL.

URZĘDNICY: Policji, Poczty, Kolei, Cła, Stra-
ży Granicznej. SZKOŁY: Gimnazja, Szkoły
średnie, Seminarja itp. ZWIĄZKI- TOWARZY-
STWA: Straż pożarna, Kolumna sanitarna
Sportowcy, Harcerze, Powstańcy, Strzelcy,
Ha'erczycy, Śpiewacy, Cykliści, Jaskółki itd.
specjalne zamówienia po najniższych cenach
i w najsolidniejszych wyrobach.

Fabryka czapek

KINO „SIENKIEWICZ“

własnością Biernata Jakóba w Nowej Wsi
przy ulicy Sienkiewicza Nr. 5. telef. Nr. 42
Poleca się z wyświetlaniem najnowszych
obrazów każdodziennie od godz. 4-ej (16)
w niedzielę i święta od godz. 2-ej (14)

FIEDLER i GLASER

KATOWICKI MŁYN PAROWY
KATOWICE, ul. Młyńska 6-10

Adres telegraficzny: **Młynparowy**

Telefon: 9

Zboże — Mąka — Otręby

K. Kaczmarczyk, Tarn. Góry

ulica Krakowska Nr. 5. Telefon 1155.

Materiały bławatne
konfekcja damska i męska.

LERCH JAN - WILHELM
Tarn. Góry, ul. Krakowska 10.

Specjalny skład wódek,
likierów i win krajowych
i zagranicznych.

Kretschmer Franciszek

Tarn. Góry, ul. Krakowska 16.

Telefon Nr. 1082.

Kawiarnia i cukiernia, wyborowe trunki
i pieczywa.

Hurtownia piwa Perla Moryca

Nowa Wieś, Powstańców 1, tel. 14
Główna składenica browaru Książęcego Tychy.

Restauracja i sala balowa

SAUER EDWARD

w JANOWIE ulca Wolności.

**kuchnia wyborowa
z wszelkimi
obsługami**

HURTOWNIA PIWA oraz fabryka lemoniady i wód sodowych

Boronowskiego Hugona
Nowa Wieś, ul. 3 maja 1, tel. 17.

Główna składenica browaru
KSIAŻĘCEGO TYCHY

Joachimski Izydor

Kawiarnia Restauracja i winiarnia Śl.
Nowa Wieś, ul. Hallera 1. Telef. 3.

**Dobrowa kuchnia, dobrze
pielęgnowane wina i piwa,
codziennie menu.**

Apteka św. Barbary

w Łagiewnikach Śląskich.
Właściciel O. Piechaczek

**Przyjmuje recepty wszystkich
kas chorych, oraz pomocy
państwowej.**

Pierwszorzędne pieczywa

właściciel:

Hilla Konrad

Nikiszowiec, ul. Korfantego 7

Güntzel Konrady

Sienkiewicza 34 **Tarnowskie Góry** Nr. telef 1081

Przedsiębiorstwo budowlane

wykonanie wszelkich prac w zakres budownictwa
wchodzących.

KALNIK BERTHOLD

TARN. GÓRY, PIASTOWSKA NR. 9

**Pierwszorzędna Cukiernia
i Piekarnia na miejscu**

Dominik Karol Tarn. Góry,

ul. Karola Miarki Kr. 2. Nr. telef. 536.

Fabryka mebli,

największy magazyn mebli od
zwykłych do najwytworniejszych
Stała wystawa wzorowych kom-
pletnych umeblowań.

Rok założenia 1886.

Firma

A. PANOWSKI, Tarn. Góry,

ul. Zamkowa Nr. 2. Nr. telefonu 30.

Hurtownia towarów kolonialnych

Elektryczna Palarnia kawy.

Fabryka likierów.

Fabryka wody mineralnej

Wilczok Jerzy Rybnik,

ul. Wodziszawska 4. — Tel. Nr. 1115.

„Tanie źródło“

Dom towarowy CZESŁAW BEYGA

RYBNIK, ul. Sobieskiego 18. Tel. Nr. 71.

Pierwszorzędną garderobe

**dla panów według miary, skład fachowo
wypróbowanej, krajowego i zagranicznego
wyrobu materji na ubrania poleca**

GUSTAW FIRLA, salon mód męskich

Celesty 4.

CIESZYN

Telefon 23.

Najlepsze wykonanie — Umiarkowane ceny.

Rybnicka Centrala Mebli i wyrobów tapicerskich

Zakład pogrzebowy

Sollorz Antoni Rybnik

Plac Wolności 1. 11. — Tel. Nr. 1104.

TEATR ELEKTRYCZNY,

— **CIESZYN** Browarna —

Herman Martin

**Wyświetlamy
tylko najnowsze i najlepsze
obrazy.**

ELEKTROWNIA MIEJSKA

— **W CIESZYNIE** —

**Dostarcza prądu
elektrycznego na potrzeby
przemysłu dla Cieszyna
i okolicy.**

Rok założenia 1868.

M. FASAL

Fabryka pierwszorzędnych likierów
i soków owocowych w CIESZYNIE.

P. Niemca Synowie

PRZEMYSŁ DRZEWNY

CIESZYN

G. Gnerlich, Cieszyn

S. z o. o.

Fabryka pasów pędnych i skórzanych
wyrobów technicznych

założona w 1838 roku.

ZYGMUNT KOHN i SYNOWIE

FABRYKA SKÓR

CIESZEN — Śląsk Polski.

Noście obuwie

Miejsca sprzedaży!

KATOWICE, ul. Pocztowa 3

KRÓL.-HUTA, ul. Jagiellońska 5

Polskie Zakłady Przemysłu Cynkowego S. A. w Będzinie

Oddział Fabryczny w Królewskiej Hucie (EM. SCHIROKAUER)

Telefony: 80 i 501. Bocznica własna

Rok założenia 1899.

SKŁADY KONSYGNACYJNE: WARSZAWA, ŻELAZNA BRAMA 2. KRAKÓW, UL. DAJWÓR 10.
LWÓW, WOLNOŚĆ 2.

GENERALNE ZASTĘPSTWO NA EKSPORT:
WIENIEN VII/2, NEUSTIFTGASSE 3 METALL-
LUM A.-G., BERLIN NW 7, DOROTHEENSTR.
NR. 29.

Walcownia blachy cynkowej — Fabryka blach dziur-
kowanych — Blachy żelazne ocynkowane — Bębny do
karbidu i azotniaku — Wiadra żelazne ocynkowane —
Skrzynie do węgla i na odpadki — Rury, kołana pat.,
drzwiczki do pieców itp.

Produkcja roczna 24 000 tonn

Oberża pod Białym Orłem

w ŁAGIEWNIKACH

Właśc. Józef Kokot

**Wyborna kuchnia najlepsze
napoje, piwo okocimskie, sala
i pokoje związkowe.**

Restauracja na Hubertusie

Właściciel: Franciszek Brachmański

**Najlepsze
i najtańsze napoje alkoholo-
we. Na weselach 10°/_o zniżki**

DROGERJA POD CZARNYM PSEM

W. ZIMA

MAG PHARM.

CIESZYN, ŚLASK.

Artykuły fotograficzne — chemikalje,
ziola i korzenie, artykuły lecznicze
kosmetyczne. Środki desin'ek-
cyjne Wody mineralne.

HENRYK GRÜNFELD

CIESZYN

**Skład Szkla,
Porcelany i Lamp.**

GERHARD KUSZ

Telf. 18.

PIEKARY WIELKIE

Telf. 18.

„Hurtownia towarów spożywczych“

Największy skład jubilerski w złocie i srebrze.

Zegarki kieszonkowe i ręczne niklowe,
srebrne i złote. Ścienne zegary
i budziki po najtańszych cenach u

KAROLA PFEIFERA

ul. Głęboka 33. **CIESZYN** Założony 1887.

Odnznaczony złotym medaljonem.

HURTOWNY HANDEL WIN- ALOJZY SCHOPF

Cieszyn Szeroka I.

Poleca swoje pierwszorzedne austriackie oryginalne wina
równocześnie pyszny ogród restauracyjny letni. — znana
pierwszorzedna kuchnia, w każdą sobotę i niedzielę koncert
wieczorem początek o god. 20-tej.

K. Jastrzembski Tarn. Góry

Tel. 76 **ulica Łukasika 1** Tel. 76

Architekt i budowniczy

**wykonuje wszelkie prace nad-
i podziemne w zakres budownictwa
wchozące oraz projekty,
kosztorysy i orzeczenia.**

A. Suchetzki

Tarn. Góry, Kaczyniec 18

Telefon Nr. 1196

**Samochody i przybory
Warsztat reparacyjny
i Garaże**

F. KUKOWKA, Tarn. Góry,

ul. Kolejowa Nr. 1-5.

Restauracja pod „GAMBRYNEM“

Pierwszorządna restauracja. Śniadania, obiady i kolaje po cenach przystępnych. Likieri i wina pierwszorzędnych firm.

Goryczka Józef Tarn. Góry

Tel. 1181 **ul. Krakowska 2** Tel. 1 181

Zakład krawiecki

**Poleca wykonanie garderoby
damskiej i męskiej**

Specjalność: mundury

E. Felderhoff

Tarn. Góry, ul. Nakielska.12. telefon Nr. 66

Fabryka powozów, Centrala samochodów. Generalne reperatury wszelkiego rodzaju. Lakowanie według najnowszych doświadczeń. — Pierwszy najstarszy zakład G. Śląska rok założenia 1895.

Pierwszorzędne wyroby mięsne

Właściciel: NIEMCZYK TEOFIL
NIKISZOWIEC, ul. Kościelna 8.

Pierwszorzędna restauracja

z ogrodem oraz wyszynk
GÓRECKIEGO ERYKA

Nowa Wieś, Starowieska 14

Doborowa kuchnia, dobrze
pielęgnowane wina i piwa
Miejsce wycieczkowe.

DOM TOWAROWY

KAROL SIEBENHAAR Nikiszowiec
sprzedaż towarów kolonialnych,
spiritusów w hurcie i detalicznie.

Lerch Jan-Wilhelm

Tarn. Góry

ulica Krakowska Nr. 10.

Specjalny skład wódek, li-
kierow i win krajowych
— i zagranicznych —

F. Rutkowski

Tarn. Góry, Rynek Nr. 18.

Nr. telefonu 1077.

**Fabr. najwyborniejszych
likierów. Handel win kra-
jowych i zagranicznych**

Pierwszorzędna Restauracja

Holony Wojciecha

Nowa Wieś, ulica Sienkiewicza Nr. 5. telef. Nr. 42.
Doborowa kuchnia, dobrze pielęgnowane wina i piwa. — Codziennie Menu. — Ceny umiarkowane.

Hojnacki Juljan

Pierwszorzędna Restauracja w Nowej Wsi

ul. Karola Miarki Nr 8. Telefon Nr. 2.

Warszawska kuchnia, dobrze pielęgnowane
wina i piwa. Codziennie menu.

HURTOWNIA PIWA

Götzowej Gertrudy

Nowa Wieś, ulica Sienkiewicza 11 tel. 12.

**Główna składnica
Browaru Książęcego Tychy.**

**Pierwsze Górnośląskie Towarzystwo
komandytowe buchalterji i rewizji
książek**

H. KOTZIAS i Ska.

Katowice, G.-Śl. ulica Młyńska 16

Skalla i Ska

**Fabryka likierów i wódek
Hurtownia win**

Katowice, ul. Wawelska 1.

Telefon 1229.

Restauracja Teatralna

Katowice Rynek 12

TELEFON 2383

wz. Józef Dulowski.

**Pierwszorzędny
hotel**

MONOPOL

90 pokoi, woda bieżąca ciepła
i zimna we wszystkich pokojach
lift central ogrzewany, łazienki

Katowice

Telefon 1350

Fabryka makaronów

Piekarnia i Cukiernia

M. Marticke

Marticke

WŁAŚCICIEL: NOWY

KATOWICE

ulica Młyńska 19

Telefon 240

Telefon 240

Pierwszorzędne wyroby mięsne

Józef Ratka

Nikiszowiec, ul. Korfanteo Nr. 5

**Wyszynk, restauracja pierwszorzędnych
piw i napoi oraz najlepsze potrawy
dienne, pokoje dla obcych.**

Właściciel:

ERNEST FRYTSCH

Nikiszowiec, ul. Dąbrowskiego Nr. 7

Fabryka mebli, Erhard Goretzki

Nowa Wieś, ul. K. Miarki 20.

Skład mebli: poleca sypialnie, kuchnie, jadalnie, pojedyncze szafy, bielizniarki, meble politer. w najlepszym wykonaniu

Fabryka mebli, Gustaw Berger

Nowa Wieś ul. Karola Miarki 18. telef. Nr. 37.
Największy skład mebli Woj. Śl. poleca sypialnie kuchnie jadalnie, pojedyncze szafy, bielizniarki, meble politerowane, w najlepszym wykonaniu.

Zakład fotograficzny

PAWLICZEK JAN, NOWA WIEŚ
ulica K. Miarki Nr. 13. Telefon Nr. 45
poleca się do wykonania wszelkich zdjęć fotograficznych i przy wszystkich uroczystościach także poza domem.

Mistrz elektro-instalacyjny

Strokosz Ryszard Nowa Wieś, ul. Sienkiewicza 4.
poleca się do wykonania wszelkich prac wchodzących w zakres instalacyj wysokiego i niskiego napięcia, jak również i reperacji ogrzewaczy elektr. wszelk. rodzaju. Stacja do nabycia akumulatorów.

„Baar Astoria“

CIESZYN Stary Tark 3.

Lokal familijny, codziennie
koncert od 3-ciej.

Międzynarodowe Transporty

Austro Silesia

Biuro spedycyjne i inkasowe

Tel. 211 IV

CIESZYN

Tel. 218.

Własne składy w centrum miasta. Najlepiej
urządzone przedsiębiorstwo przewozu mebli.

Fabryka okien, drzwi, mebli
i tartak parowy

Jan Skrivanek

CIESZYN Śląsk Polski.

K. Krause

(właśc.: KAZ MIERZ KRAUSE)

KRÓL. HUTA — RYNEK

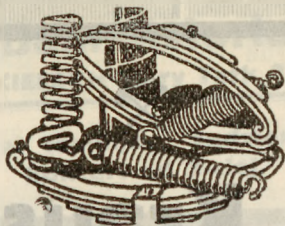
ROK ZAŁOŻEN. 1906 — TELEFON 753

**Chemikalja, farby, lakiery, po-
kost, terpentyna, klej, szelak
i pendzle. :: Olej i wosk do
podłóg :- Wiórki stalowe,
papier toaletowy. :- Benzol,
benzyna, oleje motorowe,
smary. :- Artykuły opatrunk-
kowe. : Środki desinfekcyjne
Pochodnie woskowe : Ognie
sztuczne.**

Najtańsze źródło zakupu dla

Hut, Kopalń i Urzędów

**GÓRNOŚL. FABRYKA SPRĘŻYN
I RESORÓW**

KAROL DITTRICH

KATOWICE III

Tel. 1715 Wojciechowskiego 49 Tel. 1715

**Dyrekcja Kopalń
Księcia Pszczyńskiego
Katowice, Powstańców 46**

Telefony nr. 666, 667, 668, 669, 701, 790 2496

Adres telegraficzny: PLESSERGRUEN
Katowice

Wegiel kamienny

z kopalń: Emanuel-Książę, Murcki, Boer,
Kostuchna, Szyby Piast, Łędziny, Brade,
Łaziska Górne, Zjednocz. Aleksander,
Łaziska Średnie. ∴ Wyroby cementowe
Cegła własnej produkcji - - - -

Cukiernia Rynkowa :: A. Klupsch

Telefon nr. 1566. Skrytka pocztowa nr. 68.

Przyjemny lokal rodzinny. Zamówienia poza domem
Każdą środę **„FIVE ODOCK TEA“**

Pierwsza Królewska - Huckska Fabryka Wąg

W. Mainka

KRÓLEWSKA HUTA,

ul. 3-go Maja 94/96

Telefon Nr. 1381 — Adres telegr.: Wagma

NAJWIĘKSZY SKŁAD

kompletnych sypialń, pokojów stołowych, męskich mebli kuchennych, wyściełanych garniturów klubowych w solidnym i najwykwintn wykonaniu. Przy zapłacie gotówką bez kwestji najtańsze źródło zakupu.

Sprzedaż również na ratv.

BERTA SŁOTOSCH, Skład mebli
Królewska Huta, 3-go Maja 11. Tel. 1500

Drogerja Florjańska

KRÓLEWSKA HUTA

właściciel: E. RUDZKI

ulica 3-go Maja 11

telefon Nr. 1413

Artykuły drogeryjne, farby, lakiery, Chemikalia, środki opatrunkowe, kosmetyki

Artykuły fotograficzne

Browar Obywatelski, Tychy

JÓZEF LAZAR, hurtownia piwa
i fabryka wód mineralnych
KRÓLEWSKA HUTA, ulica
Mickiewicza Nr. 34.

JAN VÖLKEL

PIEKARNIA I CUKIERNIA

Królewska Huta, ul. św. Piotra 17

Konta Bankowe: Śląski Bank
ludowy, Król. Kuta. Telef. 304

LEON KRIESER

Hurtownia żelaza i metali :: Sortownia szmat

Konto bankowe: Dresdner Bank, Filiale

Królewska Huta. Górnośląski Bank Związkowy,

Królewska Huta.

KRÓLEWSKA HUTA, ul. Ks. Ficka 10. Telefon 789.

Zapamiętaj sobie!

najtańsze źródło zakupu farb, lakierów i pendzli
Korzystny zakup dla przemysłu,
handlu, rzemiosła i rolnictwa

Emil Heller KATOWICE, Warszawska 28a, Tel. 164
Hurtowna Drogerja założona 1897 r.
Przemysł farb, lak.

„FAWYZEL“

FABRYKA WYROBÓW ŻELAZNYCH

Sp. z o. odp.

WEŁNOWIEC G. ŚL. POW. KATOWICE

Wyroby żelazne wszelkiego rodzaju dla zapotrzebowania hut i kopalń
Żelazne umywalnie, jakoteż lekkie konstrukcje żelazne

JAN ZOK Rzeźnictwo w Giszowcu

Pierwszorzędna fabryka wędlin i wyrobów mięsnych
Na zamówienie wysyła wprost do domu.

Dom towarowy
JÓZEF WITALINSKI
Tel. 340-347 **GISZOWIEC** Tel. 340-347

Towary kolonialne, Mąki, Krupy, Czekolada, Herbata,
Kakao, :- Sprzedaż wyrobów tytoniowych, Wina,
Koniaki, Likiery, wódki. :- owały galanteryjne
i krótkie. :- Hurtownia piwa.

SIKORA JAN KRÓLEWSKA HUTA

ul. Pudlerzka Nr. 11.

**Skład żywnościowy i hurtownia
mleka.**

Rzeźnictwo
Naczelnej Dyrekcji
Kopalni Siemianowice
Właściciel
Franciszek Fleischer
Król.-Huta
ul. Bytomska 42

BRACIA OLMER

Hurtownia mąki paszy i produktów rolnych

Królewska Huta ul. Styczyńskiego 83.

Telefon 1144.

Restauracja Zdrój Okocimski

Król. Huta Rynek I. d. 4

obok Ratusza właś. W. Jendzej.

ROBERT WILKUS

KATOWICE

ul. Dyrekcyjna Nr. 4.

TELEFON Nr. 76.

Pierwszorzędny zakład krawiecki

Goleszowska Fabryka Portland-Cementu S. A.

GOLESZÓW, Śląsk Cieszyński, Nr. tel. Cieszyn 86.

poleca swój **Ia. Portland-Cement**

wypalany w piecach rotacyjnych, pierwszorzędnej jakości, najdrobniejszego zmielenia, przewyższający wszelkie tak krajowe jak i zagraniczne normy, nadający się specjalnie na płyty, do robót kamieniarsko-rzeźbiarskich i do wszelkich konstrukcji żelbeton.

Produkcja roczna:

Portland cementu: 17-18.00 wagonów po 10,000 kg.

Wapna: 1.000 " " "

Jako specjalność: SICOFIX-CEMENT z powodu jego zalet nieprzepuszczania wody do nieprzemakalnych betonów.

SICOFIX-CEMENT

jest przerabiany jak zwykły Portland-cement.

Najlepsze referencje

Emanuel Rak

**Cegielnia Parowa
Mała Dąbrówka.**

**Żądajcie tylko
pierwszorzędne
piwo szlachetne**

Browaru

Książęcego

**w Tychach
Górny Śląsk.**

Restauracja Giszowiec

Właściciel: Giesche Spółka Akcyjna
Dzierżawca: BERNARD SZNAPKA
Najśliczniejszy ogród Województwa Śląskiego. Lokal wycieczkowy
Połączenie z Katowic Omnibusem
z Szopienic, kolejka bezpłatna.

Restauracja Wilimski

KRÓL. HUTA, RYNEK 14.

telefon Nr. 1065.

**DOBRA KUCHNIA
NAJLEPSZE NAPOJE.**

Bracia Dürszlag

**pierwszorzędne wykonywanie prac
malarskich**

KATOWICE II.

ul. Żółkiewskiego 1. d. 2. telefon 65.

Baczność!

Baczność!

Najlepsze pieczywo różnego gatunku jest do nabycia
u mistrza piekarskiego

LEHMANA JERZEGO W KRÓL.-HUCIE

przy ul. Krzyżowej Nr. 1.

GRABOWSKI KAROL FABRYKA MEBLI

———— **Król.-Huta** ul. Krzyżowa 12. ————

**Poleca meble różnego rodzaju
skład ul. 3 Maja**

FROMLOWITZ HELENA

———— **KRÓL.-HUTA** ul. Mickiewicza Nr. 44. ————

Rzeźnictwo i fabryka kiełbas

poleca

Pierwszorzędne gatunki wędlin i wyroby mięsne.

FIGLER STANISŁAW

———— **Król.-Huta** ul. Pudlerska Nr. 20 ————

Rzeźnictwo i fabryka kiełbas.

**Pierwszorzędne gatunki wędlin i wyrobów
mięsnych**

DROGERJA ŚW. BARBARY

FA. FR. DŁUGIEWICZ

KATOWICE III (ZAŁĘŻE)

UL. WOJCIECHOWSKIEGO 74 .: TEL. 1078

poleca

wszelkie artykuły techniczne, malarskie
toaletowe po cenach umiarkowanych

FRANCISZEK POTEMPA

Paderewskiego 5

KATOWICE

Telefon Nr 185

**Najstarsza i największa Górnśląska
Fabryka Karoseryj Powozów. Własne
warsztaty: kołodziejski, kowalski,
rymarski i lakierniczy**

Fabrykacja najwykwintniejszych karoseryj, rozbiera-
nych koczy, nadwozi aut ciężarowych, kół pojazdowych
Budowa wszelkiego rodzaju powozów towarowych,
dorożek, karocy i karawanów w najelegantszem
wykonaniu :-: Lakierowanie, przy zastosowaniu
najwytworniejszych lakierów zagranicznych

Księgarnia „Kresy“ w Cieszynie

poleca swoje nakłady.
Księgarnia ma obficie zaopatrzone składy
w wszelkie przybory szkolne, mapy,
obrazy i pomoce szkolne. Katalogi wy-
syła się na żądanie franko.

Komunalna Kasa Oszczędności w Cieszynie.

przyjmuje wkładki oszczędnościowe
za 6°/o oprocentowaniem w stosunku
rocznym. — **Za wkładki rzeczy**
— **Gmina miasta Cieszyna.** —

Kasa udziela pożyczek wekslowych za odpow. poręką

Księgarnia Dziedzictwa w Cieszynie

dostarcza wszystkie przybory kance-
laryjne dla Państw. Pol. Woj. Śląsk.
w Cieszyńskim i jest największym
— i najtańszym źródłem zakupu. —

„LUCULLUS“

fabryka musztardy i konserw
spółka z ogr. por. CIESZYN
najlepsza musztarda francuska
i kremśka, w beczkach i szklankach

TOWARZYSTWO HANDLOWE

Zawisza i Ska.

Sp. z ogr. odp.

KRÓLEWSKA HUTA

ul. Kazimierza 5, 7. i 8. tel. 35 i 1375
Hurtownia towarów kolonialnych, ar-
tykułów spożywczych i ziemiopłodów.

Własna palarnia kawy.

RESTAURACJA

I WINIARNIA

„PELIKAN“

Rynek I. d. 7. KRÓL. HUTA, telef. 1427.
właściciel J. Re chenbach

Doborowa kuchnia, dobrze pie-
lęgnowane wina i piwa

Dodziennie Menu — Ceny umiarkowane.

„HELGA“

**Fabryka Czekolady
Cukrów i Herbatników**

Królewska Huta G. Śl.

ul. 3-go Maja 27.

**FABRYKA CHEMICZNA
dawn. Carol Scharff & Co.**

Spółka Akcyjna

Bogucice, pow. Katowicki (Śląsk)

dostarcza;

Superfosfaty z zawartością od 16 do 20 pr.
rozpuszczalnego w wodzie
kwasu fosforowego.

**Superfosfat amonjalkalny Superfosfat
potasowo = amoniakalne Kainit. Sole
potasowe. Chlorek potasu.**

Ceny na żądanie.

Przedstawiciel na kongresówkę
Przemysłowo-handlowe Zakłady Chemiczne Ludwik
Spiess i Syn, Sp. Akc. Warszawa
Przedstawiciel na Małopolskę
Marjan Szyf, Kraków — Podgórze

HOTEL I RESTAURACJA
WYPOCZYNEK
KATOWICE, ulica św. Jana 10

Właściciel: W. SPORN

**Najlepiej pielęgnowane
piwa, ciepłe potrawy,
obiady i kolacje, wina
i likiery.**

Warsztaty Samochodowe

Stacja benzynowa i garaże

Samochody:

Berliet, Essex, i Stutz.

Motocykle:

Indjan, Rudge,-Whitworth
Wszelkie części zapasowe i pneumatyki

Szkoła Kierowców

Śląskiego Klubu Automobilowego

,AUTO' KATOWICE

ul. Konopnicka 5 •• Tel. 24-30

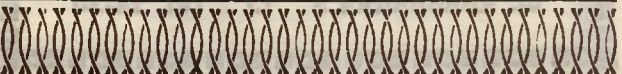

Sternickel i Gülcher

Biała koło Bielska

**Fabryka sukna
i towarów modnych**

Rok założenia 1807

Amerykański
Młyn Parowy
Żory

**przebieg zboża i handel pro-
duktami rolniczymi.**

Kierownictwo :

Dyrektor Karol Sitko
Telefon Żory Nr. 11.

HUTA PAWŁA

ŻORY, Telefon Nr. 10

M. Adler i J. Panowski Sp. z ogr. odp.

Odlewnia żelaza i fabryka maszyn-zało-
żona w r. 1842. Odlewy handlowe wszel-
kiego rodzaju: piece, blachy, ruszty itp.
Świdrowane buksy wozowe. Odlewy ka-
nalizacyjne, odlewy budowlane, odlewy
maszynowe, odlewy kolejowe itp.

ZAGŁOBA
SP. Z OGR. POR.

KRÓL-HUTA
UL. 3 MAJA 23-25

ZAGŁOBA

Sp. z o. p.

Parowa fabryka
likierów i wódek

HURTOWNY HANDEL PIWA I WIN

Tel. 16 i 477

KRÓL-HUTA

Tel. 16 i 477

ul. 3. maja 23—25

Wytwórnia wyrobów ortopedycznych

J. KNEJSKI

Królewska Huta

ul. 3-go Maja 53

Specjalny warsztat sztucznych członków nowoczesnej konstrukcji ze skóry i drzewa. Gorsety ortop. wedł. Dr. Hessinga, Aparaty proste. Bandaże, Opaski przepuklinowe i brzuszne. Pierwszorzędna szlifiernia i oniklowanie. Specjalność: Szlif. i oniklowanie instrumentów chirurgicznych. Specjalny warsztat do sporządzania mebli chirurgicznych.

DAWID MATZNER

Towary kolonialne

Król. Huta, Bytomska 58. Tel. 1480

SKŁAD TOWARÓW KOLONIALNYCH, NACZYŃ
KUCHENNYCH, SZKŁA, PORCELANY itp. SPE-
CJALNY DZIAŁ KONFEKCJI DAMSKIEJ I MĘ-
SKIEJ, BIELIZNY, TRYKOTAŻY ORAZ GA-
LANTERJI.

POLECA RÓWNIEŻ SWĄ RESTAURACJĘ, MIŁĘ
ODWIEDZANĄ PRZEZ PP. URZĘDNIKÓW.

PIERZE I CZYŚCI WSZYSTKO
'PATENT I WYRÓB POLSKI

NORDIA HAWE

Fabryka konse w rybnych, wędzarnie i smażarnie ryb,
DZIEDZICE, ŚLĄSK, Telefon 14.

Piklingi, szpryty, sielawki, codziennie świeżo wędzone, wyborowe śledzie smażone. Konserwy delikatesowe. Konserwy konsumowe. Ryby w galarecie

Główna reprezentacja na Górnym Śląsku:

KATOWICE, ul. Teatralna Nr. 12, Telefon Nr. 753

H. Sedlaczek Sp. z o. p.

DOM GŁÓWNY:

TARNOWSKIE GÓRY

filja Król. Kuta, ul. Wolności, róg ulicy Sobieskiego

Winiarnia i wyszynk wódek

Zygfryd Bochner i Ska

Śląsk cieszyński. Telefon Nr. 24.

Generalny przedstawiciel na Polskę fabryk:

Eau de Cologne Nr. 4711

J. G. MOUSON & Co, FRANKFURT a. M.

Lanolinfabrik „PFEILRING“ Berlin Charlottenburg
„CHRISTOL“ tabletki kąpielowe z Bad Reichenhall

Męska, damska, oraz dziecienna bielizna,
wyroby trykotowe, pończochy, parasole.

Konfekcja dziecięca

R. Aleksandrowitz

właściciel: S FRIEDENTHAL

KATOWICE ulica 3-go Maja Nr. 7.

Herman Holzmann

KATOWICE, ul. Teatralna 2. Telefon 201
Zapotrzebowanie dla lekarzy i szpitali

Fabryka instrumentów chirurgicznych i aparatów ortopedycznych. Specjalność: Dowolnie ruchome protezy, meble dla celów operacyjnych, mikroskopy, elektr. med. aparaty, sztuczne słońce, sterylizatory, opatrunki. Warsztat reperacyjny. Zakład niklowania.

H. BARTSZAT, Katowice

Telefon 2334

RYNEK

L. d. 6.

Specjalny zakład krawiecki dla różnego rodzaju mundurów wojskowych, urzędowych, oraz garderoba cywilna. Płaszcze gumowe, przybory wojskowe i urzędnicze, czapki i wszelkie odznaki służbowe. Wielki skład sukna i przyborów krawieckich. Przyjmuje również roboty z dostarczonych materiałów.

„TEXTYL“

KATOWICE, Rynek 5. róg ul. Zamkowej Tel. 1109

Najtańsze źródło zakupu. Fabryczny skład sukna i kamgarnów towarów wełnianych, bawełnianych, lnianych i jedwabów. Specjalny dział przyborów krawieckich. Wielki wybór towarów sezonowych. Solidna obsługa! Najniższe ceny!

Choroby leczy

drogą przyrodniczo-ziołową po zbadaniu moczu masażystka i znachorka
CZAJOWA JÓZEFA, zamieszkała
w Wielk. Hajdukach, przy Kolejowej L. 6.

Juliusz Rübner

WYSZYŃK GOSPODA i HANDEL WIN

poleca wina krajowe i zagraniczne

Telef. Nr. 1363. — Bytomska 67.

Bańczyk Paweł, restaurator

KRÓL HUTA ul. Wandy 38

Pierwszorzędna restauracja

o każdej porze dnia ciepłe
i zimne potrawy.

Restauracja, Nachman Simon

Król. Huta, ul. Styczyńskiego 2.

ZASTĘPCA RIESENFELD IZAK

probiernia i destylacja różnego
gatunku wódek i likierów firmy
SZARLA-SZYMAŃSKI

A. GAERTNER

właściciel : MAX GAERTNER

KRÓLEWSKA HUTA G. Śl. ul. 3 maja 17

Drukarnia :: Introligatornia :: Linjatura

Księgarnia i skład papieru, materiały piśmienne,

— kreślarskie i utenzylja biurowe. —

KLINNERT KAROL

Rzeźnictwo!

najlepszych wyrobów mięsnych i kiełbas

Król.-Huta ul. Styczyńskiego 2.

Składnica najlepszych wyrobów młynnych i kolonialnych

tylko u pana

MAKSA PRZYBYŁY

Król.-Huta ul. Styczyńskiego 37.

J. EKERT

Król.-Huta ul. 3-go Maja 31!

**Wielki Skład i oprawa obrazów,
jak również wielki wybór obrazów na zamo-
wienie wykonuje się szybko i tanio.**

PAWERA KONRAD KROLEWSKA HUTA

ul. Styczyńskiego 39.

Restauracja i wyszynk

ciepłe i zimne potrawy — Rzeźnictwo najlepszych
wyrobów mięsnych i kiełbas.

Fabryka
BRACIA DEUTSCH
w Bielsku Cieszyńskim

Centralne biuro sprzedaży:

WARSZAWA, MONIUSZKI 11

Biuro sprzedaży dla Górnego Śląska:

KATOWICE, PLAC MARJACKI 12.

Poleca swoje wyroby:

szpagat konopny — sznury, przędzę konopną, liny transmisyjne i wszelkie wyroby powroźnicze. Płótno jutowe, worki jutowe, worki konopne i płótno konopne, serwety filtracyjne, sienniki, taśmy izolacyjne. Pasy popędowe z sierści wielbłądziej i bawełny, gurdy dla elewatorów, gurdy jutowe dla tapicerów. Węże konopne — ścierki do szorowania i czyszczenia.

KAROL KORN

BUDOWLANA S. A.,

Bielsko ul. Mickiewicza 21.

Filja: KATOWICE, ul. Kościuszki 42.

Telefon centralnego biura Nr. 170 i 221.

Telefon tartaku parowego Nr. 169.

Telefon filji Nr. 2396.

.....

**Wykonuje wszelkie roboty budowlane
i żelbetonowe w zakresie budownictwa.**

Posiada własną cegielnię, tartak. stolarnię parową
i kamieniołomy.

L. Krzysztoforski, Dziedzice NAPRZECIW DWORCA KOLEJOW.

Fabryka polskich wódek i najprzedniejszych likierów
wytwórnia win, soków i octów owocowych, hurtownia
win zagranicznych, piwa i porteru żywieckiego

D. Creutzberger

KRÓLEWSKA HUTA, ul. Krzyżowa 6.

Wyszynk i restauracja

poleca fachowo pielęgnowane piwa
wódki i pierwszorzędne likiery

Restauracja, piwiarnia żywiecka

Genowefa Woweroit

Cieszyn, ulica Niemiecka Nr. 16.

poleca swoje zupełnie odnowione lokale, restaurację
z doborową kuchnią, ciepłe i zimne potrawy w każ-
dą parę dnia, pod kierownictwem H. KITLINGERA.

Zakład pogrzebowy „CONCORDIA“

Właściciel **J. SKUDRZYK, CIESZYN**

Bobrecka 1. Telefon 236-IV

Poleca się do urządzania pogrzebów, ekshumacyj i przewiezień w Cieszynie i poza Cieszynem. Zakład posiada najpiękniejsze i najmodniejsze karawany, wielki skład trumien metalowych i drewnianych we wszelkich wielkościach, poduszki, koronki do trumien, świece, ubrania dla umarłych, wieńce wraz z wstęgami itd. po najtańszych cenach.

Chcesz kupić **MEBLE** to nie żałuj
przyjść do największego magazynu mebli
ANTONI CHRUSZCZ, DĄB

ul. Dębowa 2 i 25 -- Tel. 1372

Sypialki mahoniowe, sypialki dębowe, jadalki, pokoje męskie, meble klubowe, kuchnie i wiele innych rzeczy po cenach konkurenc.

HOTEL pod „BRUNATNYM JELENIEM“ T. z o p.

**HOTEL PIERWSZORZĘDNY
CENTRALNE OGRZEWANIE ELEKTRYCZNE
OŚWIETLENIE — VACUUM CLEANER — LIFT**

Telefon 140. **CIESZYN (POLSKA)** Telefon 140.

A. PRAGER

Właściciel

JÓZEF JENOCH

Hurtownia Surowców Król.-Huta

ul. 3-go Maja Nr. 96. — Telefon 497.

Nawet nie widząc
chwyci każda kobieta
po mydła toaletowe
Lukaschika

Fabryka Celulozy i Papieru „**Natronag**“

{ Sp. z Akc. w Kaletach.

wyrabia:

I a NIEBIELONĄ CELULOZĘ SODOWĄ
NATRONOWE PAPIERY PAKOWE O WYSO-
KIEJ WYTRZYMAŁOŚCI Z CZYSTEJ CELULOZY
SODOWEJ, NATURALNIE BRONZOWE I KO-
LOROWE, NIEGLADZONE, JEDNOSTRONNIE
GLADZONE I SATYNOWANE, PAPIERY KA-
BLOWE, OD 18 gr. na m² WZWYŻ, PAPIERY
KREPOWANE I PARAFINOWANE.

Worki papierowe z czystej celulozy sodowej do opa-
kowania cementu i nawozów sztucznych.

GŁÓWNY PRZEDSTAWICIEL: ZYGMUNT
WEISS, WARSZAWA, MARSZAŁKOWSKA 68.

SKÓRY

twarde i wierzchnie

po cenach fabrycznych

z fabryki „Braci Żurków“ Zakład
Przemysłowo-Garbarskich w Rybniku
poleca

HENRYK GEMRAT

Król. Huta 3-go Maja 56.

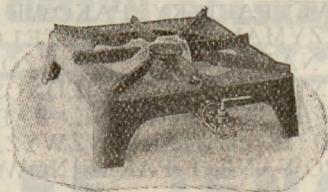
Tel. 1306.

Górnośląska Centrala Gazowa

Telefon 168

Wielkie Hajduki

Telefon 168

Wszelkie aparaty gazowe na składzie.

Wykonanie zakładów elektro-światlnych,
napędowych i radjo-aparatów. ∴ Wyrób
form druciannych i materiałów elektro-technicznych

BRACIA JELEN **KRÓL. HUTA**
ul. 3. Maja Nr. 2 Telefon 1178

KAROL MAYER
KRÓL - HUTA

Tel. 1654 Mickiewicza 32 i 36 Tel. 1654

**Stolarnia budowlana i mebli
z zapędem elektrycznym**

JAN CZERNY
FARBIARNIA I CHEM. PRALNIA

FABRYKA: **KRÓL.-HUTA**, Krzyżowa 15 - Tel. 1156

FILJE: Król. Huta Wolności 30, Lipiny, Król. Hucka 26
" " " 3. Maja 10, Siemianowice, Wandy 26

KINO „HELIOS“
ULICA 3. MAJA

Scharla Szymański T. A.

KRÓL.-HUTA

ul. Ogrodowa 3 :-: Telefon 493

Parowa

Fabryka Likierów

Hurtownia Piwa i Wina

Sonsala Paweł

Rok założenia 1894 Telefon 155.

Króewska Huta
ulica Styczyńskiego 16.

**Fabryka konstrukcji, żelaza i towarów
metalowych.**

Oddział I.

Konstrukcje żelazne wszelkiego rodzaju
Konstrukcja z blachy falistej: Okna, klatki
schodowe i t. p.

Bramy: Artykuły dla potrzeb ogrodniczych

Spawania autogeniczne

Reparacja i wszelkie roboty kowalskie.

Oddział II.

Odewanie metali, brzozy fosforowe,
mosiądz, metale łożyskowe aluminium

I tak na składzie armatury: dla wody,
pary, gazu i powietrza.

**Warsztat reparacyjny
dla maszyn parowych.**

Górnośląska fabryka czapek

**oraz skład galanteryjnych artykułów
i ozdoby wojskowe**

CH. MANGEL Król.-Huta

ul. 3-go Maja nr. 7. Telefon nr. 357.

Alojzy Gruchot fabryka mebli

Królewska Huta, Wolności 70.

poleca łaskawej klienteli swoje wyroby kompletnych urządzeń pokojowych jakoteż i mebli pojedynczych po umiarkowanych cenach.

Karol Günzel, Król. Huta g. śl.

Fabryka mebli i wyrobów drzewnych.

Wykonywanie wszelkiego rodzaju robót stolarskich dla mieszkań i nieruchomości, hoteli, restauracji, kościołów i sypialń oraz wszelkie prace wchodzące w zakres drzewny.

TECHNICZNE BIURO.

Luna Park - Król. Huta

ULICA WOLNOŚCI Nr. 74. TELEF. 1075.

Kawiarnia, gospoda i bufet w parku właściciel Adam Jonezyk, plac cyrkowy i dla różnych wystaw. Zimową porą wielka ślizgawka przy elektrycznym oświetleniu. Lokal otwarty do godz. 3 w nocy. Dziennie artystyczne występy połączone z koncertem.

RESTAURACJA

PILLER Cieszyn Celesty 4

Restauracja Stowarzyszeń. Wiedeńsko-obywatelska kuchnia

Czarne piwo okocimskie, Zdrój cieszyński

W każdą porę dnia ciepłe i zimne potrawy.

Przyjmuje się miesięcznych abonentów.

Kino Miejskie Cieszyn

Pierwszorzędny teatr świetlny. Sala Ratuszowa. Wyświetla stale: najnowsze programy wielkomijskie w doskonałym wykonaniu, obfitujące w naukowo aktualne zdjęcia z całego świata, doskonałe komedje w programie dodatkowym. Reklamy, zdjęcia filmy reklamowe — Ceny biletów wejścia umiarkowane.

Czytajcie i abonujcie

Gwiazdkę Cieszyńską

**najstarsze polskie pismo
Śląska Cieszyńskiego.**

M E B L E

MAGAZYN MEBLI „ŚLĄSK“

Szelenci i Spalek

ROZDZIEN SZOPIENICE, ul. Rawy 4.

Telefon Szop. 27.

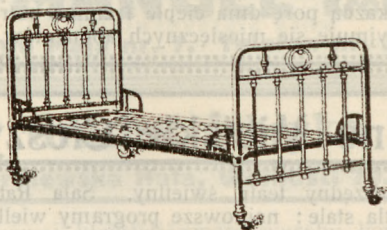
Telefon Szop. 27.

Największy skład i wybór mebli, sprzedaż mebli wszelkiego rodzaju oraz mebli wyścielanych za gotówkę i na raty na dogodnych warunkach.

1923 1927

O & N

Tanie trwale praktyczne wygodne
o ładnym wyglądzie i odporne
przeciw robactwu to

Łóżko Metalowe

z materacem sprężynowym

z fabryki Wyrobów Metalowych

Obracaj & Niślewicz Sp. z ogr. odp.

Katowice III. - Dąb ul. Król.-Hucka 19.

Przystanek tramwajowy: Bederowiec.

Smaczny Dominik

warsztat mechaniczny, skład rowerów
i maszyn do szycia oraz wszelkich in-
strumentów muzycznych.

Król. Huta, ul. 3 Maja I. d. 10

**Śląska Fabryka Mundurów
i odzieży cywilnej**

J. POŁOMSKI

RYDUŁTOWY

Biuro : Tel. 69 Mieszkanie prywatne : Tel. 64.

Piwo i Porter

MARKA OCHRONNA

ROK 1846 ZAJ

BROWAR ZAMKOWY

PROWADZONY PRZEZ ZAMKOWE ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE SP. AKC

W CIESZYNIE

DAWNIEJ ARCYKSIĘCIA FRYDERYKA

Przedstawicielstwa we wszystkich miastach
Górnego Śląska

D. Czwiklitzer

KATOWICE

Parowa Fabryka mydła

Prima oranienburskie mydło jędrne, zawiera pod gwarancją przeszło 60% tłuszczu

Specjalność :

Aromatyczne mydło z lwami C. Z. W.
najlepsze mydło dla gospodarstwa

Mydło maziste pod gwarancją bez tranu zawierające około 40% tłuszczu

Samodziałający środek do prania „**Perfix**“ samodzielnie rozpuszcza brud.

Nieszkodliwy środek bielący „**Fix**“. Bez chloru, zastępuje go w zupełności, nie niszczy bielizny.

Wiórki mydlane „**Fox**“ zawierające przeszło 80% tłuszczu, najdoskonalszy środek do prania jedwabnych i innych delikatnych tkanin w paczkach i luźne

Mydło do golenia najlepszy gatunek w kawałkach po 40 gr.

Mój szlagier mydło toaletowe „**Konwalja**“ najlepsze mydło wonne dla gospodarstwa oraz znane mydło toaletowe „**Lawende!**“

AEG

Elektryczne silniki i maszyny wszelkiego typu i rodzaju,

Elektryczne aparaty do gotowania i ogrzewania,

Elektryczne żelazka,

Maszyny do pisania z polsko-niemiecką klawiaturą,

Elektryczne odkpylacze „VAMPYR“ Wszelkie materiały elektroinstalacyjne

Żarówki „OSRAM“

Wózki elektryczne

A E G

Elektrizitäts-Aktien-Gesellschaft

Spółka Akcyjna

Oddział w KATOWICACH, ulica Marjacka 23

**Pierwsza Król-Hucka
Fabryka Parowa
Likierów.**

Meizner Poniecki & Cie.

T. z. o. p.

**Hurtownia Piwa i Wina.
Królewska Huta.**

KAWIARNIA „VENEDA“

Król. Huta, ul. Moniuszki

vis a vis poczty — Tel. 515

Właśc. Wiktor Dworowy

**Pierwszorzędny lokal na
miejscu. Codziennie konc-
cert do godz. 1 w nocy.
Napoje w najlepszych gatunkach.
Dobrze pielęgnowane piwa.
W każdą niedzielę i święto Matine.**

KAROL WEISER

WYSZYŃK I RESTAURACJA

ulica 3-go maja 47. — Tel. 1263.

DAKEM

Gdańsko - Katowickie Tow. dla Handlu

żelazem i metalami S. z o. p.

Adres dla depesz: **Dakem-Katowice**
Wetnowiec **Szyb-Alfreda**

 Telefony 488, 489 i 490

Stare żelazo — Nowe żelazo — Maszyny
Materiał żelazno kol. — Metale

WŁASNY WYRÓB CUKIERKÓW

J. BOROWICZ

Sprzedaż Hurtowna i Detaliczna Cukierków i Czekolady
Królewska Huta (G.-Śl.) ul. 3. Maja 36 a Tel. 1406.

Restauracja i Probiernia

Król.-Huta SCHÖNGUT JÓZEF Bytomska 13

 Nr. tel 1013.

poleca swoje lokale z kuchnią zimną i ciepłą o każdej porze dnia, dobrze pielęgnowane piwa likiery i wina.

SCHINDLER, Cieszyn

Sprzedaż piwa flaszkowego
hurtowna i detaliczna
Wyrób wody sodowej.

WŁAŚCICIEL: WALLY EHRENFREUND

Aug. Matejczyk, mistrz stolarski

Katowice - Ligota, Kredytowa 6

Warsztat modnych mebli

Wykonanie wszelkich mebli, jak:
sypialki, jadalni, pokoje męskie oraz
części pojedyncze. P. P. urzędnikom
państw. dogodne warunki płatności.

BUCHWALD ALOJZY

KRÓLEWSKA HUTA. ul. 3 maja 75

HURTOWNIA PIWA

Sznajdrzyk Alojzy

KRÓLEWSKA HUTA ulica Krzyżowa Nr. 25.

Rzeźnictwo i fabryka kielbas
Pierwszorzędne gatunki wędlin i wyrobów mięsnych.

JERZY KRYWALSKI, CIESZYN

Górny Rynek, (Śląsk).

Fabrykacja instrumentów muzycznych

wielki wybór skrzypiec szkolnych, orkiestrowych i koncertowych, wioli, czel, kontrabasów mandolin, gitar i t. d. Skrzynki do skrzypców formowane, struny trwale i czysto kwintowe, tudzież wszystkie części składowe. — Wielki skład instrumentów dętych, bębnow i t. d. własnego wyrobu. Najwyższe uznanie, pierwsza nagroda od c.k. minister. handlu Własne warsztaty — Obsługa rzetelna — Repertury.

DOM LUDOWY

Król - Huta 3-go Maja 6. Ogród koncertowy
restauracje, pokoje do zebrań, sala zabaw.

Zelder Wilhelm.

Bernhard Rossa i Ska.

Handel i Palarnia Kawy
KRÓL. HUTA, ul. Mickiewicza 18. Tel. 1411
poleca kawę różnych gatunków

MAKS HEYMANN

Król.-Huta ul. Bytomska 49 Telefon 502

Pierwsza Górnośląska Fabryka Ryb konserwowych „KORONA“

poleca Marynaty „KORONA“ Sledzie opiekane „KORONA“ Bytlingi „KORONA“ po cenach dziennych. Import śledzi.

KAROL BRZOZA

Królewska Huta ul. Ogrodowa 29. Tel. 1507.

Hurtowna wędzarnia śledzi, Marynowanie konserw rybnych, Fabr. sera harcerskiego.

Konto bankowe: Śląski Bank Ludowy Królewska Huta
Pocztowa Kasa Oszczędności Katowice 301 816.

Tanie źródło zakupu

wszelkich towarów kolonialnych, towarów krótkich i emaljowanych oraz piwa i wina w zamkniętych butelkach

LELEK AUGUSTYN

Król.-Huta ul. Wandy 1. 44. Tel. 1385.

Restauracja

JÓZEF STRZEBACH

(dawniej Oppler)

Król.-Huta ul. 3. Maja 75.

poleca najlepsze napoje wysokowe oraz zimne i ciepłe potrawy o każdej porze dnia.

DOM TOWAROWY I RESTAURACJA

W. JARANTOWSKI, Radzionków

Telefon 145

— Telefon 145

Warsztaty stolarskie i fabryka mebli

JACEK SZATTEN

RADZIONKÓW, ul. ks. Damrota 31-33

Wykonuje wszelkiego rodzaju meble
i prace budowlano-stolarskie pod do-
godnymi warunkami i gwarancją
dobrego wykonania.

Weinreich Koenigsfeld

KRÓLEWSKA HUTA

Handel drzewem

Telefon 161. — ul. Kościelna 15-17

Pracownia obuwia

K. CZAJA, MISTRZ SZEWSKI
RADZIONKÓW, plac Kościuszki Nr. 5
Wykonuje się wszelkiego rodzaju ob-
stalunki po cenie konkurencyjnej
Za dobroć wykonania gwarantuje
Specjalność: buty oficerskie

Dom Polski, Królewska Huta

ul. Wolności 64 Tel. 1092

Pierwszorzędna Restauracja

Sala na zabawy, wesela,
posiedzenia i ogród
właściciel: STARZYŃSKI FELIKS

ZYGFRYD KAUS

RADZIONKÓW G. ŚL.

FILJA ROJCA

Wszelkie towary drogeryjne, far-
by, lakiery, pędzle itd. Najtańsze
miejsce zakupu dla przedsię-
biorstw wszelkiego rodzaju. urzę-
dów. itd. — Telefon Szarlej 19.

Eugeniusz Quass

RADZIONKÓW Górny Śląsk

TELEFON: TARN. GÓRY 1052.

Handel tow. kolonialnych

— hurtowo i detalicznie. —

HOTEL GÓRNOŚLASKI

właściciel: J. RADWAŃSKI

KRÓL. HUTA ul. Wodna l. 5.

Poleca: pokoje dla podróżnych, sale na zabawy i zebrania, najlepsza kuchnia polska, dobrze pielęgnowane piwa, wódki i likiery z pierwszorzędnych firm

Restauracja Hali Targowej

właściciel: Hupka Karol.

Królewska Huta, ulica Bytomska Nr. 3.

Otwarte od godz. 5 rano do godz. 12 wieczorem
Podaje zimne i ciepłe potrawy o każdej porze czasu
Pokoje gościnne dla towarzystw i podróżnych.
Pierwszorzędne piwa i wina starannie pielęgnowane

PIERWSZORZĘDNA RESTAURACJA

TOMASZ WILCZEK
KRÓLEWSKA HUTA
ulica Miarki Nr. 28

poleca fachowo pielęgnowane piwa, likiery wódki wina
Ceny umiarkowane. — obsługa rzetelna.

Restauracja do Floty

Król Huta róg ul. 3 Maja i Bytomskiej Telef. 1371

pierwszorzędna kuchnia, fachowo pielęgnowane
piwa likiery i wina. — Sale do zebrań
Ceny umiarkowane! — Obsługa rzetelna.

„Elka“ fabryka czekolady

WŁAŚCICIEL: ERNEST LUKAS

KRÓL, HUTA, Mickiewicza 42.

poleca najlepsze wyroby czekoladowe
i cukierki różnych gatunków

Wyroby fabryki Bracia Schramek

są znane z niedoścignionej
dobroci. Polecamy najnowsze
specjalności: Iwonka, Balla-
dyna, Tip-Top, Keksy, Pas-
janse i Herbatniki.

Najtańsze źródło zakupu

czekolady i wyrobów cukierniczych oraz rze-
czy gwiazdkowe własnego i obcego wyrobu

L. FRYDLEWSKI

Fabr. cukrów i wyrobów czekoladowych
KRÓLEWSKA HUTA. ul. 3-go Maja 42.

DRUKARNIA

Fabr. kopert, zeszytów szkolnych i ksiąg handlowych

PAWŁA MITRĘGI w Ciesznie

CieŜarowa 18

Telefon 214

Poleca się do wykonania wszelkich robót, wcho-
dzących w zakres drukarstwa. Linotypy najnowszego
systemu. — Własna introligatorka — Stereotypja.

Firma
„Jütte Emil“

Dom
artykułów modnych
Katowice, ul. Poprzeczna 6.

Samochody „RENAULT“

Reprezentacja

T-wo „ESPER“

Katowice

ul. 3-go Maja 5. Telefon 585.

Warszawa

ul. Marszałkowska 153. Tel. 21-64.

Górnośląska Fabryka Celulozy Sp. Akc. Czułów

Pocza Tychy, Górny Śląsk

Fabryka Celulozy - Fabryka Papieru - Tartak elektryczny

Stacje kolejowe: Towarowa, Murcki, dw. towarowy .: Osobowa - Kostuchna
na linii Dziedzice-Katowice .: Telefony: Katowice Nr. 41, Tychy 17

Zakład ogrodniczy **Józ. Hoffmann** Ogrodnik-pejzażysta

KATOWICE, ul. Powstańców 45, telefon 977.

wiązanie kwiatów, wieńców, kwiatów doniczkowych
Palmy, Arankaryje rośliny dekoracyjne, wykonanie
planów dla ogrodów i plantacji drewna alejowe,
owocowe i krzaki biliny i rosady

Tow. dla gazów przemysłowych

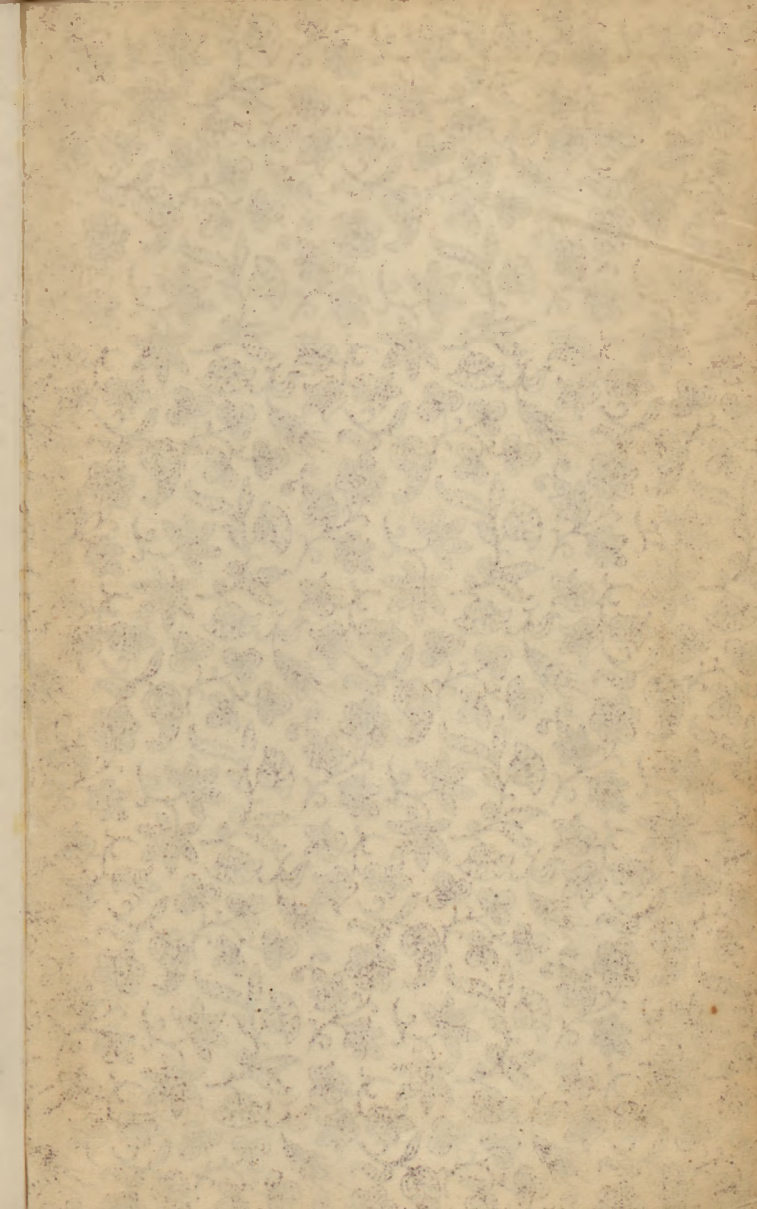
„IGAS“

Spółka z ogr. odp.

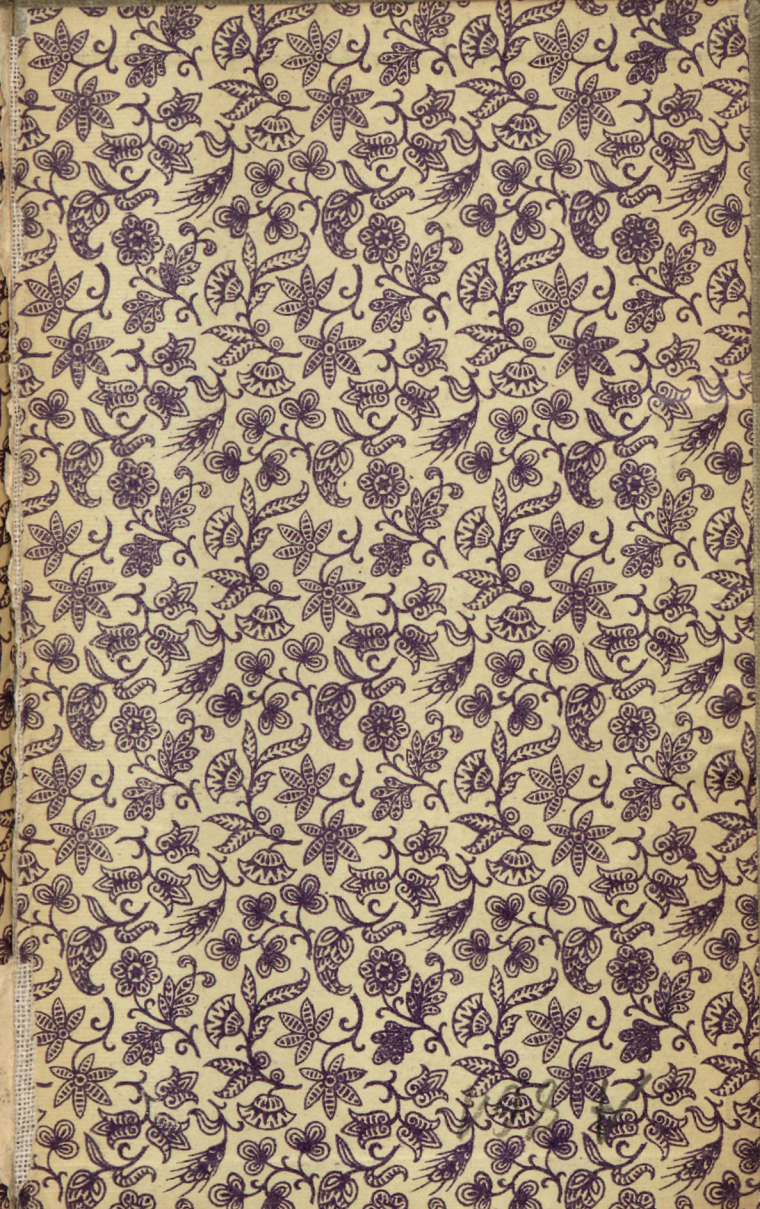
**Produkcja Gazów technicznych
i wytwarzanie aparatów, arma-
tury i materiałów do spawania
i cięcia metali**

Adres: Biuro sprzedaży: „Zjednoczenia Fabryk
Gazów Przemysłowych“ w Welnowcu,
plac Karola Miarki, dawniej Szyb
Arfreda, powiat Katowice Górny Śląsk

Biblioteka Śląska w Katowicach

Id: 0030000851160

I 3610/0/1928

SL